ચોમાસી વ્યાખ્યાન

ॐ

प्रातःस्मरणीय १००८ श्रीमन्मुक्तिविजय (मुलचंदजी) गणि गुरुभ्योनमः

चोमासी व्याख्यान भाषांतर

तथा

तेरकाठीयानुं स्वरूप.

लेखक

गणिवर्य्य १००८ श्रीमन्मुक्तिविजय मुलचंदजी शिष्यवर्य्य १००८ श्रीमान् गुलाबविजयजी माहाराजना
शिष्य मुनिराजश्री मणिविजयजी माहाराज.

प्रकाशकः–श्री बोरु गामना संघ तरफथी शाह गोडीदास छनालाल मु. बोरु.

वीर संवत २४५३. आवृत्ति १ ली. प्रतिः ५०० सने १९२६.

श्री वीरसमाजना श्री वीरशासन प्रिन्टिंग प्रेस, हाजा पटेलनी पोळ अमदावादमां
शाह रतीलाल केशवलाले छाप्युं.

निवेदन.

सुज्ञ ! प्रियपाठकगण, आ चोमासी व्याख्यान मूल ग्रंथना कर्त्ता माहात्मा श्रीमान् क्षमा कल्याणिकजी महाराजा छे. तेमणे संक्षेपमां आ ग्रंथ मूलमां बनाव्यो छे. तेमां कांइक वधारा साथे में तेनुं भाषांतर देवनागरी लिपिमां तैयार कर्युं छे. कांइक विवेचन, बोध अने दृष्टान्तो विगेरे वधार्या छे. तेमज मूलमां जे दृष्टान्तो हता तेने थोडा मोटा कर्या छे. आ ग्रंथनुं भाषांतर करवानुं कारण ए छे के आजथी पांच वर्ष उपर गाम डभोडामां मने मानविजयजी माहाराज मल्या हता. तेमणे सदर ग्रंथनुं भाषांतर करवा मने सुचना करी हती. परंतु प्रत्यक्ष जे काम करे छे ते काम परोक्षे एकदम थइ शकतुं नथी. ए न्याये ते माहारा लक्ष्यमां न रह्युं अने हुं भूली गयो. एवामां अकस्मात् काकतालीय न्याय प्रमाणे माहारो अने तेमनो संजोग चोमासानो थवाथी मने ते वात तेओश्रीये फरीथी स्मरण कराववाथी खास मुनिराज माहाराज मानविजयजी माहाराजना प्रेरणाथीज आ चोमासी व्याख्याननुं में भाषांतर कर्युं छे तथा तेओनाज कहेवाथी साथे साथे तेरकाठीयानुं स्वरुप पण कांइक विस्तार पूर्वक बोधयुक्त अने भगवान माहावीर स्वामीजीनी देशना पूर्वक गोठव्युं छे, अने भाषाना वांचनारा माहानुभावो साधु साधवीयोने खास व्याख्यानमां वांची शकाय एवा इरादाथी पत्राकारे बाहार पाडवामां आवेल छे. अने तेनो लाभ साधु साधवीयो लइ श्रावक श्राविकाने पण वांची संभलावी जरुर जरुर आपशे एटले आ लेखकनो परिश्रम सफल थशे. आ

ग्रंथ हुं बीजाने छपाववा आपतो हतो परंतु तेवामां इंहांना श्रीशंघने खबर पडवाथी अने ज्ञानदाननुं मोटुं पुन्य छे तेम मानी माहाजन वर्गे ज्ञानखाताना रुपीया ६३१ आपी पोतानी उदारता बतावी तेटली प्रतो ५०० छपावी साधु साधवीने भेट आपवानुं ठराव्युं छे. आवी उदारताथी गाम श्रीबोरुनो शंघ धन्यवादने पात्र गणी शकाय छे. साधु साधवीयो पण आ प्रत भेट मले एटले बांधी नहि राखता वांचवा संभलाववानुं लक्ष्य बाहार नाह राखे तेवी आकांक्षा छे.

लेखकः

मुनि मणिविजय.

प्रातःस्मरणीय १००८ श्रीमन्मुक्तिविजय-मुलचंदजीगणिगुरुभ्योनमः

श्रीचौमासीव्याख्य न भाषांतर-तथा तेरक ठीयानुं स्वरु.

श्रीवीरायनमः श्रीगौतमायनमः श्रीसद्गुरवेनमः अथ श्रीचौमासीव्याख्यानं आरभ्यते. हवे चौमासी व्याख्याननी शरुआत कराय छे, यतः

स्मारंस्मारं स्फुरज्ज्ञानं, धाम जैनंजगन्मतम्, कारंकारंक्रमौ भोजे, गौरवेप्रणतिंपुनः, ॥ १ ॥
निबद्धांप्राक्तनप्राज्ञै, र्वीक्ष्यव्याख्यानपद्धतिम्, लिख्यते लेशतो व्याख्या, चातुर्मासिक पर्वणः, ॥ २ ॥

भावार्थः—स्फुरणायमान ज्ञानवाळुं तथा जगतना जीवोये मानेलुं एहवुं जिनेश्वर माहाराजनुं जे तेज तेनुं स्मरण करी करीने तथा गुरु महाराजना चरणकमलोने वारंवार प्रणतिं नमस्कार करी करीने आगल उपर थइ गयेला माहानुभाव पंडितपुरुषोये बांधेली एवी व्याख्याननी पद्धतिने देखीने हुं पण आ चौमासी पर्वनी कथानुं व्याख्यान लवलेशथी करुं छुं. आवी रीते चौमासी व्याख्यानना कर्त्ता महात्माश्री क्षमाकल्याणिक मुनि माहाराजा भव्य जीवोने उपदेश करवा निमित्ते कथन करे छे. इंहां अशाड कार्तिक फागण चौमासी मध्ये अन्य बीजुं कोइ चौमासी पर्व आव्युं होय त्यारे अन्योअन्य सापेक्ष व्यवहार अने निश्चय युक्त श्री जैनशासने जाणीने तथा एकांत वादने दुर करीने श्री आवश्यक ग्रंथने विषे कहेल समाहित अक्षर शुद्ध

टंकरूप्य लक्षण चोथा भांगाना समान द्रव्य भावलिंग संयुक्तनी इच्छा करनारा अने स्याद्वादनो रुचीवाला धर्मार्थि प्राणियोये सम्यक् प्रकारे धर्मकार्य करवुं इहां निश्चय चार भांगा कहेला छे ते देखाडे छे. अशुद्ध रुप्य छे ने छाप पण अशुद्ध छे १, रुप्य अशुद्ध छे पण छाप शुद्ध छे २, रुप्य शुद्ध छे पण छाप अशुद्ध छे ३, रुप्य पण शुद्ध छे ने छाप पण शुद्ध छे ४, आवा प्रकारना चार भांगाओ कहेला छे. तेमां पहेला भांगाने विषे चरकपरिव्राजकादिको कहेला छे कारण के तेओनो धर्म पण अशुद्ध रुप्य जेवो छे ने तेमनो वेष पण अशुद्ध छे १, बीजा भांगाने विषे पासत्थादिको कहेला छे कारण के तेमनी करणी अशुद्ध रुप्य जेवी छे अने साधुनो वेष शुद्ध रुप्य जेवो छे. पासत्थादिकोनुं स्वरुप नीचे प्रमाणे छे. पासत्थो एटले ज्ञानदर्शनना समीपे रहेनारो अथवा मिथ्यात्वादि बंध हेतुरुप पाशने विषे बंधायेलो होय ते. तेना बे भेदो कहेला छे. १ देशथी एटले कांइपण कारण विना शय्यांतरनो पिंड ले. सामो आणेलो पिंड ले, राज पिंड ले तेमज अग्रपिंडादि ले तथा देशने विषे नगरने विषे गामडाने विषे कुलने विषे श्रावकादिकनी ममता राखे ते पासत्थो कहेवाय छे १. अने बीजो सर्वथी एटले ज्ञानदर्शन चारित्रथी जे सर्वथा अलगो रहेलो तथा केवल लिंगधारी होय तथा वेष विडंबक होय अने गृहस्थना आचारने धारण करवावालो होय छे ते सर्वथी पासत्थो कहेवाय छे १ हवे बीजा ओसन्नानु स्वरुप बतावे छे जे साधु समाचारीने विषे प्रमाद करतो होय ते ओसन्नो कहेवाय तथा क्रिया मार्गने विषे शिथिलपणुं धारण करे. अने खेद पामे ते पण ओसन्नो कहेवाय छे तेना पण बे भेद छे. १. देशथी एटले आवश्यक पडिक्कमण पठनपाठनादि तथा पडिलेहण मुखवस्त्रिका वस्त्रपात्रादि भिक्षा ध्यान अभक्तार्थ आगमन निसीहिया निर्गमन स्थान निशिदिन शयनादि दसविध

साधु समाचारी तथा ओघपद विभाग समाचारी प्रमुख विधियुक्त न करे तेमज ओछी अधिकी करे राजानी वेठना माफक करे. गुरु आदिना वचन सांभली दुमणो थइ वचन खंडन करे. गुरुने आक्रोश करे विगेरे करनार ओसन्नो देशथी कहेवाय. हवे सर्वथी जे ओसन्नो होय तेनुं स्वरूप कहे छे. जे चौमासा विना शेषकाले कारण विना पाट बाजोठ विगेरे वापरे तेना उपर संथारो करे स्थापना पिंड आहार करे तथा सदाकाल संथारो पाथर्यो राखे, प्राभृत एटले कोइए भेट तरीके लावी आपेल दोषित आहारनुं भक्षण करे, इत्यादिक प्रकारना लक्षणयुक्त होय ते सर्वथी ओसन्नो कहेवाय. २. हवे त्रीजा कुशीलीयानुं स्वरूप कहे छे. जे ज्ञान दर्शन ने चारित्रनी विराधना करतो होय ते तथा खराब आचारवालो तथा खराब शीयलवालो होय ते कुशीलीयो कहेवाय छे अने तेना त्रण भेद कहेला छे. १. ज्ञानकुशील एटले अकाले अविनयथी अबहुमानथी गुरुने ओळवीने योग उपधानहीन सूत्र अर्थ तदुभय हीन इत्यादि प्रकारे आशातना करतो ज्ञान भणे तथा आजिविका माटे पठनपाठन करे. संभलावे लखे लखावे भंडार करे करावे. नंदी समाचारी आदिना स्वार्थने माटे उपदेश करे तथा आजीविका माटे धर्मकथा कहे ने आजीविका माटेज ज्ञान भणे, घरे घरे धर्म संभलाववा जाय तथा तेमने पोताना करवा निमित्ते तेमनी स्त्री बालकादिकोने भणावे, बीजाना ज्ञान भंडारोने ओळवे, ज्ञानने ओळवे तथा पुस्तको लखी लखावी वेचे,-तेनी लेणदेण करे करावे पुस्तको वेचे वेचावे इत्यादिक लक्षणयुक्त जे होय ते ज्ञानकुशील कहेवाय छे. १. हवे बीजा दर्शन कुशीलना स्वरूपने बतावे छे शंका करनाराना साथे कांक्षा करनाराना साथे तथा विचिकित्सा-व्यापन्न दर्शन-निन्हव-यथाछंदी-कुशीलीया वेषविडंबकादिना साथे आलाप संलाप करनार पठनपाठन करनार दर्शन कुशीलीयो कहेवाय छे. २. हवे त्रीजा चारित्र कुशीली-

याना स्वरूपने देखाडे छे. ज्योतिष जोनारो होय तथा निमित्त कहेनारो होय तथा अक्षरकर्म यंत्र मंत्र तंत्र भूतकर्म-बलीपींड उजाणी विगेरे करनारो होय तथा दानादिक सौभाग्य दौर्भाग्य करनारी जडीबुट्टी मूली चित्रारोहणादि पादलेप आंखअंजन चूर्ण स्वप्न विद्या चपटी वगाडवा आदिक त्रण कालनुं कथन पोतानी जातिकुळ विज्ञानादि विगेरे पोताना स्वार्थ कार्यादिकने प्रगट प्रकाश करे तथा नख केश कापे शमारे तेमज शरीरनी शोभा करे तथा वस्त्र पात्र दांडादिक घणा मूल्यवाळा सुंदर कोमल राखवानी वांछा राखे शिष्यादिक तेमज परिग्रहने विषे विशेष ममत्व भाव करी गाढ अभिलाषा राखे तथा निष्कारण अपवाद पद दूषण सहित मार्गने प्रकाशित करी तेनुं सेवन करे ते त्रीजो चारित्र कुशील कहेवाय छे ३. हवे चोथा संसक्तना स्वरूपने बतावे छे. जो पोताने कोइ वैरागी मले तो वैरागी जेवो डोळ बतावे छे अने कोइ अनाचारी मले तो अनाचारी जेवो डोळ बतावे छे एटलुंज नहि पण ते समये ते तेना जेवोज तन्मय बने छे. अगर मूळ उत्तर गुण दोष एकठा प्रवर्त्तावी देखाडे छे. तेना पण बे भेद कहेला छे. १ संक्लिष्टचित्त प्राणातिपातादिक पांच आश्रवनो सेवनारो तथा ऋद्धि गारव रसगारव शातागारव गारवसहित स्त्री तथा घरबारादिकना विषे अत्यंत आसक्त रहेलो तथा निरंतर दुर्ध्यानने करनारो तेमज पारकाना गुणने नहि सहन करनारो अने मत्सरी इत्यादि गुण युक्त होय ते संकिलष्ट चित्तवाळो कहेवाय छे १ हवे बीजा असंकिलष्ट चित्तवाळाने बतावे छे. पोताना आत्माने जे समये जेवो प्रसंग मळे त्यारे तेवो बनी जाय छे एटले के प्रियधर्मी साधु ज्यारे तेने मळे त्यारे साधुना आचारो पाळे अने प्रियधर्मी पासत्थो मळे त्यारे तेना जेवोज थाय छे ते असंकिलष्ट चित्तवालो कहेवाय छे. २ हवे पांचमा यथा छंदना स्वरुपने देखाडे छे. श्रीमान तीर्थंकर देवनी आज्ञा विना पोतानी इच्छाये प्रवर्तनारो

तेर काठीयानुं स्वरुप.

अने पोतानी इच्छा मुजब प्ररुपणा करनारो यथा तथा लवारो करनारो यादृश तादृश उत्सूत्र बोलनारो प्ररूपनारो अने पोताना स्वार्थनोज उपदेश आपनारो तथा पोतानी मति विकल्पित करी परजातिने विषे भळी जनारो तेमज परनी वात विकथा करनारो तथा पोताना उपकारी धर्माचार्यादिकनी अवहीलना करनारो तथा आचार्य उपाध्यायादिकनी निंदा करनारो तेमज जेनाथी ज्ञानादिक पामे तेवा बहु श्रुतनी निंदा जुगुप्सा करनारो त्रणे गारवमां मस्त रहेनारो अने कारण विना विगयनुं भक्षण करनारो यथाछंदो कहेवाय छे. तेना पण अनेक भेदो कहेला छे ए उपर कहेला पांच ने श्रीजीनेश्वर महाराजना मतने विषे वंदन करवा लायक कहेला नथी एटले अवंदनीय छे पण जो ज्ञानदर्शन चारित्रनी सहाय माटे सेवन करेल होय तो तेने वंदनीय जाणवा. ५-२. ए प्रकारे पासत्थादिकनुं स्वरुप बनाव्युं हवे त्रीजा भांगाने विषे प्रत्येक बुद्धोने गणेला छे कारण के ज्यारे तेमने बोध थाय छे त्यारे तेमनो आत्मा शुद्ध रूप्यमय एयले विवेकरूप ज्ञानरूप धर्मरूप बनी जाय छे पण ज्यां सुधी एटले अंतर मुहूर्त्त बेघडी सुधी द्रव्यलिंगने अंगीकार नथी करता त्यां सुधी अशुद्ध रूप्य. (वेषवाळा) कहेवाय छे ३ अने चोथा भांगाने विषे साधुओ शुद्ध रूप्यमय साधु धर्मना प्रतिपालन करनारा तथा शुद्ध मुद्रामय शुद्ध साधुवेषने धारण करनारा कहेवाय छे कारण के शुद्ध करणीथी तेमनो आत्मा शुद्ध रूप्यमय होय छे अने द्रव्य भावथी शुद्ध वेषने धारण करवाथी शुद्ध मुद्रा (छाप) मय कहेवाय छे. ४ माटे ए चारे भांगाओने विषे द्रव्य भावनी शुद्धि रूप चोथो भांगो होवाथी शुद्धताथी चोथो भांगोज ग्रहण करवा लायक छे. हवे शास्त्रकार महाराजा प्रथम श्रावकोने निरंत्तर करवाना कर्तव्योने देखाडे. यतः देवपूजा गुरूपास्ति, स्वाध्यायःसंयमस्तपः, दानचेति गृहस्थानां, षड्कर्माणि दिने दिने. ॥ १ ॥ भावार्थः निरंत्तर परमात्मानी

पूजा करवी. १ तथा गुरुमहाराजनी सेवा करवी. २ तथा स्वाध्याय ध्यान करवुं. तथा संयम इंद्रियोनुं संवरण करवुं मन वचन कायाना योगोने एकत्र करवा. ४ तथा शक्ति अनुसारे विविध प्रकारे तप करवो. ५ अने सत्पात्रने विषे दान देवुं ६ ए छ प्रकारना कार्यों निरंत्तर करवाने माटे भव्य जीवोने शास्त्रकार माहाराजा फरमान करे छे निरंत्तर ए छ प्रकारना कार्यने धारण करनारा जीवोने. महादुःखे करी जेनो अंत आवे एवा कठोर कर्मथो अनंत भवो सुधी संसारमां परिभ्रमण करवुं पडे छे. एम जाणी भवभ्रमणथी त्रास पामेला अने जैन मार्गमां प्रीति करी सद्वर्त्तन करनारा श्रावक वर्गे निरंत्तर जेना अंदर बहुज असत्य अने पापादिकनुं आववापणु होय तेवा पापमय व्यापारोने त्याग करवा जोइये कारण के पापमय व्यापारथी बुद्धि भ्रष्ट थाय छे ने तेथी आत्मा अधोगतिने पामे छे वली विशेषथी फागण मासथी उपरांत तिलादि धान्य राखवुं न जोइये. कारण के तेने विषे घणा त्रस जीवोनी उत्पत्तिने नाशनी संभावना रहेली छे. जो के उत्तम जीवोने तो अनाज मात्रनो व्यापार न करवो जोइये. तेमां असंख्याता जीवनी हानी छे एम करता कदाचते धंधो करवो पडे तो फागण शुदि पूर्णिमा सुधी तिलादिकनो राखी पछी बंध करी दे. अनाजने पण अशाड मास सुधीमां वेची दे पण चोमासामां वेचे नहि व्यापार पण करे नहि जेठ मास सुधीमां लेवु देवु विगेरे जे करवुं होय ते करी दे. आ शिवाय चोमासामां धान्यनो संग्रह राखे नहि. कारण के चोमासामां जीवोनी उत्पत्ति विशेष थाय छे माटे श्रावकनो धर्म नहि. तथा अथाणादिक जे बोळादि होय छे. ते तथा अभक्ष्य वस्तुनो भक्ष्यादिक वस्तुनो अरसपरस स्पर्शादिक थयेल होय तो तेनो पण त्याग करवो जीवोथी व्याप्त मधुकबिल्वादि फलो होय तेमने त्याग करवा. तथा पुष्पो अरणि सरगवो मधमधुक इत्यादिक पण त्याग करवा. ते-

मज वर्षाकालने विषे तांजलियादिक शाक पत्रनी भाजी थाय छे. ते पण अभक्ष्य होवाथी खावी नहि कारण के तेमां बहु सुक्ष्म त्रस जीवो रहेला होय छे ए प्रमाणे योग शास्त्रने विषे कलिकाल सर्वज्ञ भगवान् श्री हेमचंद्र सूरीश्वर महाराजे कुमार-पाल महाराजादिक माहाजन पासे सभासमग्र कथन करेल छे, वली फागण पूर्णिमाथी आरंभीने कार्तिक पूर्णिमा सुधी प्रायः करीने जीवोने पत्र शाकादिकनुं भक्षण करवुं न जोइये. एटले के भाजिपालादिक पत्रमय शाकोने त्याग करवा जाइये. भाजीपालाना पत्रोमां बहुज सूक्ष्म जीवो होय छे ते भक्षण करवाथी घणा जीवोनो संहार थाइ छे तथा घणुज पाकी गयेलुं होय तथा बहुज शिथिल एटले-चुंथाइ गयेल होय तथा जेना रसमां फेरफार थयेल होय एवा चीभडा आदिक फलोने विषे बहु जीवोनी उत्पत्ति होवाथी तेने त्याग करवा जोइये वळी छिद्रवाला, नहि पाकेला फलोने विषे पण घणां जीवोनो सद्भाव होवाथी तेनुं भक्षण नहि करता त्याग करवा जोइये. ए प्रमाणे नहि जेना नाम ठाम गुण दोषो जाणेला होय ते आदि समग्र अभक्ष्य वस्तुनो श्रावक वर्गने परिहार करवो जोएये. कह्यु छे के. उक्तंच

अज्ञातकंफलमशोधितपत्रशाकं, पूगीफलानिसकलानिचहट्टचूर्णं,
मालिन्यसर्पिरपरीक्षकमानुषाणा, मेतेभवन्तिनितरांकिलमांसदोषाः ॥ १ ॥

भावार्थः—अजाण्युं फल तथा नहि जोयेला एटले सुक्ष्म दृष्टियी बारीकताथी नहि तपास करेला पत्रादिकना शाको तथा समग्र सोपारीना फलो तेमज हाटादिकना चूर्णादिक तथा घणुज मलीन घी विगेरेनी सारअसारनो परीक्षा कर्या शिवाय भक्षण करनार माणसने निरंत्तर निश्चय मांसभक्षण करनारना जेटलाज दोषो लागे छे. अजाण्या-फलो-किंपादिक अगर

जीवने उपद्रव करनारा, आत्मानो घात करनारा फलोनुं भक्षण करणारा जीवोने शास्त्रकार माहाराजा मांसना भक्षण करनारा कथन करे छे. पत्रवाला शाकोमां–दरेक पत्रोमां अने नसोमां घणा सूक्ष्म जीवो रहेला होय छे तेथी वारीकाइथी तपास कर्या शिवाय जो तेनुं भक्षण करवामां आवे तो निश्चय भक्षण करनारने मांस भक्षणनो दोष लागे छे. हालमां व्रतधारी जे उपयोगी होय तेना शिवाय तथा जीवदयानी लागणी धरावनारना शिवाय ने जेने विषे जीवो मरे छे, अगर मरेला छे, ते देखी खावामां सूग चडावनार शिवाय पत्रवाला भाजीपालादिक शाकोना खानारा तेमज बीजा शाकादिक खानारा भाग्येज तपास करता हशे. कारण के आ जीवोने खावानीज लल्लुताने हायओय होवाथी आना अंदर जीवो हशे, तेनो घात थशे, माहारी बुद्धि नष्ट थशे, मने पाप लागशे. आवी भावना स्वप्नना अंदर पण ते अज्ञानि जीवोने रेहेती नथी तेथी मांस पिंडरुप जीवोना नाशभूत आहारने अभक्ष्यनो प्रेमी जीव राची माचीने करे छे आवा जीवोनी दशा सज्जन वर्गने शोचनीय बने छे चोमासानी सीजनमां तो सर्वथा प्रकारे वनस्पतिने त्याग करवी जोइये कोइ पण प्रकारे फलफुलोनुं पण भक्षण करवुं नहि जोइये. अभक्ष्य नही कहेवाता भींडा तुरीयाना शाकोमां पण प्रत्यक्षपणे एळो देखाय छे. माटे तमाम शाकादिक छोडी देवा. वली बारे मास ने बत्रीशे घडी बाइयोने भाइओना मोढा पानना डूचाथी भरेला होय छे. नहि गणे रात्रि के नहि गणे दिवस जानवरोना पेठे चाव्याज करे. आवा माणसोने व्रत प्रत्याख्यान उदय आवेज क्यांथी, ने नागरवेलना पानने त्याग करेज शाना आवा जीवोनी जींदगी शोचनीय छे वली सोपारी आदिक फलोमां तेमज गांधीनी दुकानमां रहेली घणी खरी वस्तुओमां जीवो घणाज उत्पन्न थाय छे तेथी ते सघला फलो

तेमज वस्तुओने, अने तमाम प्रकारना हाटना चूर्णने जीवाकुलपणाथी त्याग करवा जोइये छतां जे माणस त्याग करतो नथी. तेने मांसाहारना दोषवालो कहेल छे. वली घणा वखतनुं. मलीन घी होय तेना रसकसमां फेरफार थवाथी, मलीनताथी चरबी नाखवाथी बनावटी करवाथी, बटाकाना चूर्णथी–तेमज बीजी वस्तुनी शेळभेळ करवाथी तेवा घीमां जल्दी कीडा पडी जाय छे. माटे ए उपरोक्त प्रकारना घीनु भक्षण करनारने मांसभक्षणनो दोषित कहेल छे वास्ते सज्जन अने इह परलोकमां पोताना आत्माना हितचिंतक भव्य जीवोये सदाकालने माटे अने न बनी शके तो चोमासाने माटे पण विशेषथी जरूर त्यजवा जोइये. बत्रीश अनंतकायने बावीश अभक्ष्यने वर्जवा. १ सूरणकंद. २ वज्रकंद. ३ लीली हलदर. ४ आदु. ५ लीलो कचूरो. ६ शतावरी. ७ विराली. ८ कुंवार. ९ थोर. १० गळो. ११ लसण. १२ वांसकारेला (कोमलवांसनो नवी कुंपल) १३ गाजर. १४ लुणी. १५ लोढ. (कमलकंद) १६ गरिकर्णिका नामनो वेलडी. १७ सर्व वृक्षोना कोमलकुंपला. १८ खुरसाणी कंद १९. थेगकंद. २० लवण नामना वृक्षनी छाल २१ लीली मोथ २२ खीलोडा २३ अमरवेल २४ मूळा. २५ बिलाडीना टोप. २६ ढकवा (थुलशाक प्रथम उगेल) २७ शुकरवाल. २८ पल्यंक नामे शाक. २९ कोमल आंबली. ३० बटाटा. ३१ पिंडालु. ३२ फुटेल अंकुरावाला. चोलादि. द्विदल धान्य. ए बत्रीश अनंतकाय. तथा १ वडबीज. २ पीपळाना फलो. ३ पीपरना फल. ४ कचुंबर. ५ उंबराना फल. ६ माखण. ७ मध. ८ मदिरा. ९ मांस. १० विष. ११ बरसादना करा. १२ मुलीया. १३ माटी. १४ रात्रीभोजन. १५ बोळ अथाणु. १६ सर्व अनंतकाय. १७ विदल. काचा दही दुध काची छाश साथे कठोळ भक्षण वेंगण. १९ सर्व तुच्छ फल. २० वेइफल. २१ बहुबीज फल. २२ चलितरस. ए बावीश अभक्ष्यने पण

त्याग करवा वली ग्रीष्म ऋतुने विषे जे द्रव्यो जल्दीथी बगडनारा होय तेवा द्रव्योने शीघ्रताथी उपयोगपूर्वक वापरी जवा. परंतु वर्णरस, स्वादादिकनो फेरफार जणाया छतां पण खावा नहि. ए उपरोक्त प्रकारे चोमासामां प्रतिपालन करवा भव्य जीवोने उजमाल थवुं. हवे ओ चोमासीना पर्वने विषे. भव्य जीवोने विशेषताये शुं करवुं ते शास्त्रकार माहाराजा देखाडे छे. कह्युं छे के, यतः

सामायिकाव- यकपौषधानि, देवार्चनस्नात्रविलेपनानि, ब्रह्मक्रियादानतपोमुखानि, भव्याश्चतुर्मासकमंडनानि.

भावार्थः—शास्त्रकार माहाराजा कहे छे के हे भव्य प्राणि जीवो ! सामायिक १. आवश्यक २. पौषध ३. देवपूजा ४, स्नात्र विलेपनादि ५, ब्रह्मचर्य. ६ विविध प्रकारनी क्रिया. ७ सत्पात्रदान. ८ नाना प्रकारनां तप कर्मादि विगेरे धर्मकर्त्तव्यो ९ चौमासीना आभूषणो, अलंकारो कहेला छे. माटे श्रावक वर्गने ते अवश्य सेवन करवा लायक छे. यद्यपि जो के चोमासी त्रण छे तदपि. तोपण जे चोमासीने उद्देशी ने व्याख्यान करवामां आवे. तेनुं नाम ग्रहण करवुं. तेमां कोइ पण दोष गणी शकातो नथी. कारण के आ चोमासीना अंदर कोइक पुरुष सामायिकने करे छे कोइक प्रतिक्रमणने करे छे कोइ पोषधने करे छे इत्यादि प्रकारना धर्म कर्त्तव्यो करे छे माटे इंहां कांइ विरोध आवतो नथी. इंहां प्रथम तिथियोनु अवलोकन करवुं जोइये. ते तिथियो त्रण प्रकारे कहेली छे. तथाहि. चाउद्दसठ्ठ मुद्दिठ्ठ पुणमासिणीत्ति. सिद्धांते. उक्तत्वात्. चौदश—आठम कल्याणिक तिथियो पूर्णिमा. एक माणसने विषे. बे चौदश. बे आठम. अमावास्या तथा पूर्णिमा. आ छ तिथियोने चारित्रनी तिथियो कहेली छे. आ तिथियोने विषे चारित्रनुं आराधन करवुं. शीलांगाचार्यादि गीतार्थ माहा पुरुषोये आदरपुर्वक आराधन करेल छे माटे इहां कल्याणिकनी तिथियो, तिर्थंकर माहाराजादिकनी कल्याणिकनी तिथियो तथा पर्युषणनी तिथियो लेवी तथा

बीज पांचम आठम अग्यारशने ज्ञानतिथि गणवी. आ तिथियोने विषे ज्ञाननु आराधन करवुं. अने अन्य दर्शननी तिथियो जे छे तेमां दर्शननुं आराधन करवुं एवी रीते सम्यक्त्व धारी जीवोये मिथ्यात्वना परिहार पूर्वक देवपूजा, गुरुभक्ति जिनेश्वर माहाराज कथित आगमनुं श्रवण धर्मक्रियानुं अनुमोदन तिर्थयात्रानुं करवुं तेमज जिनेश्वर माहाराजाना कल्याणिकनी भूमिने स्पर्शादिक करवुं. विगेरे कर्त्तव्योथी निरंत्तर भव्य जीवोने सम्यक्त्व निर्मल करवुं जोइये. कह्युं छे के, यतः

जम्मंदिक्खानाणं, तित्थयराणं, महाणुभावाणं, जत्थयकयनिवाणं, अगाढं दंसणं होइ. ॥ १ ॥

भावार्थः—जे ठेकाणे महानुभाव श्रीमान् तीर्थंकर महाराजाओना जन्म दिक्षा ज्ञान अने निर्वाणादिक थयेल होय ते ठेकाणे दर्शन वंदन नमन पूजन स्तवन स्पर्श विगेरे करवाथी अगाढ दर्शननी प्राप्ति थाय छे किंबहुना तीर्थंकर महाराजाना पांचे कल्याणिकोनुं आराधन भव्य जीवोने दर्शन शुद्धि करावी शीघ्रताथी मोक्ष सुख आपे छे. हवे इंहां प्रथम सामायिकना स्वरुपन कहे छे. सम्यक् प्रकारे रागद्वेष रहित जीवने जेना अंदर ज्ञानादिक गुणनो लाभ थाय छे तेनुं नाम सामायिक कहेवाय छे. अने ते अंतर मुहूर्त्त बे घडीना काळरुप सामायिकने करनार जीव मन वचन कायाना योगोने एकत्र करी स्थिर चित्त अने प्रशान्त मन करी रागद्वेषना परिहार रुप ने ज्ञान ध्यान क्रियाकांड युक्त जे आत्माना निर्मल अध्यवसायरुप करणि करवामां आवे छे तथा सर्व जीवोने विषे तेमज सर्व वस्तुने विषे सम परिणाम आत्माना थाय छे. तेनुं नामज सत्य सामायिक कहेवाय छे अने तेज अर्थने शास्त्रकार माहाराजा विशेषपणाथी नीचे मुजब पुष्ट करे छे. उक्तंच

निंदा पसंसासुसमो, समोयमाणाव माणकारिसु, समसयण परियणमणो, समाइयं संगयं जीवो ॥ १ ॥

भावार्थः—जे जीव निंदा कोइ करे तो तेना उपर द्वेष करतो नथी अने कोइ प्रशंसा करतो होय तो तेना उपर राग करतो नथी पण बन्नेना अंदर समान वृत्ति कारण करे छे तथा कोइ मान आपे तो पण राजी थतो नथी तेमज कोइ अपमान करे तो तेना उपर रीस करतो नथी ने ते बन्नेना उपर समवृत्ति राखे छे. तथा स्वजन वर्ग अने बीजा परलोकोने विषे माहरा ताहरा चित्त नहि राखता. बन्नेने विषे समान वृत्ति धारण करनार जीव सत्य सामायिकने करनार कथन करी शकाय छे. वली पण कह्युं छे के—

जो समोसव्वभूएसु, तसेसुथावरेसुय, तस्ससामायियंहोइ, इमं केवलिभासियं, ॥ २ ॥

भावार्थः—जे माणस त्रस अने स्थावरादि सर्व भूत प्राणियोने विषे समानवृत्ति धारण करनार होय तेनेज सामायिकनो लाभ मले छे ए प्रकारे केवलज्ञानि महाराजे कथन करेल छे. तेथीज सुज्ञ जीवोये वीतरागे कथन करेल मार्गनुं आलंबन करी सामायिक करवाथी परम लाभ थाय छे वली सामायिक लइने बेठेल गृहस्थ माणस पण साधु तुल्य थाय छे कह्युं छे के यतः—

सामाइयंमिउकए, समणाइवसावओहवइजम्हा, एएणकारणेणं, बहुसो सामाइयंकुज्जा, ॥ १ ॥

भावार्थः—सामायिक लइने बेसनार माणस सर्व सावद्य कर्मने त्यागीने बेसे छे अने तेज कारणथी ते श्रावक साधुना जेवो कहेवाय छे. एटला माटेज शास्त्रकार माहाराजा कहे छे के निरंतर वारंवार श्रावक वर्ग सामायिकने करे. अने सामायिक करनारने साधुना समान कहेल छे तेथीज सामायिकना अंदर रहेल जीवथी देवने स्नात्रादिक करावबुं तेमज पूजनादि करवुं विगेरे द्रव्य पूजा करवाने माटे निषेध करेल छे कारण के सामायिकरुप भावस्तवने विषे द्रव्यस्तवनुं करवुं ते अनौ-

पित्व क थाय छे वळी सामायिकनी दुर्लभता कहेल छे. कह्युं छे के यथा.

सामाइयसामग्गिं, देवाविचिंतंति हियमज्झंमि, जइहुइमुहुत्तमेगं, ताअह्मदेवत्तणंसहलं ॥ १ ।

भावार्थः—देवताओ जे छे ते पण सामायिकनी सामग्रि पोताना हृदयने विषे निरंत्तर चिंतवे छे, अने विचारे छे के जो एक मुहूर्त मात्र पण अमोने सामायिक उदय आवे तो अमारु देवपणुं जे ते साफल्य भावने पामे एवा प्रकारे भावना राखे छे. त्यारे मनुष्य धर्मने तो मानुष्य भवादिकनी सामग्रि तेमज आर्य क्षेत्रादि देवगुरु धर्मनी प्राप्ति थयेली होवाथी सामायिक करवाथी माहान् लाभ थाय छे. हवे इहां सामायिक करनारना बे भेद कह्या छे १ ऋद्धिवालो, २ निर्धन तेने विषे जे ऋद्धि रहित छे ते साधु समिपे अगर जैनमंदिरे उपाश्रय होय त्यां तथा पौषधशालाने विषे तथा पोताना घरने विषे अथवा निर्विघ्न स्थानने विषे सामायिकने करे. अने जे समृद्धिवालो छे ते राजादिक होय, अगर कोइ शेठ शाहुकार माहान् ऋद्धिवाला होय तेमने तो पोताना घरथकीज माहा आडंबरथी नीकली उपाश्रये आवी सामायिक करवुं तेज उचित छे. कारण के तेम करवाथी देखनारा लोको जैन धर्मनी प्रशंसा करे के जैनशासनमा अंदर आवा महर्द्धिक लोको पण छे के जेओ माहान् आडंबरथी धर्म कर्मने करे छे. एवी भावना युक्त थइ अनुमोदन करी तेमज [illegible] ने हलवा कर्मीपणुं होय तो पोते पण सामायिकने करे छे अगर उजमाल थइ अनुमोदन करवाथी तेमना आत्माने लाभना साथे जैनशासननी प्रभावना थाय छे. हवे सामायिकना आठ नामो छे ते कहे छे. उक्तंच.

सामाइयं १, समइयं २, सम्मवाओ ३, समास ४, संखेवो ५, अणवज्जंचइ परिण्णा ७, पच्चक्खाणेइअहं ८, ॥१॥

भावार्थः—सामायिकं एटले समभाव. कोइपण वस्तु अगर जीव होय तेने विषे रागद्वेष छोडी दइ स. १ समायिकं एटले सम्यक् प्रकारे मन वचन कायाना एकत्र योगोथी सर्व जीवोने विषे दयानुं प्रतिपालन कर. एटले सम्यक् प्रकारे अगर रागद्वेषना परिहारने करी यथास्थित जेवुं होय तेवुं कहेवुं. ३ समास एटले थोडा प्रकारना तत्ववालो अने कर्मने नाश करनार तत्वबोध आपवो ते. ४ संक्षेपः एटले थोडा अक्षरो पण तेनो अर्थ थकी पण अधिक होय तेवी द्वादशांगी मेलववुं. ५ अनवद्यं एटले पाप कर्मना रहित निष्पाप करणीने आदरवी, एटले पापना परिहारथी समग्र वस्तु तत्वोने जाणवानुं ज्ञान. ७ प्रत्याख्यानं एटले त्याग करवा लायक वस्तुओने त्य. तेना प-खाण करवा ८ ए आठ प्रकारना नामो कहेला छे. हवे ते आठेना आठ प्रकारे दृष्टांतो कहेला छे ते देखाडे छेतेमां.

दमदन्त राजर्षि दृष्टान्तो यथा.

हस्तिशीर्ष नामनुं एक नगर हतुं ते नगरनुं रक्षण दमदंत नामनो राजा करतो हतो. ते राजाने एकदा प्रस्तावे हास्तिना- नगरना स्वामि पांडवो अने कौरवो साथे सीमा निमित्ते माहान् क्लेश थयो त्यारबाद केटलायेक दिवसे दमदंत राजाप्रति वासुदेव जरासंघ राजाना सेवा करवा गयो ते समयनो लाभ लइ पांडवो तथा कौरवोये तेनो देश भांग्यो अनेक प्रकारे लुंट-फाट करी माहान् उपद्रव कर्यो ते वार्त्ता दमदंतना सांभळवामां आववाथी क्रोध करी घणा सैन्यने लइ दमदंत राजा शीघ्रताथी हास्तिनापुर नगर उपर चडयो. अने त्यां बन्नेने अरसपरस माहा घोर रणसंग्राम थयो. परंतु रणसंग्राममां भवितव्यता अने तथा प्रकारना कर्मना सयोगे पांडवो अने कौरवो हार्या अने पोताना नगरमां प्रवेश करी जइ दरवाजाना द्वार बंध करी बेठा.

एवी रीते पराभव पामी गयेला तेओने देखी जय पामेल दमदंत पोताना नगर प्रत्ये गयो अने सुखे करी प्रजाना प्रतिपालन पूर्वक धर्म करवा लाग्यो. एकदा प्रस्तावे राजाये संध्याने विषे लाल पीळुं लीलुं धोळुं काळुं ए पंच प्रकारनुं वादलानुं स्वरुप नीहाल्युं अने तेनी चित्र विचित्रताथी आनंद युक्त थयो परंतु थोडाज वखतमां ते पांच प्रकारना वादलानुं दृष्ट नष्टपणुं देखी वैराग्यने पाम्यो अने विचार करवा लाग्यो के अहो अहो आ संसारमां पण राज्य ऋद्धि वैभव सुख पिता पुत्र बहेन माता स्त्रियादिक सर्व प्रकार आ वादलाना पेठे क्षण मात्रमां नाश पामवाना छे छतां पण आ मूढ जीवो बीलकुल नहि समजता अनेक प्रकारे संसारमां राची माचीने पाप कर्मने करी परलोके कुगतिमां जइ पडे छे. माटे धिक्कार छे आ असार संसारने. आवी रीते वैरागी थइ राज्यने छोडी प्रत्येक बुद्धपणाये दिक्षाने अंगीकार करी नाना प्रकारनी तपस्याने आदरी भूमि मंडळमां विहार करवा लाग्या अने अनुक्रमे विहार करता एक दिवसे हास्तनापुर नगरना दरवाजाना बाहिर काउस्सग्ग ध्याने रह्या. ते समये क्रीडा करवा जतां पांडवोये रस्तामांज ते मुनिने देखी तथा लोकोना मोढाथी आ दमदंत राजर्षि छे एवुं सांभळी जाणीने पांचे पांडवोये जल्दीथी घोडा उपरथी उतरी ते मुनिने प्रदक्षिणा करी विधि सहित वंदन कर्युं अने बोल्या के हे मुनि माहात्मा आपने धन्य छे. संसार अवस्थामां पण अमारा जेवा बलीष्ठोने पण तमोये जीत्या हता. एटले ते समये बाह्य शत्रुओने जीतवानुं तमारामां संपूर्ण बळ हतुं. अने आ वखते पण तमोये माहा बळवान् रागद्वेषादि शत्रुओने लीळा मात्रथी जीती लीधेल छे. माटे हे माहाराज आपने धन्य छे. आपना तप कर्म अने धैर्यने धन्य छे के अनेक प्रकारे परिसहोने जीती मोक्ष सुख मेळववा उजमाल थयेला छो आवी रीते बहुज प्रशंसा करी पांडवो आगल चाल्या. त्यारबाद दुर्योधनादि कौरवो आव्या.

तेमां उपरोक्त प्रमाणे ध्यानस्थ मुनिने देखी तथा दमदंत मुनि जाणी दुष्ट दुर्योधन तेने हे मुंड ! हे पाखंडी ! हे दुष्ट ! ते दिवसे तुं अमारा हाथमांथी गयो हतो. आजे ईहां ढोंग करी लेकोने धुतवाने भ्रम जाळमां नाखवा उभो रहेल छे. तने धिकार छे ! आवी रीते अनेक दुर्वचनो वडे करी तिरस्कार करी, पोताना पासे बीजोरु हतुं ते मुनि उपर फेंकी आगळ चाल्यो. कहेवत छे के यथा राजा तथा प्रजा. पांडवो सारा हता तेथी मुनिनी स्तुति करी, तेथी तेमना फरीवारे पण मुनिनी स्तुति करी अने दुर्योधन माहा दुष्ट हतो तेथी तिरस्कार करी बीजोरु फेंकवाथी तमाम कौरवोये पण तिरस्कार करी मुनि उपर पथरा नाख्या अने मुनिना उपर चोतरफ एक मोटो पथरानो ढगलो कर्यो. मुनि माहाराज मुनिधर्म क्षमा छे तेम जाणी निंदक स्तुतकन विषे समान चित्त राखी पोताना ध्यानमांज स्थिर रह्या हवे पाछा ज्यारे पांडवो क्रीडा करीने वल्या त्यारे मुनिने नहि देखता ते ठेकाणे पथरानो मोटो ढगलो देखी लोकोने पुछयुं त्यारे आ सर्व दुष्ट दुर्योधने करेलुं छे. आवुं कौरवोनुं उद्धतपणुं जाणी जल्दीथी त्यां आवी पोताना हाथेज तमाम पथरा विगेरे दुर करी मुनिने वंदन करी भावथी खमावी पांडवो पोताने स्थाने गया अने दुर्योधनने कह्युं के हे कुलांगार ! मुनिने तें कदर्थना शुं कामे करी. हेनिर्लज ! ऋषि हत्यानुं महापाप छे तेथी कांइपण भय तने न थयो. ते वैरागी निरागी महात्मा छे तेने देह उपर मूर्च्छा नथी तेथी पण तने कांइ शरम न आवी. हजी प्रथमनी अवस्था तुं भुली गयो केम ? ते बलीष्ठ माहात्मानुं पराक्रम केम तें रणसंग्राममां नोहोतुं दीठुं ते अवसरे कुतराना पेठे पूठमां पुंछडी घाली बाइलाना पेठे दरवाजा बंध करी घरमां पेसी गयो हतो. ते समये आ महात्माना बळने तें नोहोतुं जोयुं के अत्यारे ए वैरागी निस्पृहि महात्माने पथरा मारवानुं बळ ताहारामां आव्युं ते वखते ते महात्माये

खास दयानीज खातर तने जीवतो रहेवा दीधो छे. वली अत्यारे पण ते मुनि ताहारा जेवा अनेकने शिक्षा करवा बलवान् छे, छतां पण पोते उपसर्गने सहन करी केवल दयानीज खातर शांत वृत्ति राखीने रहेला छे. माटे एवा क्षमाना दरिया मुनि माहा ।ाने गाळ आपनार, तिरस्कार करनार अने मारनार तने अने ताहारा जेवा कुलांगार कौरवोने धिक्कार छे. के तमोये मुनि माहात्माने कदर्थना करी महान् पापकर्म बांध्युं अने ते पाप कर्मना माठा विपाको नरकमां जइने भोगववा पडशे. माटे कदापि काले कोइपण मुनि माहात्माने मनथी पण निंदवा भंडवा दंडवा नहि तो पछी वचन कायाथी तो कहेवुंज शुं ? मुनियोनी निंदा करनारनी नरक शिवाय बीजी एक पण मति नथी माटे आत्मानुं हित इच्छनारे स्वप्नने विषे पण मुनि महाराजनी निंदा करवी नहि ने कदर्थना पण करवी नहि. ए प्रकारे पांडवोये दुर्योधनादिक कौरवोने शिक्षा करी ए उपरोक्त रीते पांडवोये मुनि महाराजने वंदन नमन स्तवन बहुमान कर्युं, अने दुर्योधनादिके गालिप्रदान ताडनतर्जन निंदनादिक कर्युं तो पण मुनि महाराज तेओना उपर जरा पण रागद्वेष नहि करता समभावी थया. अने तेथीज ते सद्गतिना भोक्ता थया इति दमदंत राजर्षि कथा. तेवीज रीते सामायक करनार समभाव करी सामायिक करे त्यारेज तेनो अंतरात्मा कर्मथकी मुक्त थाय. समभाव शिवाय सामायिकना यथार्थ लाभनी भजना समजवी. आधुनीक समयमां सामायिक घणां जीवो करे छे, पण ते सामायिकमां कोइ निंदा, कोइ विकथा, कोइ ठट्ठा, कोइ मश्करी, कोइ इर्ष्या, कोइ माया, कोइ अहंता, कोइ ममता, कोइ राग द्वेषादिक, कोइ संसारनी खटपटनी वातो करे छे, कोइ ज्ञान ध्यान करे नहि ने बीजाने करवा दे नहि. कोइ काउस्सग्ग करे नहि बीजाने करवा दे नहि, कोइ पुस्तक वांचता होय तेनुं सांभले नहि ने बीजाने सांभलवा दे नहि, कोइ नवकार गणे

नहि ने बीजाने गणवा दे नहि, कोइ धर्म करे नहि ने करवा दे नहि. अने पोते कलेश करे ने बीजाने करावे आवा वर्त्तनथी सामायिक करनार केवल पोताना आत्मानुं अहितज करे छे. माटे उत्तम जीवोये सामायिक लइ मौन धारण करी ध्यान करवुं, पंच परमेष्ठि माहाराजनी माला गणवी. ज्ञान ध्यान, स्वाध्याय करवो पोते भणवुं बीजाने भणाववुं माहापुरुषोना जीवन चरित्रो वांचवा के जेथी करी आत्माने वैराग दशा प्राप्त थाय, हास्य ठठ्ठा मश्करी विषय कषायना वचनो त्याग करवा. धर्मना प्रश्नोने अने गुरु माहाराजने पुछवा शिवाय धार्मिक कार्य शिवाय कोइने उत्तर पण आपवो नहि. तेमज पोते बीजाने कांइपण कहेवुं पुछवुं पण नहि किंबहुना. कोइ गाळ दे, ताडनतर्जन करे, निंदा विकथा करे तो पण चित्तमां शान्ति धारे तेज माणस शास्त्रमां कह्या प्रमाणे नीचे मुजब फलोने मेलवी शकशे. नान्यथा कह्युं छे के.

यदुक्तं सिद्धान्ते

सामाइयं [illegible]णंता, समभावंसावओघडिअदुगं, आउंसुरेसुबंधइ, इत्तियमित्ताइंपलिआइं ॥ १ ॥

भावार्थः—बे घडी समभाव धारण करी सामायिकने करनार श्रावक देवलोकनुं आयुष एटला प्रमाणवाला पल्योपमनुं बांधे छे.

यतः

[illegible]कोडीओ, लक्खागुणसठ्ठिसहस्सपणवीसं, नवसयपणवीसाए, सतिहाअडभागपलिअस्स, ॥ १ ॥

सत्तहत्तरिसत्तसया, सतहत्तरिसहसलक्खकोडीओ, सगवोसंकोडि सया, नवभागासत्तपलिअस्स, ॥ २ ॥

भावार्थः—बाणु ९२कोटी ओगणसाठ ५९ लाख पचीश २५ हजार नवशे ९ ने पचाश २५ सात आठ $\frac{7}{8}$ भाग पल्यो-

पमना अंकतः ९२५९२५ ९२५ $\frac{7}{9}$ तथा २७७७७७७७७७७$\frac{1}{9}$ एटले सत्यावीश सातसे सत्योतेर हजार लाख कोटी अने सत्यावीशशे लाख कोटी नव भाग सात पल्योपना ए उपरोक्त प्रमाणे समभावथी सामायिक करनार पल्योपमना देव गतिना आयुषने बांधे छे. हवे सामायिक करनारने विचार करवानो छे के रागद्वेष रहित सामायिक फक्त एकज करवाथी ए उपरोक्त प्रमाणे देवनुं आयुष बंधाय छे तो निरंत्तर वीतरागनी आज्ञा प्रमाणे जो सामायिक करवामां आवे तो देवतानुं केटलुं लांबु आयुष बंधाय तेनो ख्याल करवो जोइये. विना पैसाये विना महेनते विना उपाधिये आवो माहान् लाभ मलतो जोइ जे जीवो तेने हाथे करीने तिरस्कार करे छे ते जीवो अफसोस करवा लायक बने छे, अने घरबारना काम काजने रोकी सामायिक लइ उपरोक्त प्रमाणे समभावथी सामायिक नहि करनारा केवल अज्ञान दशानाज हिमायती गणाय छे. कोइ पैसाथी दान मान आपे ने कोइ बे घडीनुं निर्मळ मनथी सामायिकने करे तो पण तेने तोले ते आवे नहि जे माटे कह्युं छे के—

यदुक्तम् सिद्धान्ते.

दिवसे दिवसे लक्खं, देइसुवण्णस्स खंडियंएगो, एगोपुण सामाइयं, करे इनपहुत्तयेतस्स. ॥ १ ॥

भावार्थ—एक माणस दिवसे दिवसे लाख खांडी सोनानुं दान करे अने एक माणस बे घडीनुं सामायिक निर्मल मनथी रागद्वेष रहितपणे करे तो लाख खांडी सोनानुं दान बे घडीना सामायिकना तोले आवी शके नहि. अहा हा हा, केटलो सामायिकनो प्रभाव ! पारावार, बस कहेवुंज शुं. सांप्रतकालना जीवोने जरुर विचारवुं जोइये के आपणे सामायिक ग्रहण करता छतां पण जे आहट्टदोहट्टादिक करीये छीये ते मिथ्या छे. जे वस्तुनो नाश थयो छे अगर थवानो छे तेमां तेमज जे वस्तु मली

छे मलवानी छे मेलववं छे तेमां तथा सुख दुःखना आववामां ने जवामां घरबार व्यापार स्त्रि पुत्रादिक अने लेवड देवड तेमज संसारी अनेक प्रकारनी जालनी चिंता उपाधिमां धार्युं नहि बनतां छतां सामायिक लइ जे आर्त्त ध्यानादिक अढारे पापस्थानोनुं ध्यान आ जीव करे छे ते वास्तवीक रीते साचा लाभ ने सुखनो भोक्ता थतो नथी पण सुख लाभनी हानी करवावालो थाय छे. जे माणस सामायिक लइने बेठो छे. ते समये तेना घरबार लक्ष्मी लुंटाइ जता होय, मरण पेताना बाल बच्चा स्त्रि कुटुंब परीवारनुं थतुं होय अने पोतानुं पण मरण थतुं होय, वल्लभमां वल्लभनुं मरण थतुं होय तो पण पोताना सामायिकना ध्यानमां विघ्न नाखनार आर्तध्यानादिक नहि करतो समभावे समपरिणामी थइ धर्म ध्यानमां उजमाल जे थाय छे तेज सत्य सामायिक करनार केवलज्ञान पामी मोक्ष सुखनो आस्वादन करनार थाय छे.

वणिक् दृष्टांतो यथा.

कोइ एक शहेरने विषे एक श्रावक रहेतो हतो अने धर्मध्यान सहित व्यापार करी पोतानुं गुजरान चलावतो हतो. हवे एक दिवस तेने चिंता थइ के परदेशना अंदर गया विना माणसो पैसापात्र थता नथी माटे माहरे पण परदेशना अंदर जइ लक्ष्मी उपार्जन करवी जोइये. आवी धारणा करी कांइक धर्मध्यान करतो हतो ते पण मुकी पैसा कमावा चाल्यो. रस्तामां चालता चालता विचार करवा लाग्यो के अरे पासे पैसा तो छे नहि ने व्यापार शानो करीश तेमज धनवान केम थइश. मने परदेशना विषे पैसो कोण धीरशे आवा प्रकारना संकल्प करतो चाल्यो जाय छे तेवामां एक अटवी आवी तेनी नजीकमां एक पल्ली हती तेमां साते व्यसनना सेवन करनारा पांचसो चोरो रहेता हता. त्यां जइ आ वाणियो बुद्धिमान होवाथी विचार

करवा लाग्यो के जो आ पल्लीमांज रहीने मीठु मरचु विगेरे परचुरण वेचवानो धंधो करीश, तो मने थोडा पैसामां घणो व्यापार थशे, मने घणा रुपीयानी जरुरीयात नहि पडे. वली आ चोर लोकोने कांइ कमाइ करवानी महेनत पडती नथी. तेओ तो चोरी करीने लावे छे तथा इंहां कोइनी दुकान नथी तेमज तेने कांइ व्यापार नोकरी करवानी नथी के शरीरे परशेवो वळे ! ते तो ह ामन। माल खानारा छे माटे हुं इंहां दुकान करीश तो मने फावशे ने एकना त्रण गणा करीने लइश तो पण ते लोको आपी देशे कारण के तेने कमावा जवुं पडतुं नथी. वली हुं वाणियो अक्कलबाज होवाथी मीठु मीठु बोल अ अने ओछुं आपीश वधारे लइश वली तेने मलतो रहीश एटले मने घणा पैसा मळशे, त्यारबाद घरे चाल्यो जइश. जो के एवा नीच अने व्यसनी लोकोन भेगा रहेवाथी मने गेरफायदो छे, वली परमात्माना दर्शन वंदन नमन पूजन गुरुभक्ति दयादान उपकार परोपकार कांइ पण इंहां नथी. इंहां तो चोरोनी साथे वसी चोर जेवुं थइ पापक-ना पोटला बांधवाना छे. पण करवुं केम ? आ कर्तव्य शिवाय मने पैसो मलना नथी माटे अत्यारे तो इंहांज रहुं. पैसो प्राप्त थया पछी घर मत्ये जइश ने बांधेला पापकर्मोने पछी छोडीश. हजी घणो टाइम छे कांइ बगडी गयुं नथी. आवी धारणा करी ते चोर पलीमां रह्यो ने सर्वने मली जइ वेपार करवा लाग्यो अने थोडा वखतमां पैसापात्र थयो. आ वाणियाए विचार कर्यो के जेवो आहार तेवो ओडकार. एक तो चोरपल्लीमां बे माथानो थइने रहुं छुं, चा नो माल वेचेथी लउं छुं, चोगणा पैसा खाउं छुं, धर्म ध्यान कांइ करतो नथी, केवल पापनुंज पोषण करुं छुं ते ठीक नथी. विपत् आवीने ज्यारे उभी रहेशे त्यारे धर्म विना कोइ साहाय करनार नथी. हवे बीजी धर्म क्रिया तो आ अट ीमां माहाराथी कांइ बनी शके तेम नथी कारण के तेवा देव

गुरु धर्मना इंहा साधनो नथी. परंतु ज्यारे ज्यारे अवकाश मळशे त्यारे जेवी फुरसद हशे ते प्रमाणे एकाद बे सामायिक निरंतर करतो रहीश. आवी धारणा करी पोतानो विचार अमलमां मूकी अवकाशना समये रात्रि दिवस सामायिक करवा लाग्यो. अनुक्रमे घणां पैसा भेगा कर्या पण घर मत्ये जवानी इच्छा थइ नहि कारण के नीच लोकोनुं अन्न, पैसो खावाथी तेवी बुद्धि नीच जेवी थइ गइ. हवे एक दिवस ते पांचसे चोरोना नायको मोटा चार जणा हता तेणे बधा चोरोने भेगा करी रातना मसलत चलावी के भाइयो आपणे चोरो छीये, आपणे बीजानी चोरी करीने लावीये छीये, अंधारामां आपणे कुटा-इये छीये. भुख तरश ने दुःख आपणे वेठीये छीये, वली उंघ वेची उजागरो आपणे करीये छीये. कदाच पकडाइ जइये तो दंडाइये कुटाइय मराइये ने फांसीये पण आपणज चडवा वखत आवे मतलब के पैसानेज माटे आपणे आटला बधा कष्ट सहन करी भयंकर जोखममां उतरीये छीये. त्यारे जेना माटे कांइपण जोखम नथी तेवा आ वाणियाने आपणे केम लुंटता नथी. कारण के आ वाणियो नागोपुगो इहां आव्यो हतो ने बे माथानो थइ आपणीज पल्लीमां मुछो उपर तार दइ रह्यो छे ने आपणाज पैसा लइ खाइ पीने ताना करे छे तो हाथमां निधाननी प्राप्ति थइ तो ते हवे न लइये तो आपणा जेवा बीजो एक पण मूरख माणस न समजवो. माटे हवे जेटला आपणा पैसा तेणे खाधा छे ते लइ लेवा. आवा वचनो सांभळी चोरो सघळा एक मत थयो के वाणियाने अत्यारे ने अत्यारे लुंटो चालो एटले मोटा चार चोरो हता ते बोल्या के सबुर करो अत्यारेने अत्यारे एकदम न लुंटाय कारण के घणा वर्षनो आपणे पाडोशीपणानो संबंध छे माटे ते न जाणे ते वखते आपणे तेना पैसा लइ लेशुं. हालमां कोइ बोलशो नहि गुप चुप बेसी रहो. हवे रात्री पडी दसेक वाग्याने शुमार थयो ते वखते

चारे चोरो उपडया ने वाणियानी दुकानना बारणा पासे आव्या. बारणानी तडामांथी चोरोये जोयुं तो ते वाणियाने सामायिक लइने बेठेलो ने हाथमां माला फेरवतो देख्यो तथा एक बाजु पाटलो आडो मुकेलो, दीवो बलतो देखी चारे जणा आघा जइ वातो करवा लाग्या के आ वाणियो मारो बेटो पाको छे हो के! जोयुं के दीवा आडो पाटलो मुकी आपणने लुंटवानी माला फेरवी उजाग करी केवो पैसो साचवे छे. गमे तेम हो पण आपणे तेना पैसा आजे लीधेज छुटको करवो छे. आवो विचार करी फरीथी तेना बारणा पासे जइ उभा रह्या. चतुर वाणियो चेती गयो. मनमां जाण्युं के आजे निश्चय माहारा पैसा लुंटाशे. क्षण मात्र तेने आ अवला विचार आव्या पण तेवामां विवेक प्राप्त थयो ने आत्म साक्षीये मनने समजाववा मांड्यो के अरे हुं कोण छुं, अत्यारे केवी स्थितिमां छुं, हालमां कया कार्यनुं में आलंबन कर्युं छे, तेनो मने विचार पण आवतो नथी. हे जीव! तुं सामायिक लइने बेठो छे. तुं आर्तध्यान करीश नहि के आ लुंटारा मारो पैसो लइ जाय छे. ते पैसो तारो नथी तें पण अन्याय अधर्म करीने तेना पासेथी लीधेल छे तो ते लइ जाय तो भले जाय. ताहारुं बाह्य धन भले लुंटी जाय पण तुं आर्तध्यान करी ताहारुं सामायिक रुपी धन गुमावीश नहि. हे चेतन! स्वस्थ था, स्थिर था, धर्मध्यानमां तत्पर था. हवे तुं ते पैसापर माहारापणुं राखीश नहि. आवी रीते दृढ थइ जीव स्थिर रहे एटला माटे मोढेथी नमो अरिहंताणं विगेरे संपूर्ण नौकार महामंत्र उंचे स्वरे वारंवार बोलवा लाग्यो ते सांभळी चोरो अरसपरस विचार करवा लाग्या के ओहो आतो वाणियो सतो थाय छे ने कहे छे के हुंतो जागु छुं ने पैसानी चोकी करुं छुं. लांबा लांबा बराडा पाडी आपणने डरावे छे पण जोइये तो खरा ते क्यां सुधी आपणने डरावे छे ने क्यां सुधी जागे छे. आजे तेना पैसा लइने ज घेर जवुं. कालनो

वायदो राखीशुं तो वळी क्यांइक पैसा दाटी आवशे. आवो विचार करी गुपचुप बेसी रह्या. श्रावके मोटा सादे नमस्कार गणवा शरु राख्या. वारंवार नमस्कार मंत्रने सांभळवाथी समकाले चारे चोरोने विचार आव्यो अने इहापोह विचारणा करता जाती स्मरण ज्ञान उत्पन्न थयुं. प्रत्येक जणा विचार करवा लाग्या अ हा हा हा ! भवांतरे अमे श्रावको हता, देवगुरु धर्मना उपासको हता, नमस्कार माहामंत्रनुं स्मरण करनारा हता, सामायिक प्रतिक्रमणादिक क्रियाना करनारा व्रत धारी हता पण पापकर्मना उदयथी प्रमाद करी व्रतोनुं खंडन करी मरीने चोरो थया छीये. पूर्वे व्रतनी विराधना करी तेथी तो धर्मभ्रष्ट माहा नीचमां नीच सात व्यसनना सेवनारा थया. हवे अघोर पापकर्म करीये छोये तो भवोभव तीर्यंच ने नरकगति विना बीजे कोइ पण ठेकाणे अमारु क्यांइ ठेकाणुं पण पडनार नथी. धिक्कार छे, अमारा पापी आत्माने ! फिटकार छे अमारा चोरीना नीच धंधाने ! तिरस्कार छे अमारा दुष्ट मनथी निरापराधि लोकोने दुःख आपनारा अमारा पापीमां पापी मलीनमां मलीन पापी धंधाने के अमो अनेक प्रकारे [illegible] जीवोने फोगट त्रास आपीये छीये. आवो रीते आत्मानी निंदा गर्हा [illegible]गुप्सा करता घणा कर्मोने क्षीण करी क्षपक श्रणि उपर आरोहण थया अने च्यार घाती कर्मोनो नाश करी चारे जणा केवलज्ञान पाम्या. हवे प्रातःकाले केवल ज्ञानि माहा[illegible] मोहत्सव करवा देव देवांगनाओ आव्या ने सुवर्ण कमलनी रचना करी. आवो बनाव जोइ वाणियो ठरी गयो ने विचार करवा लाग्या के हा हा इति खेदे चोरी करनारा जीवोने पण केवलज्ञान प्राप्त थयुं. हुं निर्भागी मंदभागी हीन भागी भारेकर्मी बहुल संसारी के जे नगरमां देवगुरु धर्मनुं सेवन हतुं तेने छोडी दइ केवल आ चोरोनो पैसो धूती पैसादार थवा इंहां आवी चोरो करता पण भुंडो बन्यो ! धिक्कार छे माहारा अवतारने ! धिक्कार छे माहारा दुष्ट लोभने ! आवी रीते आत्म

निंदा करता शुभ भावनाथी तेने पण केवलज्ञान तुरत उत्पन्न थयुं. पांचे केवल ज्ञानि माहाराजनो मोहोत्सव कर्यो. पल्लीना चोरो देखी रह्या छे के आ शुं थइ गयुं विगेरे विचारणा करनारा समग्र चोरोने धर्मोपदेश आपी केवलोये बोध करवाथी तमामे दिक्षा लीधी. देवताये समग्रने साधुवेष अर्पण कर्यो, ने मुनिमहाराजने वंदना करी स्वस्थाने गया. केवली महाराजाओ भूमिमंडल उपर विचरी घणा भव्य जीवोने बोध करी मोक्षमां गया ने शाश्वत सुखना भोक्ता थया.

सुज्ञ वांचकवृंद, केम देख्युं के आनुं नाम सामायिक कहेवाय. गमे तेवा कटाकटीना समयमां पण जे जीव आर्तध्यान नहि करता स्थिर चित्तथी सामायिकनुं प्रतिपालन करे छे तेज जीव माहान् लाभने मेलवी शके छे माटे दरेकने सामायिक लइ विनय विवेक विचारपूर्वक वर्तन करी ज्ञान ध्यानमां ज काळ काढवो जोइये पण सामायिक लइ रागद्वेष क्रोध, मान, माया, लोभ निंदा विकथा हांसी ठठ्ठामश्करी विषय कषायनी वातो मद, मोह, मान, मत्सर विगेरे करवा जोइये नहि. माटे हे उत्तम जीव, ताहारे जो सदगतिमां जइ शीघ्रताथी मोक्षमां जवुं होय तो बाहिर भटकता मनने रोकी रागद्वेष त्याग करी समताथी सामायिक करवा उजमाल था. अलंविस्तरेण.

हवे बीजुं दृष्टान्त सम्यक् प्रकारे जीवोना पर दया करनारानुं कहेवामां आवे छे एटले के सुज्ञ अने भवभीरु जीवोये एवा प्रकारे दया पालवी के आत्मानुं कल्याण शीघ्रताथी थइ जाय जेमके महात्मा मेतारज मुनिये पोताना प्राण अर्पण करीने पण क्रौंच पक्षीना प्राण बचाव्या आनुं नाम साची दया कहेवाय छे.

मेतार्यमुनि दृष्टान्तो यथा

आ भारत भूमिने विषे सांकेत नामनु एक मनोहर नगर हतु अने ते नगरमां चंद्रावतंसक नामनो राजा राज्य करतो हतो तेने पहेली सुदर्शना अने बीजी प्रियदर्शना नामे बे राणीयो हती. पहेली राणी सुदर्शनाने सागरचंद्र तथा मुनिचंद्र नामना बे पुत्रो हता. बीजी राणी प्रियदर्शनाने गुणचन्द्र तथा बालचन्द्र नामे बे पुत्रो हता. चन्द्रावतंसक राजाये मोटा पुत्र सागरचन्द्रने युवराज पदवी आपीने युवराजपदे स्थाप्यो अने अवतीनं राज्य बीजा मुनिचंद्र कुमारने आप्यु. अन्यदा प्रस्तावे चंद्रावतंसक राजा पोताना घरने विषे काउस्सग्ग ध्याने रह्यो ने एवी रीते नियम कर्यो के घरने विषे आ दीपक दीवो ज्यांसुधी बुझाइ न जाय त्यांसुधी माहारे काउस्सग्ग ध्यान करवु. आवो अभिग्रह धारी पोते ध्यानमां रह्यो. हवे अंधकार थशे तो माहारा स्वामीने कष्ट थशे आवुं समजी पोहोरी फरनार माणस-पोहोरे पोहोरे दीवामां तेल नाखतो गयो तेथी दीपक प्रकाश करवा लाग्यो. आवी रीते रात्रिना चारे पोहोर तेलना नाखवाथी दीपक प्रातःकाल सुधी रह्यो. ते टाइममां राजाये श्रेष्ठ ध्यानरूपी दीपिकाने आगल धरी भाव व्रतने विषे आरोहण थइ रात्रिमां परिसह सहन करवाथी वृक्षनी शाखा जेम तुटी पडे तेवी रीते पोताना बन्ने पगो आखी रात्रि उभा रहेवाथी जकडाइ गया ने भूमि उपर पडयो अने उत्तम भावना भावतो थको देवलोकने विषे गयो.

ते समये मंत्री आदि राज्यना सामंतवर्गे राज्य गादी उपर सागरचंद्रने स्थापन करवा मांडयो पण दिशा अंगीकार करवानी वृत्तिवालो ते राज्यने विषे हर्ष पाम्यो नहि. आ अवसरे तेनी ओरमान माताने सागरचंद्र कह्युं के हे मामाजी ! तमारा पुत्रने हुं राज्य आपुं छुं ते तमो ग्रहण करो माहारे तो दिक्षा लेवी छे आवी रीते कह्या छतां पण आ छोकरा हजी बालक

छे राज्य केवी रीते करशे एम धारी अपरमाताये राज्य आपता छतां पण लीधुं नहि अन्यदा निरंतर सागरचन्द्रना राज्यनी वृद्धि थती जोइ सागरचंद्रनी अपरमाता दुष्ट बुद्धिवाळी थइ दुष्ट विचारो करवा लागी के राज्यने आपता छतां पण में लीधुं नहि ते बहुज खोटुं कर्युं छे. हवे माहाराथी राज्य महारा पुत्र माटे मागो शकाय नहि माटे सागरचंद्रने मारी नाखुं तो माहारो पुत्र राज्यनो मालीक थाय आवी दुष्टभावना धारण करी सागरचंद्रने मारवाना उपायो शोधवा लागी. एक दिवस सागरचंद्र राजा उद्याननने विषे गयो त्यारे रसोइयाने कहेतो गयो के सिंह केसरीया लाडु उद्यानमां दासीना साथे मोकलावजे तेम कहीने उद्यानमां जवाथी रसोइयाये दासीने सिंह केसरीया मोदक आपी विदाय करी एवामां दासीना हाथमां मोदक देखी अपरमाताये कह्युं के ताहारा हाथमां शुं छे, लाव जोउं एम कही दासीना हाथमांथी मोदक लीधो अने हाथमां झेर राखेलुं हतुं ते वडे करी लाडुने विषमिश्रित कर्यो ने दासीने पाछो आप्यो. दासीये ते लाडु सागरचंद्र राजाने आप्यो. राजाये ते लाडु पोताना पासे क्रीडा करनार अपरमाताना क्षुधातुर बन्ने पुत्रोने अर्ध अर्ध वेहेंची आप्यो. ते मोदकना भक्षण करतांज साथेज विषना वेगथी बन्ने बाळको मूर्च्छा खाइ जमीन उपर पडया. राजाये माहा वैद्योने बोलाव्याथी तुरत तेओ आव्या अने स्वर्णपानादिक करावी बन्ने बालकोने मूर्च्छा रहित विषमुक्त कर्या. राजाये विषनुं कारण दासीने पुछवाथी तेणीये कह्युं के हे स्वामिन् ! बीजु हुं कांइ जाणती नथी पण आ लाडु लइने आवती हती त्यारे बन्ने बालकोनी माताये माहारा हाथमांथी लाडु लीधो हतो अने मने पाछो तुरत आप्यो हतो ते अवसरे राजाये तेनी अपरमाताने बोलावी कह्युं के हे पापिणि! आ तें शुं कर्युं. हुं तने प्रथमथीज राज्य आपतो हतो छतां तें लीधुं नहि अने हालमां तुं लगार मात्र पण धर्म जेणे कर्यो नथी एवा मने

चौमासी व्याख्यान. ॥१४॥

तेर काठीयानुं स्वरुप. ॥१४॥

मारीने नर्के पोंहोंचाड्यो हत. माहारी शी दशा–शी गति थात आवी रीते कही वैराग्यवंत थइ तेना पुत्रने राज्य आपी सागरचंद्रे दिक्षा अंगीकार करी.

अन्यदा प्रस्तावे अवंती नगरेथी आवेला मुनिमहाराजाओने सागरचंद्रे कह्युं के त्यां सुख छे? त्यारे मुनियो कहेवा लाग्या के त्यां सुख शानुं होय कारण के राजानो पुत्र तथा पुरोहितनो पुत्र बन्ने मुनियोने पाखंडीयोनी जेम पीडा बहुज करे छे माटे मुनियोने ते नगरीमां उपद्रव बहुज थाय छे. साधुओना आवा प्रकारना वचनो सांभळी सागरचंद्र मुनि शीघ्रताथी अवंती नगरीने विषे आव्या ने बीजा मुनिमाहाराजना भेगा उतर्या. हवे ते मुनियो नवीन आवेल सागरचन्द्र मुनिनी भक्ति करवा माटे सागरचंद्र मुनिने आहार लाववा संबंधि पुछवा मांड्यु त्यारे तेमणे कह्युं के हुं माहारे हाथेज माहारो आहार लावीश एम कही तेओ गोचरी चाल्या तथा राजा पुरोहितना पुत्रो ज्यां रहेता हता ते स्थान जोवा माटे एक नाना मुनिने साथे लीधा. दुरथी स्थान देखाडी पाछो ते मुनि फर्यो पछी धर्मलाभ आवा प्रकारनाज शब्दनो उंचे स्वरे उच्चार करता जल्दी तेना घरने विषे पेठा ते अवसरे हे माहाराज! तमे उंचे स्वरे बोलो नहि एम कहेती तुरत राणीयो बाहार आवी अने मुनिना शब्दने सांभळी राजा तथा पुरोहितना पुत्रो तुरत उपरथी नीचे आवी जल्दीथी बन्ने जणा सागरचंद्र मुनिने उपर लइ जइ कहेवा लाग्या के तने नाचता आवडे छे त्यारे उत्तरमां मुनिये हा जणाववाथी तेओये नाचवानुं कह्युं त्यारे मुनिये कह्युं के हुं नाचु छुं पण तमे ताल वगाडो. ते वखते बन्ने जणाने हस्तताल बराबर नहि वगाडता आवडवाथी ते बन्ने दुष्टोने हाथपगना तलीयाथी मांडीने शरीरनी संधियो सांधानी नसो उतारी दइ मुनि उद्यानने विषे गया ते समये बन्ने जणानी आवी स्थिति

जोइ राजाये जाण्युं के क्यांकथी सागरचंद्र मुनिये आवीने आ कर्त्तव्य करेलुं छे. एम जाणी उद्यानने विषे जइ मुनियोने नमस्कार करी कह्युं के हे माहानुभावो! बाल्कना उपर दया करी सज्ज करो त्यारे मुनियोए कह्युं के अमारो अपराध कर्यो होय ते अमो सहन करीये पण अमोये तो तेने कांइ करेल पण नथी तेमज अमे कांइ जाणतां पण नथी परंतु बीजा मुनि आजे इंहां आवेला छे तेने तमो पुछो. आवुं कहेवाथी सागरचंद्र मुनि पासे जइ नमस्कार करी पुत्रोना उपर दयाभाव राखी सज्ज करवा कह्युं त्यारे सागरचंद्र मुनिये कह्युं के हे राजन्! तुं तो तेना अपराधने सहन करे छे पण हुं तो तेना अपराधने कदापि सहन करनार नथी. मुनियोनी निंदा करवी, तेमने कष्ट आपवुं ते शुं थोडो जुलम छे माटे तेनुं पाप तेने भोगववा द्यो. राजाये बहुज कहेवाथी, आजीजी घणी करवाथी मुनिये कह्युं के बन्ने जणा दिक्षा ले तोज तेनो छुटको छे अन्यथा नहि. हवे राजाये जइ बन्ने जणाने पूछयुं के दिक्षा लीधा विना सज्ज तमो थनारा नथी. सज्ज नहि थाओ तो महा दुःख वेठी तमो मरण पामशो. तेथी बन्नेये हा पाडी त्यारे मुनिये तेमने संधियो सांधा बेसाडी सज्ज कर्या अने बन्नेने दिक्षा आपी बीजी जग्याए विहार कर्यो त्यारबाद राजानो पुत्र हतो ते तो विचार करवा लाग्यो के अहो आ दिक्षा मने माहान् हित करवा वाली छे माटे माहारे बराबर तेनुं प्रतिपालन पूर्णभावथी करवुं एम विचारी संयमनुं आराधन करवा लाग्यो पण पुरोहितनो पुत्र विचार करे छे के अहो आ साधुओ अपरजातिः छे क्यां तो हुं उत्तम जाति शौचादि क्रियावान् पवित्र ब्राह्मण अने क्यां तो आ मलीन वेषवाळुं साधुपणुं? आवी रीते जुगुप्सा करी साधु धर्मनी निंदा करवा लाग्यो अने तेवीज स्थितिमां साधुपणुं अणमने पाळवा लाग्यो. अनुक्रमे बन्ने जणा मरीने स्वर्गे गया त्यां बन्ने जणाये अरसपरस एवी रीते संकेत कर्यो के आपणा बन्ने-

मांथी प्रथम चवे तेने पाछल देवलोकने विषे रहेलाये आवी पहेलाने बोध करवो. हवे कर्मना योगे प्रथम ब्राह्मणनो जीव चव्यो अने संजमनी पूर्व भवने विषे निंदा करवाथी राजगृह नगरने विषे मेती ढेडीनी कुक्षिने विषे उत्पन्न थयो. कह्युं छे के जाति आदिनो मद करनार प्राणी नीचकुलने विषे उत्पन्न थाय छे.

श्री हेमचंद्रसूरीश्वर महाराजा योगशास्त्रे कथयति.

जातिलाभकुलैश्वर्यबलरूपतपश्रुतैः, कुर्वन्मदं पुनस्तानि, हीनानि लभते जनः, ॥ १ ॥

भावार्थः—कोइ पण माणस जातिमद १, कुलमद २, ऐश्वर्यमद ३, बल मद ४, रूपमद ५, तपमद ६, लाभमद ७, ज्ञानमद ८, ए आठमदमांथी हर कोइ मदने करे छे तो भवांतरने विषे उंचकुल सारापणाने त्याग करी नीचापणाने पामे छे.

तेवीज रीते आ ब्राह्मणनो जीव जे जातिमद करनारो हतो ते मेतीनी कुक्षिने विषे उत्पन्न थयो त्यां धन नामनो श्रेष्टि वसतो हतो तेनी स्त्री निंदु हती (एटले जेटला संतान थाय तेटला मरी गयेला उत्पन्न थाय तेने निंदु कहे छे.) ते निंदुनुं घर मेतीनी झुंपडीनी साम्हु हतु श्रेष्टिनी स्त्रिना घरनुं कांइ कामकाज करता. मेतीने तेणीना साथे प्रीति थइ. हवे बन्नेने साथे गर्भ रहेवाथी एकज दिवसे प्रसव थयो. प्रीति वाली मेतीये श्रेष्टिनी स्त्रिने एकांतमां पोतानो पुत्र आप्यो अने मरण पामेली पुत्रि पोते लीधी मेतीनो पुत्र होवाथी श्रेष्टिनीये तेनु नाम मेतार्य पाडयुं. हवे मेतार्य त्यां वृद्धि पाम्यो ने सारी रीते विद्याओ ने कलाना कलापने जाणवावालो थयो ते मेतार्यने दिक्षा अपाववा माटे देवताये घणो बोध कर्यो पण पूर्व भवमां चारित्रने विषे संयमनी बहुज निंदा जुगुप्सा करवाथी तेने लवलेश मात्र पण बोध न थयो जेथी देवताये विचार कर्यो के कष्टमां नाख्या

शिवाय बोध नहि. पामे हवे श्रेष्टिये आठ सारा शेठीयाओनी आठ कन्या साथे मेतार्यनो विवाह कर्यो. ज्यारे शुभ मुहूर्ते लग्न दिवसे मेतार्य शिविकामां बेसी आठे कन्याउं पाणिग्रहण करवा चाल्यो त्यारे देवताये तेमने बोध करवा ते मेतीना धणी ढेढनां शरीरमां प्रवेश कर्यो तेथी ते रुदन करतो बोल्यो के अरेरे माहारे पुत्री जो जीवती रही हत तो हुं पण तेने माहारी नातेमां आडंबर सहित परणावी संसारनो ल्हावो लहेत. मेतीये आवा प्रकारना पोताना स्वामीना वचनो सांभली तेणीये पुत्र पुत्रीनो अदलो बदलो करवानी सर्व वात पोताना स्वामीने कही तेथी ढेढ तुरमान थयो अने भर बजार वच्चे मेतार्यने शिबिकाथी नीचो पाडी कहेवा लाग्यो के हे लोको! तमो सांभलो, आ मारो पुत्र छे. धूर्त एवी शेठनी स्त्रीए महारीस्त्रिने भोळवी छोकरो पोते लीधो अने मरण पामेल पुत्रो माहारो स्त्रीने आप्यो छे. माहारो पुत्र बीजाथी केम लेवाय. आ माहारा पुत्रने में अंगीकार कर्यो छे. मेतार्यने ढेड कहे छे चाल बेटा आपणे घेर तने हुं आपणी नातनी सरस कन्या परणावी हुं कृतार्थ थइश. वाणियाओनी कन्याथो आपणी नात वटलाइ जाय एम कही बळात्कारे पोताने घेर लइ गयो. आवो देखाव जोइ आ श्रेष्टि पैसापात्र छे एम जाणी कोइ कांइ बोल्या नहि अने सर्वेये मौन धारण कर्युं. कह्युं छे के जे माणसना पासे लक्ष्मी होय छे ते माणस गमे तेवी प्रकृतिनो अगर गमे तेवी परिणतिनो होय छे तो पण लोको तेनी लक्ष्मीना तेजमां दबाइ जइ कांइ पण बोली शकता नथी.

यतः

वंद्यते यदवंद्योऽपि, यदपूज्योऽपि पूज्यते, गम्यते यदगम्योऽपि स प्रभावो धनस्य तु, ॥ १ ॥

भावार्थः—जे कारणथी नहि नमस्कार करवा लायक होय छे ते पण नमस्कार कराय छे, नहि पूजा करवा लायक होय

छे ते पण पूजाय छे, नहि गमन करवा लायक होय छे तेना प्रत्ये पण गमन कराय छे. आ सर्व पैसानोज प्रभाव छे वळी पण कह्युं छे.

यतः

वयोवृद्धास्तपोवृद्धा, ये च वृद्धा बहुश्रुताः । सर्वे ते धनवृद्धस्य द्वारे तिष्ठंति किंकराः, ॥ १ ॥

भावार्थः—जे माणसो वयोवृद्ध एटले अवस्थाये करी वृद्ध होय ते तथा तपस्याये करी शरीरनुं जेणे शोषण कर्युं होय ते तपोवृद्धा कहेवाय एवा तपोवृद्ध होय ते तथा बहुश्रुत वृद्ध होय एटले सिद्धांतना जाणवावाला बहुश्रुत होय तेवा बहुश्रुतवृद्धो ते सर्वे पैसा पात्र माणसना घरना आंगणाना द्वार कहेता बारणा पासे भिक्षा मागनारा लोकोने पेठे किंकरा कहेता दासो थइने बेसे छे. आ सर्व पैसानोज प्रभाव छे पैसा पात्र माणसो व्यसनी होय तो पण निर्व्यसनी कहेवाय छे. अज्ञानि होय तो पण ज्ञानि कहेवाय छे लोभी होय तो पण निर्लोभी कहेवाय छे. मूर्ख होय तो पण डाह्यो कहेवाय छे असत्यवादि होय तो पण सत्यवादि कहेवाय छे. निर्गुणी होय तो पण गुणी कहेवाय छे. अंध होय छे तो पण देखतो कहेवाय छे शठ होय तो पण सरळ कहेवाय छे. मानी होय तो पण महत्ववालो कहेवाय छे, कषायी होय तो पण निष्कषायी कहेवाय छे किंबहुना. सर्व वाते खोड खांपण लांछन दोषादियुक्त होय तोपण भलो सारो लायक समयनो जाण बाहोश विगेरे अलंकारोने धारण करवावालो थाय छे ते सर्व लक्ष्मीनोज प्रभाव छे. बलिहारी छे लक्ष्मीबाइनी के निर्गुणीने पण अनेक गुणना पुंछडा चोटाडे छे.

हवे आ अवसरे मेतारजने शिबिकामांथी नीचे पाडी फजेती करी देवता मेतार्यने कहे छे केम हजी मानवुं छे के नथी मानवुं. आटलुं आटलुं दुःख ताहारा मस्तक पर पडयुं छतां तने वैराग्य केम थतो नथी ने तुं दिक्षा केम अंगीकार करतो नथी. मेतार्य कहे छे के हे देव ! ताहारु कहेवुं सत्य छे. पण तुं माहारे माथे कलंक नखावी अपयश अपावी दुखमां मने डुबावी सारा गाममां धिक्कारने पात्र बनावी माहारी लाज लुंटावी मने दिक्षा अपाववा लेवराववा तैयार थयेल छे तो ते कांइ पण बननार नथी पण प्रथम तुं मने अपयशरुपी कर्मकलंकना नरक कूवामांथी मने प्रथम बाहार काढ. वली माहारा जे स्थाने हतो त्यां स्थापन कर वली माहारो गयेलो यश मने पाछो मेळवी आप तथा राजानी पुत्री तथा ते आठ कन्यानुं मने पाणि-ग्रहण कराव. त्यारबाद निश्चय हुं चारित्रन अंगीकार करीश. मेतार्यना आवा वचनो सांभळी तेमनी मनोकामन पूर्ण करवा निमित्ते विष्टाने ठेकाणे रत्नोने उत्पन्न करे तेवो बोकडो एक देवताये मेतार्यने आप्यो ते थकी उत्पन्न थयेला रत्नोनो थाळ भरी मेतार्ये पोताना पिताने आपी कह्युं के आ रत्नोनो थाळ भरी राजाने भेट करी माहारा माटे तेनी पुत्रीनी मागणी करो तेना पिताये तेम करवाथी राजाये क्रोध करी पोताना सेवको पासे तेनुं गळु पकडावी काढी मुक्यो तो पण राजाना तिरस्कारने नहि गणतो प्रथमना पेठेज रत्ननो थाळ भरी राजाने भेट करी निरंत्तर तेनी पुत्रीनी मागणी करवा मांडयो. अन्यदा अभयकुमारे मेताने पूछयुं के आवा अमूल्य रत्नो तुं निरंतर क्यांथी लावे छे त्यारे तेणे कह्युं के माहारा पासे एक बोकडो छे ते विष्टाने बदले रत्नोनेज उत्पन्न करे छे. त्यारे अभयकुमारे कह्युं के तुं ते बोकडो मने आप त्यारे मेताये आप्यो. ते लइ अभयकुमारे प्रासादने विषे बांध्यो एटले रत्नने बदले दुर्गंधमय विष्टा करवा लाग्यो. अभयकुमारे देवताये करेली माया

जाणी तेने बोकडो पाछो आप्यो अने कह्युं के ताहारा पुत्रने माटे जो ताहारे राजपुत्रीनी इच्छा छे तो वैभारगिरिनो मार्ग महा विषम छे तो सुगमता माटे तेमना उपर शीघ्रताथी चडी शकाय तेवा पगथीया करावी दे तथा अमारा नगरना रक्षण माटे सोनानो किल्लो गढ चोतरफ करावी दे तथा ताहारा पुत्रने स्नान कराववा माटे हालमां तुरत समुद्र ईहां लावी दे. अभयकुमारना कहेवाथी तेमणे देव साहायथी तुरत सर्व करी दीधु. हवे समुद्रना पाणिथी स्नान करावी राजाये मेतार्यने श्रेष्टिने सोंपी दीधो तथा पोतानी पुत्री मेतार्यने आपी माहा अद्भूत रीते पाणिग्रहण कराव्युं त्यारबाद ते आठे शेठीयाओये पण पोतानी आठे कन्याओ मेतार्यने परणावी मेतार्य नव स्त्रियोना साथे पांच प्रकारना सुखोने भोगवतो एक क्षणना पेठे बार वर्षने व्यतीत करवा समर्थमान थयो ए रीते बार वर्ष पूर्ण थवाथी देवताये आवीने कह्युं के हवे प्रमाद न कर, जल्दीथी दिक्षा ले त्यारे तेनी स्त्रियोये हाथ जोडी करगरीने कह्युं के हे देव ! अमारा उपर कृपा करी बीजा बार वर्ष अमारा स्वामीने घरमां रहेवा द्यो तेथी देवे तेनी प्रार्थना सफल करी चोवीस वर्षने अंते मेतार्य तथा स्त्रियो विगेरेये ए सर्वे जणाये दिक्षा लीधी अने मेतार्य मुनि नवपूर्वी थइ एकलविहारीपणे विहार करवा लाग्या. एकदा प्रस्तावे राजगृह नगरने विषे गोचरी फरता मेतार्यराज मुनि सोनीने घेर गया ते सोनी निरंत्तर श्रेणिक माहाराजने जिनेश्वर माहाराजना पूजन करवा निमित्ते एकसोने आठ सुवर्णना जव करतो हतो तेवामां मुनिने अकस्मात् घरना आंगणाने विषे गोचरी आवता देखी सोनी उठी उभो थयो ने मुनिने कहवा लाग्यो, पधारो माहाराज ! आजे माहारा घरनुं आंगणुं पवित्र थयुं. आजे वादल विनानो वरसाद थयो. सोनानो सूर्य उग्यो ने मोतीना मेहुला वरस्या पधारो माहाराज पधारो एम कही घरमां जइ मोदकनो थाळ भरी लावी कहेवा मांडयो

केः त्यो आ आहार सुजतो आपने कल्पनीय छे माटे ग्रहण करो मने भव समुद्रथी तारी माहारो उद्धार करो. आम कही जेवो दृष्टि पात सोनी आगल पाछल करे छे तेवा समयमां ते घरने विषे गयो त्यारे क्रोंच पक्षी आवीने सुवर्णना जवो गली गयो. तेने सोनीये घर बाहिर आवी नहि देखवाथी सोनी विचारमां पड्यो के जवला क्यां गया. शंकाशील थइ तेणे मेतार्य मुनिने पूछयुं के हे माहाराज इंहांथी जवला क्यां गया. हवे मुनिये विचार कर्यो के जो हुं कहीश के क्रोंचपक्षी चरी गयो छे तो सोनी तेनो घात करशे माटे माहारे मैान धारण करवुं ते योग्य छे एम विचारी कांइ पण नहि बोलता मैान धारण कर्युं तेथी सोनीने वधारे शंका थइ तेथी चामडाने पाणिमां भींजावी मुनिना मस्तकपर चो फेर वींटी मुनिने तापमां उभा राख्या. हवे जेम जेम तापथी चामडुं सुकावा मांडयुं तेमतेम मुनिनुं मस्तक पण संकोचावा मांडयुं, शरीरमां वेदना असह्य थवा मांडी, बन्ने नेत्रो हता ते नीकली पड्या अने आवा असह्य दुःखमां पण दुःख नहि गणता कृपाना समुद्र नीचे मुजब भावना भाववा लाग्या

यतः

सहकलेवरखेदमचिंतयन्,स्ववशता हि पुनस्तवदुर्लभा। बहुतरं च सहिष्यसि जीवहे, परवशो न च तत्र गुणोस्ति ते,

भावार्थः—हे जीव! तुं शरीरना खेदने सहन कर कारण के ताहारे ने पुद्गलने कांइ पण संबंध नथी. पुद्गल जड वस्तु छे. सात धातुरुप माटीथी उत्पन्न थयेलुं छे ने माटीने विषेज मलवानुं छे. हे जीव : तुं ज्ञानदर्शन चारित्र सहित छे तेमज पुद्गलथी भिन्न छे माटे कायक्लेश सहन कर कारण के फरीथी तने स्वतंत्रपणानी प्राप्ति थवी माहा दुर्लभ छे. रे चेतन परवश थइ अनेक प्रकारनां दुःखो सहन करीश तेमां तने लगार मात्र गुण–या–लाभ नथी. आ आत्मा दरेक पदार्थने माहारा

चैमासी व्याख्यान. ॥१८॥

मानी हुं अने माहारापणामां अनेक प्रकारना पापकर्मने बांधी तिर्यंच तथा नरकादिकना माहा रौरव दुःखने भोगवे छे. नरकादिकनां भयंकर दुःखो सांभलतां पण त्रास थाय छे तो पछी साक्षात् जेने उदय आवेल होय तेनी वेदनानुं तो कहेवुं ज शुं तिर्यंचमां पण क्षुधातृषा अंकन दहन नाथन छेदन भेदन षंढीकरण आर रोगादिक वडे करी ताडन तर्जनादि अनेक दुःखोने सहन करवा पडे छे. नरकादिकने विषे पण कुंभीपाकने विषे उत्पन्न थवुं. अंदरथी कीडा खाय छे उपरथी कागडा चुंथे छे. सिंह वाघ वरु श्वान बिलाडादिकना रुपोने परमाधामी करी विविध प्रकारे करेली वेदना सहन करवी. बळवुं झळवुं वैतरणीमां भळवुं स्वमांस रुधिरादिकनुं खावुं पीवुं तप्त त्रपुनुं पान करवुं शक्तितो मरमुद्गर वज्रादिकोना प्रहारो सहन करवा अंधारामां वसवुं अनंती दुर्गंधीमां वास करवो परमाधामि कृत वेदना तथा क्षेत्रवेदना तथा अरस परसनी वेदना सहन करी दुःखे करीने दुर थाय तेवा पल्योपमो ने सागरोपमो सुधी महा आक्रंदोने करता काळ व्यतीत करवो. तेवा परवशपणाथी आत्माने लवलेश मात्र गुण थतो नथी. माटेज वेदनीनो उदय पाम्याथी स्वतंत्रता पण लगार मात्र पण खेद कर्या शिवाय धैर्य दृढता धारण करी शांत मने सहन करवुं तेज आत्मानो उत्तमोत्तम धर्म छे अने आवी रीतेज उदय आवेल कर्मने वेदवाथी घणा कर्मनी निर्जरा थाय छे. माटे रे जीव शांत था शान्ति कर. सोनीनो दोष नथी तारा कर्मनोज दोष छे. आवी भावना भावता मेतार्य मुनिमाहाराजा विशेष भावनाये चड्या. हे जीव ! ध्यानारुढ माहात्मा श्री गजसुकुमाल मुनिमाहाराजाना चोतरफ माटीनी पाळ बांधी अंदर खेरना अंगारा भरी तेमने तेमना सासराये संताप्या. तोपण ध्यानथी नहि चलायमान थता केवलज्ञान पामी मोक्षे गया. सुकोसल मुनिने मस्तकथी पग पर्यंत वाघणे वल्लरी नाखी भक्षण करवाथी सद्गति पाम्या. अर-

तेरकाठीयानुं स्वरुप. ॥१८॥

णिक निमाहाराजाय अणसण करी, ज्वाजल्यमान अग्निना जेवी ग्रीष्मऋतुन विषे तपी गयेल शिला उपर संथारो करी माखणना समान माहा कोमळ एवा पोताना देहने बाळी भस्मीभूत करी इच्छित सुख मेळव्युं. पापिष्ट एवा पालके स्कंधक मुनिमाहाराजना पांचसो माहानुभावो मुनियोने घाणीमां घाली पीलवाथी समग्र मुनियो केवल पामी मोक्षे गया तेमज अंबड-तापसना सातसो शिष्यो तृषाने सहन करी सद्गतिगामी थया. माटे हे जीव ! सर्व जीवोने पोताना कर्या कर्मोज भोगववाना छे तेना अंदर बीजा कोइनो दोष नथी आवी रीते भावना भावता क्षपक श्रेणिपर आरोहण थइ अंतगड केवली थइ मोक्षने विषे गया अने जन्म जरा मरणना माहान् दुःखोथी मुक्त थया.

हवे कोइ माणस लाकडा कापतो हतो तेमांथी लाकडानो टुकडो उछली जवला चरीने बेठेल क्रौंच पक्षीना गळामां लाग-वाथी तेने भय थयो अने ते भयना कारणथी तेणे जवला वमी काढया. ते जवलाने देखी सोनी खेद करवा मांडयो के हा हा हुं हणाइ गयो—में मूढपणाथी माहा अकार्य कर्यु. लोको एकत्र थइ गया. मेतार्य मुनिने मरण पामेला देखी तिरस्कार धिक्कार करी लोको तेने मारवा मांडया श्रेणिक राजाने खबर पडवाथी सेवकोने आदेश कर्यो के मुनिनी हत्या करनार ते पापी सोनीनो कुटुंबसह वध करो. आवा समये जीवितव्यनी इच्छा करनार सोनीये पोताना कुटुंब सहित दिक्षा अंगीकार करी ते देखी राजाए कह्युं के हे अधम, दिक्षा लेवाथी तने ने ताहारा कुटुंबने जीवता मुकुं छुं पण जो व्रतने छोडी दइश तो लोढाना कडायाना अंदर तने पकावीश एवी रीते राजाये कहेवाथी सोनी पण मुनि वेषमां स्थिर थइ मुनि हत्यानुं पाप आलोची निंदी गर्हां तपस्या करी आत्माने शुद्ध कर्यो ने सद्गतिमां सोनी गयो. जेवी रीते माहात्मा मेतारज मुनिये एक जीवने बचाववा

खातर पोताना प्राणने पण अर्पण कर्या तेवा रीते तमाम जीवोये जीव दयानुं प्रतिपालन करवुं जोइये. शास्त्रकार महाराजा एवा कृपालु मेतार्य मुनि मा ाराजने नमस्कार करे छे.

चोमासी व्याख्यान.

तेर काठीयानुं स्वरुप.

यतः

जो ं चकावराहे, पाणि दया कुंच गंतु ना च्छ, जीवियमण पेहंतं, मेअज्जं ि सिनमंसामि ॥ १ ॥

भावार्थः—क्रौंच पक्षीनो अपराध छतां पण ा ि ोन विषे दया करनारा मेतार्य मुनिये जवना भक्षण करनार क्रौंच पक्षीनुं नाम सोनी पासे दीधुं नहि तेवा माहान् दयालु अने जी वितव्यनी पण उपेक्षा करनार परम कृपालु मा ात्मा श्री मेतार्य मुनिने हुं नमस्कार करु छुं वळी पण.

यतः

निप्फाडिआणि दुन्नि, सीस वेढण जस्स च्छीणि, नय ंजमाओचलिओ, मेअज्ज मं रगिरिव ॥ २ ॥

भावार्थः—जे माहा पापिष्ट सोनीये च मडान पा ीना अंदर भींजावीने जेना मस्तकना उपर वींटवाथी जेमना बन्ने नेत्रो भूमिपर पडी गया तो पण जेओ मेरु पर्वतना समान धैर्य धारण करी रहेला अने संयमथी नहि चला मान थयेला माहात्मा मेतार्य ुनिमहाराजने हुं नमस्कार करुं छुं.

आवी रीते मेतार्य मुनि माहाराजनुं दृष्टांत सर्वथा प्रकारे जीवदया पाळवा संबंधि पूर्ण थयुं. २

मुज्ञ जीवोये पण तेज प्रकारे जीवदयानुं प्रतिपालन करवाथी आ ना चार मास तेमना कृत त्य थयेला गणाय

॥१९॥

छे मतलब के वीन श्रद्धाथी संसा ना उपाधिथी अगर गमे ते कारणथी बार मासमां निरंतर आठ मास जीव या न पालि शकाय तो पण चामास ना चार मासमां जरूर यतना पूर्वक जीवोनो बचाव करवो. जींदगी सुधीना जं तोना वध करवाना पच्च-खाण क वान सूक्ष्म जं तुनो बचाव चामासाम बहुज सावचेतीथी करवो कारण के ते ऋतुमां जीवोनी उत्पत्ति घणीज होय छे सुज्ञेषु किं बहुना.

हवे सत्यवा ना उपर त्रीजुं माहात्मा श्री कालिकाचार्यनुं दृष्टांत कहे छे.

कालिकाचार्य दृष्टान्तोयथा.

[illegible] रमिणि नगरीने विषे कालिक नामनो ब्राह्मण रहेतो हतो अने तेने भद्रा नामनी बेहेन हती. तेमज दत्त नामनो भाणेज हतो. एक दिवस गुरु मा राजनो समागम थवाथी अने तेनो धर्मोप श श्रवण करवाथी कालिकने वैराग्य उत्पन्न थयो तेथी संस ना अस ताने चिंतवता कालिके गुरु माहाराज पासे दिक्षा अंगीकार करी हवे तेमणे दिक्षा अंगोकार करवाथी दत्तने कोइ शिक्षा करवावा रहुं नहि तेथी दत्त अत्यंत बगडी गयो मातेला सांढ माफक निरंकुश थइ ज्यां त्यां भटकवा लाग्यो अने अनुक्रमे सात व्यसनोनो सवना थयो. कोइ स भाग्यथी जितशत्रु राजाना सेवक थयो अने एवा प्रकारे राजाना भक्ति करी के राजाये प्रसन्न थइ तेने प्रधानपद आप्युं. तेथी ते बलीष्ठ थयो अ क्रम सर्व राजमंडलने वश करी राज्यनो स्वामि जे जितशत्रु राजा हतो तेने गादीउपरथी उतारी पोते राजा थइ बेठो अने निः कृपण प लोक परमात्मा पापना भय रहित थइ मन माने तेम कही मन प्रमाणे प पकर्म युक्त कार्योना अंदर द्रव्य

चोरासी कथा व्यान. ॥२०॥

व्यय बहुज करवा मांडयो. हवे कालिक दिक्षा लीधा पछी स्वर्णादिकना विनय पूर्वक सारी रीते ज्ञान मेळवी बहु श्रुत थवाथी गुरु महाराज तेने सूरिपद आप्युं. एटले सूरीश्वर महाराज पृथ्वी उपर वीचरी अनेक भव्य जीवोने उपदेश आपी उपकार करता करता ने ग्रामानुग्राम विहार करता दत्तनी राज्यधानीमां गया. हवे मिथ्यात्वी हिंसक लोकोना नार्थकम बोधथी दत्त अनेक जीवोना वध रुप यज्ञो कराववा मांडयो अने यज्ञोमां होमेला अनेक जीवोने देखी आनंद मानवा लाग्यो तेने सत्य देवगुरु धर्मना उपर बीलकुल स्वप्नने विषे पण प्रेम न रह्यो कालिकाचार्य पातानां मामा मुनि आव्या छे तेनुं मुख जोवानी पण इच्छा न थइ. पण तेनी माता भद्राये तेने वारंवार टोकवाथी दुष्ट बुद्धिवाळो दत्त वंदन करवा चाल्यो त्यां जइ मन विना नमस्कार करी गुरुना पासे बेठो ने बोल्यो के हे मातुल ! एटले हे मामा ! तुं बोल मने कहे के यज्ञ करवानुं फळ शुं ? आवी रीते पुछवाथी गुरुये जीवोना रक्षण भूत धर्म कह्यो त्यारे दत्त बोल्यो हे प्रभो ! हे प्रभु हुं तने धर्मनुं फळ पुछतो नथी हुं तो पुछुं छुं के यज्ञ करवानुं शुं फळ आवी रीते वारंवार पुछवाथी गुरुये कह्युं के हे दत्त ? शुं तुं नथी जाणता के यज्ञ करवानुं फळ माहा नरकनी प्राप्ति थाय छे माटे ताहारी नरकगति थशे. तुं मरीने नरकने विषे जइश कह्युं छे के.

यतः पुराणादौ उक्तम्

अस्थिनवसति रुद्र, मांसेचास्तिजनार्दन, शुक्रेवसतिब्रह्माचतस्मात्, तस्मान्मांसंनभक्षयेत, ॥ १ ॥

भावार्थः—हाडकाने विषे महादेव वसे छे मांसने विषे कृष्ण वसे छे तेमज वीर्यने विषे ब्रह्मा वसे छे ते कारण माटे मांसनुं भक्षण करवुं नहि. वळी पण कह्युं छे के.

तेरकाठीयानुं स्वरुप. ॥२०॥

उक्तंचमा[illegible]भारतमां[illegible]धिकारे,

[illegible]मांसं, विषवत्परिवर्जयेत्, वशिष्टोभगवान ह, स्वर्गलोकेस्यसंस्थितिः ॥ १ ॥

भावार्थः—वसिष्ठ ऋषि कहे छे के जे माणस जीवत् जागत सुधी विषना पेठे मांसने त्याग करे छे तेनी स्थिति स्वर्ग लोकमां थाय छे एटले ते मरीने देवलोकमां जाय छे.

योभ[illegible]मांसानि, पश्चादभिनिवर्त्तते [illegible]यमस्वामिरुवाचेदं, सोपिसद्[illegible]प्नुयात, ॥ २ ॥

भावार्थः—यमस्वामि कहे छे के कदाच माणसे भुलने पात्र थइ प्रथम मांस भक्षण [illegible] तेथी करेलुं होय पण ज्यारे तेने मांस भक्षणथी थता गेरफायदाने प्रचंड पापनुं उपार्जन करवापणुं विगेरेनी माहिती थाय छे त्यारे ते मांसने पाछलथी पण त्याग करे छे तो पण ते जीवनी सद्गति थाय छे.

यावन्तिप[illegible]रो[illegible]णे, पशुगात्रेषु भारत, तावद्वर्ष सहस्राणि, पच्यंते नरके नरः, ॥ ३ ॥

भावार्थः—कृष्ण माहाराजा युधिष्ठिरने कथन करे छे के हे भारत ! पशुना शरीरने विषे जेटला रुंवाडा छे तेटला हजार वर्ष मांस भक्षण करनार नरकमां जइ दुःखो भोगवनार थाय छे.

[illegible]क्रशोणितसंभूतं, मांसंये स्वादते नराः, ते जनाः कुरुते शौचं, हसंते तत्र देवताः, ॥ ४ ॥

भावार्थः—वीर्य-रुधिर थकी उत्पन्न थयेल मांसने जे माणसो भक्षण करे छे तथा जे लोको तेनाथी पवित्रपणुं माने छे तेवा जीवोनी देवताओ हांसी करे छे.

क्वमांसंक्वशिवेभक्ति, क्वमद्यंक्वशिवार्चनं, मद्यमांसानुरक्तानां दुरेतिष्ठन्तिशंकरः ॥ ५ ॥

भावार्थः—वळी केटलाक मूढ माणसो मांसनुं भक्षण करी माहादेवनी भक्ति करे छे तथा मद्यदारुनुं पान करी शिवनुं पूजन करे छे, केटलाक अज्ञानियो तो मद्यमांसथी शिवनुं अर्चन करे छे. तो आवी रीते मद्यमांसमां गाढ गृद्धि, आसक्त रहेला जीवोथी शंकर सदाये दुर रहे छे.

किंजापहोमनियमै स्तीर्थस्नान शुभाशुभैः, यदिस्वादंति मांसानी, सर्वमेतन्निरर्थकं, ॥ ६ ॥

भावार्थः—जो कोइ माणस मांसनुं भक्षण करी जाप होम तप नियम तीर्थस्नान अने शुभाशुभ कार्योने करे, तो तेम करवाथी पण शुं ! अर्थात् कांइज नहि. ते सर्व तेनुं करेलुं सर्व मांस भक्षणथी निरर्थक थाय छे.

प्रभासं पुष्करं गंगा, कुरुक्षेत्रं सरस्वती, वेदिकाचंद्र भागाच, सिंधुश्चैव माहानदी, ॥ ७ ॥

एतैस्तीर्थैर्महापुन्यं यः कुर्यादभिसेचनं, अभक्षणंच मांसस्य, नचतुल्यं युधिष्ठिर, ॥ ८ ॥

भावार्थः—कृष्ण माहाराज युधिष्ठरने कहे छे के एक माणस प्रभास पुष्कर कुरुक्षेत्र गंगा सरस्वती वेदिकाचंद्र भागा सिंधु आदिक माहा नदीयोमां स्नान करी माहान् तीर्थादिकोनी उपासना करी माहा पुन्य बांधे, अने एक माणस मांस भक्षणनो त्याग करे तो हे युधिष्ठर ! ते बराबर कदापि काले थइ शकता नथी. अर्थात् उपरोक्त पुन्य करतां मांसने त्याग करवानुं माहापुन्य कथन करेल छे.

तिलसर्षपमात्रं, मांसंयोभक्षयेन्नरः, सयातिनरकंघोरं, यावच्चंद्रदिवाकरौ, ॥ ९ ॥

भावार्थः—जे माणस तल अने [illegible] दाणा प्रमाण जेटलुं पण मांसनुं भक्षण करे छे ते ज्यांसुधी चंद्र सूर्य तपे छे त्यांसुधी घोराति घोर नरकने विषे जइने वास करे छे.

केदारेयः जलंपीत्वा, पुन्यमर्जयतेनरः, तस्मादष्टगुणंप्रोक्तं, मद्यामिषविवर्जने, ॥ १० ॥

भावार्थः—केदारने विषे पाणिनुं पान करी जे माणस पुण्यने उपार्जन करे छे तेनाथी आठगणुं पुन्य मद्य मांसने त्याग करवानुं कहेलुं छे.

ध्रुवंप्राणिवधोयज्ञे, नास्तेयज्ञ त्वहिंसकः, ततोऽहिंसात्मकः कार्यः सदायज्ञोयुधिष्ठिर, ॥ ११ ॥

भावार्थः—निश्चय यज्ञने विषे प्राणियोनो वध थाय छे, अने अहिंसा विनानो यज्ञ नथी. एटले यज्ञमां दया होती नथी ते कारण माटे निरंत्तर दयामय यज्ञने करवो. आवी रीते कृष्ण माहाराज युधिष्ठिरने कहे छे.

माटे हे दत्त! निश्चय यज्ञ करनार नरकने विषेज जाय छे. नरक विना बीजी एक पण तेनी गति नथी. आवुं सांभळी वळी दत्ते कह्युं के हुं मरीने क्यां जइश त्यारे गुरुये कह्युं के हे राजन्! तुं आजथी सातमे दिवसे मरीने नरकमां जशे. ते पण कुंभीपाकमां पडी महावेदना सहन करतो नरकमां तुं जइश. फरीथी दत्ते पूछयुं के तेमां प्रमाण शुं! त्यारे गुरुये कह्युं के मरण पहेला थोडा वखतमां ताहारा मोढामां मनुष्यनी विष्टा पडशे ने त्यारबाद ताहारु मरण थशे. वळी फरीथी दत्ते पूछयुं के ताहारी कइ गति थशे ते हे मामा! तुं मने कहे त्यारे गुरुये कह्युं के हुं इंहांथी कालधर्म पामी स्वर्गने विषे जइश. एवा गुरुना वचनो सांभळी क्रोध करी तरवारथी गुरुनुं माथुं कापी नाखवानो विचार करी दत्त चिंतवना करवा लाग्यो के हुं सात दिव-

सथी वधारे दिवस जीविश तो तेनुं मस्तक कापी नाखीश त्यारबाद सूरिश्वर चाल्या न जाय तेथी तेना उपर घणां प्रकारना चोकीपोरा मुकी पोताना मेहेलमां जइ संनद्धबद्ध थयेला रक्षण करनारा कोटी पुरुषोथी वींटाइ रह्यो. एवी रीते छ दिवस तेणे पुरा कर्या हवे दिवस सातमो हतो छतां पण तेने आठमो दिवस बुद्धिना विपर्यासथी जाणी. हर्ष पामेलो दत्तराजा घोडा उपर बेसीने फरवा राजमार्गमां नीकल्यो ते अवसरे राजमार्गनी शुद्धि निमित्त पोताना सेवकोने घणांने राजमार्ग शुद्ध करवा निमित्ते राख्या हता ते लोको कचरो पथ्थरा कादव विगेरे अनेक दुर्गंधी वस्तुओने दुर करी राजमार्ग साफ करीने चारे बाजु तपास करी रह्या हता. तेवा समयमां कोइक माली पुष्पनो करंडीयो भरीने राजमार्गने विषे चाल्यो जतो हतो एवामां भेरीना शब्दने सांभल्यो ते शब्दने श्रवण करतानी साथेज तेने अकस्मात् वडी नीतिनी शंका थइ तेथी एक पगलुं पण आगल भरी न शक्यो तेमज लोको पण रस्तामां बहुज भेगा थयेला हता तेथी आगल वधी शकाय तेम नोहोतुं. एटले कोइने पण खबर न पडे तेम शीघ्रताथीज क्षणवारमां वडी नीति करी तेना उपर फुलनो ढगलो करी एकदम त्यांथी चाल्यो गयो हवे राजा दत्त घोडा उपर बेसी चाल्यो आवे छे तेवामां तेना घोडानो पग ते विष्टा उपर फुल ढांकेला ढगला उपर पडयो तेथी विष्टानो छांटो उडीने राजाना मुखमां पडयो तेथी राजाये जाण्युं के आजे हजी तो सातमोज दिवस छे पण आठमो नथी. हुं मति भ्रमथीज आजे मेहेलना बाहार नीकल्यो छुं माटे जल्दीथी महेलमां पोंहोंची जाउं आवो विचार करी जेवो पाछो फरे छे तेवामां दत्ते राज्य थकी भ्रष्ट करेल जीतशत्रु राजाना भक्त लोकोये राजाने पांजरु तोडी नाखी बाहार छुटो कर्यो एटले ते राजाना उत्तम सेवको हता तेने मंत्रीये आदेश कर्यो के जाओ दत्तने बांधी लावो. एटलुं कहेतानी साथे सेवकोये मेहे-

ल्मां जता एवा दत्तने पकडी बांधी मुस्केटाट करी जितशत्रु राजाने सोंप्यो एटले हर्ष पामेला राजाये तेने कुंपीपाकमां पचावी अत्यंत भुंडे हवाले मार्यो तेथी माहा पाप करनार दत्त आर्त्तरौद्र ध्यानथी मरीने नरकमां गयो अने अनेक दुःखनो भोक्ता थयो कारण के हिंसा करनार जीवोनी सारी गति थती नथी, अने कालिकाचार्यसूरी माहाराजा सत्यवचनथी स्वर्गगतिने विषे गया. दुनियामां सत्यना समान बीजो एक पण धर्म नथी कारण के सत्यने विषेज सर्वे धर्मोनो समावेश थइ जाय छे. कह्युं छे के.

यतोक्तम्.

पारदारिक चौराणा मस्तिकाचित्प्रतिक्रिया, असत्यवादिनः पुंसः, प्रतिका ो न विद्यते. ॥ १ ॥

भावार्थः—परस्त्रि सेवन करनार नो तथा चोरी करनारानी प्रतिक्रिया कांइक छे परंतु असत्य बोलनार माणसनी कांइ प्रतिक्रिया नथी. माटेज उत्तम जीवोने असत्यपणुं त्याग करी सत्य वचन बोलवुं उचित छे. कह्युं छे के,

यतः

विश्वासायतनं विपत्तिदलनं देवैः कृताराधनं, मुक्तेः पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंभनम्,
श्रेयः संवननं समृद्धि जननं सौजन्यसंजीवनं, कीर्त्तेः केलिवनं प्रभावभवनंसत्यंवचः पावनम्. ॥ १ ॥

भावार्थः—पवित्र एवुं सत्य वचन जे ते विश्वासना स्थानभूत छे तथा विपत्तिने दली नाखनारुं छे, वळी सत्य वचननुं देवताये पण आराधन कहेलुं छे तेमज मुक्तिपुरीनुं तो एक अनुकुल भोजन समान छे वळी पाणि तथा अग्निना भयने शांत करनारुं छे तेमज दुष्ट व्याघ्रादि तेमज सर्पादिकने स्तंभन करनारुं छे वळी कल्याणने तो वशीकरण करनारुं छे तेमज नाना

प्रकारनी समृद्धिने उत्पन्न करनारुं छे तथा सौजन्यपणानुं तो सम्यक् प्रकारे जीवनभूत छे तथा कीर्त्तिने क्रिडा करवाना वन समान छे किंबहुना विविध प्रकारना प्रभावनाना घर समान छे. एवुं सत्य वचन सज्जन वर्गने विशेषे करी बोलवा लायक छे.

सत्य बोलनार माणसनो देवताओ पण पक्षपात करे छे तथा सत्य बोलनारनी आज्ञा मोटा मोटा राजाओ पण वहन करे छे तेमज सत्य बोलनाराना प्रबल पुन्योदयथी अनेक प्रकारनी दुष्ट उपाधियो हिंसक जानवरोनो भय सर्वे क्षीणता पामे छे. एटलुंज नहि परंतु देवताओ पण सत्य बोलनारनुं दासत्वपणुं अंगीकार करे छे. सत्य बोलनारा माणसनी तमाम धारणो सिद्ध थाय छे. सत्य बोलनारा माणसो घरबार धनदौलत राज्य ऋद्धि स्त्रि बालबच्चाने त्याग करी दुःखद अवस्थाने पण धारण करे छे परंतु प्राणांते पण असत्य बोलतो नथी अने तेथीज सत्य बोलनारा जोवो भगवान भद्रबाहु स्वामी माहाराजना पेठे सुखी थइ सद्गति मेळवी स्वल्प समयमां मोक्षना सुखने आस्वादन करवावाळा थाय छे अने असत्य बोलनारा बेरा मुंगा बोबडा तातडा बुद्धिहीन धर्महीन वैभवहीन सुखहीन, भाग्यहीन, ज्ञानहीन, यश-मानहीन, सद्गतिहीन थइ दत्तना पेठे कुगतिगामी थइ नरकना ने तिर्यंचगतिना दुःखोने भोगवनारा थाय छे. माटे दुःखने-नहि देखवानी अभिलाषावाळा जीवोने सत्य वचनना ज प्रेमी बनवामां कटीबद्ध थवुं जाइये. ए प्रमाणे त्रीजुं भद्रबाहु स्वामीनुं दृष्टांत कह्युं. ३

हवे अक्षर थोडा होय पण तेना भावार्थने विषे तत्वज्ञान विशेष रहेल होय छे, तेवा तत्वज्ञानने विषे चिलाती पुत्रनुं दृष्टांत कहे छे.

चिलातीपुत्र दृष्टान्तो यथा.

क्षितिप्रतिष्ठ नामना नगरने विषे यज्ञदेव नामनो ब्राह्मण वसतो हतो. ते निर्मल एहवा जिनेश्वर माहाराजना मतने निंदतो

हतो तेमज पोताना आत्माने पंडित मानतो हतो. एकदा प्रस्तावे अभिमानी ते यज्ञदेवने वाद करवा माटे एक क्षुल्लक साधुये बोलाव्यो तेथी ते बोल्यो के वादमां मने कोइ जीतशे तेनो हुं शिष्य थइश. आवी माहारी प्रतिज्ञा छे. त्यारबाद क्षुल्लक साधुये वादने विषे जीतवाथी ते तेनो शिष्य थयो. एकदा प्रस्तावे शासनदेवताये तेने कह्युं के जेम चक्षुवाळो माणस देखता छतां पण सूर्य विना जोइ शकतो नथी तेमज ज्ञानवान् जीव पण शुद्ध चारित्रविना देखी शकतो नथी ते कारण माटे तुं संयममां स्थिर था. आवी रीते शासन देवताये कह्यां छतां पण ब्राह्मण जातिनो होवाथी दुगंछाने त्याग करतो नथी वली तेनी स्त्री हतो ते पण तेमना उपरना स्नेहने त्याग करती नथी त्यारबाद तेणीये ते साधुने वश करवा माटे कामणटुमण कराव्युं. तेथी शरीरना अंदर पीडा पामेल यज्ञ देवमुनि सम्यक् प्रकारे धर्मनुं आराधन करी काल धर्मने पामी देवलोकने विषे देवपणे उत्पन्न थयो. तेनी स्त्री हती तेणीये पण पोताना करावेला कामणथी ज तेनुं मरण थयेलुं जाणी निर्वेदभाव धारण करी व्रतने अंगीकार कर्युं. तेमज करेल पापकर्मनी आलोचना लीधा सिवाय मरीने ते पण देवलोकमां गइ. त्यारबाद देवलोकना आयुष्यने पूर्ण करी ते ब्राह्मणनो जीव त्यां थकी चवी राजगृहनगरने विषे धन नामना सार्थवाहनी चिलाती नामनी दासी हती तेनी कुक्षीमां पुत्रपणे उत्पन्न थयो अने लोकोये तेनुं नाम चिलातो पुत्र पाडयुं. तेनी स्त्री जे हती ते पण स्वर्ग थकी चवीने तेज धन सार्थवाहने त्यां तेना पांच पूत्रोना उपर पुत्री थइ अने तेनुं नाम सुसुमा पाडयुं त्यारबाद सुसुमाने क्रीडा करावया माटे धन सार्थवाहे चिलाती पुत्रने राख्यो अने बन्ने मोटा थवाथी चिलातो पुत्र बदआचरण सुसुमाना साथे करवा लाग्यो. तेवा प्रकारनी चेष्टा देखी धन सार्थवाहे पोताना घरथी तेने काढी मुक्यो त्यारबाद ते सिंहगुहा नामनी चोरपल्लीने विषे गयो त्यां पल्लीपति हतो. तेणे तेने

पुत्र करीने राख्यो अने पोताना मरण समये तेने पल्लीनो नायक बनाव्यो ते अवसरे चिलाती पुत्र कष्टथी पीडा पामी सुसुमानुं स्मरण करवा लाग्यो. अने पापिष्ट बुद्धिना धणी तेणे चोरोने नीचे प्रमाणे कह्युं के हे चोरलोको ! आजे चालो आपणे राजगृहपुरने विषे धनसार्थवाहने घेर चोरी करवा जइये त्यांथी जेटलुं धन आवे ते तमे लइ लेजो अने सुसुमा नामनी तेनी कन्या छे ते मारी. ए प्रमाणे व्यवस्था करी सर्वे चोर लोको त्यां गया ने धनना घरमां पेठा. धन श्रेष्टि आदिने तेणे अवस्वापिनी निद्रा आपीने बीजा चोरो जे हता ते धन लइने गया अने चिलाती पुत्रीने उपाडी चालवा मांड्यो. त्यारबाद श्रेष्टि जाग्यो तेने खबर पडवाथी पांच पुत्रो सहित ककलाट करी कोटवालने साथे लइ चोरो पछाडी चाल्यो. चोर लोकोये पोताना पछाडी आवता लोकोने देखी भयथी त्रास पामी धनने छोडी दीधुं अने तमाम लोको चोतरफ नासवा मांड्यां. कोटवाल विगेरेने धन हाथमां आववाथी ते धन लइ पाछा फर्या पण धन सार्थवाह तो पांचे पुत्रो सहित चिलातीनी पाछल चाल्यो. हाथमां तरवारने धारण करेला धनने पांचे पुत्रो सहित पोतानी पाछल आवतो देखी तरवारथी कन्यानुं माथुं कापी धड तेनुं त्यांज पडतुं मुकी हाथमां केवल सुसुमानुं माथुं राखी आगल चालवा मांड्यो त्यारबाद धन त्यां आव्यो. मस्तक विनानी सुसुमाने देखी थोडीवार विलाप करी श्रेष्टी पुत्रो सहित त्यांथी घर तरफ पाछो फर्यो त्यारबाद ते भगवान श्रीमहावीर माहाराजा पासे धर्म श्रवण करवा आव्यो अने तेने करुणाना समुद्र एवा भगवाने देशना आपी.

एते मेजनयिताजननीयं, बान्धवः परिजनः स्वजनोवा, द्रव्यमेतदितिजातममत्वो, नैवपश्यति कृतान्तवशं स्वम्,

भावार्थः—आ माहरो पिता छे, आ माहारी माता छे, आ माहारो बंधव छे, आ माहारो परिवार छे, आ माहारो

स्वजन वर्ग छे, आ माहारुं द्रव्य छे ए प्रकारे तमाम वस्तुओने विषे ममत्व भावने धारण करनारो मोही जीवडो पोताना आत्माने मरणने शरण थयेलो देखी शकतो नथी.

आवा प्रकारनी वीतराग भगवाननी वाणीने सांभली प्रबोध पामी धन सार्थवाहे दिक्षा लीधी अने तीव्र तप तपी स्वर्गने विषे गयो तेना पांचे पुत्रोये सम्यक् प्रकारे श्रावक धर्मने गृहण कर्यो. त्यारबाद सुसुमाना मस्तकने हाथमां राखवाथी जेनुं शरीर लोहीथी खरडायेल छे एवा चिलाती पुत्रे आगल चालता एक मुनिने मार्गने विषे काउस्सग्ग ध्याने रहेला देख्या तेथी चोरे तेने कह्यु के हे मुनि ! तुं धर्मने शीघ्रताथी माहारा पासे कहे. अन्यथा आ खड्ग वडे करी आ स्त्रीना मस्तकना पेठे ताहारु मस्तक कापी नाखीश. त्यारबाद तेने योग्य सत्पात्र जाणी समासथी टूंकामांज उपशम १, विवेक २, संवर ३, ए त्रण पदोने बोली नमस्कार पद बोली मुनि आकाश मार्गे चाल्या गया. हवे साधुये कहेला त्रण पदने सांभली चिलाती पुत्र विचार करवा लाग्यो के, उपशम आ पदनो अर्थ शुं थाय छे तेनी कांइ समजण पडती नथी. वली बीजीवार विचार करवा लाग्यो के उपशम एटले क्रोधनी उपशांति ते मने हालमां क्यां छे ? कारण के माहाक्रोधी माणस होय छे तेज माहारा पेठे पोताना हाथमां यष्टिमुष्टी बाण शक्ति तोमर मुद्गर त्रिशूल खड्ग विगेरे राखे छे तेथी ते क्रोधी कहेवाय छे माटे माहारा पासे तो खडग छे. वास्ते मने क्रोधनी शांति नथी माटेज क्रोधने शांत करी माहारे उपशमी थवुं जोइये. आवी चिंतवना करी हाथमांथी खड्ग फेंकी दीधुं वली फरीथी विचार करता तेणे विवेकनो अर्थ जाण्यो. कृत्य अने अकृत्य तेने अंगीकार करवा-पणुं एटले के कृत्यनो आदर करवो अकृत्यनो अनादर करवो. तेनुं नाम विवेक कहेवाय छे, अने एवा प्रकारना विवेकथी

धर्म थइ शके छे. तो ते विवेक मने क्यां छे ? कारण के माहारा हाथमां तो दुष्टपणाने सुचवनारुं लोही खरडित स्त्रीनुं मस्तक रहेलुं छे. माटेज हुं महा अविवेकी छुं. वास्ते ते माहारे दुर करवुं जोइये एम चिंतवी ते मस्तकने फेंकी दीधुं. वळी पाछो संवरना अर्थने चिंतव ा लाग्यो. के संवर एटले शुं ? मन अने इंद्रियोनो रोध करवो, पाप मार्गने विषे जता तेमने अटकाववा तेनुं नाम संवर कहेवाय. ते तो माहाराथी दुर छे, हुं तो आश्रवथी भरपुर भरेल छुं माटेज माहारे आश्रवनो त्याग करी संवरनो आदर करवो जोइये आवी चिंतवना करता तेमणे तेज मुनिनी जग्याये काउस्सग्ग ध्याननुं आलंबन कर्युं अने मुनि माहाराजना पेठे स्थिरभावे त्यांज स्थिरता पकडी. वली शुभ भावना जागृत थवाथी चिंतवना करी के ज्यां सुधी स्त्री हत्यानुं पाप मने याद आवे त्यां सुधी माहारे आहार पाणि तेमज बोलवा चालवानी तमाम क्रियाओ बंध छे एटले तेटली अवधि सुधी मने काउस्सग्ग ध्यान हो. ए प्रकारे अभिग्रहने कर्यो. त्यारबाद रुधिरनी गंधथी घणी कीडीयोये आवी तेनुं शरीर चालनीना जेवुं कर्युं. ते कीडी पगथी पेठी ने शरीरने खाती खाती माथेथी नीकली. आवी रीते अढी दिवस सुधी तीव्र वेदनाने सहन करी परंतु शुभ ध्यानथी चलायमान न थयो. त्यारबाद पोताना आयुष्यनी समाप्ति थवाथी शुभ ध्याने मरण पामी चिलाती महात्मा आठमे सहस्रार देवलोके गया. आवी रीते सद्वाक्यना अर्थनी भावनाने भावता एहवा चिलाती माहात्माये बहु पापकर्मने क्षीण कर्या एवीज रीते जे भव्य जीवो वीतराग माहाराजनी आज्ञा पोताना मस्तक उपर धारण करी विवेकी बनी पापारंभ अविवेकथी रहित थइ पोताना आत्माने संवरे छे तेओ पण चिलाती पुत्रना पेठे सद्गति मेळवी मोक्ष सुखना भोक्ता थाय छे. ए प्रमाणे थोडा अक्षर अने घणो तत्वज्ञान भावार्थ ते उपर चोथुं चिलाती पुत्रनुं दृष्टांत पूर्ण थयुं. ४

हवे थोडा अक्षर अने अर्थ माहान् ते उपर लैाकिक चार पंडितोनु पांचमुं दृष्टान्त कहे छे.

चार पंडित दृष्टान्तो यथा.

वसंतपुर नगरने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेने एकदा प्रस्तावे शास्त्रने श्रवण करवानी इच्छा थइ तेथी चार पंडितोये जूदा जूदा लक्ष लक्ष श्लोकना चार माहान पुस्तको बनाव्या अने राजाने शास्त्रो सांभलवानुं कहुं. त्यारे राजा बोल्यो के ते चारे ग्रंथो बहुज मोटा छे माटे थोडा समयमां माहाराथी ते सांभळा शकाशे नहि कारण के राज्य कार्यना महान् व्यवसायमे लइने ते लांबाकाळ सुधी माहाराथी सांभळवानी अवकाश मेलवी शकाय तेम नथी माटे तेने संक्षेपीने लावो. राजाना आवा वचनथी पंडितोये पोणो पोणो लाख श्लोकना ग्रंथो कर्या पण राजाये ना पाडी. पचास पचास हजार, पचीस पचीस हजार, पांच पांच हजार, एक एक हजार, छेवटे एक एक श्लोक करीने लाववाथी पण राजाये हजी पण समास करवानुं केहेवाथी चारे पंडितोये पोताना नाम अने चार लाख श्लोकना प्रमाणवाळा ग्रंथोनो सार एकज अनुष्टुप श्लोकमां आवी जाय ते प्रकारे बनावी नीचे मुजब संभळाव्यो.

जीर्णेभोजनमात्रेयः, कपिलः प्राणिनांदया, ब्रहस्पतिरविश्वासः, पांचालः स्त्रीषु मार्दवं ॥ १ ॥

भावार्थः—

जीर्णे भोजन मात्रेयः

आत्रेय नामनो पंडित कहे छे के, प्रथम भोजन करेल होय ते पच्या पछीज बीजीवार भोजन करवुं. सिवाय करवुं नहि.

आवी रीते लाख श्लोकनो सार आत्रेय नामना पंडिते फक्त पांच दस्कतमां कह्यो.

कपिलः प्राणिनां दया

बीजो कपिल नामनो पंडित कहे छे के सर्वे प्राणियोना पर दया करवी. कोइपण जीवनी हिंसा करवो नहि. आवी रीते लाख श्लोकनो सार फक्त पांचज दस्कतमां कपिल नामना पंडिते राजाने कह्यो.

ब्रहस्पति रवि श्वासः

त्रीजो ब्रहस्पति नामनो पंडित कहे छे, के दुनियामां कोइनो विश्वास करवो नहि कारण के विश्वास करवाथी माणसो दुःखनी परंपराने पामे छे आवी रीते लाख श्लोकनो सार फक्त चारज दस्कतमां ब्रहस्पति नामना पंडिते राजाने कह्यो.

पांचालः स्त्रीषु मार्दवं

चोथो पांचाल नामनो पंडित कहे छे के स्त्रीयोने विषे कोमलता धारण करवी पण काठीन्यवृत्ति राखवी नहि कारण के तेम करवाथी घणा प्रकारना अनर्थो थाय छे, ने कोमलताथी लाभ थाय छे ए प्रमाणे लाख श्लोकनो सार फक्त पांचज दस्कतमां पांचाल नामना पंडिते राजाने कह्यो.

पेहेला आत्रेय नामना पंडिते जे वर्णन कर्युं के प्रथमनुं भोजन पचशा पछीज खावुं ते बराबर छे. केटलायेक बे समज जीवो वगर विचार्ये खाधाज करे छे तेम करवाथी अजीर्ण थाय छे अने सर्व रोगोनो माबापज अजीर्ण छे. अजीर्णथीज जीवोने तमाम रोगो प्राप्त थाय छे, ने तेम करवाथी पीडा पैसानी हानी आर्त्तध्यान अने परलोकने विषे खराब गति थाय छे माटेज

सुज्ञ जीवोये प्रथमनुं अन्न पच्या विना भोजन करवुंज नहि. आ प्रकारे वैदकशास्त्रना लाख श्लोकनो सार आत्रेय नामना पंडिते पांच दस्कतमां बताव्यो. १

बीजो कपिल नामनो पंडित सर्वे जीवोने विषे दया धारण करवानुं कहे छे ते पण सत्य छे. जे जीवो जीवोनो घात करे छे, तेने मारे छे, पीडे छे, ते मलीन पापकर्मने बांधी इहलोकने विषे अपयश धिक्कारने पात्र थइ परलोकने विषे तिर्यच नरकादिक दारुण दुःखोनो भोक्ता थाय छे अने मानुष्य भवने विषे पण दिनदुस्थित दारिद्रयादि अनेक दुर्गुणोने तेमज सरोगी कुरुपी तथा अनेक प्रकारनी व्याधियोथी व्याप्त थइ पापकर्मना धंधाने करी वली नरकने विषे जाय छे तेम उत्तरोत्तर दुःखद भवोनेज अंगीकार करे छे माटेज उपरोक्त करणिने जलांजली आपवा सद्गति पामवा तमाम जीवोनी दया पाळवानुं फरमान करे छे आवी रीते कपिल नामना पंडिते फक्त पांचज दस्तकमां लाख श्लोकनो सार धर्मशास्त्रना सारांशभूत बताव्यो. २

त्रीजो बृहस्पति नामनो पंडित कहे छे के कोइनो विश्वास करवो नहि कारण के आ हडहडता कलिकालना साम्राज्यने विषे जीवो असत्यवादि प्रपंची मायावी छल भेदो विश्वासघाता देवगुरु धर्मना द्रोही सज्जनोनी निंदा करनारा, मुखना मीठा अने परिणामना धीठा, मनना मेला घणा जीवो होय छे अने एवाओनो विश्वास करनारा माणसो मराय छे, कुटाय छे, दंडाय छे, भंडाय छे, निंदाय छे, संडोवाय छे, वगोवाय छे, बुद्धिबळ लक्ष्मी अैश्वर्य थकी हीनता पामो परलोक तेमज आलोकनो वगाडो करी संसारमां परिभ्रमण करवावाळा थाय छे. माटेज बृहस्पति नामनो पंडित लाख श्लोकना सारने नीतिशास्त्रना सारभूत फक्त पांच दस्तकमां जणावे छे के कोइनो विश्वास नहि करता जीवोये चेतीने चालवुं के पोताना आत्माने कोइपण

प्रकारे पश्चातापना भागीदार थइ दुःखी थवा समय आवे नहि. ए प्रकारे नीतिशास्त्रनो सार कह्यो. ३

हवे चोथो पांचाल नामनो पंडित कहे छे के स्त्रीयोने विषे कोमळपणु धारण करवुं युक्त छे कारण के स्त्रीयोनो अंत लेवाथी कांतो स्त्रीयो आपघात करे छे अगर घरनी वस्तुओ बीजाने आपी देछे अगर बालबच्चा धणी विगेरेनो नाश करे छे अगर परने आधिन थाय छे अथवा स्वपरना आत्माने बहुज बोजामां उतारे छे अने दुनियामां कोइपण न करे तेवा अनर्थना खाडामां लइ जइ फेंके छे किंबहुना इह लोकपर लोक बन्नेने डुबावी संसारमां दीर्घकाल पर्यटन करावे छे माटेज कामशास्त्रना लाख श्लोकना सारने पांचल नामना पंडिते राजाने फक्त पांचज दस्तकमां बताव्यो. राजा तेओना ग्रंथोनो भावार्थ जाणी खुशी थयो अने तेओने बहु द्रव्य आपी विदाय कर्या. तेज प्रकारे थोडा अक्षर अने बहु अर्थवाळुं द्वादशांगी रुप संक्षेप सामायिक पांचमुं जाणवुं. ५

हवे छट्ठु निष्पाप कर्म आचरवा माटे माहात्मा धर्मरुचि मुनि महाराजानुं द्रष्टांत देखाडेछे.

दृष्टान्तो यथा.

चंपा नामनी नगरीने विषे सोमदेव, सोमभूति, सोमदत्त नामे त्रण भाइयो वास करता हता ते त्रणेने अनुक्रमे नागश्री यज्ञश्री भूतश्री नामनी त्रण स्त्रीयो हती. हवे ते त्रणे भाइयोनी घरनी व्यवस्था एवी हती के एक एक दिवसे सर्वे जणाये एकज घरे जमवुं अने प्रत्येक दिवसे जेनो वारो होय ते स्त्रीये रसोइ करवी आवी रीते सुखे करी दिवसो व्यतीत थवा लाग्या एक दिवसे नागश्रीनो वारो हतो तेथी तेणे अजानता कडवा तुंबडानुं शाक बनाव्युं तेमां सारा प्रकारनो मशालो नाख्यो.

अने ते पूर्ण रंधाइ रह्या पछी कांइक परीक्षा करवा तेणे ते चाख्युं ते तेथी महा कडवुं जाणी एक बाजु मुकी राख्युं अने विचारवा लागी के मने घणा द्रव्यनो व्यय आना अंदर थयेल छे माटे ते नाखी पण केम देवाय. तेमज पोताना माणसोने खावा पण केम अपाय. तेम करवाथी पोतानी चतुराइ विगेरेनी निंदा थाय. आवुं जाणी ते शाक राखी मुकी बीजुं शाक रांधीने पोताना माणसोने भोजन कराव्युं त्यारबाद धर्मघोष सूरीश्वर माहाराजना शिष्य माहात्मा निरंत्तर मास क्षपण करनारा मास क्षपणने पारणे तेना घरने विषे पेठा ते देखी नाग श्री विचार करे छे के माहारा द्रव्यनो व्यय फोगट न जाय तो सारु एवुं जाणी दुष्ट बुद्धिथी धर्मरुचि मुनिने ते कडवा तुंबडानुं शाक वोहोराव्युं. अहो अहो ! स्त्रीनी बुद्धिने धिक्कार छे ! के पोताना घरमां साक्षात् कल्पवृक्ष कामघट कामगवी चिंतामणीरत्न सूर्य अने पुन्यना समुद्र समान मुनिने आवेला जाणी आ स्त्रीये तेने आकडाना वृक्ष समान राहु समान कुंभारना घडा समान खावोचीया समान अने पथरा समान गणी कडवा तुंबडानुं शाक वोहोराव्युं. सरल बुद्धिवाला ते महात्माये शुद्ध बुद्धिथी ते लीधुं. अने उपाश्रये पोताने स्थाने आवी ते गुरु महाराजने देखाडयुं. गुरु माहाराजे ते देखी कह्युं के हे महानुभाव ? आ शाक तो विषप्राय. विषमय छे ते वापरवा लायक नथी माटे शुद्ध स्थान जीव जंतु विनानु होय ते स्थाने आ शाकने परठी आवो. गुरु महाराजनी आवा प्रकारनी आज्ञा थवाथी माहात्मा धर्मरुची अनगार शुद्ध भूमी प्रत्ये तेने परठववा चाल्या. कुंभारना नींभाडामां घणीज राख होवाथी त्यां गया अने राखना ढगलामां जेवा परठववा मांडे छे तेवामां ते शाकना रसनुं एक बिंदु मात्र नीचे पडयुं तेथी तेनी सुंगधथी आकर्षभाव पामी घणी कीडीओ त्यां आवी अने तेना गंधथीज तमाम मरण पामी एवा प्रकारे घणी कीडीयोना मरणने देखी. पापना भीरु ते मुनि माहात्मा

विचार करे छे के अरेरे आ महान् अकार्य थाय छे. एक बिंदुना पडवाथी आटली कीडीयोनी हानी थइ तो संपूर्ण शाक परठववाथी असंख्याता जीवोनो नाश थशे तेनुं प्रबल पापकर्म माहारे मस्तक चोटशे. हुं माहाव्रतधारी छुं सर्वथा प्रकारे जीव हिंसा करवाना में पच्चखाण कर्या छे. छतां जो हुं हिंसा करीश तो जीवोना नाशनी साथेज माहारु संयम नष्ट थशे एटलुं ज नहि पण हुं महान् पापकर्मनो भागीदार थइ परलोकने विषे रौरव अने दारुण तिर्यंच नरकादिक गतिने पामी अनंत संसार रझली मरीश. माटे आ जीवोनो घात थतो बचाववो. वळी गुरु माहाराजे मने आज्ञा करी छे ते जीवोनो घात करवा माटे नहि पण शुद्ध भूमि उपर परठववाने माटेज करेल छे. हवे भूमि जीवाकुल होवाथी शुद्ध तो छेज नहि माटेज हुं माहारा उदर रुपी शुद्ध भूमिमां परठवी दइ गुरु माहाराजनी आज्ञा साथे असंख्याता जीवोनो बचाव करुं. आवी शुद्ध भावना धारण करी सर्व जीवोने खमावी देव गुरु धर्मनुं शरण करी ते कडवा तुंबडाना शाकने वापरी जइ अनशन चार आहारना पच्चखाण कर्या ते वापरताना साथेज माहात्माने रोमेरोम विष व्यापी जवाथी शुभ लेश्यावाला ते मुनि माहात्मा तत्काल कालधर्मने पामी सर्वार्थ सिद्ध वैमानने विषे उत्पन्न थया. त्यारबाद धर्मघोष सूरी माहाराजाये ते वात ज्ञानथी जाणीने लोकोना समक्ष नागश्रीनी निंदा करी त्यारबाद समस्त स्वजन वर्गे तिरस्कार करी नागश्रीने घरना बाहार काढी मुकी तेथी सर्व जग्याये रखडती भटकती कोइक वनमां दावानल लागवाथी तेमां वळी जइ मुनि हत्याना पापथी मरीने छठ्ठी नरके गइ त्यांथी एक एक भवो तिर्यंचोना करी समग्र नरकने विषे बबेवार गइ अने एवी रीते अनंतकाल भटकी अनुक्रमे द्रौपदी थइ. विशेष वृत्तांत द्रौपदीनुं ज्ञातासूत्रथी जाणवुं. ए प्रकारे निष्पापना आचरवारूप धर्म रुचि अणगारनुं छठ्ठुं दृष्टांत पूर्ण थयुं.

हवे पापक-ना त्याग करवाथी जे वस्तु तत्वनु ज्ञान थाय छे तेना उपर सातमु इलापुत्रनुं दृष्टान्त कहे छे.

दृष्टान्तो यथा.

अ[illegible] [illegible]णपवरेदट्ठुकेवलंपरो, जोगिहवेस धरोविह्नु, तमिलापुत्तं नमंसामि ॥ १ ॥

भावार्थः—जे नाटक करवा माटे वांसना अग्रभागने विषे चडी नवनवा खेलो खेलनारो इलापुत्र गृहस्थने घरे आहारादिकने ग्रहण करता एवाश्री मुनिमाहात्माने देखी शुद्ध भावना भावता गृहस्थनो वेश छतां पण निश्चय केवल ज्ञानने पाम्या ते इला[illegible]त्रने हुं नमस्का[illegible] करुं छुं.

कोइ एक गाममने विषे कोइक ब्राह्मणे पोतानी स्त्री सहित दिक्षा लीधी अने ते बन्ने जणा अरसपरस प्रेम सहित तीव्र तपस्या करवा लाग्या. हवे जे ब्राह्मणी साधवी थयेली हती ते शुद्र जाती विगेरे अन्य स्त्रीयोनी जुगुप्सा करवा लागी एम करता आयुष्य पूर्ण थवाथी बन्ने जणा कालधर्मने पामी देवलोकने विषे गया अने त्यां सुखे करीने काळने निर्गमन करवा लाग्या.

आ भरतक्षेत्रने विषे पृथ्वीना आभूषण रूप इलावर्द्धन नामनु मनोहर नगर हतुं तेने विषे यथार्थ नामयुक्त एटले सत्योपमानिता जे माणसो तेनी मानता करे छे ते [illegible]ने सत्यताथी सफल करनारी इलादेवी नामनी एक देवी हती हवे ते गामने विषे धनदत्त नामनो एक धनाढय शेठीयो वसतो हतो तेने पुत्र नोहोतो तेथी स्त्री पुरुष बन्ने जणाये अनेक देवदे[illegible]योनी मानता करी परंतु पुत्रनी प्राप्ति थइ नहि एटले छेवटे ते इलादेवीनी मानता करी अने तेनी भक्ति करवा मांडया त्यारबाद देवलोकथी चवीने ब्राह्मणनो जीव जे हतो ते शेठाणीने पुत्रपणे उत्पन्न थयो तेथी माता पिताये उत्सव पूर्वक ते पुत्रनुं नाम इलादेवीये आपेल

चोमसी व्याख्यान. ॥२९॥

होवाथी इलापुत्र पाडयुं अनुक्रमे ते बालक वृद्धि पाम्यो अने कलाकौशल्यनो जाणकार थइ युवान अवस्थाने पाम्यो तेमज ब्राह्मणी स्त्रीनो जे जीव हतो ते पण देवलोकनुं आयुष पूर्ण थवाथी त्यांथी चवीने स्त्रीयोनी जुगुप्सा करवाथी नीच गोत्र बांधवाथी नीच नाटकीया लोको जे हता तेने घरे पुत्रीपणे उत्पन्न थइ अने ते पण यौवन अवस्था पामी एकदा प्रस्तावे ते नाटकीया लोको ते पुत्रीने लइ तेज नगरने विषे आवी नाटक करवा मांडया ते देखीने पूर्व भवना स्नेहथी इलापुत्रने ते नाटकणीना उपर गाढ राग थयो अने नाटकणीने पण इलापुत्र उपर तेवोज रागमोह थयो. प्रतिकूल जातिमां उत्पन्न थया छतां पण बन्ने जण अरसपरस तीव्र रागमां रंगाणा. कह्युं छे के–

यतः

यंदृष्ट्वा वर्द्धते प्रीतिः, क्रोधश्चपरिहीयते, सविज्ञेयो मनुष्येण, एषमेपूर्व बांधवः ॥ १ ॥

भावार्थः—जेने देखीने प्रीति वृद्धि पामे छे तेमज क्रोध नाश पामे छे ते देखी माणसोये जाणवुं के आ माहारो पूर्व भवनो बांधव छे वळी पण कह्युं छे के,–

अपिच.

यंदृष्ट्वावर्द्धते क्रोधः स्नेहश्चपरीहीयते, सविज्ञेयो मनुष्येण, एषमे पूर्व शत्रुकः ॥ २ ॥

भावार्थः—जेने देखी क्रोधनी वृद्धि थाय छे तेमज स्नेहनी हानी थाय छे तेने देखी माणसोय जाणवुं के आ माहारो पूर्व भवनो शत्रु छे.

तेर काठीयानुं स्वरुप. ॥२९॥

आवी रीते धिक् जाति एवी नाटकणीने विषे पण उत्तम जातिवाला इलापुत्र विषयवासना धारण करवा वालो थयो कारण के श्रीमान् शास्त्रकार माहाराजाये स्त्रीयोने माहा मोहना स्थानने कहेल छे-कहेलुं छे के-

यतः

दर्शनात् हरते चित्तं, स्पर्शनात् हरते बलं, संभोगात् हरते वीर्यं, नारी प्रत्यक्ष राक्षसी ॥ १ ॥

भावार्थः—स्त्रियोना दर्शन करवाथी एटले स्त्रीयोने देखवाथीज ते देखनाराना चितने हरण करे छे अर्थात् विषयवासना उत्पन्न करे छे तथा स्पर्श करवाथी पण बल पराक्रमने हरण करी ले छे जेम लोहचुंबक लोखंडने आकर्षण करी जेम पोताना तरफ खेंचे छे तेमज स्त्रीयोने स्पर्श करनार प्राणीना पराक्रमने त्रियो तत्काल हरण करी लेछे तथा तेमना साथे मैथुनादिकना सेवन करवाथी वीर्यने पण हरण करी लेछे माटेज शास्त्रकार माहाराजाओये स्त्रीने प्रत्यक्ष राक्षसी कहेल छे ते उपमा बराबर घटी शके छे कारण के राक्षसणीने जे माणस देखे छे तेनुं हृदय मुंझाइ जाय छे अने भक्षण करवा माटे राक्षसणी स्पर्श करे के तुरत माणस निस्तेज थइ पराक्रमहीन थइ जाय छे वली जे व्यंतरीयोनी जाति रखडती होइ मनुष्योने नजरे पडे तो तेने विषयवासनाने विषे ललचावी तेना साथे मैथुन सेवी तेनुं कालजुं उतरडो खाय छे तेवीज रीते स्त्रीने पण तेवीज समजवी जे माटे कह्युं छे के,-

यतः

मा[illegible]ोगुणज्येष्ठा, लोकद्वयविरोधिनी, कुरुतेदृष्टमात्राऽपि, महिलाग्रथिलंजगत्, ॥ १ ॥

भावार्थः—मदिरा कहेता दारूना गुण करता पण जेने विशेषपणुं रहेलुं छे अर्थात् मदिरा करता पण केफ तथा उन्मत्तपणुं जेने विषे घणुंज रहेलुं छे एवी स्त्री जे ते इहलोक तथा परलोक बन्नेने विरोध करवावाळी छे बन्ने भवोने बगाडवावाळी छे जेम मदिरा पान करनार माणस गांडो थइ इहलोकने बगाडी परलोके दुर्गतिनो भोक्ता थाय ते तेमज स्त्री पण माणुष्योने आ भवमां दिवाना बनावी परलोके कुगतिमां लइ जइ नाखे छे वली मदिरानुं पान करी माणस उन्मत्त बने छे तेमां आश्चर्य नथी कारण के तेतो केफी वस्तु छेज परंतु स्त्री तो पोते पोताने देखनार जगत्ने तत्काल उन्मत्त बनावी दे छे तेज आश्चर्य छे अने तेथीज स्त्रीने मदिराना केफ करता पण विशेष उन्मत्त कहेल छे कारण के स्त्रीयो पोताना मोहपाशमां सारा जगतने जकडावी देछे कह्युं छे के,

अथवा

मुंडंशिरंवदनमेतदनिष्टगंधं, भिक्षाटनेनभरणंचहतोदरस्य,
गात्रंमलेनमलिनंगतसर्वशोभं, चित्रंतथापिमनसोमदनेऽपिवांछा, ॥ १ ॥

भावार्थः—कामदेवनी बलीहारी छे कारण के जे विविध प्रकारना भोजन करनाराना नाना प्रकारना वस्त्रालंकारने धारण करनाराना पुष्पगंधमाल्यादिकना शोखीनोना तेमज इंद्रियो प्रबल होय तेना मनने विषे तो विषयवांछना उत्पन्न करे छे तो तेम बनी शकवा संभव रहे छे कारण के उपरोक्त तमाम विषय वृद्धि करनाराज छे परंतु त्यागीयोना मनमां जे विषयवांछा थायछे तेज विचारवा लायक अने आश्चर्य उत्पन्न करनार छे कारण के मस्तक मुंडन कराव्युं होय, वदन कहेता मुख दुर्गंधथी भरेलुं

होय तेमज भिक्षा मागी अंतप्रांत लुखो सुको आहार करवाथी जेनुं पेट पातालमां पेसी गयुं होय तथा शरीर पण माहामलीन मलथी मलीन थयेलुं होय तो पण तेवा त्यागीयोना चित्तने विषे विषय वांछा उत्पन्न थाय छे तेज आश्चर्य थाय छे.

वली कह्युं छे के कामी पुरुषो धैर्यने धारण करी शकता नथी. वली जेणे स्त्रीयोने नहि देखेल होय तेने स्त्रीयोने देखवानुं मन थाय छे अने देख्या पछी आलगन करवानुं मन थाय छे अने आलगन कर्या पछी पण छुटा पडवानी इच्छा थती नथी आवी रीते अन्योअन्य लपटाय छे तेमां पण स्त्रीयो तो पूर्ण रीते केवल पुरुषो उन्मत्तज बनावे छे कह्युं छे के,

यतः

सन्मार्गे तावदास्ते प्रभवति हिनरस्तावदेवेंद्रियाणां, लज्जांतावद्विधत्ते विनयमपि समालंबते तावदेव,
भ्रूचापाकृष्टमुक्ताः श्रवण पथगतानीलपक्ष्माण एते, यावल्लीलावतीनां न हृदिधृति मुषो दृष्टिबाणाः पतंति ॥१॥

भावार्थः—भ्रकुटीरुपी धनुषथी आकर्षण करीने खेंचीने मुकेला एवा तथा कान पर्यंत पोंहोंचेला एवा तथा धैर्यवंतना धैर्यने पण नाश करनार एवा स्त्रीयोना दृष्टिरुपी बाणो ज्यां सुधी पडता नथी त्यां सुधीज प्राणियो सद्मार्गमां रही शके छे तथा त्यां सुधीज इंद्रियोने पण दमन करी शके छे तेमज लज्जाने पण त्यां सुधीज धारण करे छे तेमज विनयने पण त्यां सुधीज राखी शके छे पण स्त्रीयोना दृष्टिबाणना सन्मुख आव्यो एटले उपरोक्त तथा बीजा तमाम गुणो नाश पामो जाय छे केहेवानो सारांश छे के स्त्रीयो जे पुरुषो प्रत्ये कटाक्ष नेत्रबाण फेंके छे तेना विनय विवेक धैर्य मति बुद्धि पराक्रम सर्वे हणाइ जाय छे अने तेथी केवल स्त्रीयोनाज पाशमां पडे छे हवे आवी रीते सारी दुनियाना जोवो ज्यारे स्त्रीयोना मोहपाशमां मुंझाइ

जाय छे त्यारे जेने पूर्व भवनो गाढ स्नेह रहेल छे एवो इलाची पुत्र उत्तम कुलमां उत्पन्न थया छतां पण नाटकणीने देखी मोह पामे तेमां कांइ पण आश्चर्य नथी नाटकणीनेज विषे जेनुं चित्त तन्मय बनी गयेल छे एवा इलापुत्रने तेना मित्रोये कह्युं के घरे चाल परंतु ते तो पथ्थरना पेठे त्यांज चोटी रहेल छे मित्रोये वारंवार कहेवाथी पण त्यांथी एक पगलुं मात्र चाल्यो नहि ने निश्वास नाखी बोल्यो के जो तमो माहारा साचा मित्रो होतो ते नाटकणी मने मेलवी आपो अन्यथा माहारे मरणनुं शरण छे मित्रोये तेने तेम करवाथी अनेक प्रकारना अपवादो बताव्या परंतु ते सर्व राखना ढगलाना अंदर घीना होमवा जेवुं थयुं एटले मित्रोये घरे पोंहोंचाडवा कह्युं के हमो हरकोइ प्रकारे मेलवी आपीशुं पण तुं घरे चाल एम कही घरे लइ गया. त्यां पण कांइ पण नहि बोलता अन्न पानने त्याग करीने बेठो तेना माता पिताये बहु प्रकारे पुछवाथी नाटकणी मने परणावी आपो. एवुं बोल्यो तेथी मातापिताये कह्युं के हे पुत्र कुलवान शेठीयाओनी माहा रुपवान् कन्याओनुं पाणिग्रहण करावुं. पण नीच कुलने विषे उत्पन्न थयेल नाटकणी आपणाथी परणाय नहि कारण के तेम करवाथी आपणा वंश कुल शीलधर्म लाजे इहलोकना अंदर धिक्कार फिटकार अपयश अपवाद परलोकने विषे दुर्गति थाय छे माटे तुं जूठो हठ कदाग्रह छोडी दे. आवी रीते वारंवार कह्या छतां पण नहि मानवाथी तेना मातापिताये उपेक्षा करी. छेवटे पोतेज ते नाटकीया पासे जइने कहेवा लाग्यो के तमारे जेटलुं द्रव्य लेवुं होय तेटलुं ल्यो अगर तेना भारोभार सुवर्ण आपुं पण तमारी कन्या मने आपो एटले नाटकीयाये कह्युं के ए कन्यां अमारे वेचवा लायक नथी ए अमारे अखूट खजाना तुल्य छे माटे ताहारे मागणी करवी व्यर्थ छे. छतां पण ताहारे तेणीनो खप होय तो तुं अमारा नाटकीया टोलामां मली जा. अमारी नाटकनी कला शीखी हुशीयार था अने कोइक शहेरमां

जइ ते नगरना राजाने नाटकनी कलाथी रंजन करी घणुं द्रव्य उपार्जन करी अमोने आप-तोज ते कन्या अमो तने आपीये आवा नाटकीयाओना वचनो सांभळी लज्जा मर्यादा कुल शील सर्वने त्याग करी नाटकीयाना टोलामां पेठो. अहो, अहो! धिक्कार छे विषयवासनाने के विषयांध थयेल माणस जन्मांधना पेठे कांइ पण देखी शकतो नथी त्यारबाद सर्वे नाटकनी विविध प्रकारनी कला शीखी कुशल थयो अने अनुक्रमे ते सर्वे वेनातटे आव्या. त्याना राजा पासे जइ पोतानुं नाटक जोवानी विनंति करवाथी राजाये तेनु वचन मान्य राख्युं. हवे राजा नाटक जोवा सज्ज थयो. अंतःपुरमांथी राणीने पण नाटक जोवा बोलावी ते पण पडदा अंदर बेठी. नगरना अढारे वर्गना लोको नाटक जोवा आनंदथी भेगा थया ते समये इलाची कुमारे मध्य चोकमां एक जबरजस्त उंचो वांस स्थापन कर्यो तेना मध्य भागने विषे एक पाटीयुं मुक्युं तेना मध्य भागने विषे बबे खीलीयो जडी तथा छेडाओ उपर पाटीयामां सात सात खीलीयो बन्ने बाजु जडी अने बन्ने पगमां छिद्रवाली पावडीयो पहेरी हाथमां ढाल तरवार लइ जल्दीथी ते उंचा वांस उपरे चडयो अने मोटा मोटा पैसावालाना माहान् मेहेलोना शीखर उपर मोहोटो पवननो सपाटो लागवाथी जेम उपर रहेला बनावटी मयूरो मोरो नाच करे तेना पेठे इलाचो कुमार नाचवा लाग्यो. ते उंचे उछली उछली बहार नीचे खीलीयो छे तेमां पगनी पावडीयोना छिद्रो भराववा लाग्यो अने जेम जेम विविध प्रकारनी कलाथी नाचे छे तेम तेम पोतानी मनकामना पूर्ण करवानी इच्छावाली नटडी पण नीचे रही ढोल वगाडी गान तान मधुर ध्वनीथी करी सभाना लोकोना मनने रंजन करवा साथे इलाचो कुमारने शूरातन चडाववा लागी. त्यारबाद पोताना नाटकनी कलाथी प्रेक्षक लोकोने रंजन करी दान लेवानी इच्छावालो इलाची कुमार वांस थको हेठो उतर्यो तमाम लोकोने दान आपवानी इच्छा थइ गइ पण राजाये प्रथम दान

आप्याथी अमो आपीये ते उचित गणाय एवुं समजी राजा शुं दान आपे छे ते जोवाने माटे आतुर थइ रह्या हवे ज्यारे इलाची कुमार दान लेवा गयो त्यारे राजानी दानत बगडि के जो हुं एने दान आपीश तो ते लइने चाल्यो जशे. आ रूपाली नाटकणी माहारे हाथ आवशे नहि आवुं. रुप आवुं गानतान आवा नखरा आवा हावभाव आवो मधुरो कंठ देवांगना समान बीजी स्त्रीयोमां होय नहि आवुं स्त्रिरत्न नाटकीयाने त्यां न शोभे, आ रत्न तो माहारे घरेज शोभे पण केम करवुं दुनियानी लाज आडी आवे छे. माटे कांइक बहानु काढी फरीथी नाटक करावुं. महारा पुन्य कर्मना उदये कोइ पण प्रकारे नाचतो नाटकीयो हेठो पडे ने तेनु मरण थाय तो आ नाटकणी विना प्रयासे माहारा हाथमां आवे. आवी दुष्ट भावना राखी दान लेवा आवनार इलाची कुमारने कह्युं के आ वखते माहारु चित्त व्यग्र होवाथी हुं बराबर नाटक जोइ शकेल नथी माटे फरीथी नाटक कर एटले हुं संतुष्ट थइ तने बहु दान आपुं राजाना वचनथी दाननी अभिलाषावाळो इलाची पुत्र फरीथी पावडीयो पेहेरी वांस उपर चडयो अने गगनमां उछली उछली अप्रमत्तपणे आगल पाछलनी खीलीयोमां पावडीयोना छिद्रो भरावी विविध प्रकारे नाटारंभ करी परिश्रम पामेलो राजा पासे दान लेवा आव्यो पण नटवीमां जेनु चित्त लुब्ध थयुं छे तेवा राजाये कह्युं के में बराबर नाटक जोयुं नथी माटे एकवार फरीथी नाटक कर एटले ताहारा दालिद्रने दुर करुं. आ वखते समग्र लोको समजी गया के राजानी बददानत नटवीना उपर थइ छे तेथी आ बिचाराने दान नहि आपता तेने मारवानी इच्छा करे छे आवी रीते अंतःकरणथी राजाने सर्व लोको धिक्कारवा लाग्या. तथा राजाये आप्या शिवाय आपवानी इच्छावाला लोको पण दान आपी शक्या नहि. इलाची कुमार हताश बन्यो मुख उपर शोक संतापनी छाया छवाइ गइ ते वखते तेने वरवानी इच्छावाली नटडी

कहे छे के हे स्वामिन्! शुं जुवे छे. त्रीजीवार नाटक कर के राजा जल्दी दान आपे अने हुं पण ताहरुं पाणिग्रहण करी ताहारी मन कामना पूर्ण करुं आवी रीते नटडीना उत्साह भरेला वचनथी सतेज थयेला इलायची कुमार फरीथी त्रीजीवार ढाल तरवार लइ पगमां पावडीयो पेहेरी नाटारंभ करवा लाग्यो अने नाटकणी पण अति शोरजोरथी ढोल बजावी गानतान करी शूरातन चडाववा लागी ते अवसरे वांस उपर नाचता नाचता इलाची कुमारे नजीक भागमां रहेला एवा कोइक गृहस्थना घरने विषे रूप लावण्यना समुद्र समान सुंदर नवयौवन अवस्थावाळी तेमज पोताना चंचल नेत्रोने चोतरफ फेलावनारी तथा मधुर वचनोना वरसादने वरसावती साक्षात् देवांगना समान कोइ एक स्त्रि घणा हावभाव पूर्वक मुनि माहाराजने उत्तम प्रकारना आहारादिक वहोरावति नजरे पडी अने मुनिमाहाराज पण तेना सन्मुख नहि जोता पोताना नासावंश नाशिकानी दांडी उपर दृष्टि नांखी कांइक आहारना अग्रपिंड उपर दृष्टि अवलोकन करता आहारने लेवा लाग्या तेने जोइ कांइक वैराग्यरंगीत थइ इलाची कुमार विचार करवा लाग्यो के अहो, अहो, आ माहामुनिराजने धन्य छे के आ साक्षात् देवांगना समान स्त्रिना उपर पण पोतानी दृष्टिने नाखता नथी खरेखर मुनियोनो मार्ग आहार गृहण करवानो वीतराग माहाराजे आवी रीतेज कहेल छे कह्युं छे के,

यतः

का [illegible]खासमेतस[illegible]लंकार भारान्विता, दुरान्वेषणकारितर्णककृतेकृत्वान्नपिंडीकरे,
पिंडीमात्रमवेक्षतेसहियथारूपादिनीरागदृग्, दृष्टांतोकथितोऽयमेवयतिनांभक्तैषणादौजिनैः, ॥ १ ॥

भावार्थः—सर्व वस्त्राल[illegible]रना समूहथी युक्त थइ कोइ चंद्रमाना समान मुखवाली स्त्री अन्नपिंडने हस्तकमलमां ग्रहण करी

तर्णक कहेता गायनो वाछडो अगर लघु बालकने जेम खवरावया आवे छे, तो ते वाछडाने तेमज लघु बालकने ते अन्न पिंडल्लुब्ध होवाथी ते पिंड उपरज पोतानी दृष्टि स्थापन करे छे पण रुपादिकने विषे दृष्टि स्थापन करता नथी तेमज मुनियोने आहारपाणी ग्रहण करवाने माटे तेज प्रमाणे दृष्टांत कहेल छे एटले के फक्त आहार पिंडना उपर द्रष्टि नाखी आहारने ग्रहण करी चाल्या जाय छे पण स्त्रीयोना सन्मुख जोता नथी तेज खरेखरा त्यागी कहेवाय छे कह्युं छे के.

यतः

यस्ययन्ना[illegible]त[illegible]चितं, नतत्रतस्यस्पृहामनोज्ञेऽपि, रमणीयेऽपिसुधांशौ, नना[illegible]कामः सरोजिन्याः, ॥ १ ॥

भावार्थः—जेने जे जे रुचतुं नथी तेने ते ते मनोहर होय तो पण तेमी स्पृहा होती नथी इच्छा थती नथी कारण के चंद्रमा मनोहर छे तो पण कमलिने तेनुं कांइपण प्रयोजन नथी कारण के सूर्य विकाशिनी कमलिनी सूर्यनो उदय थाय त्यारेज प्रफुल्लित थाय छे अने सूर्यना अस्त थवाथी पोते बीडाइ जाय छे संकोचपणाने पामे छे अने मनोहर शीतल एवा चंद्रमानो उदय थाय तो पण विकस्वर थती नथी कारण के तेने तेनु कांइपण प्रयोजन नथी तेमज त्यागीयो पण गमे तेवी स्त्री रुपादिकथी भरपूर भरेली होय तो पण तेनु प्रयोजन नहि होवाथी स्त्रीना सन्मुख पण जोता नथी माटे धन्य छे मुनि महात्माओने वळी विचार करवा लाग्यो के.

यतः

एको [illegible]रागे[illegible]राजतप्रियतमादेहार्धधारीहरो, नीरागेषुजिनोविमुक्तललनासंगोनयस्मात्परः, ॥३३॥

दुर्वारस्मरबाणपन्नगविषासक्तश्चमुग्धोजनः, शेषःकामविडंबितोहिविषयान्मोक्तुंनमोक्तुंक्षमः, ॥ १ ॥

भावार्थः—रागियोने विषे शिरोमणि एवो हर कहेता माहादेव जे ते पोतानी स्त्री पार्वतीये जेनु अंग सुशोभित करेलुं छे ते शिवना खोलामां पार्वती बेठेली होवाथी तेनु अर्ध शरीर रोकायेलुं छे एवो महादेव रागियोने विषे फक्त एकलोज शोभे छे अर्थात ते माहारागी छे. तेमज जेणे मन वचन कायाना योगथी सर्वथा प्रकारे स्त्रीना संगने त्याग करेल छे ते निरागीने विषे शिरोमणि फक्त एकज जिनेश्वर माहाराज शोभे छे अर्थात् जेवी रीते जिनेश्वर माहाराजाये रागद्वेष मोह मद काम कषाय जीतेला छे तेवी रीते बीजा कोइये जीतेला नथी माटेज सत्य निरागी एकज जिनेश्वर माहाराज छे. शिवाय दुःखे करीने वारण करी शकाय एवा काम बाण रुपी सर्पना विषमय विषयना आवेगमां आसक्त थयेलो एवो स्त्रीरक्त भोलो जनसमुदाय कारमी विडंबनाने पामी विषयोने भोगववा तेमज त्याग करवा शक्तिमान थतो नथी केवल अद्धरज लटकी रहे छे.

इलापुत्र विचार करे छे के धन्य छे! आ माहात्माने के मदनमंदिर कहेता कामदेवना घरना समान आ स्त्री छे तेना सन्मुख पण आ मुनि जोता नथी. तो विषयवांछना तो आ माहात्माने क्यांथीज होय! धन्य छे! अहो! अहो! क्यां आ निर्विषयी माहात्मा अने क्यां हुं विषयनो कीडो पापी जीवडो? अरे रे माहारी स्थिति खराबमां खराब जे दुष्टमां दुष्ट छे कह्यु छे के,

यतः

अजानन्दाहात्म्यंपततिशलभस्तीव्रदहने, समीनोप्यज्ञानाद्बडिशयुतमश्नातिपिशितं,

च मासी व्या- ख्यान.

विजानंतोप्येनेवयमिहविपज्जालजटिला, नमुंचामः कामानहहगहनोमोहमहिमा, ॥ १ ॥

भावार्थः—पतंगीयो एम जाणतो नथी के हुं अग्निने विषे पडीश तो मरण पामीश तेथी अजाण एवो पतंगीयो अग्निने विषे पडी मरण पामे छे. मीन कहेता माछलुं जे छे ते पण पडिश एटले मत्स्यने पकडवाना कांटाने नहि पीछाणता ते कांटाना अग्र भागपर मांस अगर लोटना पिंडने स्थापन करी पाणिमां नाखी राखी धिवरो बेसे छे तेनु भक्षण करवा आवेल माछलुं जेवुं मोडुं लगावे छे के तत्काल ते वींधाइ जइ मरण पामे छे अने अजाणताज मरण पामे छे परंतु अमो तो जाणता छतांज आपत्तिना समूह वडे करी व्याप्त थयेला कामोने मुकी शकता नथी तो अहाहा ! इति खेदे मोहनो महिमा महा गहन गंभीर रहेलो छे.

तेरका- ठीयानं स्वरुप.

हवे इला पुत्र वैराग्य रंगीत थइ विचार करे छे के क्यांता आ निर्ग्रंथी मुनि माहात्मा ने क्यां तो हुं मोहग्रस्त विषयनो कीडो हा हा ! मने धिक्कार छे ! धिक्कार छे ! के में वीतरागनी आण लोपी विषयाधिन थयेलाये में कुलमर्यादाने त्याग करी नीच मानुष्योना अंदर मल्यो धर्मथी भ्रष्ट थयो पापकर्ममां रक्त थयो विषयवासनामां माहारी शुद्धबुद्ध गइ माहारु ज्ञान दरीयामां डुब्युं इहलोक परलोकनो भय विसार्यो नरक तिर्यंच निगोदादि दुष्ट गतिनो भागीदार थयो ने में अनंत संसार उपार्जन कर्यो. कोटी भवोने विषे पण माहारो आत्मा उंचो आववनार नथी. धिक्कार छे विषयोने ! धिक्कार छे मने ! धिक्कार छे संसारने ! धिक्कार छे माहारा जेवानी कुबुद्धिने ! हा हा ! माहारो रौरवगति थवानी छे दुनियामां सर्व स्वार्थ वृत्तिवाळा छे हुं कोइनो नथी कोइ माहारुं नथी आवी रीते वैराग्य श्रेणिथी घणा कर्म क्षीण करी क्षपक श्रेणिपर आरोहण थइ चार घाती

॥३४॥

कर्मने क्षीण करी माहात्मा इलापुत्र वांस उपरज केवलज्ञान पाम्या. हवे राजानी कुबुद्धिथी लोको राजानी निंदा करवा लाग्या ते सांभळी राजा लज्जा पाम्यो मनमां विचार करवा लाग्यो के मने धिक्कार छे ! माहारा घरमां अनेक गुण युक्त रुपवती राणी छे तो पण विषय मूढ थयेला मने तृप्ति न थइ माटे खरेखर हुं बहुल कर्मी छुं आवी रीते वैराग्यवासना वासित थवाथी राजाने केवलज्ञान प्राप्त थयुं. हवे राणी पण विचार करवा लागी के राजाने माहारा जेवी देवांगना समान राणी छे तेने पण त्याग करी नीच एवी आ नटडीनी वांछा करे छे ! अरेरे मोहनो महिमा माहा कठोर छे ! सती माहारा जेवीने छोडी राजा नटडीनी इच्छाने करी कुल मर्यादाने त्याग करी विषयी राजा जुदाज प्रपंचमां रमे छे तो धिक्कार छे संसारने ! आवी रीते भावना भावता राणीने पण केवलज्ञान प्राप्त थयुं त्यारबाद नटडी विचारे छे. हा हा, माहा अनर्थनी वात छे. हुं रांड पापणी नीच कुलमां उत्पन्न थया छतां अति रुपाली थइ. माहारा रुपे आ बिचाराय मातापिता कुलवंश लक्ष्मी सुख लज्जा धर्म त्याग करी इहलोक परलोक बन्ने बगाड्या तो पण तेनी मनकामना तो पूर्ण थइ नहि माहा। मातापिता लोभी छे तेथी धन विना आना साथे परणावता नथी आना पासे धन नथी तेथी मने मेळववा पैसो उपार्जन करवा मरणना भयने त्याग करी आ त्रीजी-वार नाटक करवा वांसना उपर चडयो तो पण राजा तुष्टमान थतो नथी ने उलटा माहारा रुपथी मोहित थइ मने मेळववा आ माहारा स्वामीनो घात करवा चाहे छे. दुरंत विषयोने धिक्कार छे ! माहारा पापी रूपने धिक्कार छे के आ माहात्मा इला पुत्रने आवा प्रकारना कष्ट अपावावाली हुं थइ आवी रीते आत्मनिंदाना साथे वैराग्य वासनावाली थइ शुद्ध भावना भाववाथी ते नटडीने पण केवलज्ञान थयुं. क्षेम बताये वांसना उपर केवलज्ञान थयेल ठेकाणे सुवर्ण कमलनी रचना करी तेना उपर

केवली माहाराजाश्री इलापुत्र बेसी धर्मोपदेश आपवा लाग्या. लोको आवा प्रकारनुं अपूर्व आश्चर्य रूप नाटक अने केवलज्ञान देखी बहु आश्चर्यना साथे घणा आनंदने पाम्या एटलुंज नहि पण विषय विषने विनाश करवावाळो वैराग्य भरपूर अमृत करता पण अधिक रसिक इलापुत्र केवलि मुनिनी धर्मदेशना सांभळी घणा जीवोये संसार त्याग करी दीक्षा लीधी, घणा जीवोये [illegible] अंगीकार कर्या, घणा जीवो भद्रिक थया, अने भगवान इलापुत्र केवली माहाराजा पृथ्वी उपर विचरी घणा जीवोने तारी [illegible] विषे आरूढ थया. ए प्रकारे परिज्ञाने विषे इलापुत्रनुं सातमुं दृष्टांत पूर्ण थयुं.

हवे परिहरणीय वस्तुना त्याग करवा माटे तेतलीपुत्रनु आठमुं दृष्टान्त कहे छे. तेतलीपुरनगरने विषे कनकरथ नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेने तेतलीपुत्रमंत्री हतो ते नगरने विषे वसनार श्रेष्ठिनी पुत्रि पोट्टिलाने विषे मोह पाम्यो अने तेनु पाणि ग्रहण कर्युं. हवे राजा राज्यनो लोभी थयो तेथी जेटला पुत्रो उत्पन्न थाय छे ते बधाने मारी नाखवा लाग्यो. आवी रीते काल व्यतीत थता एकदा प्रस्तावे कमलावती राणी सगर्भा थइ त्यारे तेणे पोतानी दासीना साथे मंत्रीने कहेवराव्युं के कोइ पण रीते एकाद पुत्रनु रक्षण करके आगल उपर कोइ पण प्रकारे साहायभूत थाय ते वात मंत्रीये मान्य राखी एवा अवसरे अन्यदा भवितव्यताना योगे पोट्टिलाये पुत्रीने अने कमलावतीये पुत्रने समकाल जन्म आप्यो. मंत्रीये तेने पोताना खास गुप्त माणसो पासे अदलो बदलो करावी दीधो त्यारबाद राजाये पूछयुं के राणीने शुं जन्म्युं त्यारे परिवारना लोकोये कह्युं के हे महाराजा, पुत्रीनो जन्म थयो छे. मंत्रीये कुमारनु नाम कनकध्वज पाडयुं अनुक्रमे राजानु मरण थवाथी कमलावती राणीये ने मंत्रीये तेने राज्य गादी उपर स्थापन कर्यो ते कनकध्वज कृतज्ञ हतो तेथी तमाम राज्य कार्योने विषे मंत्रीने

ज जोडतो हतो हवे पोट्टिला मंत्रीने प्रथम वल्लभ हती पण कोइ कार्यथी पाछलथी तेना उपर अप्रीति थइ तेथी तेणीये पोताना स्वामि मंत्रीने वश करवा माटे कोइक साधवीयोने कह्युं त्यारे साधवीयोये धर्मोपदेश दीधो त्यारे बोध पामी अने दिक्षा लेवाने माटे मंत्री पासे आज्ञा मागवा लागी त्यारे मंत्रीये कह्युं के दिक्षा लइ देवलोकने विषे व्रत पालीने जाय त्यारे मने आवीने बोध करे तो तने रजा आपुं. पोट्टिलाये ते वात मान्य करी अने दिक्षा लइ पालीने देवलोकमां गइ त्यारबाद ज्ञानवडे करी पोतानी प्रतिज्ञा करेली छे ते जाणी तेने सत्य करवा माटे ते वारंवार मंत्रीने बोध करे छे पण मंत्री विषय लोलपी होवाथी साधु धर्म तेमज श्रावक धर्म आ बन्नेमांथी एक पण धर्मने अंकीकार करतो नथी. तेथी देवे विचार कर्यो के दुःख विना धर्म उदय आने आवनार नथी तेमज बोध पण थवानो नथी एवुं जाणी एक दिवस राजा माहा क्रोध पामेलो छे एवुं स्वरूप देखाडयुं ज्यारे मंत्री राजाने नमस्कार करवा गयो त्यारे मंत्रीना सन्मुख नहि जोता राजा अवलु मुख करीने बेठो त्यारबाद खेद पामेल मंत्री नग ना बाहिर नीकली म वानां अभिलाषा करी तालपुट विषनुं भक्षण करी गयो ते पण अमृत थइ गयुं अग्निमां प्रवेश करवाथी गलाफांसो खावाथी पर्वतना शीखर उपरथी पडवाथी शस्त्रथी पण मरण न पाम्यो मरवाना जेटला जेटला उपायो कर्या ते बधा निष्फल गया ते चालतो हतो तेना पाछल मदोन्मत्त हस्ति दोडयो अने तेथी व्याकुल चित्तवालो मंत्री मोटा खाडामां पडी गयो अने मूर्च्छा पाम्यो त्या बाद चेतना पामीने कहे छे के हा पोट्टिला हुं कोना शरणे जाउं त्यारबाद दयाने पामी पोटिलदेव प्रगट थयो ने कह्युं के हे तेतलीसुत, तने बोध करुं छुं तो पण बोध पामतो नथी ते कारण माटे में आवुं कार्य तने दुःख देवानुं कर्युं छे. मंत्रीये कह्युं के अज्ञान दशाथी में जाण्युं नहि हवे पछी थोडो समय श्रावकपणुं बार व्रत पालीने पछी साधु धर्म अंगी-

कार करीश पण राजाने तुष्टमान कर देवे तेना कहेवाथी तेम कर्युं तेथी तुष्टमान थयेला राजाये त्यां आवी मंत्रीने खमाव्यो त्यारबाद मंत्री घरे आवी [illegible] करी श्रावक धर्मनुं प्रतिपालन करवा लाग्यो बाद व्रत पालवा लाग्यो एकदा गुरु माहाराजने नमस्कार करी पातानो पूर्वभव पुछ्यो त्यारे गुरुये कह्युं के माहाविदेहे पुंडरिकीणीनगरीने विषे माहा पद्म राजा हतो ते गुरु माहाराजना उपदेशथी धर्म पाम्यो ने दिक्षा लीधी तेमज पूर्वनुं ज्ञान मेलव्युं अने एक मासनुं अणसण करी माहाशुक्र देवलोकने विषे देवता थयो त्यांथी चवीने तेतली मंत्रीनो पुत्र तेतलीसुत तुं इंहां थयो छे. एवा गुरु माहाराजना वचनो सांभळी जातीस्मरण ज्ञान पामी पोते पूर्वभवने विषे भणेला पूर्वने स्मरण करी शुद्ध चारित्र अंगीकार कर्युं, अने अनुक्रमे केवल ज्ञान उप[illegible] करी शाश्वत सुख प्राप्त कर्युं. ए प्रकारे प्रत्याख्यान उपर तेतली सुत मंत्रीनुं आठमुं दृष्टांत समाप्त थयुं. अने ए प्रकारे [illegible] पदनी आठ प्रकारे व्याख्या समाप्त थइ.

हवे शास्त्रकार माहाराजा आवश्यक पदनी व्याख्याने करे छे जे उभयकाल एटले प्रातःकाल ने सायंकाले अवश्य करवा लायक कार्य ते आवश्यक प्रतिक्रमण कहेवाय छे तेनुं फल आ प्रकारे कहेलुं छे.

यतः

आव[illegible] एएण, सावओ जइविबहुरओहोइ, दुक्खाणमंतकिरियं, काहीअचिरेण कालेण, ॥ १ ॥

भावार्थः—यद्यपि जो के श्रावक बहुज पापयुक्त होय तो पण जो उभयकाल आवश्यक प्रतिक्रमणने करे छे तो थोडाज कालने विषे दुःखोना नाशने करे छे मतलब के प्रतिक्रमण करनारा दुःखथी जल्दी मुक्त थाय छे वळी पण कह्युं छे के—

किंचः

आवस्सअं उभयकालं, ओसह [illegible] करंतेउजुत्ता, जिण[illegible] कहियविहिणा, अकम्म[illegible]गायते हुंति ॥ २ ॥

भावार्थः—श्रावको उपयोग युक्त थइ सम्यक् प्रकारे प्रातःकाले तथा सायंकाले जिनेश्वर माहाराजारूपी वैद्ये कथन करेल विधि प्रमाणे औषधना जेमज जो आवश्यक प्रतिक्रमणने करे छे ते कर्मरोग रहित थाय छे. जेम कोइक दरदी दरदथी दुःखी थइ सारा वैद्यनी शोधखोळ करी तेमणे बतावेल विधि प्रमाणे दवानुं भक्षण करी निरोगी थइ दुःखथी मुक्त थाय छे तेमज भव्य प्राणि जे छे ते अन[illegible]लथी भावरोगथी पीडाय छे. ते जिनेश्वर माहाराजारूपी उत्तम वैद्यने पामी तेमना कहेल विधिविधान पण प्रतिक्रमण रूप औषधना करवाथी तेओ भावरोग थकी मुक्त थइ दुःखोना अंतने करी अजरामर पदने पामे छे.

[illegible]क्रमणना [illegible] मने विषे साजणसिं[illegible]ना दृष्टांत कहे छे.

[illegible] नामना श्रावकने बन्ने वखत प्रतिक्रमण करवानो नियम हतो अने तेथी ते प्रतिक्रमण कर्या शिवाय बन्नेवार भोजन करतो नहि. एकदा पीरोज पातसाहने कोइये कह्युं के आ श्रावक रोजे प्रतिक्रमणने करे छे पोताना नियमने कोइ दिवस छोडतो नथी तेथी परीक्षा करवा निमित्ते एक दिवस कोइक राजाने जीतवाने माटे घणुं लश्कर आपीने तेने मोकल्यो हवे पोताने नियम [illegible]थी लडाइ चालती होय तो पण पचास योद्धाओने आजुबा[illegible] चोतरफ राखी पोते प्रतिक्रमण करी लेतो हतो शत्रुने जीतीने आव्या बाद [illegible] श्रेष्टिना प्रतिक्रमणना समाचार कोइकने पुछया तेथी ते माणसे कह्युं के

साहेब अमो बीजुं कांइ समजता नथी पण प्रातःकाले तथा सायंकाले आ श्रेष्ठि पोताना आजुबाजु सो पचास माणसो गोठवी दइ एगेंदिया बेइंदिया आवा अक्षरोनो बबडाट करतो हतो आवी रीते तेणे रोज सांज सवार निमाज पढेल छे आवुं सांभळी पीरोजशाहने तेना उपर इर्ष्या थइ तेथी कांइक अपराधना अंदर लावी ते श्रेष्ठिने केदखानामां नाख्यो. अने विचार्युं के हवे केवी रीते प्रतिक्रमण करशे ते हुं देखी लइश. दुनियामां घणां माणसो अदेखा झेरीला ने इर्ष्याखोर होय छे के जे बीजाना ज्ञानगुण सुख धर्म देखी शके नहि ने बीजा लोकोने भरमावे फसावे अने खाडामां पडवा रूप कुबुद्धि आपे निंदावे भंडावे ने दंडावे तेथी तेनाज जेवा ..रेकर्मी जीवो होय ते तेना वचनथी हा भा हा करी बन्ने डुबनारा थाय छे. पारकानी इर्ष्याथी संसारमां रजळवा.. सारुं माने छे अने पारकाना उपर मत्सर धारण करवामां सुख माने छे धिक्कार छे ! आवा पारका सुखे दुःखीया थइ इर्ष्या करनार कुटिल मानवोने, हवे श्रेष्ठिने ज्यारे प्रतिक्रमण करवानो टाइम थयो त्यारे केदखानाना रक्षण करना.ओने पचाश पचाश सोना मोहोरो आपी प्रतिक्रमण कर्युं. एक दिवस पण नहि छोडता ज्यांसुधी केदखानामां रह्यो त्यांसुधी उपरोक्त प्रमाणे प्रतिक्रमण कर्युं एक दिवसे पीरोजशाना हाथमां बे रत्नो आव्या तेणे श्रेष्ठिने परीक्षा करवा आप्या तेथी श्रेष्ठिये तेनी यथार्थ परीक्षा करी एटले पीरोजशाहे कह्युं के त्रीजुं रत्न तुं एम कही प्रसन्न थइ तेने के.खानाथी मुक्त कर्यो अने हसीने कह्युं के केदखानाना अंदर ताहारो प्रतिक्रमणनो नियम क्यां गयो. त्यारे तेणे कह्युं के मा.रो नियम कोइ दिवस खाली जायज नहि. पीरोजशाहे कह्युं के केवी रीते त्यारे श्रेष्ठिये कह्युं के एम न..थाय. अभयदाननुं वचन आप. पीरोजशा.े वचन आपवाथी यथास्थित वात कही तेथी पीरोज..ह प्रसन्न थइ गयो ने श्रेष्ठिने बहुज ॥३७॥

इनाम आप्युं. केदखानाना आ रक्षक लोको बहुज भय पाम्या ने श्रेष्टिने सोना मोहोरो पाछी आपी परंतु श्रेष्टिये घणांज आग्रह पूर्वक ते सोना मोहोरो तेओनेज पाछी आपी अने कह्युं के अहो ! आ धन ते शुं हिसाबमां छे कारण के में तो अमूल्य प्रतिक्रमण करेलुं छे तमारी साहायथकी. माटे हे माहानुभावो ! तमारो उपकार मानुं छुं आवी रीते कही तेओने आनंदित कर्या अने पोते प्रतिक्रमणना दृढ नियमने पाळी सद्गतिगामी थयो.

एक समये जीवो एवा हता के सोनामोहोरोने कांकरा गणीने पण प्रतिक्रमण करता आधुनिक समये जीवो एवा छे के प्रतिक्रमण करता तेने पेटमां पीड आवे छे पोते करता नथी बीजाने करवा देता नथी त्रीजाना प्रणाम पाडी नाखे छे ने चोथाने भरमावे छे के माथाफोड शाने फोकट करो छो. तेमां कांइ पण नथी आवी रीते पोते वटली बीजाने वटलावी गप्पा सप्पा मारी विना कारणे पापना पोटला बांधे छे पण पापना पोटलाना नाश करनारा सारी गति आपनारा कर्मोने क्षीण करी मोक्षनगरमां पोहोंचाडनारा प्रतिक्रमणने करता नथी तेथी ते विचारा अज्ञानि अने दया करवा लायक जीवो संसारमां परिभ्रमण लांबा काल सुधी करनारा थाय छे. आवा प्रतिक्रमणमां रुचिमंद प्रीतिमंद जीवोने उपरनुं श्रेष्टिनुं दृष्टांत खास करी मनन करवा लायक छे एटलुंज नहि पण ते प्रमाणे वर्तन करी आत्महित करवा उजमाळ थवुं तेज श्रेयस्कर छे हवे शास्त्रकार माहाराजा पौषधना स्वरूपने कहे छे.

जे धर्मनी पुष्टि करे ते कार्यने पौषध कहेवाय छे. अने ते पौषधने शास्त्रकार माहाराजा चार प्रकारना कथन करे छे. आहार पौषध एटले आहारादिकना त्याग करवा रूप पौषध १, तथा बीजो शरीर सत्कार पौषध एटले पौषध अंगीकार कर्या

पछी कोइ पण प्रकार शरीरना सत्कार एटले स्नान मान तेल फुलेल लगाववा वस्त्रालंकार विविध प्रकारना धारण करवा रूप क्रियाने निषेध करवा रूप बीजो शरीर सत्कार पौषध कहेवाय छे २. हवे त्रीजो गृह व्यापार पौषध एटले पौषधने अंगीकार करनार माणस अढारे पापस्थानको परिहार करनारो होय छे तेथी तेने पौषध अंगीकार करी कोइ पण प्रकारे मन वचन कायाना योगोथी संसार व्यापारनो योग करवुं कराववुं अने अनुमोदन करवुं विगेरेमांथी एक पण प्रकारे थइ शके नहि ते गृह व्यापारना त्याग रूप त्रीजो पौषध कहेवाय छे ३. हवे चोथो अब्रह्म त्याग एटले ब्रह्मचर्यना प्रतिपालनरूप चोथो पौषध कहेवाय छे एटले के आ पौषधने विषे अब्रह्मने त्याग करी सर्वथा प्रकारे ब्रह्मचर्यनुं प्रतिपालन करवुं. मन वचन कायाने काबुमां राखवा लवलेश मात्र पण इंद्रियोना विकारोने अवकाश आपवो नहि ते अब्रह्म वर्जक चोथो पौषध कहेवाय छे. ४ हवे शास्त्रकार माहाराजा पौषधना फलने देखाडे छे कह्युं छे केः—

यतः

पोसहियसुहे भावे, असुहाइखवेइनत्थिसंदेहो, छिंदेइ निरय तिरियगइं, पोसह विहिअप्पमत्तेणं ॥ १ ॥

भावार्थः—पौषधादिकने शुभ भावथी करनार अशुभादि कर्मोनो नाश करी शुभादि कर्मोने बांधे छे तेमां कांइ पण संदेह नथी अने अप्रमत्तपणे पौषध करवाथी निश्चय नरकतिर्यंच गतिनो रोध करे छे.

पौषधव्रतने विषे स्थैर्यवृत्ति धारण करनार कामदेव श्रावकनुं दृष्टांत टुंकामां शास्त्रकार माहाराजा कहे छे.

भगवान माहावीर स्वामि माहाराजानो परम श्रावक कामदेव बारव्रतोनुं प्रतिपालन करतो. श्रावकोनी पडिमानुं वहन

करतो ने पौषधादिकने पोतानी पौषधशालाने विषे धारण करी धर्म ध्यानमां तान लगावी बेठेल छे आ समये इंद्र माहाराजे तेनी पोतानी सभामां प्रशंसा करी के पौषधव्रतमां स्थिरता धारण करनार कामदेवने अमारा जेवा इंद्रादिक पण तेने चलायमान करवा शक्तिमान नथी तो बीजानी तो गणनाज शी. आवा इंद्रना वचन सांभळी कोइक मिथ्यादृष्टिदेव इंद्रना वचनने नहि गणतो चलायमान करवा कामदेव पासे रात्रिने विषे आव्यो अने दुष्ट हाथीना १ तथा सर्पना २ तथा व्यंतरना ३ विगेरेना अनेक प्रकारे रुपो करी बहु कदर्थना करी पण ते शुद्ध श्रावक कामदेव मन वचन कायाथी लगार मात्र पण क्षोभ पाम्यो नहि तेथी देव प्रत्यक्ष थइ इंद्र महाराज संबंधि वात करी तेने खमावी पोते सम्यक्त्वने अंगीकार करी तेना देहने सारो करी स्वर्गे गयो अने कामदेव पण सम्यक् प्रकारे श्रावकोना बारव्रतोनुं प्रतिपालन करी अग्यार पडिमानुं वहन करी काल धर्मने पामी सौधर्म देवलोकने विषे अरुणाभ नामना वैमानने विषे चार पल्योपमना आयुषे देवपणे उत्पन्न थयो त्यांथी माहाविदेहक्षेत्रने विषे जइ सिद्धि पामशे.

वर्त्तमानकालने विषे पौषध करनारनी संख्या पण बहुज कमी जोवामां आवे छे. पौषध करनारा जीवोने पौषधने दिवसे संजमनुं फल आवे छे माटेज माहानुभाव जीवोने बीजपांचम अष्टमी चतुर्दशी शुकलपंचमी विगेरे तिथिने दिवसे पौषध करवो जोइये अने पौषध ग्रहण करीने पण आश्रवोनुं सेवनपणुं तो नज जोइये. केटलाक जीवो पौषध लइने विकथा कषाय निद्रा प्रमादादिकनुं आचरण करे छे ते केवल भुल गणाय छे कारण के कषायादिकने दुर करी धर्मनी वृद्धि करवा माटे तो पौषध छे तो तेमावली विकथादिक करवामां आवे तो माणसो विशेष पापना भागीदारो थाय छे माटे पौषध अंगीकार करनार जीवोये

ज्ञान ध्यान क्रियाकांड पंचपरमेष्ठिना ध्यान पूर्वक अप्रमत्तपणे पौषधने वहन करवो जोइये आ वात खास लक्षमां राखवा जेवी छे.

हवे शास्त्रकार महाराजा परमात्माने स्नात्रपूजा विलेपनादिक वडे करी पूजा करवी जोइये ते देखाडे छे. श्रीमान् वीतराग महाराजानी सुगंधि द्रव्य एटले वासक्षेपनी पूजा १ तथा पाणि वडे करीने अर्चन करवुं ते जलादि पूजा २ तथा चंदनादिक वडे करी विलेपन करवुं ते चंदन विलेपन पूजा ३ करवी ए त्रण प्रकारे समग्र पूजानो प्रकार कहेल छे. हवे ते पूजा कर्यानुं फल शास्त्रकार महाराजा देखाडे छे.

यतः

सयंपमज्जणेपुन्नं, सहस्संचविलेवणे, सयसाहस्सियामाला, अणंतंगीयवाइयं, ॥ १ ॥

भावार्थः—वीतराग माहाराजने प्रमार्जन करवानुं पुन्य सोगणुं कहेलुं छे अने विलेपन करवानुं पुन्य हजार गणुं कहेलुं छे माळा चडाववानुं पुन्य लक्षगणुं कहेलुं छे ने मधुर ध्वनीथी गीतगान नाटारंभ वाजित्र वगाडी भगवाननी भक्ति करवाथी अनंतगणुं फल कहेलुं छे. ए प्रमाणे वीतरागनी पूजा करवाना फलना दृष्टांतो शास्त्रकार माहाराजाए जैन पुस्तकोने विषे अष्ट-प्रकारी सत्तरभेदि एकवीश प्रकारी पूजाओने विषे अनेक कहेला छे. माटे उत्तम जीवोये आत्महित साधवा हस्तकमलने विषे प्राप्त थयेल निधानना समान पूजाने घणांज आदरमान अने आत्मानां सत्य तेमज शुद्ध भावथी आनंद सहित करवी जोइये. परमात्मानां पूजा संबंधे देवपालनुं दृष्टांत कहे छे.

अचलपुर नगरने विषे सिंहराजाने मान्य जिनदत्त नामनो श्रेष्ठि वसतो हतो तेनो एक देवपाल नामनो नोकर हतो ते

निरंत्तर तेना गा..लने लइ वगडाने विषे चारवा जतो हतो एक दिवस वर्षाऋतुने विषे मायोने चारता नदिना कांठान विषे रेतीमां दबाइ रहेल श्री ऋषभदेव स्वामीनी मनोहर मूर्ति देखीने बहुज आनंद पाम्यो त्यारबाद नदीना कांठाने विषे एक वृक्षना नीचे तृणनी झुंपडी पर्णकुटी बांधी अने तेमां आदिनाथजीना बिंबने स्थापन करी निरंत्तर माहारे आ प्रभुनी पूजा करवी अने ते शिवाय माहारे भोजन कर.. नहि आवो नियम कर्यो अने निरंत्तर प..मात्माना जल तथा ..ष्पवडे पूजा करवा मांडयो आवी रीते पोताना नियमने प्रतिपालन करता वर्षाऋतुनो समय आव्यो अने अतिवृष्टि थवाथी नदीमां बहुज पाणि आव्युं तेथी प..मात्माना पूजन करवा सामे कांठे जइ शक्यो नहि. तेथी शोकसहित पोताने घरेज रह्यो अने नियम होवाथी भोजन त्याग कर्युं. त्यारे श्रेष्ठिये कह्युं के हे भद्र ! अमारा घरने विषे जिनेश्वर माहाराजाना बिंबो छे तेनुं पूजन करी भोजन कर. तेना वचनथी जिनपूजा तो करी पण भोजन न कर्युं हवे आठमे दिवसे पाणि नदीमां ओछुं थवाथी प्रातःकाले उठी पूजा करवा चाल्यो त्यां जइने पूजा करवा तृण कुटीरमां प्रवेश करे छे तेवामां भयंकर सिंहने देख्यो तेने शीयालना समान गणी भयने त्याग करी प्रभु पासे गयो एटले सिंह अदृश्य थइ गयो तेणे परमात्मानी पूजा करी नीचे मुजब कह्युं.

यतः

त्वद्दर्शनंविनास्वामिन्, ममाभूत्सप्त ..रा.., अकृतार्थायथारण्य भूमिरुह ..लावलिः, ॥ १ ॥

भावार्थः—हे स्वामिन् ! ताहारा दर्शन विना माहारा सात रात्र दिवसो जेम अरण्यने विषे रहेला वृक्षोना फलोनो समुदाय व्यर्थ जाय छे, तेमज माहारा पण सात दिवसो कृतार्थता विनाना निष्फल गया आजेज ताहारा दर्शनथी मने कृतार्थ-

पणुं मात्र थयुं. आजेज माहारो दिवस सफल थयो.

आवी रीते तेनी भक्ति तेमज सात्विक वृत्तिथी अधिष्टायक देव तुष्टमान थया अने तेने कह्युं के तुं वर माग. एटले देवपाले कह्युं.

यतः

देवपालोऽभ्यधाद्राज्यं, मह्यंदेहिसुरोऽब्रवीत, सप्तमेदिवसेराज्यं, तवभाविन संशयः, ॥ १ ॥

भावार्थः—तुष्टमान थयेला देवने देवपाले कह्युं के मने राज्य आप एटले देवे कह्युं के सात दिवसमां राज्य मलशे तने तेमां बीलकुल संशय करवो नहि.

ते अवसरने विषे पुत्ररहित राजा मरण पाम्यो. एटले प्रधानादिके राज्य आपवा माटे पांच दिव्योने शणगार्यां. तेमणे देवताये कहेल दिवसे देवपालने राज्य आप्युं हवे देवपाल राजा थयो छतां पण ते नोकर प्रथम हतो एटले कोइये तेनी आज्ञा मानी नहि तेथी खेद पामेला देवपाले जइने देवने कह्युं के ज्यां कांइपण प्रकारनुं मान पान सचवातुं नथी एवा राज्य वडे करीने माहारे सर्युं. माहारे तो नोकरपणुंज भलुं छे. एटले देवे कह्युं के तुं कुंभार पासे जा. अने तेना पासे माटीनो हाथी करावी तेना उपर बेसीने फरवा जा. आवी रीते देखीने समग्र राजाओ ताहारी आज्ञा मानशे देवपाले तेम करवाथी देवताना प्रेरणाथी गंध हस्तिना पेठे ते हाथी देवपालने पोतानी पीठ उपर बेसाडी राजमार्गने विषे चाल्यो तेथी सर्वे लोको आश्चर्यना साथे आनंद पाम्या अने तमाम राजाओये देवपाल राजानी आज्ञा मानी. अने पोते जेने घेर प्रथम नोकर हता ते शेठीयाने

मंत्रिना पद उपर स्थापन कर्यो तथा पोते माहामनोहर जैन मंदिर बंधावी नदी कांठेथी युगादि देव बिंबने लावी ते नवीन प्रासादने विषे स्थापन करी त्रिकाल पूजाने निरंत्तर करतो जैनशासननी प्रभावना करवा लाग्यो हवे एक दिवसे देवपाल राजाये प्रथमना राजाना कन्यानुं पाणिग्रहण कर्युं ते राणी एक दिवसे राजाना साथे पोताना महेलना झरुखाने विषे बेठी हती तेणीये रस्ताने विषे जतो कोइ वृद्ध पुरुषने देख्यो अने तेने देखी जाति स्मरण ज्ञानथी मूर्च्छा पामी शीतल उपचारथी मूर्छा नाश पामी. चेतनाने पामेली तेणीये ते वृद्ध पुरुषने राजा पासे बोलावी पोताना पूर्व भवनुं स्वरूप कह्युं छे के हे स्वामिन्! हुं पूर्वभवने विषे आ वृद्ध पुरुषनी स्त्री हती. आ जिनेश्वर माहाराजना बिंबनी पूजा करवाथी हे राजन्! हुं ताहारी राणी थइ पूर्वभवने विषे में आने प्रभु पूजा करवा माटे घणुं कहेवा छतां मान्युं नहि तेमज धर्मने पण अंगीकार न कर्यो, तेथी हजीसुधी आनी आवीज दशा रहेली छे ते सांभळी ते वृद्ध पण कांइक धर्म क्रिया करवा उजमाल थयो. देवपाले परमात्मानी पूजा शुद्धभावथी करवाथी तीर्थंकर गोत्र बांध्युं अने छेडे दिक्षाने लइ देवलोकने विषे गयो आवी रीते एक नोकरनो जीव पण प्रभु पूजाना दृढ ध्यानथी राज्य पाम्यो तीर्थंकर नामकर्म बांधवावाळो थयो दिक्षा लीधी अने स्वर्गे गयो. तो वर्त्तमान कालना जैन बच्चाओने विचार करवानो छे के पोते जैन छतां परमात्मानुं पूजन नथी करतो ते केटलुं शोचनीय छे श्रावक वर्गने परमात्माना दर्शन पूजा विना मुखने विषे पाणि नाखवुं पण कल्पे नहि. तो जेओ पूजा नथी करता तेओ रात्रि दिवस खानपान करे छे ने पोताना दिवसोने व्यर्थ गुमावे छे आ केवुं लज्जास्पद छे. जे परमात्मानी पूजा सन्मति आपनारी छे कुमति कापनारी छे रागरोषादिकने नाश करनारी छे मोहने द्रोह करनारी छे इच्छित सुख अर्पण करी दुःख दौर्भाग्य दारि-

द्रने दली नाखनारा छे तेमज तिर्यंच निगोद नरकगतिनो रोध करी स्वधर्मना सुखी आपी वासुदेव बलदेव तीर्थंकरोनी तेमज देव देवेंद्रनी पदवीय। आपी जन्म जरा मरणना दुःखोने निवारण करी मोक्षमां लइ जइ तेना अनंत सुखने प्राप्त करावनारा छे. तेवी पूजा दरेक उत्तम महानुभाव जैन जीवोये निरंतर साचा भावथी करवी जोइये कर्मना योगे कोइपण प्रकारनां धर्म क्रिया कदाच मनुष्य न करी शके तो पण शुद्ध भावनाथी एकज परमात्मानां पूजा करे तो पण तेनो अंतर आत्मा वडे करी संसारना पारना पामे छे माटे दरेक मानवोने परमात्मानी पूजा करवानो नियम अंगीकार करी पोतानो मानव जन्म सफल करवो जोइये.

हवे ब्रह्मचर्य १, दान २, तपकर्म ३ आदिनुं शास्त्रकार महाराजा विवेचन करे छे. ब्रह्मचर्य ते एक उत्तमोत्तम व्रत छे एना समान बीजुं एक पण माहान् व्रत नथी अने तेज कारणथी शास्त्रकार महाराजाए ब्रह्मचर्यने समुद्रनां उपमा आपी छे अने बीजा व्रतोने नदीयोनां उपमा आपी छे नदीयो जेम समुद्रने विषे मले छे तेवीज रीते बीजा नदी रूप तमाम व्रतो ब्रह्मचर्य रूपी समुद्रने विषे मळे छे. कोइ माणस गमे तेटलुं दान पुन्य करे पण ते ब्रह्मचर्यने तोले आवतुं नथी सर्व करता ब्रह्मचर्यज वधे छे कह्युं छे के. यतः

जो देइ कणयकोडिं, अहवाकारेइकणयजिण भवणं, तस्सन तत्ति अपुन्नं, जावइयबंभवए धरिए ॥ १ ॥

भावार्थः—जे कोइ माणस दानने विषे कोटी सुवर्णनुं दान आपे अथवा सर्वथा प्रकारे सुवर्णनुं जैनमंदिर बंधावे तो पण जेटलुं पुन्य ब्रह्मचर्यना धारण करवाथी थाय छे तेटलुं पुन्य उपरना कार्य करवाथी पण थतुं नथी.

आ उपथी सिद्ध थाय छे के ब्रह्मचर्यनुं पुन्य कर्म माहान् छे ब्रह्मचर्यना सेवन करनारने तमाम प्रकारना दुःखो त्याग करे छे इहलोकमां घणोज यश पामे छे ज्यां जाय त्यां ब्रह्मचर्यना प्रतिपालन करनारना वर्णवादने देवतादिक पण बोले छे अने अग्नि पाणि विषशस्त्रो रोग शोकादिकना तमाम भयो ब्रह्मचर्यधारीना दुर थाय छे. ब्रह्मचर्यधारी सुंदर रुपशील गुण मेळवी स्वल्प समयमां कर्मना अंतने करे छे माटेज सर्व आभूषणोने विषे ब्रह्मचर्यने परम आभूषण कहेल छे कह्युं छे के.

यतः

शीलंना मनृणां कुलोन्नतिकरं शीलंपरं भूषणं, शीलंह्य प्रतिपातिवित्तमनघंजीलंसुगत्यावहं,
शीलं दुर्गति नाशनंसुविपुलं शीलं यशः पावनं, शीलं निर्वृतिहेतुरेव परमंशीलंतुकल्पद्रुमः

भावार्थः—नाम इति [illegible] शीयल जे ते मनुष्योना कुलनी उन्नत्ति करनारुं छे शीयल ते मनुष्योना परम आभूषण समान छे शीयल कोइ पण प्रकारे नहि नाश पामनार पाप रहित उत्तम धन समान छे शीयल सद्गतिने करवावाळुं छे तथा शीयल दुर्गतिने हणनारुं छे अने शीयल विस्तारवाळा निर्मल यशने आपनारुं छे माहा पवित्रपणुं उत्पन्न करी विशुद्ध कीर्त्तिने फेलावनारु छे शीयल केवल मुक्तिना हेतुभूत छे किं बहुना शीयल साक्षात् कल्पद्रुमना समान छे. वळी पण कह्युं छे के,

यतः

शीलेन प्राप्यते सौख्यं, शीलेन विमलंयशः, शीलेन लभ्यते मोक्षः, तस्मात् शीलंवरं व्रतम् ॥ २ ॥

भावार्थः—शीयलथी सुखनी प्राप्ति थाय छे शीयल थकी निर्मळ यश मळे छे तेमज मोक्ष पण शीयलथीज मेळवी शकाय

छे माटे शीयलने उत्तममां उत्तम व्रत कहेल छे आवुं जाणी उत्तम जीवोये शीयलना प्रतिपालनने विषे आदरवाळा थवुं जोइये वीतराग माहाराजे ब्रह्मचर्यना प्रतिपालन करवाने विषे अथाग लाभ कहेल छे. तेथी करी दरेक स्त्री पुरुषोने चोथा व्रतना पच्चखाण करवा जोइये मोहजन्य विटंबनाथी तेम कदाच न बनी शके तो एक मासना अंदर रहेली तिथियो बे बीज बे पांचम बे आठम बे अग्यारश बे चौदश पूर्णिमा तथा अमावास्या. ए प्रकारे बार तिथियोने विषे जरुरा जरुर ब्रह्मचर्यनुं प्रतिपालन करवुं तेमज फागण शुदि सातमथी पूर्णिमा सुधी १ तथा चैत्र शुदि सातमथी पूर्णिमा सुधी २ तथा अशाड शुदि सातमथी पूर्णिमा सुधी ३ तथा श्रावण वदि बारशथी भादरवा शुदि चोथ सुधी ४ तथा आसो शुदि सातमथी पूर्णिमा सुधी ५ तथा कार्तक शुदि सातमथी पूर्णिमा सुधी ६ आ छ अठ्ठाइयोने विषे अवश्य ब्रह्मचर्यनुं प्रतिपालन करवुं. वली पोताने जे दिवसे एकासणुं आंबिल बेसणुं होय उपवासादिक तपस्या होय त्यारे पण ब्रह्मचर्य अवश्य पालवुं वेश्या परस्त्रियादिकना सर्वथा प्रकारे पच्चखाण करवा अने स्वस्त्रीने विषे पण नियम करवो आवी रीते कर्याथी वीतरागनी आज्ञानुं प्रतिपालन थाय छे. शरीरमां बल टकी रहे छे रोगादिक उत्पन्न थता नथी तेथी माहानुभाव जीवो दीर्घायुषी थइ विशेष धर्मक्रिया करी घणा कर्मनो नाश करी शुभ गतिना भोक्ता थाय छे माटे सुज्ञ जीवोये सुदर्शनना पेठे अवश्य ब्रह्मचर्यनुं पालन करवुं परंतु प्राणांते पण शीयलने खंडन करवुं नहि. ब्रह्मचर्यना खंडन करनारा इह लोकना अंदर धिक्कार तिरस्कार फटकारने पामे छे परलोकने विषे नरकादिक कुगति तथा स्वल्प आयुष्य कुरुप निर्धनता अपयश निरंतर रोगीपणुं अवहीलना अने कोटी दुःखनी परंपराने पामे छे. एवुं समजी भाग्यशाली जीवोये ब्रह्मचर्य पालवा उजमाल थवुं. केटलायेक जीवोये ब्रह्मचर्यना प्रत्याख्यान करेल होय छे तो पण

. . . . मश्करी करे छे अने तेम करता हास्यचेष्टा स्पर्श अने ब्रह्मचर्य खंडन करता शीखे छे कारण के ब्रह्मचर्य खंडनना मुख्य कारणो खास करीने मश्करी ने हांसीज छे माटेज दरेक जीवोये हांसी ठठ्ठा मश्करी स्त्रीयोये पुरुषोनी अने पुरुषोये स्त्रीयोनी करवीज नहि. एटले पोताना ब्रह्मचर्यनो नियम अखंडपणे पालि शकाय. माटे भविष्यना लाभनी इच्छा करनारा जीवोय अतिचार दोषादिक न लागे ते प्रकारे ब्रह्मचर्यनुं प्रतिपालन करवुं.

सुदर्शन दृष्टान्तो यथाः

चंपा नगरीने विषे ऋषभदास श्रेष्टि वास करतो हतो तेने सुशील अने पतिभक्ता अर्हदास नामनी स्त्री हती अन्यदा प्रस्तावे माघ मासने विषे सुभग नामनो तेनो महिषीपाल जे हतो ते श्रेष्टिनी भेंशोने चारो चरावी घरे आवतो हतो तेवामां सायंकाले मार्गने विषे वस्त्र रहित मुनिने शीतथी पीडा पामेला काउस्सग्ग ध्यानने विषे रहेला देख्या. तेथी तेनी प्रशंसा करी अने घरे आव्यो त्यारबाद रात्रिने वहन करी प्रातःकालने विषे वेहेलो उठी भेंशो लइने चाल्यो तो तेज जग्याये मुनिने देख्या तेथी तेना पासे बेठो त्यारबाद सूर्यना उदय थया पछी ते चारण मुनि माहाराजा नमो अरिहंताणं ए पदना उच्चार पूर्वक आकाशने विषे उपडी गया तेथी तेणे आ आकाशने विषे उडवानो मंत्र छे एम जाणी ते पद पोताना हृदयने विशे स्थापन कर्युं ते पद तेणे श्रेष्टि पासे एक दिवस कह्युं एटले श्रेष्टिये तेने पुछयुं के आ पद तें क्यांथी मेलव्युं तेणे कह्युं के मुनि पासेथी एम कही सर्व हकीकत कही तेथी तुष्टमान थयेला श्रेष्टिये तेने संपूर्ण नमस्कार शीखव्यो. हवे आवी रीते निरंत्तर नमस्कारने गणतो दिवसो व्यतीत करवा लाग्यो एवामां वर्षाकाल आव्यो त्यारबाद मेघराजाये मुशलधाराथी वृष्टि एवा प्रकारे करी के जल-

मार्ग ने स्थल मार्ग एकाकार समुद्र समान थइ गयो ते वखते पोते भेंशोने चारवा गयो. ते वखते मध्य भागने विषे नदी हती तेमां पाणि बहुज आवेलुं हतुं तेथी तेणे आकाशगामिनी विद्यानी बुद्धिथी ते पदना उच्चार पूर्वक नदीने विषे झंपापात कर्यो तेमां मध्ये खीलो आववाथी तेनाथी विंधाइ जइ शुभ भावनाथी मरण पामी तेज श्रेष्टिने घरे पुत्रपणे जन्म्यो तेनुं नाम माता पिताये सुदर्शन पाडयुं अनुक्रमे यौवन अवस्था पामवाथी मातापिताये श्रेष्टिनी पुत्री पवित्र मनोरमा साथे पाणिग्रहण कराव्युं. हवे ते सुदर्शनने राजाना पुरोहित कपिलना साथे प्रीति बंधाणी अन्यदा प्रस्तावे सुदर्शनना गुणग्राम कपिले पोतानी स्त्रीना पासे घणा गाया तेथी ते कपिला सुदर्शनने मलवा माटे आतुर थइ पण कोइ ठेकाणे सुदर्शननो मेलाप थयो नहि. एक दिवसे कपिल कार्य प्रसंगे क्यांइक जवाथी कपिला सुदर्शनने घरे गइ अने कह्युं के ताहारा मित्रनुं शरीर सारु नथी माटे तुं माहारे घरे शीघ्रताथी चाल एम कहेवाथी परमार्थ नहि जाणता सुदर्शन तेना घर तरफ चाल्यो एटले कपिला तेने गुप्तद्वारथी लइ जइ घरना बारणा बंध करी लज्जा मर्यादाने छोडी विषयनी प्रार्थना करवा लागी तेथी परस्त्री सेवनमां नपुंसक समान सुदर्शन पोतानुं ब्रह्मचर्य रक्षण करवा बोल्यो के हे भद्रे ! हुं तो नपुंसक छुं माटे कोइना पासे वात कांइ करीश नहि तुं ने हुं बे जणा जाणीये. आवुं सांभळी विलखी थयेली कपिलाये तेने छोडी मुकवाथी सुदर्शन घरे गयो अने हवे पछी वगर विचार्ये कोइने घरे जवुं नहि तेवा प्रत्याख्यान कर्या.

अन्यदा प्रस्तावे राजा पुरोहित सुदर्शन विगेरे उद्यानने विषे क्रीडा करवा गया त्यारे कपिलाना साथे अभया राणी पण रथमां बेसी उद्यानने विषे गइ त्यारबाद सुदर्शननी स्त्री मनोरमाने छ पुत्रो साथे देखी कपिलाये अभया राणीने पुछयुं के आ स्त्री कोनी

छे त्यारे रणीये कह्युं के आ सुदर्शनती स्त्री छे ने आ तेना छ पुत्रो छे त्यारे कपिलाये कह्युं के ते तो नपुंसक छे आम कही पोतानी बनेली तमाम हकीकत कही एटले अभया बोली तुं भोली छे आणे तने कपट वृत्तिथी ठगी छे. ते ताहारा जेवीने माटे नपुंसक छे पण पोतानी स्त्रीने माटे नथी एम कही तेनी मश्करी करवाथी लज्जा पामेली कपिलाये कह्युं के तुं बहु डाह थाय छे ते ठीक पण तुं तेना साथे क्रीडा करे त्यारेज ताहारु डाहापण हुं साचुं मानुं तेथी अभया राणीये अभिमानमां वगर विचार्येज कही दीधुं के याद राखजो हुं तेना साथे रमु त्यारेज तुं मने साची अभया जाणजे. आवी रीते प्रतिज्ञा करी. जे मूर्ख माणसो वगर विचार्ये प्रतिज्ञा करे छे ते पोताना आत्माने माहा नुकशानना खाडामां उतारे छे. एकदा प्रस्तावे [illegible] वर्ग वनने विषे क्रीडा करवा गया त्यारे सुदर्शन राजनो आज्ञाथी शून्य घरने विशे काउस्सग ध्यानमां रह्यो समय जाणी अभयाये स्व धावमाता पंडिताने सुदर्शनने पोताना पासे लाववानुं कह्युं. पंडिताये घणो समजावी के एकामन करते ताहारा सन्मुख पण जोनार नथी राजाने खबर पडशे तो ताहारा ने तेना पर जुलम गुजारशे. एम कह्या छतां पण अभया राणी नहि मानवाथी [illegible]नी मूर्त्तिना बानाथी वाहनना उपर सुदर्शनने चडावी लावीने अभया पासे मुक्यो तेणे [illegible]दिक बंध करी विषय माटे प्रार्थना करी छतां पण लगार मात्र सुदर्शन डग्यो नहि त्यारे पोताना समग्र शरीरथी तेनुं आलिंगन कर्युं छतां पण लवलेश मात्र चलायमान न थयो तेथी क्रोध पामेली अभयाये पोताना नखथी पोतानुं शरीर वलूरी नाखी पोकार पाडयो के दोडो रे दोडो आ पापी माहारी लाज लुंटवा आवेल छे तेथी रक्षक लोकोये ते पोकार सांभली त्यां आवी तेने पकडी बांधी राजा पासे लइ गया. धिक्कार छे स्त्रीयोना पापिष्ट चरित्रने ! राजाये विचार्युं के आ पुरुषने विषे आवुं अपलक्षण संभवे नहि छतां पण माहारे

पुछवुं जोइये. हवे राजाये वारंवार पूछवाथी सुदर्शने अभयानी दयाथी मौन कर्युं तेथी क्रोध करी राजाये तेने दोषित जाणी शूली उपर चडाववानो हुकम कर्यो अने कह्युं के रासभना उपर चडावी विडंबना करी तेनो नाश करो. तेथी आ रक्षक लोको तेनी विडंबना करता करता लइ जाय छे ते तेनी स्त्री मनोरमाये देख्यो तेथी तेणीये परमात्म पासे जइ ज्यां-सुधी उपसर्ग थकी मुक्त न थाय त्यांसुधीनुं अनशन धारी काउस्सग्ग कर्यो त्यारबाद राजाना लोकोये तेने शूलिपर चड व्यो. ते शूली सिंहासन थइ गइ तेथी ते लोकोये तेनो वध करवा खडगना प्रहारो कर्या. ते मस्तकने विषे मुगट थइ गया. गलाने विषे हार थइ गया कानने विषे कुंडलो थइ गया हाथने विषे कडा थइ गया देवताओ आकाशने विषे गुण गावा लाग्या आवी आश्चर्यनी वात आ रक्षक लोकोये जइने राजाने कही तेथी हर्ष ने भय पामेलो राजा जल्दी त्यां दोडी आव्यो तेने नीचे उतारी पगे लागी पोताना अपराधनी माफी मागी खमावी सत्कार करी हाथी उपर बेसाडी मोहोत्सव पूर्वक राजाये पोताने घरे पोंहोंचाडयो ते जाणीने तेनी स्त्री मनोरमाये काउस्सग्ग पार्यो हवे राजाये सुदर्शनना मुखथी राणीनो वृत्तांत जाण्यो पण तेना वचनथी अभयाने अभयदान आपी हाथी उपर बेसाडी तेने घरे मोकल्यो ते वात जाणी अभया पंडिता साथे नाशीने पाटलीपुर नगरने विषे जइ रही सुदर्शनने अत्यंत वैराग्य आववाथी दिक्षा लीधी ने अनुक्रमे पाटलीपुरे गया त्यां भवितव्यताना योगे सुदर्शन मुनि तेनाज घर प्रत्ये जइ चडया त्यां पण तेणी बारणा बंध करी मुनिनी घणी प्रार्थना करी पण लगार मात्र पण चलायमान न थया एटले कदर्थना करी सायंकाले मुनिने छोडी मुक्या लोकोने खबर पडवाथी अभया गला फांसो खाइ मरण पामी व्यंतरी थइ सुदर्शन मुनि स्मशान भूमिने विषे जइ काउस्सग्ग ध्याने रह्या. त्यां आवीने पण मोह

पामेली व्यंतरीये प्रथम विषयनी वांछा देखाडी छतां चलायमान नहि थवाथी क्रोध करी पूर्वनुं वेर वाळवा घणां उपसर्गो कर्या पण ते म[illegible]त्मा मुनि मेरुना पेठे स्थिर रह्या तेथी कर्मक्षीण थता केवलज्ञान पाम्या अने एकत्र थयेल देव देवांगनादिक तेमज अभया व्यंतरीने बोध दीधो तेथी ते व्यंतरो सम्यक्त्व पामी पंडिताने पण बोध करी धर्म पमाडयो अने लांबाकाल सुधी घणां जीवोने बोध करी सुदर्शन केवलज्ञानि माहाराजा मुक्तिपुरीमां सिधाव्या.

संसारी तेमज त्यागी अवस्थामां पण अनेक व्याघातो आव्या छतां पण सुदर्शन न डग्या तो देव साहाय थया ने पोताना पर आवेल असत्य कलंक टल्युं तेम सुकेवलज्ञान प्राप्त थयुं आ वात वांचो सांभली वर्तमानकालना जोवोने शोच करी विचारी आळाची मनन करी ब्रह्मचर्यना प्रतिपालनना नियमने एवा प्रकारे ग्रहण करो पालवा जोइए के देवताओ पण तेनी दृढताथी डोलायमान करो शके नहि ने जल्दीथी संसारनो फेरो विनाश भावने पामे. हवे शास्त्रकार माहाराजा दान आपवाने माटे उपदेश आपे छे, अने दानना स्वरूपने नीचे प्रकारे बतावे छे.

यतः

अभयं सुपत्तदाणं, अणुकंपाउचिअकीत्तिदाणाइं; दुन्निहिमुक्खोभणिओ, तिन्नियंभोगाइ यं दिंति. ॥ १ ॥

भावार्थः—करुणाना समुद्र भगवान श्री जिनेश्वर महाराजा अभयदान १, सुपात्रदान २, अनुकंपादान ३, उचितदान ४, अने कीर्त्तिदान ५. आ पांच प्रकारना दानने कथन करे छे. तेमां पहेला बे दानथी मोक्षफलनो प्राप्ति कहे छे अने त्रणथी भोगादिकनी प्राप्ति कहे छे.

अभयदान एटले सर्वे नाना मोटा जीवोने आपणा आत्माना समान गणी कोइ पण जीवोने किलामणा दुःख उत्पन्न नहि करवुं एटलुंज नहि पण तेने प्राणथी रहित पण करवा नहि वली पण विचार करवो के आपणने कांटो कांकरो अगर कांइपण लाकडुं लोढुं वागेल होय तो केवी वेदना थाय छे तो बिचारा जीवोने मारता कुटता किलामणा करता अने प्राणथी रहित करता ते बिचाराने केटलुं दुःख थतुं हशे माटेज कोइ जीवने मनथी पण हणवो नहि तो वचन कायानुं तो कहेवुंज शुं मतलब के मन वचन कायाथी हिंसाने करवी कराववी नहिं तेमज अनुमोदन पण करवुं नहि कारण के हिंसा दुःखनी खाण छे हिंसा अनर्थनुं मूल छे हिंसा दुर्गतिनुं मूल कारण छे, हिंसा करनारा जीवो तिर्यंच नरक निगोदादिक दुष्ट गतिने विषे लांबा काल सुधी वास करे छे अने कदाच मानव गति पामे छे तोपण हीन कुलने विषे उत्पन्न थाय छे. वामणो कुबडो जड खंज लुलो लगडो बाडो बोबडो तोतडो मुंगो अंध अंगोपांग हीन कुकंठी कुरुपी कुनरवी कुटिल गतिवालो कुटिल केशवालो वक्र मुखवालो लांबी नासिकावालो मोटा कानवालो पोहोला जाडा होठवालो ज्वर, कास, श्वास, भगंदर, राजयक्ष्मा रोगवालो, हीन पुन्य लोकोने नहि रुचवावालो स्वल्प आयुषवालो अने केवल मानुष्यना भवने विषे पण नरकना दुःखोने एकांत रीते भोगवनारो थाय छे अने अनंत संसार रखडनारो थाय छे पण कोइ पण भवने विषे संसारना पारने पामवावालो थतो नथी माटे सुज्ञ जीवोये जीवहिंसाना माहा रौरव फलने निहाली, जाणी, वांची, सांभली समजी कोइ दीवस हिंसाने करवी नहि पण अहिंसा दयानुंज प्रतिपालन करवुं कारण के दया ज ते प्राणियोने एकांत रीते माहा हित करनारो छे. दया मनुष्योने रूप, बल, वैभव, ऋद्धि, सिद्धि, कीर्त्ति, कांति, यशस्वीपणुं, तेजस्वीपणुं, वचस्वीपणुं, त्यागीपणुं भोगीपणुं, निरोगीपणुं, दीर्घ आयुष मा-

नुष्य जन्मने विषे पण वासुदेव, बलदेव, चक्रवर्तिपणु तेमज देव देवेंद्र विद्याधरनी पदवीओ आपे छे, आदेय नामपणुं आपे छे तेमज अति दुर्लभ एवुं तीर्थंकर पदने पण आपे छे माटेज सुशील जीवोये यावज्जीव सुधी जीवदयानुं प्रतिपालन करवुं. जीवदयाना प्रतिपालनथी जीवो आ भवने विषेज प्रत्यक्ष सुख देखे छे.

दृष्टान्तो यथा.

कोइ एक नगरने विषे एक राजाने सात राणीयो प्रिय हती अने एकना उपर अप्रीति थवाथी तेने अलग करी पोतानी मानेली राणीयो साथे राजा जरुखाने विषे बेसी हास्यविनोद करतो हतो तेवामां कोटवाल कोइक चोरने बांधी शूली उपर चडाववा लइ जतो हतो तेनुं दीन मुख देखी एक राणीने दया आववाथी राजाने कयुं के स्वामिन् ! तमे मने पूर्वे वर आपेलो छे ते आपो एटले राजाये आपवाथी तेणे चोरने एक दिवस छोडाव्यो ने पोताने घरे लइ जइ नवरावी धोवरावी खानपान करावी सो रु. नो खर्च कर्यो तेज प्रमाणे बीजीये बीजे दिवसे राजा पासे मागणी करी बसो रु. नो खर्च कर्यो, त्रीजीये त्रीजे दिवसे त्रणसोनो खर्च कर्यो एवीज रीते चोथीये पांचमीये छठीये अने अनुक्रमे सातमी राणीये हजार रु. नो खर्च करी सातमे दिवसे चोरने बचाव्यो हवे ते वातनी आठमी अणमानेती राणीने खबर पडवाथी ते राजा पासे आवीने कहे छे के में तो तमारा पासे कोइ दिवस कांइपण माग्युं नथी माटे जो तमे मने आपे तो मागणी करुं छुं के आ चोरने जीवितदान द्यो. तेणीना वचनथी तथा चोरना आयुषना प्रबलपणाथी तेने छोडी मुक्यो तेथी तेने राणी पोताने घरे लइ गइ अने सामान्य भोजन करावी तेणीये तेने हितशिक्षा आपी के चोरी करनारनो कोइ विश्वास करतुं नथी, घरबार दुकानना आंगणा उपर

कोइ चडवा देतुं नथी, इहलोकने विषे अपवाद अपयश यष्टि मुष्टि दंडादिकना महारो शास्त्रोना घा अने शूलीनी वेदना भोगववी पडे छे परलोकने विषे रौरव नरकादिना दारुण दुःखोने भोगववा पडे छे अने संसारमां परिभ्रमण करवुं पडे छे माटे चोरी करवी युक्त नथी. ते सांभळी चोर तेना पगमां पडीने कहे छे के हे माताजी! ताहारु कहेवुं सत्य छे. तें मने जीवितदान आपी बचाव्यो छे तो हुं चोरीना पच्चखाण करुं छुं. तुं माहारी परम उपकारी छे. तें मने न छोडाव्यो हत तो माहारा जीवना साथे चोरी पण जात अने दुर्गति थात. तो माहारे मरीने पण चोरी मुकवी तो पडतज. त्यारे आ तो तुं मने कुगतिथी तथा मरणथी बचावीने चोरीना मत्यख्यान करावे छे तो हुं केम चोरी नहि त्याग करुं अर्थात् करीशज तुं माहारे मातापिता बंधव समान छे [illegible] तुं माहारे [illegible] अने उत्कृष्ट गुरु समान छे ताहारुं वचन माहारे प्रमाण छे एम कही राणीनी प्रशंसा करवा लाग्यो. हवे साते राणीयो भेगी थइ आठमीने कहेवा लागी के अमे तेने खानपान अने वस्त्रालंकारनुं सुख आप्युं छे तें तो कांइ कर्युं नथी एटले आठमी बोली के में सुख तेने आप्युं तेवुं तमे कोइये आप्युं नथी आवी रीते आठेने परस्पर झगडो करता देखीने राजाये चोरने कह्युं के कहे भाइ तने खरुं सुख कोणे आप्युं छे त्यारे ते बोल्यो हे महाराजा! आ तमारी साते राणीयोये मने एक एक करता अधिक रीते खानपान वस्त्रालंकारथी पोषेल छे पण माहारे माथे मरवानो भय होवाथी में ते सुखने किंची मात्र पण जाणेल नथी पण आजे तमारी आठमी राणीये जीवितदान आप्युं छे तेथी हुं स्वर्गनुं सुख मानुं छुं. चोरना आवा वचन सांभळी राजा प्रसन्न थयो ने अणमानेतीने माहापुन्यशाली मानी तेने पटराणी पदे स्थापी. देखो जीवोनी दया पालवाना फळ प्रत्यक्ष आलोकमां विषेज पामे छे चोर पण राणीने पगे लागीने गयो अने कोइ

सगुरु पासे जइ दिक्षा लीधी ...ने देवलोक गयो. अवधिज्ञानथी जाणीने पोताना धर्मगुरु ते राणीना पासे आवी नमस्कार करी पोतानुं स्वरुप कही तथा इहलोक परलोक माहारो तमेज सुधार्यो छे तेनो बदलो महाराथी तमारो भवोभवने विषे पण बळे तेम नथी एम कही स्वर्गे गयो अने राणी पण अभयदानना प्रतापथी सद्गतिगामी थइ माटेज उतम जीवोये जीवदयानुं अवश्य प्रतिपालन करवुं वली पण कह्युं छे के,

द्दष्टान्त बीजुं.

राजगृह नगरने विषे श्रेणिक राजा राज्य करतो हतो ते एकदा प्रस्तावे सभा भरीने बेठो हतो तेथी तेणे सभासदोने पूछयुं के हालमां नगरने विषे स्वादिष्ट ने सुंदर वस्तु शो मले छे एटले क्षत्रीवर्गे कह्युं के हालमां स्वादिष्ट वस्तु मांस बहु सोंघु मले छे. आवा वचनो सांभळी अभय...मार मनमां चिंतवना करे छे के आ तमाम लोको निर्दय छे माटे ज्यां सुधी तेने शिक्षा नहि थाय त्यां सुधी ...हसाने तथा मांस भक्षणने छोडशे नहि आवी विचारणा करी रात्रिने विषे तमाम क्षत्रियोना घरने विषे जइ ...मन जुदा जुदाने कह्युं के आजे राजाना शरीरमां माहा व्याधि उत्पन्न थयो छे बहु उपाय कर्या पण शान्ति थती नथी वैद्योये कहेलुं छे के माणसना काळजानुं मांस फक्त बे टांक मात्र जो दवाना साथे वापरशे तोज तेने सारु थशे शिवाय नहि. माटे तमो लोको ...जाना पगार खाइने जीवो छो माटे जल्दी बे टांक तमारा काळजानुं मांस आपो कारण के तेम करवाथीज तमो राजभक्तो गणाशो अभयकुमारना वचनो सांभळी क्षत्रीयो ठरीज गया. एके कह्युं के हजार सोनामोहोर ल्यो पण मने मुकीदो बीजाने घरेथी मळशे तेम कहेवाथी अभय...मार सोनामोहोर लइ बीजे घरे गयो त्यां पण तेवीज रीते थयुं आवी रीते

व मासी
व्या-
ख्यान.

॥ ४७ ॥

अभयकुमारे सारी रात्री भमी भमीने एक लाख सोनामोहोरो भेगी करी. प्रातःकाळे राजानी सभा भराणी त्यारे अभयकुमार आवीने सभा वच्चे सोनामोहोरोनो ढगलो कर्यो. राजाये आश्चर्य पामीने तेने पुछयुं के आ सोनामोहोरो तुं क्यांथी लाव्यो त्यारे अभयकुमारे सर्वे क्षत्रियोने धमकावीने कह्युं के कालेज तमो कहेता हता के मांस बहुज सस्तु मले छे ने आजे तो लाख सोनाभोहोरो आपता छतां पण फक्त बे टांक मात्र मांस पण मलतु नथी आवुं सांभली तेओ सर्वे लज्जा पाम्या तेथी नीचा मुख करीने रह्या एटले अभयकुमारे तिरस्कार करी कह्युं के रे रे दुष्टो पारकानुं मांस भक्षण करता ने मांस सुलेभ छे तेवुं बोलता तमोने शरम नथी आवती के जेने पोतानुं मांस वाहालुं लागे छे तो ते प्रमाणे परने पोतानुं मांस वाहालुं नहि लागतु होय के ते बिचारा निरपराधि जीवोने प्राणथी रहित करी तेना मांसने भक्षण करो छो? तेवा अभयकुमारना वचनो मांसने त्याग करी मांसभक्षणना तमामे प्रत्याख्यान कर्या, तेथी फरीथी पण अभयकुमारे तेओने कह्युं के

यतः

स्वमांसदुर्लभंलोके, लक्षेणापिनलभ्यते, अल्पमूल्येनलभ्येत, पलंपरशरीरजं, ॥ १ ॥

भावार्थः—लोकने विषे लाख सोनामोहोरोथी पण नहि मलतु पोतानुंज मांस दुर्लभ होय छे अने परनु मांसज अल्प मूल्यथी मेलवी शकाय छे आवी रीते उपदेश करी मांस भक्षण छोडावी घणा जीवोने जीवदया पालनार बनाव्या. तेवुं जाणी तमाम समयना जीवोये पण जीवदयानुं प्रतिपालन करवा चूकवुं नहि.

हवे बीजुं सुपात्रदान कहे छे. सुपात्र मुख्य वृत्तिथी जिनेश्वर महाराजानी आज्ञा पालना । साधु साधवी श्रावक श्राविका

तेर का-
ठीयानुं
स्वरूप.

॥४७॥

कहेल छे. तेमां पण कंचनका[illegible]ना त्यागी, पंचमाहाव्रतने पालनारा षड्जीवनिकायना रक्षण करनारा, सात भयना निवारण करनारा, आठ प्रवचन माताना प्रतिपालन करनारा नवविध ब्रह्मचर्यने वहन करनारा अने दशविध यति मार्गनुं आचरण करना[illegible], [illegible]नंतर ज्ञान ध्यानमां रक्त र[illegible]नारा, नानाविध तप कर्मनुं आलंबन करी कर्मक्षीण करवामां कटीबध थइ संसारी मा[illegible]ष्याना परिचया[illegible]कने त्याग करी एकांत रीते संयम क्रया अ[illegible]ष्टानने विषे अप्रमत्तपणे वर्त्ति स्वपर जीवोने तरणतारण रूप का[illegible]नां नाव समान जे माहात्माओ होय छे तेज सुपात्र कहेवाय छे. अने ते पाप रहित माहात्माओने वस्तु पात्र, वस्त्र, कांबल औषध, पुस्तकादिक[illegible] दान करवुं तेनुं नामज सुपात्र दान क[illegible] छे. शिवाय मिथ्यात्व कुज्ञान [illegible]शीलपणाने धारण करनारा होय छे ते मंत्र तंत्र जंत्र यंत्र करी मारण मोहनस्थंभन उच्चाटन करी वशीकरणादि क्रियायुक्त औषधादिक करी अनेक प्रकारना पापारंभ रक्त रही [illegible]मित्तज्योतिष्य सा[illegible]द्रिक [illegible] अ[illegible]ग्रहानुग्रह करी प्रचुर [illegible]वाला अढारे पापस्थान सेवी पथ्थरनी नाव समान थइ स्वपरने [illegible]डाडवावाला थाय छे तेओने कुगुरु कहेला छे अने आवाओने स[illegible]गुरुनां बुद्धिथी सुपात्र मानी दान आपना[illegible] जीवो बुडे छे माटेज उपरोक्त प्रकारे कहेल सुशील माहात्माओने जे दान आपवुं तेज सुपात्र दान कहेवाय छे. जेम चंदनबालाये भगवान माहावीरस्वामी माहाराजने यादश तादश अडदनाज बाकला [illegible] शुद्ध वोहोराव्या तो ते भगवाननी प्रथम साधवी थइ मोक्ष सुखने पामी तेमज सदूपात्रने विषे कल्पनीय दान आपवाथी जीवो मोक्ष सुखने पामे छे मानव लोकने स्वर्ग लोकना सुखोने हेला मात्रमां प्राप्त करी लीला मात्रमां मुक्तिना सुखोने [illegible]पात्रदान आपनार जीवो मेलवे छे तेथी वीतराग माहाराजाये अभयदान अने सुपात्रदानने महान् गणेला छे.

हवे त्रीजा अनुकंपादानने कहे छे. अनुकंपा एटले दया. कोइ अतिथि अभ्यागत याचक जीव आपणां घर प्रत्ये आवेल होय तो अंतरमां अनुकंपा लावी तेने कांइने कांइ आपीने पाछो वालवो परंतु खाली जवा देवो नहि कारण के तेम करवाथी कदाच ते मिथ्यात्वी वर्ग पासे जइ निंदा जुगुप्सा करे तो जैनशासननी निंदा उड्डाहना थाय वली जिनेश्वर माहाराजाये पण अनुकंपादान निषेध करेल नथी परंतु मान्य करेल छे. माटेज दीन दुस्थित कोइपण होय तो पण अनुकंपा लावीने तेने थोडाथी पण थोडुं आपवुं जेथी मानव जन्मनी सार्थकता गणाय.

हवे चोथुं उचितदान कहे छे. उचित एटले शुं ! माणसोने तथा प्रकारनो विचार अने विवेक होवो जोइये के जेने त्यां जेवो प्रसंग होय तेने तेवुं आपवुं जोइये जेम के कोइ साधु आव्यो तो तेना साधुपणाने लायक आपवुं भिक्षु आव्यो तो भिक्षु-पणाने लायक आपवुं बीजो कोइ आव्यो तो तेनी अनुकुलताथी आपवुं अगर पोताना घरे अवसर होय वृद्ध माबापोना खर्चो करवाना होय त्यारे तथा पुत्र पुत्रीयोना लग्नोना समये त्रिकन्या बेहेनना श्रीमंतोना समये तेमज पुत्र पुत्रीयोना जन्म समये घरने विषे आवेला तेडेला लोकोने वस्तुपात्र वस्त्र दर दागिना विगेरे जे आपवामां योग्यता प्रमाणे आवे छे, तेने पण एक रीते उचित गणी शकाय छे. माटे ए उपरोक्त प्रकारे बन्ने रीति नीतिथी यथा समये दान अपाय छे ते उचित दान कहेवाय छे.

हवे पांचमुं कीर्त्तिदान कहे छे. लोको सेंकडो हजारो ने लक्ष रुपीयाओ पोतानी कीर्ति माटे उडाडे मातापिताना मरण पछाडी कारज ने [illegible] करी फुलणजी थइ रुपीयानो धूमाडो करे. लोको लाडु शीरोपुरी कचूरी मोतीचूर जलेबी साटा खाजा भजीया खमण ढोकला रायता चटणी विगेरे खाइ खाइने बोले के वाह भाइ वाह ! नाथाभाइ जेवा दीकरा थोडा

थवाना छे ! तेना सुपुत्रपणाने धन्य छे जेणे मावापना पाछल रुपीया कांकराना पेठे उडाडी अने घी पाणिना पेठे वापरी बापदादानी कीर्तिने अमर करी छे आवी रीते वाहवाह घडीक बोले छे लग्नादिक प्रसंगमां पण नाटकादिक तायफा वेश्याओ नचाववमां वरघोडानी धमालमां दारुखानामां वाजागाजामां ने खानपानो तेमज शणगार शोभामां घणा रुपीयानुं पाणि करे छे वली भाट भांड भवाया ने बारोट चारणो बीरुदावील बोले छे भले बापाने भले, कलियुगनाल कल्पवृक्ष फलाणा शेठने त्यां सुपुत्र चिंतामणि रत्न पाक्यो, दुनियाना दालेद्रो दुर कर्या, जगतमां करणनो अवतार दातार दिकरो पाक्यो, खमा बापुने खमा ! सावाश छे सावाश जगतना जीवने सुखी करनारा तमोने धन्य छे ! अगर तमो तो पिता करता पण चडया तमारा पिताये हजारो अर्पण कर्या हता बापुजी ! तमोये तो लाखोना लेखाने पण गण्या नहि. वाह ! अन्नदाता वाह ! आहाहा हा ! आवा दानथी बापा देवता पण डोलवा लाग्या छे घणुं जीवो ! अमर रहो ! अचल रहो ! ए बापुना घरमां मेहेर लक्ष्मीनी रहो अखूट भंडार रहो, पूरण तपो विगेरे भकानी बिरुदावली सांभली फुली जइ जे पैसा उडाडवमां आवे छे तेनुं नाम कीर्तिदान कहेवाय छे. केटलाक अज्ञानि निर्गुणी जीवो पैसानुं पाणि करी जगतने विषे पोतानी जूठी बिरुदावली बोलावे छे तेनी दुनिया हांसी करे छे. कांइ लाभ मलतो नथी ने लक्ष्मीने लाखो गमे लुंटावे छे. आवा कृपणजीने कोइ धर्म मार्गे लक्ष्मी वापरवानुं कहे तो पेटमां पीड आवे कां तो गालो दे कां तो बचका भरे कां तो मारवा दोडे आवा जीवो ने धर्म बुद्धि नहि होवाथी केवल कीर्त्तिनीज माप्ति थाय छे दुनियामां आवा जीवो पण घणांज होय छे. अनुकंपा, उचित, अने कीर्तिदान, तो त्रणे भोगा-दिकमां आपनारा छे. तो पण बाहुल्यताथी सुपात्र दान तथा अभयदाननां जीवोये रसीया थइ मनुष्यजन्मनी साफल्यता करवी.

हवे शास्त्रकार माहाराजा तप फलने कथन करे छे. तपकर्मनुं फल कोइक अलोकिक प्रकारनुं छे. तपथी इंद्रियोनी शांति थाय छे विकारो नाश पामे छे मन काबुमां रहे छे चित्त स्वस्थ बने छे देह निर्मल बने छे मलीन अने चीकणा कर्मो नाश पामे. आ तप बाह्य ने अभ्यंतर बार प्रकारे कहेल छे विधिसहित शांतिथी तप कर्म करवाथी नाना प्रकारनी लब्धियो प्राप्त थाय छे किंबहुना आठे प्रकारना कर्मोने तपकर्म लीलामात्रमां हणी नाखे छे. माटेज माहानुभाव जीवोये दृढप्रहारीनी पेठे पूर्णभावथी शांति सहित तपनुं आराधन करवुं जेथी करीने परमपदनी प्राप्ति थाय.

सांप्रतकालना केटलायेक जीवोने तप उपर श्रद्धाज थती नथी, केटलाकने तपकर्म तीक्ष्णशस्त्रनी धारा जेवो लागे छे, केटलाको हाय ! हाय ! बल पराक्रम घटी जशे आवा भयथी तपकर्म करता नथी, केटलाको बोले छे के मानवजन्म मल्यो छे ते मोजशोख उडाववा माटे तेमज खावापीवा ने खेलवा माटे तो नाहक एवी कष्टाकष्ट कोण करे, केटलाक कहे छे के गोल घी मीठा परलोक कोणे दीठा. हाथमां आवेल सुखने त्याग करनारा महा मूर्खाओ कहेवाय छे. कोइक जीवो स्वभावथीज तपकर्मना रसीया होय छे, कोइक जीवो तीथिपर्वोने विषेज तपकर्म करे छे, कोइक जीवोने तपकर्म इष्टज नथी होतुं, कोइक जीवो रात्रि भोजन होटल चाह बीडी पान सोपारी सोडा नीरलेट बरफ आइसक्रीम तमाकु कोकोनना रसीया होवाथी अने तेमां फसोया होवाथी तपकर्मने करता नथी अने तेथी बिचारा मानव जन्मने हारी जाय छे. तप करवामां पैसो बेसतो नथी पण शरीरनी सुखाकारी साथे कर्मनी निर्जरा थाय छे अने आत्मा पापभारथी हलको थाय छे एटलुंज नहि पण सर्वथा प्रकारे कर्मथी हलको थाय छे ने मोक्षनेविषे शीघ्रताथी जाय छे.

हवे तप एटले विकारना हेतुभूत जे विगय विकृतियो दुध दहीं घी तेल गोल अने पक्कान्नादिक कहेवाय छे तेनो त्याग करवो तेनुं नाम तप कहेवाय छे. उपवास छठ अठमादिक तपकर्म कर्मनो निर्जराना हेतुभूत छे. आयंबिल एकाशन बेसणा देक तपने विषे तेमज कोइपण प्रकारना तप शिवाय खुल्ले मुखे भोजन करनारा मनुष्योने पण उनोदरी तप तो जोइयेज कारण के उनोदरीपणुं पण एक प्रकारनो तपज छे अने तेथी पण माहान् लाभ थाय छे. हवे द्रव्यथी ए उनोदरी तपनी विधि नीचे प्रमाणे छे.

प्रथम तो बत्रीश कवलनो आहार कहेल छे तेमांथी पण ओछा कवल आहार करवाथी उनोदरपणुं कहेलुं छे.

यतः

बत्तीसंकिरकवला, आहारोकुच्छिपूरओभणिओ पुरिसस्समहिलियाए, अठावीसंभवेकवला, ॥ १ ॥

भावार्थः—श्रीमान् शास्त्रकार माहाराजाये पुरुषोने निश्चय बत्रीश कवलनो आहार कहेल छे तेमज स्त्रीयोने अठावीश कवलनो आहार कहेल छे, अने उपरोक्त प्रमाणेज आहारने अंगीकार करवाथी कूक्षिने पूर्ण करे छे.

केटलायेक स्त्री पुरुषोने आहारना प्रमाणनी खबर नथी होती अने तेथीज तेओ कदाच प्रश्न पृच्छा करे के कवल कोलियो केटला अने केवा प्रमाणनो गणवो तेथी शास्त्रकार माहाराजा कवलनुं प्रमाण देखाडे छे.

यतः

कवल स्सपरि माणं, कुक्कुडिअंडगपमाणमितंतु, जंवाअविगियवयणो, वयणम्मिछुभिज्जविसंतो, ॥ २ ॥

भावार्थः—कवल… प्रमाण …कडाना इंडा प्रमाण मात्र कहेल छे अथवा जे कालीयो मुखने विषे नाखवाथी मुख वि…क्रिया न पामे एटले के मुखना अंदर …लीया नाखवाथी गाल सखत फुली जवा न जोइये तेमज मुखने विषे को…लीयो नाखवाथी मुखने विषे मातो नथी तेमांथी नीचे पडी जाय छे, जेथी करी मुखनी विक्रिया थाय छे आवी वि क्रिया थाय तेवो कवल जोइये नहि अगर मुखना अंदर नाखवाथी मुखने स्पर्श करे तेवाज प्रमाण कोलियो जोइये परंतु प्रमाण थकी अधिक जोइये नहि.

बत्रीश कवलनो आहार कह्यो छे. ते करता पण ओछो आहार करनारा उनोदरी तप करनारा कहेवाय छे. एक कवलथी आठ कवल सुधी आहार करवो ते विशिष्ट प्रकारे उनोदर क…वाय छे, नव कवलथी सोल सुधी आहार करवाथी मध्यम उनोदर कहेवाय छे, सत्तर कवलथी चोवीस …वलनो आहार करवाथी जघन्य उनोदर क…वाय छे, अने पच्चीश कवलथी अठावीश सुधी सामान्य उनोदर कहेवाय छे. ओगणत्रीशथी त्रीश एकत्रीश कवल सुधी यत् किंचित् उनोदर कहेवाय छे. अने बत्रीश …वलनो आहार पूर्ण कुक्षी संबल …वाय छे. बत्रीश कवलमांथी पण एकाद बे कवल ओछा न राखे तो अतीचारना भागीदार थाय छे. अत्यारे ते विधि थोडोज देखाय छे. अत्यारे तो कवलना परिमाणने त्याग करी छेक नाक गला ने आंखो सुधी भ…वामां आवे छे. भोजन करता आं…मां आंसु आवे, पेट तणाय, पाणि पीवा… जग्या न रहे ने …ढीला मुकवामां आवे तो पण आ जीवने तृप्ति न थाय. जाणे के बधुये गटरगस करी जाउं. आवी भावनावाला उनोदरता जाणता नथी ते …तप तो क्यांथीज करे. माटेज भाग्यवान जीवोये-प्रथम पोताना देहना हितार्थे उनोदरता प्रगट करवा निमित्ते वीत…गनी आज्ञाना प्रतिपालन करवा निमित्ते कर्मने क्षीण करवा नि…मित्ते अने मोक्ष सुख मेळववा निमित्ते

उनो रता करता शीखी धीमे धीमे उपवासादिक माहान् तपस्या करता शीखवुं जोइये. हवे सत्य उपवास कोने कहे ते बतावे छे.

यतः

कषायविषया हार, त्यागोयत्रविधीयते, उपवासः सविज्ञेयः, [illegible] विदु. ॥ १ ॥

भावार्थः—जेने विषे कषाय विषय अने आहार आ त्रणे त्याग करवामां आवे छे तेज उपवास कहेवाय छे. आ शिवाय जे उपवास करवामां आवे छे ते उपवास कहेवातो नथी पण ढोर लांघण कहेवाय छे.

घणाखरा जीवो समजे छे के आहार त्याग कर्यो एटले उपवास कहेवाय छे पण तेने समजण पडती नथी के क्रोध, मान, माया तो छोडया नहि. तेमां पण क्रोधने तो विशेषे करीने छोडताज नथी. तपस्या करी क्रोध करवाथी तपस्यानुं फल उडी जाय छे, ने ढोर लांघण थाय छे माटेज सुज्ञ स्त्री पुरुषोये उपवासादिक तप करी क्रोध, मान, माया, लाभादिक कषायने सेवन करवा नहि. वली घणा [illegible] क्रीडा स्त्री पुरुषो उपवासादिक तप करीने पण मैथुनादिकनुं सेवन करे छे. आ जीवो बहुज अज्ञानि कहेवाय छे. ए तप कर्म करी ब्रह्मचर्यनुं खंडन करनारा लांघण करनारा बनी उलटा चीकण पापकर्म बांधे छे माटेज सुशील स्त्री पुरुषोये तपस्या होय ते दिवसे अवश्य ब्रह्मचर्य पालवुं.

एवाज तप करनार महात्मा जीवोय तपनासाथे उत्तम भावना पण राखवी. उत्तम भावना भावनार तपस्वी दृढ प्रहारीना पेठे कर्मने क्षीण करे छे.

द्दष्टान्तो यथा.

श्री वसंतपुर नामना नगरने विषे एक ब्राह्मण रहेतो हतो तेणे हडहडता सप्त व्यसनना सेवन करनार बनी विषय कषायादिकना अंदर एकांत रक्त थइ जइ पोंताना घरनी समग्र लक्ष्मीने विनाश करी हती. हवे दुःखद स्थिति आववाथी ते चोरी करी आजिविका चलाववा लाग्यो. लोकोये बहु शिक्षा करी पण मान्यो नहि ने पाप कर्मथी पाछो हट्यो नहि तेथी राजाये तेने पोताना नगरनी बाहार काढी मुक्यो एटले ते चोरपल्लीने विषे गयो. त्यां पल्लीपति हतो ते पुत्र रहित हतो माटे आने पुत्र करीने राख्यो. हवे ते जेना उपर प्रहार करे छे के तुरत ते माणस निश्चय मरण पामे छे. माटे लोकोये तेनुं नाम दृढ प्रहारी पाडयुं. ते दृढप्रहारी अन्यदा प्रस्तावे लुंटाराओना साथे कुशस्थल नामनुं गाम लुंटवाने माटे गयो. ते गामने विषे कोइ दरिद्रि ब्राह्मण वसे छे तेने दरिद्रपणाथी घणा बालबच्चा छे. एकदा ते बालबच्चाये तेना पासे खीर मागी तेथी कोइ धनाढ्यने घरे जइ दुध, चोखा साकर मागी लावी घरे जइ पोतानी स्त्रीने खीर बनाववानुं कह्युं. अने आजे मोटो उत्सवनो दिवस छे के मने क्षीरनुं भोजन मलशे एम मानी मध्यान्ह समये स्नान करवा जेवो गयो तेवामां अकस्मात् त्यां धाडु पडयुं, अने केटलायेक चोरो तेना घरने विषे आव्या पण कांइ नहि देखता खीरनुं भरेलुं भाजन देखीने ते उपाडयुं, एटले बालको उंचे सादे पोकार पाडता तेना पछाडी दोडया एटले तेनो पिता पण स्नान करीने आव्यो तमाम स्वरूप जाणीने रुष्टमान थयेलो ते ब्राह्मण घरना बारणानी भोगल लइ राक्षसनी पेठे तेना पछाडी दोड्यो अने प्रहार करी तेणे केटलायेक चोरोने मार्या. तेवी खबर दृढ प्रहारीने पडवाथी जल्दी त्यां आव्यो अने विचार कर्यो के आ अमारा चोरो जे माणसो छे तेने मारे छे माटे तेने शिक्षा

करुं एम करी क्रोधथी धमधमी जइ खड्गथी तेणे ते ब्राह्मणनुं धड मस्तक जुदु कर्युं. त्यार बाद ते ब्राह्मणना घरने विषे जवा लाग्यो एटले गाय हती तेणे रोक्यो तेथी तेना पण तरवारथी टुकडा कर्या ते देखीने तेनी स्त्री ब्राह्मणीये तेने तर्जना करी के रे रे पापिष्ट ! तुं शुं करे छे ! हे क्रूर ! आवा कर्म करनारा ! तने लाज नथी आवती ! आवी रीते तर्जना करवाथी क्रोधित थइ द्रढ महारीये तरवारथी तेनुं पेट चीरी नाख्युं. एटले तेना पेटमां रहेलो बालक बे टुकडा थइ तरफडतो भूमि उपर पडयो. ते चारेने तत्काल हणेला जाणीने तथा तेना बालकोने हा तात ! तात ! हा मात ! मात ! ए प्रकारे बोलता देखी द्रढ प्रहारी चिंता करवा लाग्यो के, अहो ! अहो ! आवा प्रचंड पापकर्म करनारा मने धिक्कार छे ! फिटकार छे ! आवा जुल्मी पाप करनारा मने नरकने विषे पण स्थान मलनारु नथी. अरेरे ! आ बिचारा बालकोनुं रक्षण कोण करशे ! हुं शुं अग्निमां प्रवेश करुं ! अगर शुं पर्वतना शीखरपरथी झंपापात करुं ! अगर शुं हडहडता विषनुं भक्षण करुं ! हुं शुं करुं के आवा अघोर पापकर्मथी माहारी शुद्धि थाय ! अरेरे हुं सदाचारने त्याग करी दुष्कर्म करी नरकगतिनोगामी थयो छुं आवी रीते माहा वैराग्यने धारण करी ते गामनी बाहेर नीकल्यो ते गामनी बाहिर मुनियोने देखी नमीने तेओने कहेवा लाग्यो के हे भगवन् ! आवा अघोर पापकर्मथी माहारी केवा प्रकारे मुक्ति थशे ! एटले मुनि[illegible] कह्युं के संयमने विषे यत्न कर.

यतः

एगदिवसंपिजीवो, पव्वज्जमुवागओअणूणमणो, जइविनपावइमुरकं, अवस्सवेमाणिओ होइ, ॥ १ ॥

भावार्थः—आ जीव जो एकज दिवसनुं फक्त संयम शुद्ध मनथी पाले छे ते जो मोक्षे न जाय तो पण अवश्य वैमानिक गतिने विषे तो जरुर जाय छे. कारण के गमे तेवा पापकर्मना नाशने माटे अने सद्गति मेळववा माटे संयमज महान् उपाय छे.

आवी रीते मुनिमाहाराजना मुखथी पोताना पापकर्मना नाशनो उपाय जाणी तेणे मुनिमाहाराजना पासे दिक्षाने अंगीकार करी अने अभिग्रह कर्यो के हुं आ गामने विषेज एटले इंहां रहीनेज काउस्सग्ग ध्यान करीश तथा लोको मने जे ताडना तर्जना आक्रोशने करशे ते सर्वेने सहन करीश अने आ चारे जीवोना घातनुं पापकर्म मने ज्यांसुधी याद आवशे त्यांसुधी माहारे आहार करवाना प्रत्याख्यान छे आवी रीते दृढ प्रहारीये प्रतिज्ञा करी.

आवा प्रकारनो अभिग्रह करीने ते मुनि त्यांज विहार करवा लाग्या. हवे तेने देखीने नगरना लोको बोलवा मांडया के आ पापिष्ट आत्मानो धणी गर्भहत्या बालहत्या स्त्रीहत्या गौहत्या करनारो छे, आ दुष्ट गामने लुंटनारो छे, आ ढोंग करीने हवे गामने ठगवा माटे आवो वेष करीने फरे छे विगेरे प्रकारना कुवचनोथी तेने तर्जना करे छे पाषाणथी लाकडीथी निरंत्तर ताडना करे छे, ते सर्वे उपद्रवो शांतिथी पृथ्वीना पेठे सहन करे छे तथा पोताना पापकर्मने संभारी भोजनन करता नथी आवी रीते माहातमा द्रढ प्रहारीये छ मास वहन कर्या घणां पापकर्म खपाव्या अमे त्यारबाद उत्तमोत्तम भावना भाववा लाग्या के हे आत्मन् ! जेवा प्रकारनुं बीज वावीये तेवा प्रकारनुं फल पामीये माटे आ लोकोनो दोष नथी पण आ लोको पोतानी कठोर भाषादिक वडे करी माहारी दुष्कर्मनी गांठ छे तेनी चिकित्सा करी तोडे छे माटे माहारा ते मित्रो छे माटे

मने ताडनारो जे करो कारण के सुवर्णने उज्वल करवुं होय तो अग्निनो योग लगाववोज जोइये कारण के तेम करवाथी ज सुवर्णनुं मलीनपणुं दुर थाय छे. माटे माहारो आत्मा पण ताडना तर्जनाथी ज कर्मथकी हलको थशे वली आ लोको मने कुगति रुपी केदखानाथी मुक्त करी पोताना आत्माने तेना अंदर नाखे छे माटे परोपकार करनारा एवा ते लोको पर हुं क्रोध केम करुं वली ते लोको पोताना पुन्यकर्मनो व्यय करी माहारा पापकर्मने दुर करे छे माटे माहारा ते परम बांधवोने माहारे दूषण आपवुं लायक नथी वली पण तेमणे प्रेरणा करी करेल वधबंधनादि मने संसारथी मुक्त करनारा होवाथी मने हर्षने माटे थाय छे पण आ लोकोनेज ते अनंत संसारना हेतुभूत थाय छे तेज मने बहुज पीडा करनार थाय छे वली पौर लोकोये मने तर्जना करी छे पण मार्यो नथी कदाच मार्यो होय तो पण माहारा अंगोपांगने छेद्या नथी. कदाच तेम कर्युं होय तो पण माहारो जीव लीधो नथी कदाच जीव लेशे तो पण बांधवजनोना पेठे लुंटेल नथी माटे आ माहानुभावो माहारा आत्मारुपी घरने विषे अनादिकालथी प्रवेश करी अनादिकालथी वास करी निरांते बेठेल एवा भाव चोरोने काढवामां साहायभूत थाय छे. ए प्रकारे शुभ भावनाने भावता क्षपक श्रेणि उपर आरोहण थयेला द्रढ प्रहारी माहात्मा केवलज्ञान पाम्या. अहो ! माहान् आश्चर्यनी वात छे के तपरुपी अगस्ति कोइ लोकोत्तरपणे प्रगट थाय छे के जेना प्रगट थवाथी कर्मरुपी समुद्र फरीथी प्रगट थतो नथी. लोकोने विषे केहेवत छे के माटी ज्यां उत्पन्न थाय छे त्यांज पडे छे तेवीज रीते आ माहात्माये ज्यां कर्म बांधेल हता त्यांज छोडया. देवताओनो समूह आव्यो, सुवर्ण कमलनी त्यां रचना करी, तेमना उपर बेशी उपगारी माहात्माये धर्मदेशना दीधी. घणां जीवो आश्चर्यना साथे प्रतिबोध पाम्या, अने केवली माहात्मा घणां भव्य जीवोने बोध करी

शाश्वत सुखना भोक्ता थया. ए दृष्टान्तने देखी जे माहात्मा जीवो भावना सहित तपकर्मने करे छे ते महात्मा दृढप्रहारीना पेठे सुखी थइ कल्याण मंगलनां भाजन पामे छे.

हवे शास्त्रकार महाराजा कहे छे के धर्मनी चिंता करनारा जीवोये परनी निंदा करवी नहि. कारण के परनी निंदा करी अवर्णवाद बोलनार महापापनो भागीदार थाय छे. परनी निंदा करवाथी सामा धणी साथे वैर थाय छे तमांथी वैर वृद्धिथी मरण ना घात थवानो प्रसंग आवे छे अने परलोकने विषे दुर्गति थाय छे ते तो जूदी माटे उत्तम जीवोये परनी निंदा करवी नहि निंदा करनार केवल असत्यवादि थाय छे अने दुनियाना जीवोने निंदा करनारनो विश्वास उठी जाय छे वली पण एक दिवस निंदा करी एटले बीजे दिवसे वधारे निंदा करवानुं मन थाय छे अने एम दिनप्रतिदिन निंदानी कुटेव पडी जाय छे अने ते कुटेवथी जेम आंधलो माणस रात्रि दिवस अने खहखाडुं जोइ शकतो नथी तेमज निंदा करनार पण लाभतोटो ने भला भुंडाने देखी शकतो नथी, धर्म अधर्मने जाणी शकतो नथी, आत्माना हित-अहित ने पिछाणी शकतो नथी, सज्जन दुर्जननी परीक्षा करी शकतो नथी अने साचु ते माहारुं नहि गणता, मारु ते साचु मानी माहा कदाग्रही बने छे. आवी कुटेवथी वात लागनी स्याद्वादनी वात कोइ सांभलवामां आवी होय अने तेनो परमार्थ पोताना अज्ञानिपणाथी अगर कुवादथी बरावर समजवामां न आव्यो होय तो परिणामे मिथ्याभिमानि थाय छे अने तेथी देवने गुरुने धर्मने साधुने माहापुरुषोने पुस्तक सिद्धांतने उत्थापे छे, तेने निंदे छे भंडे छे दंडे छे खंडे छे असत्य आक्षेपो करी तेमना उपर हडहडता असत्य कलंको चडावे छे अने तेथी उत्पन्न थयेला अघोर पापथी भव अटवीमां दीर्घकाल सुधी भटक्या करे छे पण संसारनो पार पामी शकतो

नथी माटे मुज्ञ जीवोये प्रथमथीज पोतानी जीभने परनी निंदा करवानो अवकाश आपवोज नहि, ने जो कदाच फक्त एकज दिवस लगार मात्र पण अवकाश आप्यो तो पछी जींदगी जन्मोजन्मने माटे रद थाय छे. परनो निंदा करनार देवगुरु धर्मनी निंदा करवी पण सुलभ थइ पडे छे अने तेथी तेनी माठी दशा थाय छे कह्युं छे के,

यतः

देवानिंदाचदारिद्री, दर्शननिंदाबपातकी, धर्मनिंदाभवत्कुष्टी, साधुनिंदाकुलक्षयम् , ॥ १ ॥

भावार्थः—देवनी निंदा करनार दरिद्रि थाय छे, अने दरिद्रपणाथी पाप करे छे, पाप करवाथी नरकने विषे जाय छे त्यांथी नीकली दरिद्री थाय छे आवी रीते देव निंदा करवाना फलोनी प्राप्ति थाय छे. दर्शननी निंदा करवाथी माहापातकी थाय छे दर्शन निंदा करनार जीव सम्यकत्वने मलीन करे छे नाश करे छे किंबहुना कोइपण भवने विषे सम्यकत्व प्राप्त थाय तेवुं रेहेवा देतो नथी एटले दुर्लभबोधी थाय छे. धर्मनी निंदा करनार कुष्टि थाय छे कुष्टरोगथी अनेक प्रकारना बीजा रोगो पण प्रगट थाय छे अने तेथी पण माहा दुःखनी परंपराने पामे छे. साधुनी निंदाथी कुलनो क्षय थाय छे कदाच पापानुबंधी पुन्योदयथी धारो के वंशवृद्धि होय अने मनमां अभिमान मानी साधुनी निंदा करे तो पुंछडे पण फल तो मलेज नहि तो परलोकने विषे तो ते कुलना क्षय करवावाला थाय छे माटे उत्तम जीवोये उपरोक्त कोइनी निंदा करवी नहि. कारण के निंदा करवाना माठा फलो शास्त्रकार माहाराजाये कहेल छे.

आजकाल निंदानी वातो तो ओरज छे. निंदाये कोइपण जीवोने विषे पोतानुं स्थान नहि कर्युं होय एवुं भाग्येज मली

शकशे-भाग्येज देखाशे. तेनुं मूल कारण शुं तेनी जो तपास करवामां आवशे तो मालुम पडशे के इर्ष्याज छे मत्सरज छे बीजुं कांइपण समजवुं नहि. पारकानुं ज्ञान पारकानुं मान पारकानी उन्नत्ति पारकानो यश पारकानुं सुख पारकानुं धन कोइ-पण रीते भलुं थतुं होय ते देखीने अदेखा अने झेरीला तेमज निर्गुणी जीवो रात्रदिवस बल्याज करे आज कारण मोटुं छे कोइनुं सारुं थाय अने कोइ पोतानी पुन्याइथी पूजाय मनाय तेमां बलतरा करी नाहक शुं कामे शेकावुं जोइये तेनुं बगाडवा अगर तेने वगोववा असत्य बोली शुं कामे बीजाने कुबुद्धि आपवी जोइये अने नाहक तेमना उपर वेर झेर करी जूठा आळ तेमना पर शुं कामे चडाववा जोइये. आपणाथी कोइनुं हित बने ता ठीक ने नहि बने तो शांति राखी पोताना काममां साव-धानता राखी परमां पडवानुं छोडी देवुं जोइये. आवी रीते जे जीव परमां प्रवेश करवो छोडी दइ परनी निंदा करतो नथी ते जीवोने उत्तम कह्या छे माटे डाह्या अने सुज्ञ जीवोये परनी निंदानो त्याग करवो परनिंदा प्राणीयोनो अनर्थ करे छे. कह्युं छे के,

यतः

तिव्वकसायाणइह, पुरिसाणंसाहुनिंदापराणं, इंदियवसाणुगाणं, नियमेणंदोग्गइगमणं, ॥ १ ॥

भावार्थः—इहलोकने विषे तीव्र कषाय करनाराओने तथा साधु निंदा करवामां तत्पर रहेलाओने तथा इंद्रियोने वश वर्त्ति जीवो जे होय छे तेओ नियमा निश्चय कालधर्म पामीने दुर्गतिमां जाय छे वली पण कह्युं छे के,

यतः

रागेणवादोसेणवा, जोदोसेजणवयस्सभासेइ, सोहिंडइसंसारे, दुखसहस्साइअणुहुंतो, ॥ २ ॥

भावार्थः—जे कोइपण राग अगर द्वेष वडे करी बीजाना तेमज जनपदना दोषोने बोले छे ते हजारो दुखनो अनुभव करतो संसारने विषे परिभ्रमण करे छे.

अपिच.

दिट्ठोसुओव…स, प…स्सनकया…सोकहयव्वो, जिणधम्माहिरयेणं, पुरिसेणंम…लेया एवा, ॥ ३ ॥

भावार्थः—जैन धर्मने विषे जे पुरुष अगर स्त्रि रक्त होय, तेमणे परनो दोष दीठो होय अगर सांभल्यो होय तो पण पोताना मुखथी कोइना पासे कहेवो नहि.

अपरंच.

लोगो…डिलसहावा, पर…सग्गहणानेयपतत्तिलो, अज्जवजणमच्छरिओ, दुग्गहहियओपदुठोय, ॥ ४ ॥

भावार्थः—अ… कालना अंदर केटलोक जनसमुदाय कुटिल स्वभावनो थइ पोते दुषित छतां पोताना गुण गाइ परनी निंदा …नारो तेमज सरल जीवोना उपर इर्ष्याने धारण करनारो तेमज दुष्ट मनवालो अने …ण प्रकारे तेनुं कुटिलाइ क…नारुं मन दुनियाने जाणी …कवामां आवतुं नथी एवा घणां लोको वर्त्तमान समयमां मली आवे छे अर्थात् परनी निंदाने पोताना आत्मानी प्रशंसा करनारा अत्यारे घणां जोवामां आवे छे.

आवुं जाणी दुनियाना जीवोनी तेमज देवगुरु धर्मनी निंदा करवी नहि छतां करे छे तो माहा विटंबनाने पामे छे.

चै मासी व्या- ख्यान.

॥ ५५ ॥

तेर का- ठीयानुं स्वरूप.

यतः

नबोधिबीजंनोमुक्ति, र्नस्वर्गः सत्कुलंनाहि, शुकलद्रव्यस्यनोलब्धि, दैवनिंदापरस्यच, ॥ १ ॥

भावार्थः—देवनी निंदा करनारा जीवोने बोधिबीजनी प्राप्त थती नथी तेमज मुक्तिनी पण प्राप्ति थती नथी तेमज स्वर्ग पण मलतुं नथी अने सारा कुलने विषे जन्म पण प्राप्त थतो नथी अने सारुं द्रव्य पण मली शकतुं नथी.

तथाच.

मूकत्वंकाहलत्वंच, लूताकुष्टादिदोषजाः, मुखरोगाः सप्तषष्टिर्जायते जिननिंदया, ॥ २ ॥

भावार्थः—जिनेश्वर माहाराजनी जे माणसो निंदाने करे छे ते माणसो मुंगा थाय छे गांडा थाय छे तथा लूतादोष अने कुष्टादि दोषथकी उत्पन्न थयेला सडसठ प्रकारना मुखना रोगोवाला थाय छे. विशेषमां सर्व प्रकारना रोगवाला थाय छे.

अपिच.

अयशोऽकालमरणं स्ववक्त्रविगंधता, लूतातंतुमुखादोषा, भवंतिगुरुनिंदया, ॥ ३ ॥

भावार्थः—गुरु माहाराजनी निंदा करनारने कोइपण काले यशनी प्राप्ति थती नथी पण अपयशज मळे छे तेमज अकाले मरण प्राप्त थाय छे अने मुखने विषे दुर्गंधपणुं प्राप्त थाय छे तेमज लूतातंतु आदि अनेक दोषोनी प्राप्ति थाय छे.

पुनरपि.

श्वानोदरकृमिर्विष्टा, भवेस्यात्सपुनः पुनः, धर्मीणांनिंदकोनैव, लभतेमानुषंभवं, ॥ ४ ॥

॥ ५५ ॥

भावार्थः—धर्मनी निंदा करनार माणस मरीने नरकने विषे जाय छे अने त्यांथी तिर्यंच गतिने विषे जाय छे त्यांथी नरकने विषे जाय छे आवी रीते वारंवार नरकगति ने तिर्यंच गतिमां भटक्याज करे छे परंतु कदापिकाले मानव जन्मने पामी शकतो नथी.

अपरंच.

त्रयाण मपियस्तेषां, निंदकोघोरपातकी, तस्यसंसर्गमात्रेण, मलिनीस्युः परेऽपिहि. ॥ ५ ॥

भावार्थः—एवी रीते देवगुरु धर्म आ त्रणेनी जे माणस निंदा करनार होय छे ते माहाघोरातिघोर पातकी कहेवाय छे अने एवा माहान् पातकी जीवोना संसर्ग मात्रथी पण बीजा जीवो मलीन थाय छे. आवुं जाणी भवभीरु जीवोये देवगुरु धर्मनी निंदा करवी नहि. तेमज परनी निंदा पण करवी नहि कारण के परनिंदामां पाप छे.

यतः

प[illegible]पापं, गदंतिमुनयः खलु, इहलोकेपराभूतिः, परत्रनरकोयथा, ॥ १ ॥

भावार्थः—मुनि महाराजाओ परनी निंदा करवी ते महापापभूत गणे छे. परनी निंदा करनारा जीवो इहलोकने विषे पराभव पामे छे अने परलोकने विषे नरकगति मेलवे छे. माटेज सुज्ञ जीवोये परनी निंदानो त्याग करी पोताना आत्मानी ज निंदा करवी ते सारभूत छे कह्युं छ के, यतः

आत्मनिंदासमंपुण्यं, नभूतंनभविष्यति, परनिंदासमंपापं, नभूतंनभविष्यति ॥ २ ॥

भावार्थः—भूत भविष्य वर्तमान आ त्रणे कालने विषे पोताना आत्मानी निंदाना करवा समान बीजुं एक पण पुन्य नथी अने परनी निंदा करवाना समान भूत भविष्य वर्त्तमानकालने विषे बीजुं एक पण पाप नथी.

श्रीमान् शास्त्रकार महाराजाओये भव्य जीवोनी भूलो सुधारी सद्मार्गने विषे स्थापन करवा माटे अनेक ग्रंथोमां देव-गुरु धर्मनी निंदाने त्याग करवा माटे अने स्वश्लाघा परनिंदाना निवारण करवा माटे बहुज बोध आलेखेल छे माटे मोक्षार्थी जीवोये आत्मानां निंदा करवी परनी निंदा छोडी देवी तेथी आत्मनिंदक जीवो चित्रकारनी पुत्रिना पेठे पुण्यनी परंपराने पामी सुखी थाय छे.

कोइ एक नगरने विषे एक राजाने पोतानी सभा चित्राववानुं मन थवाथी तेमणे सारा चित्रकारोने बोलाव्या अने ते तमामने सभा चित्रवा माटे सरिखा भागो वहेंची आप्या. हवे ते चित्रकारोमां एक वृद्ध चित्रकार हतो तेने एक यौवन अवस्थावाली पुत्री कुमारिका हती ते ज्यारे भोजन लइने तेना पिताना पासे आवे त्यारे ते कायचिंताये लघुनीति करवा कायम जतो हतो. अन्यदा प्रस्तावे ते कुमारीका चित्रकार पासे हती ते समये सभा केटली अने केवी चित्रायेली छे ते देखवा माटे राजा आव्यो अने भींति उपर मोरनुं पिंछु चित्रेलुं हतुं तेने चित्रेल नहि जाणता साक्षात् जाणी राजाये ते लेवा भींत उपर हाथ नाखवा थी तेना नखे वाग्युं एटले पासे उभेली चित्रकारनी पुत्री ते जोइ हसीने बोली के मूर्खता रुपी मांचानो चोथो पायो पूर्ण थयो. एटले राजाये कह्युं के ते केवी रीते ते तुं मने कहे एटले चित्रकारनी पुत्री बोली के एक दिवस हुं माहारा पिताने माटे भोजन लइने आवती हती तेवामां कोइक घोडा उपर बेसी राजमार्गमां दोडावतो आवतो हतो तेना सपाटामां हुं आवी

जार्यो माहाखुशीवते बची छुं. राजमार्गने विषे वि बालक वा वृद्ध ग्लान मांदगीवाला नाना मोटा अनेक जीवो आवता होवाथी अने जोसभर घोडो दोडाववाथी माणसोना खून थइ जाय छे माटेज रस्तामां घोडा दोडावनारा माहामूर्खा कहेवाय छे तेथी मूर्खतारूपी मांचानो पहेलो पायो भर बजारमां घोडो दोडाववावालो थयो वली बीजो वात ए छे के हुं ज्यारे भोजन लइने आवुं छुं त्यारेज सदा माहारो पिता कार्यचिंताये जाय छे. तेने एम खबर नथी के छोकरी युवान अवस्थावाली थइ छे माटे आगल पाछल जवुं पण तेम नहि करवाथी हुं आवुं त्यारेज जाय छे माटे मूर्खतारूपी मांचानो बीजो पायो माहारो बाप थयो. त्रीजुं कारण ए छे के काम करावनार माणस बुद्धिवालो होवो जोइये अने माणसनो शक्ति प्रमाणे काम कराववुं जोइये छतां तेनो विचार नहि करता युवान अवस्थावाला चित्रकारोने तथा माहारो बाप वृद्ध छे तेने सरिखा भागज चित्रवा आपेल छे माटे समजण वेनानो ते माणस जे छे ते मूर्खतारूपी मांचानो त्रीजो पायो थयो अने चोथो पायो तुं, कारण के एक नानामां नानुं बालक पण जाणे छे के भींत उपर वगांइ पग पोंछुं रही शके नहि छतां तें ते लेवा हाथ पसार्यो माटे ताहारे नखे वाग्युं तेथीज मूर्खतारूपी मांचानो चोथो पायो तुं थयो ते सांभली राजा चित्रकारनो पुत्रोनो बुद्धि जोइ रंजन थयो अने तेना बापना पासे मागवाथी ते चित्रकारे पग राजाने पोतानो पुत्री परणावी राजाये तेणीना उपर प्रसन्न थइ उत्तम महेल, वस्त्रालंकार, वैभव दासदासी विगेरे तेने आप्युं अने ते दिवस तेणीना मेहेलमां रात्रि रह्यो. भोग सुखथी परिश्रम पामेलो राजा ज्यारे सुतो त्यारे प्रथमथीज शीखवी राखेली दासो बोली के बाइ साहेब एक कथा कहो. ते सांभली निद्रा नहि पामेला राजा निद्रा पाम्याना पेठे ढोंग करी सुतो सुतो सांभलवा लाग्यो अने

राणीये कथा शरु करी अने दासीने कहेवा लागी के कोइएक शहेरमां एक व्यवहारी रहेतो हतो तेने एक कुमारिका मोटी थवाथी ते कन्याना मावापो अने भाइ त्रणे जणा चिंता करवा मंडया. कार्य प्रसंगे ते त्रणे जणा कोइ दिवस अलग अलग गाममां जइ परस्पर समाचार नहि जाणता जुदे जुदे ठेकाणे कन्यानुं सगपण करी आव्या. कन्या मोटी होवाथी लग्न पण नजीक दिवसमांज आव्युं अने भवितव्यताथी त्रणे वरोने समकाले एकज दिवसे लग्न आववाथी त्रणे जणा समकाले परणवा आव्या अने कन्याने परणवा माटे मांहोमांहे विवाद करवा लाग्या. एवामां अकस्मात् कन्याने सर्प करडवाथी मरण पामी. तेथी एक जणो तेनी साथेज अग्निमां बली मुओ, बीजो ते चिताना राखना ढगला पासे उपवास करीने बेठो, त्रीजो पर बने विषे कन्याने [illegible] करवानां विद्या औषधि लेवा गयो. तेने रस्तामां फरता रखडता केटलायेक दिवसो थया तेथी पण कांइ वळ्युं नहि. एक दिवस कांइक गामने विषे गयो अने त्यां कोइक स्त्रि पासे रोटला करावता तेणे लोट तेणीने आप्यो. ते स्त्रि रोटला घडवा बेठी एटले छोकरो बहुज रुदन करवा मांड्यो एटले तेणीये छोकराने उपाडीने चूलाने विषे नाख्यो। ते देखी ते माणस हा हा करतो बोल्यो के हे मूर्खि ! आ तें शुं कर्युं. बालक उपर आवो क्रोध करी बालकने चूलामां ते क्यांइ नखातो हशे के ! धिक्कार छे ताहारी स्त्रिपणानी बुद्धिने ! एटले ते बोली के प्रथम तुं रोटला खाइ ले पछी बधु सारु थशे. एटले तेणे भोजन कर्युं त्या बाद अमृतनो कुंपो घरमांथी लावीने तेना उपर छांटवाथी छोकरो सजीवन थयो ते देखी भा[illegible] चमत्की. रात्रिये ते कुंपो उपाडी चालतो थयो अने अनुक्रमे कन्यानो राख पडी हती तेना उपर अमृत छांटवाथी कन्या अने बली गयेल पुरुष बेठा थया. एटले उपवास करीने बेठेलो हतो ते अने जीवतो थयो ते तथा जीवाडनार

त्रणे जणा कन्याने माटे विवाद करवा लाग्या. एटले संकेत करी राखेली दासी बोली के हे स्वामिनि! तुं मने कहे के ते कन्याने त्रणमांथी कोण परणवालायक बने. त्यारे राणी बोली आजे तो निद्रा आवे छे माटे काले कहीश. एम कही निद्रा करी गइ. बीजे दिवसे अधूरी कथाने पूर्ण सांभळवानो प्रेमी राजा तेना घरेज आव्यो अने विषय सुख भोगवी कपट निद्रा करी सुवाथां दासीये अपूर्ण कथाने पूर्ण करवानुं कहेवाथी राणी बोली के जे पुरुषे अमृत छांटीने कन्याने जीवाडी ते तेनो पिता कहेवाय तथा जे कन्याना साथे जीवतो उठयो ते तेनो भाइ कहेवाय अने जे उपवास करीने बेठो हतो ते तेनो धणी थइ शके माटे कन्याना मावापे ते उपवास करनारने कन्या परणावी. वळी दासीये बीजी कथा कहेवानुं कहेवाथी राणी बोली. एक राजाये सोनी लोको सोनुं चोरे नहि माटे पोताना माणसोसहित खानपानना सामान सहित तेने भोंयरामां बंदोबस्त करीने राख्यो. ज्यारे घाट घडी रह्या पछी राजाये केटला दिवसो मजुरीना थया छे तेवुं पुछयुं एटले सोनीये छ मास बताव्या. त्यारे दासी बोली के भोंयरामां ज्यां सूर्य चंद्र नथी त्यां रात्र दिवसनी ने मासनी गणत्री थइ केवी रीते शके? माटे मने तो आश्चर्य बहुज थाय छे तेथी जल्दी कहे? राणीये कह्युं के निद्रा बहुज आवे छे माटे काले कहीश. वळी वार्ता सांभळवानो रसीयो त्रीजे दिवसे राजा आव्यो अने सूता पछी दासीये अधूरी कथाने पूर्ण करवा माटे कहेवाथी राणी बोली के ते सोनो रतांधळो हतो, तेथी रात्रि पडयानी खबर तेने पडी जती अने सवार थाय त्यारे देखतो हतो तेथी तेणे तमाम दिवसो गणी राख्या हता फरीथी दासीये कथा कहेवानुं कहेवाथी राणी बोली—जंगलने विषे एक जबरजस्त फळफुल पत्रोथी भरपूर भरेल अशोकवृक्ष हतुं पण तेनी छाया नीचे पडती नोहोती एटले दासी बोली, एम केम बने मने तो महा आश्चर्य थाय छे के वळी

छाया ते भूमि उपर न पडे तेवुं होय खरुं के? माटे कहे के तेनो परमार्थ शुं छे. राणीये कह्युं के काले कहीश. आजे तो निद्रा आवे छे. वली चोथा दिवसे कथा सांभलवानो प्रेमी राजा त्यांज आव्या अने सूतो एटले दासीना कहेवाथी कह्युं के ते वृक्षना नीचे जबरजस्त कूवो हतो तेथी वृक्षनी छाया ते कूवाने विषे पडवाथी भूमि उपर छाया देखाती नोहोती वली राणीये कह्युं के एक वनने विषे एक हाथनुं देहेरु हतु ने तेमां चार हाथना देव हता ! दासी बोली वाह ! माहारी वाहाली स्वामिनि वाह ! तुं तो रोजे नवी नवी ल्हेरखडी वातो काढे छे ? मने तो बहुज कौतुक थाय छे के एक हाथना देहराना अंदर चार हाथना देव समाय केवी रीते. राणीये कह्युं काले कहीश. आजे निद्रा आवे छे फरीथी पांचमी रात्रिये पण राजा त्यां आवी शयन करी गया पछी फरीथी दासीये अधूरी वात पूर्ण करवानुं कह्याथी राणी बोली के चार हाथना देव एटले चार हाथ लांबा देव नोहोता पण चार हाथवाला देव हता तेथी एक हाथना देहेरामां ते प्रवेश करी शकेला हता. आवी रीते छमास सुधी राजाने [illegible] पुत्रिये नवनवी वातो करीने रोकी राख्यो हवे बीजी राणीयोना सामु छ मास सुधी नहि जोवाथी तमाम एकत्र थइ विचार करवा लागीयो के ते धूतारीये कामण करी राजाने वश कर्यो छे माटे आपणे तेने मारीये तो सुख थाय. तेवी चिंतवना करी छिद्र जोवा लागीयो पण कांइ हाथमां आव्युं नहि. हवे चित्रकारनी पुत्री निरंतर प्रथमना फाटातुटा कपडा पहेरी एकांतमां जइ द्वार बंध करी पोताना आत्मानी निंदा करे छे. हे चेतन ! तुं अभिमान करीश नहि के हुं राजानी राणी थइ छुं, छ छ मासथी राजा [illegible] मेहेलमां आवे छे, बीजी राणीयोना सन्मुख जोतो नथी. पण ते ताहारे विचार करवाना छे, के राजाये तो तने हमणांज राणी बनावी छे नहि तो ताहारा भाग्यमां आवाज कपडां हता. वली राजा जो

[?]मान थाय तो तने क्षणमात्रमां एक रांक दासी बनावी दे वळी ताहारी शोक्य बेहेनोपर पण तुं सुखीपणानो गर्व अगर मत्सर धरीश नहि. तुं मदथी परनी निंदा करीश नहि. ए राज्य ऋद्धि लक्ष्मी वस्त्रालंकार विषयसुख ए राजाना प्रतापथीज मले छे अने ते पण क्षणिक छे माटे तुं शांति राखी अभिमानने त्याग करजे एवी रीते निरंत्तर पोताना आत्मानी निंदा करे छे. एक दिवस अकस्मात् बीजी राणीनी दासी ते शुं कहे छे ते जोवा आवी चडी एटले बारबंध करी बेठेल राणीने बबडती देखी तेणीये [?]णीयोने मोढे वात करी ते तो राजाने वश करवानो मंत्र बबडे छे समग्र राणीयोने छिद्र हाथमां आववाथी राजाने विनति करवा लागी के तुं अमारे त्यां आवतो नथी पण तेनो अमने शोक नथी परंतु आ तारी नवी आणेली राणी छे ते निरंत्तर वाघराना वेष जेवा लुगडा पेहेरी मंत्र बबडी कामण करे छे माटे जो जे क्यांइक तुं जीवनो जाय नहि. माटे अमो तो ताहारा हितने माटे कहीये छीये खोटुं माने तो जा तपास करी जो. राजाने आवी रीते भ[?]माववाथी तपास करी तो प्रथमना माफक आत्मनिंदा करती देखी राजा विचार करवा लाग्यो के आ राणी माहागुणी छे परनी निंदा नहि करता केवल आत्मानीज निंदा करे छे माटे धन्य छे आ राणीने ! एम विचार करी बीजी राणीयोने कह्युं के तमो सर्वे दुर्जन छो ! उत्तम जीवोनी निंदा करी आळ कलंक चडावी तेना पाप धोइ तमे नरकना खाता बांधो छो ने तेना उपर मने तिरस्का[?]र क[?]ाववा भरमावो छो माटे धिक्कार छे तमारा कुटिलपणाने ! एम कही सर्वेना शिरोमणि ते चित्रकारनी पुत्रिने पटराणी बनावी. चित्रकारनी पुत्री पण धर्मनुं आराधन करी तेमज पोताना आत्मानी निंदा करी सुखी थइ. तेवीज रीते परनी निंदा करवानो जे स्वभाव जेनो पडयो होय ते दुर करी जे भव्य प्राणि पोतानाज आत्म[?]नां निंदा करशे ते पापमेलने धोइ स्वर्ग

मो नो शीघ्रताथी अधिकारी थशे.

हवे चौमासी पर्वना आराधन करनारा भव्य जीवोये चोमासीना दिवसोने विषे पोते जे जे अतिचारो लगाव्या होय ते समग्रने गुरु महाराजश्री समक्ष आलोचना करवी अने मिच्छामि दुकडं देवो तेमां साधुओने चरण सित्तरीना ७० अने करण सित्तरीना ७० मली १४० अतिचारो थाय छे. कह्युं छे के,

यतः

समणधम्म १० संजम १७ वेय वच्चंच १० बंभगुत्तिओ ९, नाणाइतिअं ३ तव १२ कोह निग्गहो ४ इ। चरणमेयं, १

भावार्थः—दस प्रकारे श्रमण धर्म १०, सत्तर प्रकारे संयम १७, दसप्रकारे वैयावच्च १०, नवप्रकारे ब्रह्मचर्य ९. ज्ञानादिक त्रण ३, बार प्रकारे तप १२, क्रोध निग्रह चार प्रकारे ४ ए प्रकारे चरण सित्तरीकहेवाय छे.

यतः

पिंडविसोही ४ समइ भावण १२ पडिमाय १२ इंदियनिग्गहो, ५
पडिलेहण २५ गुत्तिओ ३ अभिग्गहो ४ चवकरणं तु, ॥ २ ॥

भावार्थः—पिंड विशुद्ध ४ समिति ५ भावना १२ पडिमा १२ अने इंद्रियनो निरोध ५ पडिलेहण २५ गुप्तिओ त्रण ३ अभिग्रह ४ ए करण सित्तरीना भेदो कहेवाय छे. तेनो विस्तार ग्रंथ मोटो थवाना भयथी इंहां लखता नथी तथा श्रावकोना एकसो ने चोवीस १२४ अतिचारो जे छे तेनुं संक्षेपथी वर्णन करवामां आवे छे.

यतः

पणसंल . ण ५ पन्न सकम्म १५ नाणाइअठपत्तेयं, २४ बारसतव १२ विरियतिगं३ [illegible] ५ वयाणपत्तेयं, ६०।१।

भावार्थः—संलेखणाना पांच अतिचारो नीचे प्रमाणे छे. हुं इंहां तपकर्म करुं छुं माटे आ लोकने विषे हुं म. [illegible]राजादिक थाउं एवा प्रकारनी आशंसा करे ते इहलोक आशंसा १, वली इंहां हुं विविध प्रका ना धर्मना अ. ष्ठानोने करुं छुं माटे परलोकने विषे हुं देव थाउं एवी आशंसा करे ते परलोक आशंसा कहेवाय २, अहियां अणसण करवाथी लोको माहारुं पूजन भली रीते निरंत्तर करशे माटे लांबो वखत जीवुं एवी आशंसा करे ते जीवित आशंसा कहेवाय ३, मने कोइ मानतुं पूजतुं नथी तेथी अगर निरंत्तर शरीरमां रहीने पीडा करनारा रोगो मने बहुज दुःख दे छे माटे हुं मरु तो सारुं आवी जे मरणनी आशंसा करे ते मरण आशंसा कहेवाय ४, वली माहारुं रुप तथा माहारा शब्दो सारा थाय तथा मने कामनो प्राप्ति थाय तथा गंध रस स्पर्श भोगादिक विगेरे सारा सारा मने मलो आवा प्रकारनो वांच्छा थाय ते कामभोगाशंसा कहेवाय ५, संलेखनान करीए. उपरोक्त प्रमाणे आत्माना अध्यवसाय करे तो तेने ए प्रमाणे अतिचारो लागे छे. तो ते उपरोक्त अतिचारोने विषे मने कोइपण अतिचार त्रणे कालने विषे लागेलो होय तो हुं मन वचन कायाथी गुरुमाहारज समक्ष मिच्छामि दुकडं मागुं छुं एवा प्रकारे आगल उपर पण जाणी लेवुं.

हवे पंदर कर्मादानना अतिचारो नीचे प्रमाणे बतावे छे. पोतानी आजीविका चलाववा माटे लकडान बाली तेना अंगारा कोलसा करवा तथा तेने वेचवा तथा इंटो आदिकने पकाववी. ते अंगार कर्म कहेवाय १. वनस्पतिना पत्रो, पुष्पो,

फळो इत्यादिकने छेदवा छेदववा अने तेओने वेचवादिक कर्म जे करवा ते वनकर्म कहेवाय २. गाडा आदिक तथा तेमना अंगादिक एटले पैडा, धोंसरा विगेरे बनाववा अने वेचवा ते शकट कर्म कहेवाय ३. गाडा तथा बलद आदिकने भाडे आपवा विगेरे ते भाटक कर्म कहेवाय ४. हल तथा कोदालादिकथी भूमिने खोदवी तथा पथ्थर आदिने घडवा तथा यवादिक धान्यादिक जे होय तेने भुंजवादिकनी क्रिया करवी ते स्फोटक कर्म कहेवाय ५. प्रथमथीज मलेच्छादिक वर्गने द्रव्यादिक आपी हस्तिनो दांत आदिने मंगाववा अने वेचवा तेमज पोते जइने लाववा अने व्यापार करवो वेचवा ते दंतवाणिज्य कहेवाय ६. लाख, गळी, मणशील इत्यादि सुलित सडी गयेला धान्यादिकनो व्यापार करवो, वेचवो, ते लाक्ष वाणिज्यादि कहेवाय ७. मद्य, मांस, घी, तेल इत्यादि जे रस पदार्थो छे तेनो व्यापार करवो तेने वेचवा ते रसवाणिज्य कहेवाय ८. जेना भक्षण करवाथी मानुष्यो मरणने पामे ते विष कहेवाय अने एवा विषनो जे व्यापार करवो ते विषव्यापार कहेवाय ९. बे पगवाला अने चार पगवाला जीवादिकनो व्यापार करवो ते केश व्यापार कहेवाय १०. तल तथा शेलडी आदिने यंत्रना अंदर पीलना ते यंत्र पीलनकर्म कहेवाय ११. बलदादिकना वृषणो तथा कर्णादिकने छेदन करवा ते निर्लांछन कर्म कहेवाय १२. क्षेत्रादिकना अंदर अग्नि लगाडी बालवा ते दवदाहन कर्म कहेवाय १३. गंहु, जुवार आदिनो पोंक पाडवो अने सरोवर, द्रहादिकने शोष करवो ते प्रसिद्ध छे ते कहेल छे. १४ असती तेमज कुशील स्त्रि तथा दासी आदिक स्त्रियोनुं पोषण करवु ते असति पोषण कर्म कहेवाय १५. ए प्रकारे पंदर कर्मादानना अतिचारोने आलोववा, अने मिच्छामि दुक्कडं देवो.

हवे ज्ञानना आठ अतिचारोने बतावे छे. अकाल वेलाये अगर जे दिवस निषेध करेल होय ते दिवसे श्रुतनुं अध्ययन

करे १. गुरु महाराज तथा ज्ञान तथा ज्ञानना उपकरणादिकने पग आदि वडे करी संघट्टो करी आशातना करे, अविनय करे. २. तथा ते उपरोक्त सर्वेनु बहुमान न करे. ३. उपधान तथा योगादिक वहन कर्या विना श्रुतनु अध्ययन करे ४. जेना पासे जे प्रकारे श्रुतनो अभ्यास कर्यो होय ते गुरुना नामने लोपे, उडावी दे. ५. देववंदन अने प्रतिक्रमणादिकने विषे शुद्ध अक्षरने बोले नहि, अशुद्ध बोले. ६. ते प्रमाणे अशुद्ध अक्षरो बोलवाथी शुद्ध अर्थने पण बोले नहि, अशुद्ध अर्थने बोले. ७ तेने विषेज अशुद्ध सुत्रोने तथा अशुद्ध अर्थने बोले. ८.

हवे दर्शनना पण आठ अतिचारो देखाडे छे. देवगुरु धर्मने विषे शंका करे १. सर्वे दर्शनो सारा छे एम जाणी सर्वेने विषे शंका करे २. हुं धर्म करुं छुं तो ते धर्मनुं फल मने थशे के नहि तेवी शंका करे ३. मिथ्यात्वीयोना मान महत्वपणाने देखी तेना उपर तीव्र राग करे ४. साधु आदिकना गुणो तेनी प्रशंसा करे नहि ५. नवीन प्रतिबोध पामेला श्रावकादिकने स्थिरता करे नहि ६. स्वामीभाइयोना वात्सल्यने करे नहि ७. पोतानी शक्ति होय छता जैनशासननी प्रभावना उन्नत्ति न करे ८ ए प्रकारे दर्शनना आठ अतिचारो कह्या.

हवे पांच समितिना इर्यासमिति आदिना तथा मनोगुप्त्यादि त्रणगुप्तिना ते प्रकारे प्रतिपालन नहि करवाथी चारित्रना आठ अतिचारो कह्या छे तथा अनशन, उनोदरी इत्यादि बार प्रकारना तप भेदोने सम्यक् प्रकारे नहि करवाथी तपना बार अतिचारो कह्या छे तथा मनबल, वचनबल, कायबल विगेरेने देववंदन, प्रतिक्रमण, स्वाध्याय, दान शीलादिकने विषे नहि फोरववाथी वीर्यना त्रण अतिचारोने कहेला छे.

चौमासा व्याख्यान. ॥ ६१ ॥ | तेर काठीयानुं स्वरूप.

तथा सम्यकत्वना पांच अतिचारोने कहेला छे ते देखाडे छे. श्री जिनेश्वर महाराजे कहेला पदार्थोने विषे संदेह करवो ते शंका १. अन्य दर्शननी अभिलाषा करवी ते कांक्षा २. धर्मफलनी प्राप्ति विषयमां संदेह करवो ते विचिकित्सा अथवा मलीन शरीर वाला साधुओने देखी जुगुप्सा करवी ते विचिकित्सा. ३. मिथ्यादृष्टियोनी प्रशंसा करवी ते कुलिंगि प्रशंसा ४. मिथ्याद्रष्टियोना साथे परिचय करवो ते कुलिंग संस्तवः ५.

हवे बार व्रतोना साठ अतिचारोने देखाडे छे. तेमां प्रथम स्थूलप्राणातिपात विरमणव्रतने विषे पांच अतिचारो कहेला छे. निर्दयपणाथी, ~~कषायादिकवडे~~ करी पशु आदिकने ताडना करवो ते वध. १. दोरडा आदिकथी तेओने गाढ बंधनथी बांधवा ते बंध. २. शस्त्रादिकथी कर्णादिकनुं छेदन करवुं, वृषण आदिकने छेदवा, चामडीनो छेद करवो अथवा छविः शरीर कहेवाय छे तेनो छेद करवो ते छविछेद. ३. गाय आदिकना स्कंधने विषे तथा पृष्टने विषे तेमना सामर्थ्य, पराक्रम अधिक भार भरवो ते भार. ४. वृषभादिकने खानपान आदिकनी वेला थया छतां पण अन्न, पाणि, घास विगेरेनुं निवारण करवुं, आपवुं नहि ते भक्तपान व्यवच्छेद. ५.

स्थूलमृषावाद विरमणव्रतने विषे पांच अतिचारो देखाडे छे. तुं चोर छे, तुं जार छे, इत्यादिक वगर विचार्ये बीजाने कहेवुं ते सहसा अभ्याख्यान १. एकांतने विषे रहेला बीजाओने देखी आ लोको राज विरुद्ध कांइ चिंता करे छे एवा वचनो लोकोने विषे बोलवा प्रकाशवा ते रहो अभ्याख्यान २. विश्वास पामेली स्त्रीये अगर विश्वास पामेल पोताना मित्रोये कांइ पण जे गुप्त कहेल होय ते सर्वे बीजाना पासे प्रकाश करवा ते स्वदार मंत्रभेद कहेवाय. ३. कष्टने विषे पडेल कोइने दुःखी

थतो जोइ तुं आ प्रकारे बोल इत्यादिक प्रमाणे तेने खोटी शीखामण आपवी ते मृषोपदेश ४. तथा कूडा लेखो करवा ते प्रसिद्ध छे ५.

हवे स्थूल अदत्तादान विरमणव्रतने विषे पांच अतिचारो देखाडे छे. चोरे चोरी करीने आणेल वस्तुने ग्रहण करवु ते स्तनाहृतं १. चोरोने शंबलादिकना आपवावडे करी तेनी साहाय करवी ते स्तेनप्रयोग २. घी आदिक वस्तुओने विषे तेना समान वस्तुओनी मेलवणी करवी ते तत्प्रतिरूपक्षेप ३ विरुद्ध राज्यादिकने विषे लाभने अर्थे वस्तुओने वेचवाने माटे गमन करवुं ते विरुद्धगमनं ४. लोकने विषे प्रसिद्ध तूला मापो होय तेने विषे फेरफार करी वधारे ओछा करवा ते कूट तूला कूट मान. ५

हवे स्थूल मैथुनविरमण व्रतने विषे पांच अतिचारोने देखाडे छे. वेश्याने विषे १. विधवाने विषे २. कन्याने विषे ३. गमन करवुं ते अपरिगृहीतागमनं १. भाडु आपीने थोडा कालने माटे पोतानी करी तेने विषे गमन करवुं ते इत्वरीगमनं २. अंग एटले स्त्रिपुरुषोना चिन्हो अने ते थकी अन्यानि बीजा अंगोपांगादि स्तन, काख, साथल, मुख आदिनि तेने विषे रमणं गमनं ते अनंगक्रीडा ३. पोताना बाळक बालिकानाज पेठे परना बालक बालिकाने परणाववा ते पर विवाहकरणं ४. कामभोगने विषे गाढ अभिलाषा धारण करवो ते तीव्रानुराग. ५

हवे स्थूलपरिग्रह परिमाणव्रतने विषे पांच अतिचारोने बतावे छे गणिम १. धरिम २. मेय ३. परिछेद्य ४. भेदथी चार प्रकारे धनना शाली अने घंउ आदिक धान्य समर्घ महा मूल्यवाला होय तेना सत्यंकारादिकथी स्वीकार करीने नियमनी अवधि आवे त्यां सुधी तेने तेज जग्याये स्थापन करवुं ते व्यवस्थापन. १ क्षेत्र वास्तुना मध्यवर्ति वृत्यादिकनु दुरी करवु ते

दुराकरण. २ आधि पूर्ण थशे त्यारे हुं गृहण करीश इति बुद्धिवडे करी सुवर्ण अन रौप्यादिक जे ते पोतानी स्त्रियादिकने आपवु. ३ कुप्यस्य स्थालकादिकादिकोने दशकादि होय तेनो संयोग करी पांचकाकादिक करवु. ४ प्रथम सामान्यथी नियमादिकने करीने पछी मध्यमां पेटाभागमां द्विपद चतुष्पदादिकने गणवा. ५

हवे छठा दिशा परिमाण नामना गुणव्रतने विषे पांच अतिचारोने कहे छे. उंचे नीचे अने तिरच्छ तिर्यग् प्रमाणने अतिक्रमण करी कोइ वस्तुने लाववा माटे अने मोकलवा माटे त्रण अतिचारोने कहेला छे. ३ अन्य दिशाना योजनोने संक्षेप करी बीजी अन्य दिशाओने विषे वधारवाथी क्षेत्रवृद्धि थाय छे. ४ पोते कांइक पोतानी मेलेज दिशानु परिमाण कर्यु होय ते विसरी जाय ते स्मृति अंतर्धानं. ५ ए प्रकारे पांच अतिचारो छठा व्रतना कह्या छे.

हवे सातमा भोगोपभोग व्रतने विषे पांच अतिचारोने कहे छे जे माणसे सचित्त भक्षण करवानो नियम लीधेलो होय तेणे अगर जेणे सचित भक्षणनु प्रमाण परिमाण करेल होय ते माणसे दाडिमादि सचित्तादिकना भक्षण करवाथी अतिचार लागे. १ पाकी गयेल आम्रफलादि सचित्त वस्तुथी प्रतिबद्ध होय तेना भक्षण करवाथी अतिचार लागे. २ चाल्या विनाना कणिकादिकने अप्पोल कहे छे तेनु भक्षण करवु ते अतिचार लागे. ३ तथा पृथुकादि पोंकने दुप्पोल कहे छे तेनु भक्षण करवु ते अतिचार लागे. ४ जेने विषे नाना नाना जीवो होय अने भक्षण करता छता पण तृप्ति थाय नहि सुक्ष्म बीजोवाली औषधियो भक्षण करवाथी अतिचार लागे ५ ए पांच अतिचारोने कहेला छे.

हवे आठमा अनर्थ दंड विरमण व्रतने विषे पांच अतिचारो कहेला छे. कामनी वृद्धि करनारा शास्त्रोनो अभ्यास करवो

ते कंदर्प १, मुखचक्षु भ्रकुटी विगेरेनी चेष्टा पूर्वक विक्रियारूप भांड चेष्टा करवी ते कौकुच्य २, गाळो आपीने असंबद्ध वचनोनो भलाप करवो ते मौखर्य ३, संयुक्त रहेल खारणीयो मुशल घंटी आदिने एक बीजा साथे धारण करवा ते संयुक्ताधिकरणं ४ स्नानादिक करवाना समये तेल अने माटि आदिक अधिक सामग्री मेलववी. अने तेथी सरोवरादिकने विषे स्नानादिक करवाथी पृथ्वीकाय अपकायादिकनी विराधना करवी ते भोगोपभोगातिरेकः ५

अथ नवमा सामायिक व्रतने विषे पांच अतिचारो कहे छे. मनने विषे पाप व्यापारनुं चिंतवन करवुं ते मनोदुःप्रणिधानं १, वचन वडे करी [illegible] करवी ते वाग्दुःप्रणिधानं २, ज्यां पुंज्याप्रमार्ज्या विनानुं स्थान होय ते ठेकाणे हस्तादिकनो प्रक्षेप करवो ते कायदुःप्रणिधानं ३, सामायिकन करीने मुहूर्त्त मात्र पण तेमनी सेवना करवी नहि एटले सामायिक लइ सामायिक [illegible] जे कार्यो [illegible] सामायिकना फलनी प्राप्ति थाय छे तेवा कार्यो नहि करता गेरलाभ थाय तेवा कार्यो करवा ते अनवस्थानं ४, तथा में सामायिकने कर्युं के नहि तेना स्मरणने विसर्जन करवुं भुली जवुं ते स्मृतिविहीनता. ५

हवे दशमा देशावकाशिक व्रतने विषे पांच अतिचारोने कहे छे. बीजाना प्रत्ये कहेवुं के तुं अमुक वस्तु लाव एम कही अभिग्रह करेल देशथी वस्तुने मंगाववा ते आनयन प्रयोगः १, ताहारे आ माहारी वस्तु घरादीने विषे लइ जवी एम कही पोताना पासे रहेली विशेष वस्तु पोताना अभिग्रह करेल देशथी स्थानांतरे मुकाववी ते प्रेष्यप्रयोगः २ कोइक कार्यथी बोलाववो देखी पोताना कार्यने माटे शब्द करीने बोलाववो ते शब्दानुपातः ३ तेज प्रकारे बीजाना प्रत्ये पोतानुं रूप देखाडवुं ते रूपानुपातः ४ अभिग्रह करेल देशना बाहार कार्य जणाववा माटे पथ्थर आदिनो प्रक्षेप करवो ते पुद्गलक्षेपः ५

हवे अग्यारमा पौषधव्रत विषे पांच अतिचारोने कहे छे. नहि पडिलेहण करेल तथा बराबर तपास नहि करता जेम तेवी रीते उपर चोटली प्रतिलेखना करेल पाट अने संथारा उपर संथारो करवो १, पूंज्या विनानी पाट तथा संथारा उपर संथार करवो २. भूमिशुद्धि जोया विना अशुद्ध भूमिना उपर लघुनीति वडी नीतिपर ठरवी ३. प्रमार्जन कर्या विनानी अशुद्ध भूमिने विषे लघुनीति वडी नीतिने परठववी ४. प्रातःकालने विषे हुं अमूक प्रकारना आहारने बनावीश ए प्रकारना चिंतवना करवी.

बारमा अतीथि संविभागने विषे पांच अतिचारोने कहे छे. साधुने पोताना घर तरफ आवता देखी दान नहि आपवानी बुद्धिथी आपवा लायक द्रव्यने सचित वस्तुना उपर स्थापन करवी १, सचित्त फळादिक वस्तुने आपवा लायक पदार्थ उपर ढांकवी २, मोदकादिक द्रव्य पोतानुं होय छतां परनुं छे एम कहेवुं. ३ आ दरिद्रि छे तो पण दान आपे छे, तो तेनाथी हुं शुं हीन छुं एवी रीते मात्सर्य धरीने दान आपवुं. " आहार लावीने आहार करी रहेला अने आहार करता एवा साधुओने कहेवुं के जेम मारो अभिग्रह पण भांग्यो नहि अने साधुओ वस्तुओने पण ग्रहण करता नथी एवा प्रकारे कहेवुं ते. ५

ए प्रकारे बार व्रतोनो साठ अतिचारो थया सर्वेने एकत्र करवाथी १२४ अतिचारो थया. ते अतिचारोने विषे जे कोइ अतिचार लाग्यो होय तेनो मने मिच्छा मि दुकडं हो ए प्रकारे श्री शंघादिकना पासे कहेवुं. आवी रीते सत्य मिच्छा मि दुकडं श्रीशंघ समस्त आपवाथी सर्वे इष्ट अर्थोनो सिद्धि थाय छे.

इति श्रीतपागच्छगगनशिरोमणिः, श्रीजैनशासनश्रृंगारभूत, निरंतर शुद्धध्यानारूढ श्रीमान् १००८ बुद्धिविजयजी (बुटे-

रावजी) माहाराजना मुनिमंडल मुकुटमणि, गणिवर्य श्रीमान् १००८ मुक्तिविजयजी (मुलचंदजी) माहाराजना शिष्यवर्य शांतसागर श्रीमान् १००८ गुलाबविजयजी महाराजश्रीना शिष्य मुनिराजश्री मणिविजयजीये चोमासी व्याख्यान नामना ग्रंथनुं भाषांतर श्रीघोलाम वीतराग भगवान श्रीपद्मप्रभुमाहाराजनी कृपायी संवत् १९८१ ना आसो मासनी शुक्ल पूर्णिमा अने शुक्रवारे पूर्ण कर्यो, ते श्रोतावक्ता महानुभावोने चिरकाल सुखी कल्याण मंगलिकनी माला आरोग करनार थाओ.

प्रातःस्मरणीयश्रीमन्मुक्तिविजय मुलचंदजीगणिगुरुभ्योनमः

तेरकाठीयानुं स्वरूप.

यतः

त्रैकाल्यंजिनपूजनंप्रातिदिनंसंघस्यसन्माननं, स्वाध्यायोगुरुसेवनंचविधिनादानंतथावश्यकं,
शक्त्याचव्रतपालनंवरतपोज्ञानस्यपाठस्तथा, ह्येषःश्रावकपुंगवस्यकथितोधर्मोजिनेंद्रागमे, ॥ १ ॥

भावार्थ—शास्त्रकारमहाराजा भव्यजीवोने उपदेश करे छे के जे श्रावकवर्गने विषे श्रेष्ठ श्रावक होय तेनो धर्म छे के जिनेश्वर माहाराजना आगमनं श्रवण करवु अने ते श्रवण करवाथी तेने शुं लाभ थाय छे तथा जैनागमने विषे शुं स्वरूप बतावेल छे ने तेमां केवा प्रकारनी करणी करवी बतावेल छे के ते करणी करवाथी श्रावक श्रेष्ठपणानी छापने मेलवे ते कहे छे प्रातःकालने विषे सुगंधि द्रव्य पदार्थोथी वासक्षेपादिकथी प्रभुपूजा करे मध्यान्ह समये केसर बरास सुगंधि पुष्पादिकथी पूजा

च भासी व्या-ख्यान.

॥ ६४ ॥

करे सायंकाले दशांग आदि धूपादिकथी पूजा करे विशेषमां बनी शके तो निरंतर अष्टप्रकारी पूजा करे आवी रीते त्रिकाळ प्रभुपूजा करवी. तथा दिनप्रतिदिन श्री संघ छे तेनु सन्मान अने निर्मळ भक्ति करवानो तथा निरंतर कर्मग्रंथादिक प्रकरण आदिनो स्वाध्याय ध्यान करवानो तथा श्रद्धा सहित सद्गुरुनी सेवा करवी तथा विधिपूर्वक सुपात्रने दान देवानो तथा विधि सहित आवश्यादिक क्रिया करवानो तथा निरंतर पोताने शक्ति मुजब तप कर्म करवानो तेमज यथाशक्ति व्रत क्रियाने अंगीकार करी तेनुं प्रतिपाळन करवानो तेमज निरंतर ज्ञान ध्यान करी नवीन ज्ञान शीखवानो तथा शीखेलाने याद करवानो धर्म श्री जिनेश्वर माहाराजना आगमने विषे श्रावक श्रेष्टनो धर्म कहेल छे अर्थात् ए उपरोक्त प्रमाणे धार्मिक क्रिया करनारने जिनेश्वर माहाराजा श्रावक वर्गने विषे श्रेष्ट गणे छे.

त्यारे हवे सिद्ध थयुं के धर्महीन माणस कदाच श्रावकपणानो दावो करवा जाय तो उपरोक्त. वचनो तेना श्रावकपणाने दुर करे छे माटेज धर्मरहित प्राणि श्रावकनी गणत्रीमां गणाइ शकतो नथी. वर्त्तमानकाळने विषे धर्मगुरुओ भव्य जीवोने बोध आपवा बेसे तो प्रथम तेने सांभळवाज आवे नहि कदाच सांभळवाना भाव होय तो पण सांभलवा जवानुं मनन थाय कदाच मन थाय तो संसारना अनेक प्रकारना आवरणो आडा आवे कदाच आवरणोने हठावे तो प्रमाद उदय आवे थाय छे जइए छीये घणो टाइम छे. आज नहि तो काले अठवाडीये पखवाडीये हजी धर्मगुरु रहेवाना छे विगेरे भावनाथी आलसु बने कदाच मातापीता भाइ बेहेन भार्या मित्र पाडोशी विगेरेना दबाणथी जाय तो शून्य चित्ते सांभळे एक कानेथी सांभळी बीजे काने काढी नाखे धर्मगुरु पुछे अगर बीजा पुछे तो शुं करीये केम करीये घणी उपाधि घणो जंजाल छे कांइ गम पडती नथी.

तेर काठीयानुं स्वरुप.

बीजा सांभलीने ठपको आपे त्यारे कहे के करमना काठीया वलग्या छे. ते कांइपण धर्म करवा सांभलवा देता नथी कर्मना काठीया पासे अमारुं कांइपण जोरशोर चालतुं नहि होवाथी जिंदगी एळे जाय छे थयुं त्यारे केम करीये जे बनवानु हशे तेम बनशे आवा पराक्रम शुन्य वचनोने बोली धर्मक्रिया नहि करतो पापना पोटला बांधी संसारनी वृद्धि करी दीर्घकाल सुधी [illegible]मां परिभ्रमण करे छे काठीयानुं स्वरूप नीचे प्रमाणे छे.

धर्मक्रिया करनाराओने वच्चे अंतराय नाखनारा तेरकाठीयाओनुं स्वरूप.

एकदा प्रस्तावे चरम तिर्थंकर भगवान् श्रीमन्माहावीर माहाराजा ग्रामानुग्राम विहार करता घणां भव्य प्राणिने बोध करता मिथ्यात्वरुपी अंधकारने विषे अंध बनेला जीवोने पोताना वचनामृत रुपी अंजनशलाकाथी.जनसमुदायनी चक्षुने विषे अंजन करी तत्वरुप नेत्रोमां तेजस्वीपणुं प्रगट करता कोटाकोटी देवोना समूहथी सेवायेला गौतमादिक परमलब्धिमान् अने केवली मन [illegible] अवधिज्ञानि श्रुतकेवली वादि विगेरे चौदहजार मुनि मंडलना परिवारथी तेमज प्रचंड प्रबल प्रखरशील सन्नाह संपन्न प्रवर्त्तनी चंदनबाला महत्तरादिक छत्रीश हजार साध्वी वर्गथी सेवायेला समग्र परिवारथी व्याप्त थयेला राजगृह नगरना उद्यानने विषे आवी समवसर्या ते समये भगवानने वंदन नमन स्तवन करवा निमित्ते चोसठ इंद्रो पोतपोताना परिवार सहित त्यां आव्या [illegible]मां उद्यानपाले जइ श्रेणिक माहाराजने महावीर स्वामी पधार्यांनी वधामणि आपवाथी अति आनंद [illegible]मां स्नान करेल राजा तेने बहु दानमान आपी विदाय कर्यो अने पोते भगवान जे दिशामां हता ते दिशा तरफ सात आठ पगला जइ भगवाने वंदना करी स्नानमानथी पवित्र थइ देदीप्यमान वस्त्रालंकारने धारण करी समग्र परिवारथी भूषित

थइ पट्टहस्ती उपर आरोहण करी वाजिंत्रना नादथी गगनमंडलने पूर्ण करतो श्रेणिक राजा भगवानने वंदन करवा चाल्यो. ते समये देवतायें भुवनपति ज्योतिषीने वेमानिक देवोये समवसरणनी रचना करी प्रथम वायुकुमार देवताये एक योजन भूमि शुद्ध करी मघकुमार देवताये सुगंधि पाणिना छंटकाव कर्यो ऋतुकुमार देवोये पंचप्रकारना सुगंधि पुष्पोनी समवसरणमां ढींचण सुधी वृष्टि करी अने देवोये रजत सुवर्ण अने रत्नमय प्राकार त्रण कोट किल्ला बनाव्या वच्चे सुवर्णमां हीरामणि माणिक्य रत्नघटीत सपादपीठ सिंहासन रच्युं उपर अशोक वृक्षने स्थापन कर्युं चार दिशाओना चारे बारणाओमां बन्ने बाजु एक एक एम कुल बे देवताओ चामरो लइ खडा थया. छडीदार देवो खडा थया बन्ने बाजु धूपनी घडीओ स्थापन करी बन्ने बाजु वावडीयो स्थापन करी एक बाजु भगवाने विश्रांति लेवा देवछंदो रच्यो भगवान् करुणाना समुद्र माहावीर माहाराजा भव्य जीवरुपी कमळोने विकस्वर करी सद्गतिमां स्थापन करवा आठमाहाप्रातिहार्य युक्त चोत्रीश अतिशय ऋद्धि अने पांत्रीश वाणीगुणो संयुक्त सुवर्ण देवरचित नव कमलोने विषे पोताना चरण कमलने स्थापन करता हे नाथ, तुं जीव ! हे देव ! तुं जय हे प्रभु ! तुं चिरकालनंद ! हे देवाधिदेव ! तुं घणा वर्ष आ भूममंडल पर विचर ! हे करुणासागर ! जगतना जीवसमुहको संसार समुद्रथी उद्धार कर ? ए प्रकारे इंद्रनरेंद्रनागेंद्र देवेंद्रना जनसमुदायथी ? स्तवाखवाता थयेला भगवान माहावीर माहाराजा चैत्य वृक्षने प्रदक्षिणा करी पूर्व दिशा सन्मुख मुख करी पादपीठ पर पोताना चरण कमलने स्थापन करी सिंहासनना उपर वर्धमान स्वामी बीराजमान थया. अने भगवानना पछाडी भामंडल सिंहासनने विषे हतुं तेमां भगवाननुं प्रतिबिंब पडवाथी तमाम देव अने मनुष्य वर्गादिक भगवानना रुपने सुखे करी निहालवा लाग्या. भामंडलना अंदर रुपनुं

संक्रमण न थाय तो कोइ भगवानना रुपने जोइ शके नहि कारण के तिर्थंकर माहाराजा अनंतरुपना धणी छे माटे ते समये व्यंतरो [illegible] देवोये त्रण दिशामां बीजा त्रण रुपो भगवानना कर्या. श्रेणिक माहाराजा पण त्यां आव्यो हाथी उपरथी नीचे उतरी छत्रचामरो मुकुट उपानह अने वाहन तांबुलादिकने त्याग करी समवसरणमां प्रवेश करी राजाये तथा इंद्रोये देवोये अंगनाओये साधु साधवीओये मनुष्यो अने मनुषनी स्त्रियो विगेरेये भगवानने प्रदक्षिणा करी पोतपोतानी दिशाथी प्रवेश करी सर्वे उचित आसने बेठा आ प्रकारे बार पर्षदा बेठी हवे शास्त्रकार माहाराजा बार पर्षदानुं वर्णन करे छे.

यतो[illegible] शलाकापुरुषचरित्रे भगवा[illegible]हेमचन्द्रप्रभुपादैः

प्रविश्य पूर्वद्वारेण, निषेदुः साधवः क्रमात्, वैमानिकस्त्रियः साध्व्य, श्चोर्ध्वाएश्चावतस्थिरे, ॥ १ ॥

भावार्थः—साधु साधवीयो अने वैमानिकनी देवीयो पूर्व दिशाने विषेथी प्रवेश करी भगवानने नमस्कार अग्नि खुणने विषे बेठा परंतु साधवीयो अने वैमानिकनी देवीयो भगवाननी वाणी उभा थकाज सांभले आवो क्रम छे.

प्रविश्यऽपाच्य[illegible]रेण, नत्वाऽर्हंतं[illegible]ते, अतिष्टन्भवनपति, ज्योतिष्कव्यंतरस्त्रियः, ॥ २ ॥

भावार्थः—भूवनपति व्यंतर अने ज्योतिषीनी देवीयो दक्षिण दिशाथी प्रवेश करी भगवानने नमस्कार करीने नैरुत खुणे बेठो.

प्रवि[illegible]यपा[illegible]श्चमद्वारा, [illegible]थरे, भवनाधिपतिज्योतिर्व्यंतराश्चमरुद्दिशि, ॥ ३ ॥

भावार्थः—भूवनपति व्यंतर अने ज्योतिषीना देवो पश्चिम दिशाथी प्रवेश करी भगवानने नमस्कार करी वायव्य खुणे बेठा.

प्रविश्यचा[illegible], भग[illegible]तंप्रणम्यच, क्रमेणतस्थुरैशान्यां, वैमानिकनरस्त्रियः, ॥ ४ ॥

भावार्थः—वैमानिक देवो मनुष्यो अने स्त्रियो उत्तर दिशाथी प्रवेश करी भगवानने नमस्कार करी इशान खुणे बेठा. ए उपरोक्त प्रमाणे बारे पर्षदा गोठवाइ गइ. तिर्यंचो बीजा प्राकारमां बेठा. आ समये शरदृऋतुना पूर्णिमाना समान उज्वल यश कांतिवाला भगवान् सजल मेघना गंभोर गर्जारवना नाद समान मधुर दिव्य ध्वनीथी मालकोश रागमां देशना देवा लाग्या ते भगवानना मधुर रागने देवताओ वीणा वांसली आदिक वाजित्रोना मधुररागथी पूरवा लाग्या. हवे भगवान् देशना आपे छे.

आनेत्यानिशरीराणि, विभवोनैवशाश्वतः नित्यंसंनिहितोमृत्युः, कर्त्तव्यः धर्मसंग्रहः, ॥ १ ॥

भावार्थ—भो भव्याः आ आत्मा अनंतकालथी संसार चक्रवालने विषे परिभ्रमण करता सूक्ष्म भवो निगोदने विषे अनंता करे छे तेमां कांइक कर्मोने क्षीण करे छे वली तेमांथी व्यवहार राशीमां आवे छे वली केटलोयेक काल बेइंद्रि, तेइंद्रि, चारिंद्रिने विषे फरे छे वली तिर्यंच पंचेद्रियमां गमन करे छे वली त्यां जीवोनी हिंसा करी नरकने विषे जाय छे वली त्यांथी चवी तिर्यंचमां जाय छे त्यांथी वली पाछो नरकने विषे जाय छे आवी रीते पण घणो काल जीव रखडनारो थाय छे एम अनंतकाल रखडता घणा कर्मनी निर्जरा करी आ जीव नदीअयोगोल अने घुणाक्षर न्यायथी मानव जन्मने पामे छे मानव जन्ममां पण धर्मनी प्राप्तिवाला आर्यक्षेत्रनी प्राप्ति थवी दुर्लभ छे कारण के बत्रीश हजार विजयो कहेला छे तेमां एकत्रीश हजार नवसोने साडी चुम्मोत्तेर. ३१९७४ ॥ तो अनार्यज छे के जेमां धर्म आ एक शब्द अने बे अक्षरनो गंध सरिखो स्वप्नांतरने विषे पण नथी तेवा अनार्यने विषे उत्पन्न थाय छे अने वली त्यां सात व्यसनादिकने सेवन करी वली नरक तिर्य-

चा[illegible]नी गतिमां [illegible]र्धकाल सुधी रखडया करे छे माटेज मानव जन्म पामनारने आर्यक्षेत्रनी प्राप्ति बहुज दुर्लभ छे कदाच आर्यक्षेत्रनी प्राप्ति थाय तो श्रेष्ट कुल मलवु मुश्केल छे भारेकर्मी जीव मानुष जन्म पाम्या छता पग कर्मयोगथी कोली, नाली चमार, चंडाल, अंत्यज हीन जातिमां उत्पन्न थाय छे तेम छतां पण कांइक पुन्योदय होय तो ते थकी उत्तम वैष्नव, ब्राह्म-णा[illegible]कना कुलने विषे उत्पन्न थाय छे त्यां कुदेव, कुगुरु, कुधर्मनु आलंबन करी हडहडता मिथ्यात्वनु सेवन करी वली अनंत संसार [illegible] थाय छे माटे तेवा कुलोमां नहि उत्पन्न थता कदाच भाग्योदयथी सारा जैन कुलमां जन्म पामे तोपण नि-रोगी देह अने पंचेन्द्रिय[illegible] पटुपणु प्राप्त थवु बहुज मुश्कल छे कदाच पंचेंद्रियना पटुपणाने पण पामे तोपण शुद्ध देव, गुरु, धर्म मलवा बहुज मुश्केल छे वीतरागदेवने छोडी रागी, द्वेषी, क्रोधी, मानी, मायी, कपटी, अनुग्रहि, निग्रहि हरि, हरब्रह्मा, भैरव, गणेश, [illegible]पाल, कार्ति[illegible] हनुमान, यक्ष, राक्षस, भूत, प्रेत, पिशाच व्यंतर, भवानी, अंबाजी, यक्षिणी, व्यंतरी, पिशाचिनी आ[illegible]वरी, मेलडी, खोडीया आदि देवला देवीयोनी उपासना करवावालो थाय छे तथा विषयी, परिग्रहि, कपटी, मंत्र, तंत्र, जंत्र, मारण, स्थंभन, उ[illegible]टन, मोहन, छेदन, भेदन, वशीकरण कामण, टुमण, ज्योतिष वैदक [illegible]दिक, पा-खंडी, भगत[illegible], जोगी[illegible]या, सं[illegible]सां, बावा, अतित, वादि, फकीर, गारुडिक, इंद्रजालिया आदिक कुगुरुनी [illegible] करे छे अने [illegible] निंदे छे, भंडे छे, दंडे छे, खंडे छे वली वैश्नव, शैव, [illegible]लेक, परिव्राजक, चक्रांका, रोमन, प्रो-टेस्थ, [illegible]लिक, बौद्ध, सांख्य, आदि अनुयायीओना धर्मनु तेमज वैदिक आदि महा मिथ्यावी अने केवल नरमेध, स्त्रिमेध, पशुमेध, गोमेध, अश्वमेध, अजमेधादिक जीवहिंसामय धर्मने पामी तेने अने मुसलमानने कबरोनी मानता, पूजा करवा[illegible]

ष नासी व्या- ख्यान. || ६७ ||

थाय छे आवी रीते मानव जन्मने पाम्या छता पण कुदेव, कुगुरु, कुधर्मनी उपासना करवावाळो थाय छे तेथी पाछो अनंत संसार रजळनारो प्रायः करीने बने छे कदाच सुदेव, सुगुरु. सुधर्मनो प्राप्ति पुन्योदयथी मळे छे तो तेमना उपर श्रद्धा थवी बहुज दुष्कर छे कदाच रुची पुन्योदयथी थाय तो पण श्रृवण क वामां प्रेम बीलकुल थतो नथी नाटको, भांड, भवाया अने राजधरो, [illegible] [illegible] पुराणोना जूठा त ड कामां तल्लालीन बने छे तेथी शुद्ध धर्मनी सांभलवानी रुची थति नथी कदाच पुन्योदयथी तेम पण बने तो तत्वनी जीणी मोटी वातो समज नहि पड तां शुद्ध सद्दणा थती नथी नरक क्यां ने केवी रीते हशे निगोदमां अनंता जीवो छे तेनु प्रमाण शुं पा णना एक बिंदुमां असंख्याता जीवो छे ते साचु केम मनाय देवलोक कोणे देख्यु व्रत पालव मां केवल कायक अने भोगवंचना शिवाय कांइपण देखी शकातु नथी अपूर्व करण शुं, क्षपकश्रेणि शुं पुद्गलपरावर्तन शुं पल्योपम अने साग ।पमना द्रष्टांतोनो प्रत्यक्ष आधार कोण अने केवो विगेरे विगेरे अनेक शंकाओ कर्या करे तेथी सद्दहणा थवी मुश्कल छे कदाच कर्मना शुभ उदयथी सद्दहणा थाय तो पण आयुष अल्प होय छे अने तेथीज वीतराग [illegible] मा ।वीरस्वामी कहे छे के शरीरो अनित्य छे पिपलाना पाका पांदडा जेवा छे शरी ोन पडता [illegible] मात्र पण वार थती नथी माटे भव्यजीवोय शरी न क्षण मात्रमां शटन पटन विध्वंस भावना स्वभाववाळु जाणी निरंतर धर्मनो संग्रह करवो जोइये कारण के असार शरीर थकी धर्मभूत सारतत्व छे तेज खेंचवाथी मानव जन्म सफळ थइ शके छे वली वैभव पण शाश्वत नथी वैभवनी प्राप्ति पुन्योदय विना थती नथी कदाच वैभव मळयो तो स्थायी भावे नहि रहेता. स्वल्प समयमां द्रव्य नष्ट थइ जाय छे लक्ष्मी पाणिना परपोटा समान छे जेम

तेर का- ठीयानुं स्वरूप. || ६७ ||

पा ीमां प्रगट थयेल परपोटो क्षण मात्रमां विनाश पामे छे तेमज मानवोना लक्ष्मी पग चिरकाल रहेती नथी अने अढारे पापस्थानो सेवी जे लक्ष्मी उपार्जन करवामां आवे छे ते केवल जीवोने दुर्गतिमां लइ जनारी छे एवुं समजी माहानुभावोये न्याय नीतिथी लक्ष्मी उपार्जन करी देवगुरु धर्म सात क्षेत्र, परोपकार दीनदुस्थित स्वामी भाइयोनी भक्ति ज्ञानोद्धार तिर्थोद्धारादिकने विषे खर्ची वैभव पाम्यानुं सार्थक करवुं तेज श्रेयस्कार छे. वली वैभवने चोरो चोरे छे अग्नि बाले छे. भागादारा लुंटे छे राजा दंडे छे यक्षा हठथी पग हरण करे छे. आवा अनित्य वैभवना स्वरुपने जाणी सुज्ञ जीवो तेमां ममत्व भावने धारण नहि करता परलोकने विषे हितकारी थाय तेवा मार्गमां जोडवाथी सुखी अवस्थाने पामे छे वळी मरण तो निरंतर साथेजफरे छे. आ माहि जीवडो एम मनमां समजे छे के हुं बधुं परवारीने मरण पामोश पग तेने खबर पडतो नथी के आयुष वीजळीना जबकारा समान चंचल छे. वीजळी क्षग मात्रमां द्रष्टनष्ट थाय छे तेमज आ दुनियामां जीवो पग लगारवारमां मृत्युने शरण थइ हतान्होता थइ जाय छे. माटेज उत्तम जीवोये दिनप्रतिदिन धर्मनो संग्रह करवो. जीवोने समग्र सुखो अने सामग्री मलया छतां पग प्रमादी बनी धर्मक्रिया न करे तो ते पाछलथी बहुज पश्चातापना भोक्ता थाय छे. प्रमाद प्राणियोनो शत्रु छे प्रमाद परम द्वेष करनारो छे, प्रमाद सुगतिनो नाश करो कुगतिना अंदर लइ जनारो छे, प्रमाद एवा प्रकारनुं दुख आपनारो छे के तेनुं वर्णन करवुं थोडा टाइममां बनवुं संभवित नथी. कदाच जीवो प्रमाद त्याग करे तो पण तेने मोहराजाना तेर सेनापतियो आडा आवी अंतराय करे छे ते तेर नामो तेर काठीयाज छे अने तेनुं स्वरुप नीचे प्रमाणे छे.

यतः

आलस्समोहवन्ना, थंभा कोहा पमाय किवणता, भयसोगा अन्नाणा, [illegible] कोउहला रमणा, ॥ १ ॥

भावार्थः—आलस १, मोह २, अवज्ञा ३, अहंकार ४, क्रोध ५, प्रमाद ६, कृपणता ७, भय ८, शोक ९, अज्ञान १०, चित्तविक्षेप ११, कुतूहल १२, स्त्रिविलास १३, ए तेरकाठीया छे ते जीवोने धर्म श्रवण करवा देता नथी.

हवे ते तेरे काठीयानुं वर्णन प्रत्येके प्रत्येकनुं करवामां आवे छे अने तेओ समग्र जीवोने केवो व्याघात करे छे ते जोवानुं छे.

आ जीवने समग्र सामग्री मल्या छतां पण कोइ त्यागी महात्मा पासे धर्म श्रवण करवा जवानो भाव कदाच भवितव्यताना योगे थाय तो त्यां प्रथम आलस नामनो काठीयो आवीने खडो थाय छे. जेमके कोइ एक नगरने विषे कोइ सुविहित महात्मा जिनेश्वर माहाराजना अहिंसामय सत्य धर्मनो उपदेश आपता हता. ते सांभळी घणां जीवो व्रत प्रत्याख्यानादिक करवा लाग्या. ए समये मोहराजाने खबर पडी. तेणे उपरोक्त तेरकाठीया रुपी तेर सेनानी अने रागद्वेषादिक क्रोध, लोभादिक सुभटो कुमति कुटिलतादि अने अहंता ममतादिक तेमज निद्रा विकथादिक पंडिताणीयोना बोहोला पोताना परिवारनी सभा भरी. पोतानी सभाने [illegible] भराइ गयेली तेमज पोताना चरणकमलमां शिर झुकावी रहेली जोइ आनंदने विषे मग्न थइ मुछो पर हाथ [illegible] अने [illegible]जाबल उपर द्रष्टि फेरवतो मोहराजा बोल्यो. माहारा प्यारा सभासदो! अने माहारा बहादुर लड[illegible]ओ! आजे हुं तमोने जोइने तेमज तमोये स्व[illegible]क्रमथी सारी दुनीयाने आकर्षण करी, माहारी साम्राज्य

तेर काठीयानुं स्वरुप.

स्थितिमां जे वृद्धि करी छे तेने माटे तमारा पर हुं फिदा फिदा छुं. पोताना स्वामीप्र अखंड प्रेम राखी निर्मल चित्ते जे पोताना स्वामीने सेवन करे छे, ते स्वामी केम तेना पर प्रसन्न न थाय अर्थात् थायज अने तेथीज आजे हुं तमोने कोटीशः धन्यवाद आपुं छुं के दुनियामां चोतरफ तमोये तमारो स्वामी जे मोहराजा हुं तमारा पासे बेठेल छुं तेनी जयपताका फेरवी छे. तमोये चारित्र राजा अने सदाचार मंत्री तथा विवेक मुसद्दी अने सुमति राणी आदिनुं जडामूल काढेल छे तेनो मने तमारा तरफथ पूर्ण संतोष छे हवे आपणने कोइ जीतनारु नथी तेमज आपणने भय पण कोइनो नथी परंतु आजे एक नवीन समाचार सांभळ्या छे के घणे काळे श्री जिनेश्वरनो एक अधिपति आवेलो छे ते लोकोने फसाव पोतानी जाळमां नाखवा मांडेल छे माटे तेनो उपाय करवो जोइये अने हांकी काढवो जोइये आवा मोहराजाना वचनो सांभली सभा सघली मारो मारो, कुटो कुटो, पीटो पीटो नो पोकार करती गाजी उठी, शस्त्रो सजी सज्ज थइ गइ एटले मोहराजाये सिंहासनथी उभा थइ पोताना बे हाथ उंचा करी कह्युं बस करो ! माहारा शूरा सामंतो ! बस करो ! तमारी राज्यभक्तिनी वफादारीने धन्यवाद घटे छे ! एक बिचारी कीडीपर मोटु कटक लइ जवानी आवश्यकता नथी वली ते अधिपति गमे तेटलुं लोकोने भरमावे समजावे पण आपणे तो एवी बाजी रचो के तेना पासे कोइ जइज शके नहि, अने धर्म सांभलीज शके नहि. तेम थवाथी ते जिनेश्वर महाराजनो अधिपति लज्जा पामी चाल्यो जशे ने हाथ घसशे, वीलो थशे, झांखो थशे, दुनिया तेनी हांसी करशे अने आपणु जींदगीनुं शल्य जशे माटे कहो हवे कोण कोण तैयार थाय छे. आवा मोहराजाना वाक्यने सांभळी प्रथम आळस नामनो काठीयो उभो थयो अने माहराजाने नमस्कार करी कहेवा लाग्यो के स्वामिन् ! कोइ बीजानुं काम नथी, हुं एकलोज

जइने तोडी पाडीश ! शुं तेने माहारा पराक्रमनी खबर नथी ! माहाराजा बोल्या सावाश ! माहारा शूरा सरदार ! सावाश ! हुं तने पेछाणुं छुं के जगत्ने धूजावनार तुं एकज छे जा जा वीर ! वेगे जा ! दुश्मनोनु जड मुल काढी वेहेलो आवजे ! तने मार्ग कल्याणकारी हो ! सभा सर्व देखे छे ने माहाराजाए आज्ञा करेल आलस नामनो काठीयो सभाथी बाहार नीकल्यो अने गुरुमाहाराज पासे धर्मश्रवण करवा जनाराना शरीरमां शीघ्रताथी पेठो. जेम मदिरा ने धंतुराना पानथी चेतना नष्ट थाय तेम भव्यजीवनी बुद्धि रुपी चेतना नाश पामी एटले आलस आववा मांडयुं आवी रीते थवाथी भव्यजीव अंग मरडवा मांडयो बगासा खावा लाग्यो हाथ पगना आंगला मरोडी टचाका फोडवा मांडयो डचकारा करवा लाग्यो उभो थइ पग तरछोडवा लाग्यो अने विचार करवा लाग्यो के ठीक त्यारे जइये छीये, जवाय छे, थाय छे, हजी तो घणो टाइम छे, अत्यारे आलस थाय छे तो काले जइशुं हजी तो गुरुमाहाराज आजेज पधार्या छे मांटे आज नहितो काले पण जइश. तेमां चूक पडवानी नथी हशे त्यारे संसारी जीवडा छीये, रोजे कांइ आपणाथी थोडोज धर्म सांभली शकाय तेमहतो ! आजे तो आलस आवे छे आवी रीते पातना सज्जड मतापे आलसे तेना उपर संपूर्ण साम्राज्य चलाव्युं अने तेथी मंदता धारण करी रह्यो एटलामां विवेक उदय तेमना शरीरमां प्रवेश कर्यो तेथी वली विचार बदलाणो अने चिंतवना करवा लाग्यो के अरे मूर्ख ! ताहारी ते बुद्धि वली गइ छे के शुं ! कोइक दिवसे धर्मगुरु मलया तोये तुं हजी काल काल करे छे ! तने खबर छे के काले शुं थशे ! काल कोणे दीठी छे काले तुं जीवतो होइश ते कोने खबर छे, काले तुं सुखी होइश ते कोणे तने कहेलुं छे. काले तुं निरोगी होइश तेनुं प्रमाण शुं ! काले तुं कुटुंबचिंताथी रहित होइश तेनो आधार शुं ! ने काले धर्म सांभलीश ते केवा हिसाबे !

आजनी काल करीश तो वली काल कार्यप्रसंगथी काल करीश ! एम काल काल करता गुरुमहाराज तो चाल्या जशे ने तुं हाथ घसतो रहीश वली भगवाननं तो एज वचन छे के काल करवुं ते आज कर. आज करवुं ते अत्यारे कर. क्षण एक पण जीवितव्यनो भरोसो नथी. वली गुरुमहाराज तो अप्रतिबद्ध विहारी छे ते कांइ ताहारा माटे ताहारो राह जोइने बेशी नहि रहे ! माटे चाल उठ ! आलस छोड तैयार था, अने गुरुमहाराजना वचनामृतनु पान करी आत्मा कांइक निर्मल कर. एक चोरे धन लुंटी लीधुं होय तो केटलुं दुःखदायक थाय छे तो आतो आ एकज भवमां दुःखदायक छे पण आलस रूपी चोरटाये धर्मरूपी धन लुंटयु होय तो आत्मा भवोभव पीडा पामे छे माटे चाल उठ धर्म सांभलवा. जो नहि सांभले तो मरती वखते पस्तावो थशे, आवो विचार करी चालवानो उपक्रम करे छे तेनी खबर मोहराजाने पडता कोलाहल मची रह्यो. आखरमां मोह नामनो बीजो काठीयो आवीने भव्यजीवने विषे पेठो एटले वली तेनी बुद्धि बेर मारी गइ. नाना नाना बालबच्चा आवीने बापा! बापा! काका ! काका ! अंअंअंअं जावछो क्यां घरे रहो ! अमे नहि जवा दइये ! एम कहो कोइके खोलामां बेशी दाढी पकडी, कोइये मुछ पकडी, कोइये कान पकडया कोइये होठ अने मोढु पकडयुं, कोइये हाथ अने पग पकडया अने कालावेला वचनो बोलवा मांडया हमणां देहेरे उपाश्रये जवा नहि दइये धर्म करवा नहि दइये सामायक प्रतिक्रमण पण करवा नहि जवा दइए आ वखते तो व्याख्यान सांभलवा पण जवा देवामां नहि आवे माटे बेसो इहां रमकडा लावो ! खावानुं लावो ! लुगडा लावो ! नवरावो ! धोवरावो ! एरींग घडावी दो ! चूडो मढावी दो, वींगळी बनावी आपो ! विगेरे विगेरे अनेक कदर्थनाथी धर्म श्रवण करवो भुली गयो वली छोकराओ कहेवा लाग्या के काले तो कहेता हता के नवा चित्रो तमारा माटे लावीशुं माटे

ते लावो नहि तो अमे राइशुं बस ओ ओ ओ लावी आपो घरना बाहार पगलुं भरवा नहि दइये वली तेनी स्त्रि आवीने कहेवा लागी के तमो शुं करो छो ! क्यां जाओ छो ! तमारी ते अकल कांइ ठेकाणे छे के नहि तमारुं ते भान वल्युं छे के नहि ! आखो दिवस देहरुं देहरुं ! उपाश्रय उपाश्रय करीने रघवाया थइ गया पण आ छोकराओ खाशे पीशे शुं ! माहारा काळज ! पेहेरशे ओढशे शुं ठीकरा ! आ चाल्या ! पण छोकरा रोशे तो साचवशे कोण ! मने ते कांइ कामधंधो हशे के नहि ! हुं ते रांड एकली शुं करुं ! आ पेट पडेलाने पाळवा के मारवा ! तमने तो कांइ धंधोज नथी पण घर मांडीने बेठा छो तेनुं कांइ सुजे छे ! माटे जाव जोइ लगार बाहार जइने छोकराने रमाडी आवो ! घडीक हेरवो फेरवो. आ गणीनी घोड[illegible]नी जरा दोरी खेंचता जाओ, छोकराने कांइक खावा अपावो ने वधारे पैसा पेदा थाय एवो उद्यम करो पछी देहेरे [illegible] जजो आवी रीते कही चेनचाळा नखरा एवी रीते कर्या के भाइसाहेब टाढाटम् थइ गयां ने बधुंये भुली गया. मोहमां मुंझाइ गया राणी स[illegible]कारना वचन बाणथी विंधाइ गया. छोकराओ रुपी नागपाशथी वींटाइ गया. एटले हवे विचार करवा मांडयो के वात तो बाइडीनी कहेवी खरी छे. बधी वार कांइ बैराओ बधुये जूठुं न बोले धर्म सांभलवा जवानुं तो मन घणुये थाय छे पण शु करुं आ जंजाल जबरी चोटी छे. ते मुकीने जवाय पण केवी रीते आ बधा बालबच्चाने रोताये केम मुकाय ! अने बाइडी तपी गइ छे तेने रीसावं ने जवाय पण केवी रीते ! माटे हमणां तो मने कांइ सुजतुं नथी माटे आवा कट[illegible]ना वखतमां हुं धर्म सांभलवा केवी रीते जाउं आवी रीते मोहमां [illegible]जायल आदमी क्षण मात्र चक्षु मींची विचार करवा लाग्यो के अरे जीव ! तुं आ शुं विचारे छे ! तुं स्त्री व[illegible]लबच्चाना मोहमां मोहित शाने माटे थाय छे ! तेनी उपाधि

तने मरवा सुधीमां कये दिवसे मटवानी हती ! बार मासे बे वर्षे एक एक वरताज जाय छे ! तेने पाळवामां ने वरारे कमा-वामां धंधो पण हुं धपाव्येज जाउं छुं. वळी बाइडी पण दुकानना कामनो बोजो छतां घरना कामनो बोजो माहारे माथे अवनवो नाखतीज जाय छे ! माटे आ सर्वे स्वार्थना सगा छे ! आवो दुनियाने बाइडो छोकरा व्यापार धंधो वळगा छे के मने नकलान ! माटे माहारे मोहमां एकदम आंधळा बनी जवुं लायक नथी वरारे संसारमां रही व्यवहार नीतिने धर्मना कामो करे छे ! तो हुं शुं कामे माहारो धर्म हारी जाउं आटला दीवसथी बधु करतो आवुं छुं तो बधुं सवशाय छे के नहि ! त्यारे आजे शुं कामे माहारो धर्म लाभ नाखो दउं ! खोइ नाखुं ! हुं घरे होइश तोज छोकरा छाना रहेशे के ! आ तो बधुं पोलुं देखीने लाकडुं वधारे पेसे छे वळी माहारे कांइ सारो दिवस तो त्यां बेशी रहेवुं नथी. घडी बे घडीनुं काम छे ! आवो चिंतामणे समान जैन धर्म अने कल्पवृक्ष समान गुरु माहाराजनो संजोग कांइ वारंवार मळतो नथी माटे चाल जीव उभो था ! थवुं हशे तेम थया करशे ! ताहारे मूर्खाइ करी हाथमां आवेल अमृतनो घुंटडो छोडी देवामां फायदो नथी ! माथा फोडता होय तेने फोडवा दे ! गुरु माहाराजनी वाणी बे घडी सांभळी मनखो पवित्र करवा दे ! आवो वखत फरी फरी वारंवार नहि आवे ! एम विचारी सर्वने छोडी दइ चाल्यो अने गुरुना पासे जइ वंदन करी धर्म सांभलवा बेठो. एवामां मोहराजाने खबर पडवाथी आकलांवकल थइ हैयाभफ लेवा मांडयो अने तेने जीतवाने माटे अवज्ञा नामना त्रोजा पोताना [illegible]तेने मोकल्यो ते त्रीजा काठीयाये आवी तेना शरीरमां प्रवेश करवाथी वळी भव्य जीवनी बुद्धि भ्रष्ट थइ. अरे आ शो उत्पात ! दुनिया कहे छे के साधु भाइडा कोइना नहि ते साची वात छे. घरने विषे मेमान परोणा आवे छे तो बोलाववुं चला-

चौयासी व्याख्यान. ॥ ७१ ॥

ववुं खवरावबुं पीवरावबुं नवाडवुं धोवाडवुं सुवाडवुं अने सुखदुःखनी वातो कहेवी पुछवी विगेरे विगेरे केटला महाराजनी भक्ति जुक्ति होय छे अने आ तो साधु थया एटले कांइज नहि बोलुं तो उंधो गयुं पण एटलुं तो कहेवुं जोइये के आवो भाइ बेसो तेमां बेसो कहेवामांथी पण गया वली आगल आवेला पग मने कहे छे के भला भाइ आगल आव, तुं बेठो उभो छे त्यां तो खासड पडेला छे माटे साधुने श्रावक सरिखाज छे कोइने व्यवहारनुं तो भानज नथी. घरबार व्यापार वणज छोडीने आव्या तो पण आनी आ दशा. बाइडी छोकराने छोडीने आव्या तो पग भारी अवज्ञाने अवज्ञाज. वत कांइज नथी बधु बगाडी गयुं. कोइयां कांइज भक्ति रहीज नथी विगेरे खराब बुद्धिथी चेतना नष्ट थइ अने मनमां ने मनमां अवज्ञाना वचनो बबडवा मांडयो. देख्या देख्या साधु ! आना करता आपणुं घरज भलुं. अवज्ञाये जाण्युं के आपणा जय हवे थइ चूक्यो फिकर नथी मोहराजा पासे जइ हमणां इनाम मेलवुं छु. एम जेवामां अवज्ञ काठीयो मकलाय छे तेवामां वली महत्मुशीबते विचार बदलाणां अने विचार करवा लाग्यो के अरेरे ! हुं माहा मूर्ख छुं माहारे धर्म सांभलवानो गरज हती तो माहारे वेहेलुं आववुं जोइये ते तो नवराश नथी ने मुनि माहाराजनी निंदा करे छे. तो माहारा जेवो अज्ञानि कोण ! वली मुनि माहाराजनो तो आव जाव कहेवानो धर्म नथी तेमज वली एक ध्यानथी व्याख्यान आपे छे तेमज श्रावको पग एक ध्यानथी सांभले छे ते मने केवी रीते आव जाव कहे माहारा जेवा नवरा नखोद अढारसेोने अंशी आवे तो वांचता सांभलता कोण बोलावे ने कोण बेसारे तेना वांचवा सांभलवामां स्खलना पडे माटे आमां कोइनो दोष नथी माहारोज दोष छे के हुं प्रथमथीज केम न आव्यो आवी रीते अवज्ञा करवाथी हुं माहा पापनो भागोदार थाउं छुं. माटे माहारे अवज्ञा करवी लायक नथी तेम चिंतवी अवज्ञाने हांकी

तेर काठीयानुं स्वरूप. ॥ ७१ ॥

काढो धर्म श्रवण करवा बेठा. वली पछी मोहराजाने खबर पडवाथी छाती कुटी आंखोफाट रोवा लाग्यो एटले अहंकार नामनो काठीयो बोल्यो के स्वामिन् ! आ तमारा बचानुं पराक्रम जुवो ते सर्वेने क्षण मात्रमां जीतीने हुं ठार मारुं छुं. आम कहेवाथी मोहराजाने भान ठेकाणे आव्युं अने जरहीथी तेनी पीठ थाबडी. बीजा काठीया अहंकारने मोकल्यो तेथी त्यां जइ तेना शरीरमां प्रवेश करवाथी वळी पण भव्य जीवने सन्निपात थयो तेनी बुद्धि नाश पामी अने विचार करवा लाग्यो के आ केवी वात छे ! आवो बेसो कही आदरमान देवो जोइये ते तो मुइ रह्यो पण धर्मलाभ पण दीधो नहि सुखशाता पण पुछी नहि राज दरबारमां जइये छीये त्यां सारी दुनियानो राजा होय तो पण आपणे तेने पगे लाग्या तोये आपणने कुशळ समाचार सामी सलाम वालीने पुछे छे तो आ तो वर्गमांथी पण गया. नातजातमां मोटो हुं, मानमरतबामां मोटो हुं, पैसा अने कुलवंशमां मोटो हुं, ज्यां जाउं त्यां मने खमा खमाने आदरमान मले छे ! तो इंहां आदरमान आवो बेसो ने पधारो कहेवुं तो मुइ गयुं पण धर्म लाभमांथी पण गयो, क्यां भोग लाग्या माहारा के आ अपमाननी जग्यापर आवी चडयो वळी आ वाणिया मारा बेटा मतलबीया ने गरजना यारी. मतलब गरज होय तो काका बापा करता आवे छे अने अत्यारे आ साधुना हांजीया हां थइने बेठा छे कांइ दुनियादारीनुं भान पण नथी के आ शेठ पधार्या छे माटे सरेडे चडावी तेनुं मान वधारीये ! ते तो नाना [illegible] मर्यादाज नथी अरेरे ! हुं कोण ! माहारुं कुळ कोण ! माहारुं घर कोण ! माहारी आबरु कोण ! भठ पडो आवी सभाने ! माहारे तो धर्म सांभलवो नथी. ए धर्म सांभल्या विना माहारे चालशे पण आबरु मानपान प्रमाणे मानयश नहि मले तो माहारे चालवानुं नथी आवी रीते चिंतवना करी उठवा मांडयो एटले वळी विचार सारो आव्यो.

एटले चिंतवना करवा लाग्यो के अरे पागल जीवडा ! मदिरानुं घेनतेज तने चडयुं छे के शुं? साधु माहाराज ताहारा बापना वेपादार थोडा हता ! ते तने मान आपे ! वली चालता व्याख्यानमां तने धर्मलाभ आपे तो तारा जेवा तेरसो तेंतालीश व्याख्यानमां आवे तो बधाने धर्मलाभ आपे तो व्याख्यान क्यारे अने केवी रीते वांचे ! ताहारे जवुं होय तो जा, चाल्यो जा, गुरु महाराजे क्यां तने तिलक तेडुं करीने तेडवा मोकल्यो हतो ताहारे सांभलवानी गरजे आव्यो हतो ! तो न सांभळवुं होय तो जा उठ आ रस्तो पडयो. तेमां तने गेरफायदो थशे ! कांइ गुरुमाहाराजनुं जवानुं नथी. ते तो कोइने आदरमान देता नथी. तेने तो गरीब तवंगर नाना मोटा रंकराजा बराबर छे, तेने तो सर्वे सरिखा छे, तेने तो रागद्वेष कांइ नथी, तेने तो हरकोइ प्रकारे लोकोने धर्मी बनाववानुं. ते अभिमान करी फोगट व्याख्यान गुमाव्युं तुं ताहारो धर्ममार्ग भुल्यो, हजी पण स्थिर थइश तो तने लाभ मलशे गुरु पासे नाना मोटा करी अभिमानी थवुं ते धर्म धननी हानी करतेज थाय छे ! मोटाइमां मरवुं तेना करतां गुणलोटा गुणोनुं अनुकरण करवुं तेमांज शोभा छे माटे अहंकार छोडी हजी पण धर्म सांभल के ताहारा आत्मानुं कल्याण थाय. आवी रीते अहंकारने हांकी काढी वळी शान्तिथी धर्मथी धर्म सांभळवा बेठो. ते वातनी मोहराजाने खबर पडवाथी वळी तेमणे क्रोध नामना पांचमा काठीयाने मोकल्यो तेणे जइ ते भव्य जीवना शरीरमां प्रवेश करवाथी वळी ते उल्लंठ थयो अने विचारवा लाग्यो के अरे ! इंहां तो माहारा दुश्मनो छे तेने पण बेसवानुं ठेकाणुं मळे छे, माहारा दुश्मनो जोडे माहाराथी बेसी केम शकाय ! शुं करु इंहां साधु ने सभा छे ! नहि तो माहारा दुश्मनोनुं हमणां गळुं पकडुं ! दुश्मनने मारवामांज पुन्य छे. आवो विचार आणी क्रोधथी धमधम्यो शरीर कंपवा लाग्युं, चक्षु लालचोल थइ गइ. क्रोधे जाण्युं के

आपणो अमल बराबर थइ गयो छे ! आपणे जीति चूक्या छीये, हवे कांइ फिकर नथी. एटलामां तो वळी तेने विवेक आव्यो अने तेथी ते विचारवा लाग्यो, अरर ! आ में शुं चिंतव्युं ? हुं कइ भूमिपर छुं, हुं कोना प्रत्ये क्रोध करुं छुं ! क्रोधथी क्रोड पुरवनुं संयम होय तो पण नष्ट थाय. क्रोध माहा जाज्वल्यमान अग्नि जेवो छे सर्वे गुण श्रेणिने बाळी भस्मीभूत करे छे, पोते तपे छे अने बीजाने तपावे तेवो क्रोध छे. वळी क्रोध पोते बळे छे अने पासेनाने बाळे छे. अवगुणो प्रगट करे छे, गुणोने ढांके छे, पोते आंधलो बने छे अने बीजाने बनावे छे. क्रोध माहा पापीयो छे. क्रोधी पोते बुडे छे, अने बीजाने बुडाडे छे. क्रोधी पोते दुर्गतिमां पडे छे अने सामाने दुर्गतिमां पाडे छे. सरल मार्गने क्रोधी बाळी दे छे. क्रोधी माणस कोइ पण भवमां कल्याण थतुं नथी. स्वर्ग मोक्ष तो शुं पण मानव जन्मने क्रोधी माणस पामी शकतो नथी माटे हे जीव ! तने धिक्कार छे ! कोइ ताहारा शत्रु नथी सर्वे ताहारा मित्रो छे. बीजी जग्यामां पण कोइना उपर अने वळी पोताना स्वामी भाइयोपर तो विशेषे क्रोध करवो जोइये नहि वळी आ धर्मनी जग्या छे. तो इंहां क्रोध करवाथी श्रीगुरु महाराज तथा श्री संघनुं अपमान थाय ! अरे तुं पुन्य बांधवा इंहां आव्यो छे के पुन्यने बाळी भस्मीभूत करनारा क्रोधने अंगीकार करवा आव्यो छे ? चाल स्थिर था ! एक चित्ते धर्म श्रवण कर. आवी रीते क्रोधने पण मारी मुकवाथी मोहराजाने खबर पडी ते भूमि उपर हाथ पछाडी त्राड मारी बोल्यो के अरेरे माहारा पांच सुभटोने मार्या तो तेने धूळमां रोळी नाखनार कोइ छे के ? एटलामां छट्ठो [illegible] प्रमाद नामनो उठयो तेणे त्यां जइने शत्रुने जीतवानी प्रतिज्ञा करी बीडुं जडप्युं. मोह महिपतिने नमस्कार करी कहे छे के हे नाथ ! तुं ताहारा सेवकनुं पराक्रम हवे जो जे. मोटा मोटा देव दानव ने मानवने माहारा पासे

चौरासी व्या- ख्यान. ॥ ७१ ॥

कशी ताकात नथी, मोटा मुनियोने पण क्षण मात्र लड्थडावी मुकुं छुं तो आ रांकडो बीचारो शा हीसाबमां छे. मों राजाये साबाशी आपवाथी ते जल्दी त्यां गयो अने तेना शरीरमां निद्रारुपे प्रवेश करी गयो. तेथी भव्य जीवने [illegible]र्शनावरणी कर्मना उदये निद्रा आववा लागी, निद्रा[illegible] भींये माथु नमाववा मांडयुं, झोकां खावा लाग्यो, [illegible] लाळ पडवा मांडी, बगासा उपर बगासा आववा मांडया, बधी इंद्रियोनो व्यापार रोकाणो, चेतना नष्ट थइ गइ अने उंघमां ने उंघमां पागलना पेठे जोहां जी जी लववा मांडयो. हाथमां माथु राखी भूमी सुंघवा लाग्यो. स्वप्नना पेठे पोकार पाडवा मांडयो, नासीकारुपी वीणा वागवा मांडी, प[illegible] पेठे लांबा टांटीया पोळा करीने पडयो, जाणे के हवे मरवानी तैयारी छे तेवी रीते गळा अने ना[illegible] घरडघरड शब्द थवा मांडया, किंब[illegible]ना साक्षात् मडदा जेवी दशा निद्राये तेनी करी दीधी अने निद्रा जयशील बनी गइ. अने मोह [illegible] समाचार आप्या तेथी तेणे बहुज खुशी थइने तेने स्वर्ग मृत्यु अने पाताळ[illegible] राज्य आपी तेमां [illegible] करी [illegible]सवाना आज्ञा आपी एवामां भव्य जीवनी कांइक स्थिति बदलाइ. तेणे उठवा[illegible] बळ कर्युं, ते सावध थयो अने विचार करवा लाग्यो के हा हा ! में गुरु महाराजनी आशातना करी इंहां माहारे उंघवुं न जोइये आ निद्रामां मा[illegible] [illegible] रही नहि, [illegible]ख्याननो शब्द काने पडयो नहि, भगवानना वचनो छे के निद्रा माहा पापीणी छे, निद्रा पिशाचीनी छे, निद्रा पुन्य खजानो लुंटनारी छे किंबहुना निद्रा सर्वने घात करनारी छे. हा हा हा ? में अनर्थ कर्यो, [illegible] भांखेल वचनोने भूली गयो. [illegible]गवान महावीर स्वामी महाराजा ज्ञानि एवा गौतमस्वामि जेवा महात्मान पण कहे छे के हे गौतम ! एक समय पण प्रमाद कर नहि, प्रमा[illegible]थी तप जप ज्ञान ध्यान क्रियाकांड [illegible] गुण गणो नाश थाय छे एटलुंज नहि पण

तेर काठीयानुं स्वरुप. ॥ ७१ ॥

चौद पूर्वधरो पण निगोदमां उतरी गया छे माटे क्षण मात्र पण प्रमाद नहि करता आत्मार्थ कवामां तत्पर रहेवुं तेज कल्याणकारक छे. आवी रीते पश्चाताप करी दुर्गति दुर करी सद्गतिमां पोंहोंचाडनारा धर्मनुं शरण लेवा धारी प्रमादने मारी तोडी तेनी जडमूळ उखेडी वीजलीना समान अस्थिर जोवितव्यनो सार मेलववा सज्ज थइ धर्म श्रवण करवा लाग्यो वली ते वातनी मोहराजाने खबर पडवाथी माहा चिंता उभी थइ. ते विचार करवा लाग्यो के जुल्म थइ गयो. जेणे देवताओने पण डोलाव्या छे तेवा माहारा छ सेनापतियो तो जोतजोतामां जीताइ गया. हवे माहारे शुं करवुं अगर चिंता करवानुं काम नथी, उद्यम सुखनुं मूळ छे माटे उद्यम करवो एम धारी तेणे कृपण नामना सातमा काठीयाने मोकल्यो–तेणे एकदम धर्म श्रवण करनारना शरीरमां धसारो करी प्रवेश कर्यो तेथी वली तेनी बुद्धि बेहेर मारी गइ ने विचार करवा लाग्यो के रोज उठीने आ होळी, आ साधुने तो कांइ धंधोज नथी रोज उठीने एज उपदेश देछे तमो पैसो वापरो, पैसो वापरो, सात क्षेत्रमां पैसो वापरो. जिन मंदिर बनावो. अंदर मूर्त्तियो पधरावो. मूर्त्तिना पछाडो चांदीनी छत्रीयो करावो. माथे छत्रो धरावो, छडी चामरो मंगावो, धूप धाणा करावो, आंगीयो मुकुट बाजुबंध कुंडल कंदोरो श्रीफलो करावो चक्षु टीला जडावो, पाट पाटला सिंहासन करावो भंडार करावो, उजमणा करावो, चंद्रवा पूठीया तोरण भरावो, मखमलना पाठा बनावो, ज्ञानना पुस्तको लखावो, छपावो, साधुओने कपडा कामलीयो औषधिपात्रना दान आपो, संघ कढावो, तीर्थोद्धार करावो, ज्ञानोद्धार करावो, निशाळो दवाखाना व्याख्यान होल बंधावो, संघ स्वामी भाइयोनी भक्ति करो, पेहेरामणो करो, जीवदया पालो पळावो, माछलांनी जाळो छोडावो, घांचीनी घाणीयो छोडावो, अमारीनो पडह वजडावो, दान आपो पुन्य करो पैसो वापरो, हाय! रोज उठीने

लोइ पीधा. फलाणुं करो, ढांकणुं करो, पुंछडुं करो, मुशलु करो ! पण केवी रीते करवुं ? पैसो ते कांइ वाटमां पडयो छे ! एक पाइ पेदा करता पुंठे रेलो आवे छे, ने आ साधु तो हाथपग धोइने अमारा पाछळ ने पाछळ लागेला छे. एमने बोली नाखवुं छे पण कमावा जवुं होय तो खबर पडे के केटली वीशे सो थाय छे तेनी तेने खबर शानी पडे, कोइक दिन कांइक अने कोइक दिन कांइ नाटकीयाना पेठे नवा नवा वेष ने किस्सा काढयाज करे छे. कोइक दिवस कहे छे के धर्म मार्गमां पैसो वापरनार तीर्थंकर थाय छे, चक्रवर्त्ति थाय छे, वासुदेव बलदेव मांडलीक राजा सुखी धनाढय थाय छे इंद्र नागेंद्र देवेंद्र थाय छे. वली कोइक दिन कहे छे लक्ष्मी पापी छे नथी खर्चता ते नरक निगोदमां जाय छे. वली कोइक दिन कहे छे तेना उपर मोह करनार मरीने तिर्यंच थाय छे, तेना उपर फणिधर मणिधर थाय छे. माहारुं बेटु रोज नवनवा किस्सा. ए गुरुने मोढे चोकडुये नथी. रह्युं माहारा भाइ ए धर्म सांभलवो रह्यो. इंहां आववुंज नहि. आवीये त्यारेज लमणाफोड थायने ! अने बीजाना खराखोटा सांभलवा पडेने ! एवो विचार करे छे तेमां वली श्रावकोये एक टीप गुरु माहाराजना उपदेशथी शरु करी ते देखी कृपणना कायाने पेटमां शूल उभी थइ अने आघो जइने एक बाजु बेठो, अने कृपण काठीयाये पूर जोर-शोरथी जकडेल होवाथी वली विचार करवा लाग्यो के आ बला पाछी क्यांथी वलगी, नवरा नखोद रोजे टीपो लइने बेसे छे ते अमने ते भीख मांगता करवा छे के तेणे धार्युं शुं छे ! आनी मने कांइ समजण पडती नथी. लोहीनुं पाणि करवाथी एक पैसो मले छे अने इहां तो नवलशा हीरजी लाखो लुंटाय छे. हवे केम करवुं साधु चोटशे, श्रावक चोटशे, ना पाडीशुं तेमां कांइ आपणी आबरु जवानी नथी. घरना छोकरा घंटी चाटे अने पाडोशीने आटो आ तो एवी वात बने छे. जरा भभको देखे, एटले लुंटवानीज वातो.

परदेशथी आव्याने मोताडे वधाव्या, खर्ची खुटी ने टाणे सधाव्या;

आतो आ उखाणावाली वात थइ छे.वली—

छप्पन्न बखार ने भारो कुंची, वेपार थोडो ने नजरो उंची.

एवा प्रकारनुं अमारे छे अने आने तो पैसाज पडाववा छे पण आपणे तो एक पाइ पण तेने आपवी नथी आवो विचार करीने ते कृपण वेगलो बेठो छे तेना पासे श्रावको खरडो लइ गया एटले वली पाछो विचार सारो आव्यो के गुरुमाहाराजने आना अंदर कांइ नथी तेतो परोपकारी छे तेथी परोपकार करवा उपदेश आपे ते मानवो न मानवो श्रावकोने. हाथ छे लोभ माहा बुरो छे लोभ चंडाल छे लोभथी केइक समुद्रमां, केइक गिरिवरोमां केइक वगड मां अटवीमां केइक हिंसक प्राणियोना फंदमां रखडया छे, फसाया छे दुखी थया छे तिर्यंच नरकमां गया छे अने इह लोक परलोकमां बहुज दुःखी थया छे ते कहेवुं गुरुमाहाराजनुं व्याजबी छे ते शास्त्रकार महाराजानुं वचन छे कांइ ते गुरुमाहाराजना घरनुं नथी माटे मारे पैसो टीपमां भरवोज जोइये माहारो पुन्यनो उदय हशे तोज पैसानो लोभ छुटशे अने सारे मार्गे वपराशे अढारे पापस्थान सेवी लोकोना गळा कातरी पैसो भेगो करेल छे ते पुन्यदान नहि करु तो टकशे केम. हुं अने कुटुंब बधा नरके जइशुं माटे लोभने तोडी पैसो टीपमां माहारे भरवो उचित छे वली हुं पैसो वधारे टीपमां भरीश तो बीजा लोको पण सारी रीते भरशे तेथी रकम वधारे थवाथी माहा पुन्यनो भागीदार थइश ! काल सवारे आंख मींचाइ जशे तो हाथ घसता नरके जइश अने पछाडी कागडा कुतरादिवाली थशे, माटे लोभ छोडी देवो, आम समजी कृपणता त्याग करी

चौमासी व्याख्यान. ॥ ७५ ॥

उदार थइ मोटी रकम भरी ते जोइ शेठीयाओये अने गुरुमाहाराजे तेने धन्यवाद आप्यो के धन्य छे ! धन्य छे ! तमारी निर्लोभताने ! धन्य छे तमारा मातपिताने ! आवी अढलक लक्ष्मी वापरी देवलोकना आयुष बांधो छो ! अने मोक्षमां पण जल्दी जशो हवे तमारे स्वर्ग मोक्ष दुर नथी आवो रीते लोकोये कही तमाम शेठीयाये पोते पण सारी रकम भरवाथी एक जबरजस्त रकम थइ अने तेथी अनेक प्रकारना धर्मना कार्यो संपूर्ण थया.

हवे मोहराजाने खबर पडी के सातमा कृपण काठोयाने पण जीतीने भव्यजीव धर्म सांभलवा बेठो तेथी ते धर्मश्रवण करी संसार तरी जशे माटे तेने दुर्गतिमां नाखवानो उपाय करुं (दुनियाना जीवोनी ते स्थितिज छे के पराधु सुख देखी बल्वु पण राजी तो नज थवुं) एज न्यायथी मोहराजाने वली चटपटी थइ मुखेथी हुंकारपूर्वक निःश्वास नाख्यो अने बोल्यो के हवे कोण शूरवीर छे के भव्यजीवने वीतरागनी वाणी सांभलतो बंध करी नीचो पाडे ! ते सांभली भय काठीयो उभो थइने बोल्यो के पादारविंदना आज्ञाथी हुं जवा तैयार छुं एम कही मोहे रजा आपवाथी ते विविध प्रकारना शस्त्रो धारण करी बख्तर पेहेरी हाथमां चलकतु भालु लइ चाल्यो अने ज्यां भव्यजीव धर्म सांभले छे ते ठेकाणे जइ बोल्यो के अरे दुष्टो ! इंहां शुं कामे भेगा थया छो चालो नीकलो इंहांथी तमारो स्वामी मोहराजा बोलावे छे एम कही धमकी आपवाथी भव्यजीव डरी गयो तेथी जल्दी तेना शरीरमां भय पेठो तेथी तेनी चेतना नष्ट थवाथी विचारवा लाग्यो के आपणे इंहां बधाने भेगा थवानुं शुं जरुर छे आजनो समय खराब छे लोकोना मनमां कांइकांइ वेहेम आवे के आ लोको आखो दिवस भेगा केम थाय छे ! वली राजाने खबर पडशे तो दंड करशे आ साधु पण नवरादांड थइने बेठा छे तेने कांइ धंधोज नथी तेने मान जोइये, माटे

तेर काठीयानुं स्वरुप.

सभानो डायरो भेगो करीने पडारो करे छे, पण तेने गतागम नथी के लोकोनी आंखे चडीये छीये उपदेश देवो होवतो बधाने जुदो जुदो आपे, तेमां भेगा करवानुं शुं काम हतुं! तेने तो श्रावकना घरना रोटला खावा ने उपदेश देवो! पण आ धांधल तो अ पणने गमतु नथी रोज उठीने भेगा थवुं ने नजरे चडवुं. मनेतो लागे छे के भभूति लोको उपर आ साधुये नाखी लागे छे! तेथीज टोळेटोळा इंहां भेगा थाय छे! बीजे ठेकाणे केम भेगा थता नथी माहा उपाधि! माहा दुःख! चाल जीव उभो था, वळी कांइ विना वेठनी बला चोटशे! आवा प्रकारना भयथी धर्म धर्मने ठेकाणे रह्यो ने व्याख्यान व्याख्यानने ठेकाणे रह्युं, भय तो पोतानी जयपताकाना वाजित्रो वगाडवा मांडयो पण तेवामां वली कांइक सारो विचार आव्यो के अरेरे! हुं महा मूर्ख छुं कोइ गमे तेम भय बतावे तेमां माहारे शुं! में फोगटना खोटा विचारो कर्या! पण भय शानो! जेणे कोइनो अपराध कर्यो होय, कोइनी चोरी करी होय, कोइनुं कांइ बगाडयुं होय तेने भय छे पण बिनगुन्हेगारने भय शानो! अरे वली मूर्खाओने ते बुद्धि होती हशे, में फोगट गुरुमाहाराजनो उपदेश रस नहि पीता ढोली नाख्यो खेर एटलुं भाग्यमां नहि. चाल जीव! सज्ज था अने धर्मश्रवण करी भाग्यशाली था, आवी रीते भयने निवारण करी शास्त्रश्रवण करवा बेठो ते खबर मोहराजाने थवाथी रोषारुण नेत्र करी बोल्यो के, अरे! कोइ छे के, एटले शोक उभा थइ हाथ जोडी कह्युं के जी हां, अन्नदाता, आ सेवकपर मिगा थाय के तुरत जाउं छुं. मोहराजाये तेने रजा आपवाथी गयो अने धर्मश्रवण करनाराना शरीरमां पेठो एटले वली पाछो उंची आंखो करी जोवे छे तेटलामां तो नवनवा वस्त्रालंकारने धारण करनारी स्त्रियोनुं मंडल आवतु देख्युं तेमां उत्तम प्रकारना तो तेना रूपो छे तेमां वळी स्नान माननें करवाथी अधिक शोभे छे तेमां

पण पांचसो [illegible] हजार हजार रुपीयाओनी [illegible] पहेरी छे तेमां पण एक जातनी नहि परंतु लीली, पीली, लाल, गुलाबी धोली विगेरे [illegible] पेहेरेली छे. वली मखमलना कंचुआमां झींक अने झरीयानना बुट्टा भरेला छे. वली तेमां पण कंठमां किमती मुक्ता फलनी मालाओ पहेरी छे हाथमां चमकता [illegible]वणना कंकणोने बांहेबेहेरखा लाकीटो शोभी रहेला छे. नाकमां मोतीनी सुंदर वाळीयो अने कानमां एरंगो पण लटकी रहेला छे दसे आंगलीआमां वेढ वींटीयो हीराजडीत शोभी रहेली छे ने पगमां झांझर झुमझुमी रहेला छे एवीयो, झांझरना झमकारा अने [illegible]घरीयाना घमकाराने क[illegible]तीयो अने प्रेक्षकना मन मंदिरमां रतिपति मदनने रणरणाटने उत्पन्न करतीयो कम्मरमां अंगुलीये बालकोने धारण करती सुवर्ण थालमां अखंड चोखा सोपारी बदाम रुपा नाणाने धारण करती अने गुरुजी पासे आवी अखंड अक्षतनो साथीयो करी उपर श्रीफल मुकी गुरुने मोतीये वधावती अने कोकिलना कलकंठ समान मनोहर स्वरथी मंदमंद हास्य आनंद पूर्वक गानतान करती अने लळी लळी गुरु मुख जोती साक्षात् [illegible] समान स्त्रियोना मंडलने जोइ विवेक रहित थयेलो अने शोकेग्रसित करेलो जीव व्याख्यान सांभलवुं भुली जइ विचार करवा लाग्यो हा हा हा हताश ! विधि ! आ दुनियामां तें मने कांइ सुख आप्यु नहि. आवी शशिवदनी मृगलोचनी गजगामिनी सिंहलंकी कृशोदरी चित्तहरणी मनमोहनी, दिलरंजनी अपसरा समान प[illegible] चित्रणी हस्तिनी समान मने स्त्रि तो छेज नहि. आहा हा ! शुं तेनुं रुप शुं तेनो देदार ! शुं तेनो ठमको ! शुं तेनो रमको ! शुं तेना नखरा ! शुं तेना गानतान, शुं तेनो सुखो धन्य छे ते स्त्रियोना अने तेना भर्तारोना जन्माराने मानवपणुं तेनुं पाम्युं पण सार्थकनुं छे. हाय हाय ! माहारो जन्म[illegible]ो तो एळे गयो मने तो रांड भमराली विकराली कालजा बाळनारी लोइ उका-

ल्नारी ...काली काली कुबडी उंचा ड[illegible]लं। वांका मोढा वाली चीपटा नाकव ळं। पोहोळा [illegible]ठवाळं च पडावाली आंखो वाली [illegible]छणना पेठे डंख मारनारी सर्पना समान वक्र ग[illegible] करकडा मोडनारी गाळो भांडनारी गधेडाना जेवा कंठवाळी तंतीली, हठीली, क्रोधीली खं[illegible]ली, जेरिली, वेरिली खारिली, खोडेली, त[illegible] तेरे लक्षणे पूरी रांड शंख[illegible] मली छे. एम छतां पण संतान पण एके नथी, एम छतां पण पैसोये नथी, हा हरामी दैव ! तने धिकार छे ! तें मने आवा संकटमां केम नाख्यो ! विगेरे प्रकारनी उपाधिग्रस्त थइ शोक सागरमां डुब्यो माथु हाथमां राखी नीचुं मोढुं करीने रह्यो अने सर्व भान भुली गयो. शोके बरावर वेर्यो अने उथल[illegible] नाखी, जय मेळवी खुशी थयो. [illegible]मां वली कांइ चेत्यो, [illegible]चारवा लाग्यो, दारुडीआना पेठे में आ शुं [illegible] कर्या पुद्गलीक सुखनी में ममता करी ते जूठी छे जीवो पुन्य कर्म [illegible] राज्य[illegible] रमणी भोग भंडार हाथी घोडा विगेरे मेलवे छे तुं पुन्यकर्म करे तो तने पण मले धर्म सर्व कोइनो छे तेने जे आदरे ते सुखी थाय. आयुष्य मेघना [illegible] पेठे क्षणिक छे लक्ष्मी पा[illegible]ना कल्लोना पेठे चंचल छे वैभव हस्तिना कानना पेठे अस्थिर छे क्यो मूर्ख माणस होय के विनाशि सुखनी आशा करे, अने शोक समुद्रने विषे डुबे ! प्रथम कर्म करती वखते विचार करवो, अने वगर विचार्ये कर्म कर्या पछी उदय आवे त्यारे संताप करवाथी शोक वधे छे अने शोक करना[illegible] मानवोने नरकनी छाप कहेली छे. शोकी माणसने कोइपण प्रकार[illegible] सुख होतुं नथी माटे तुं सावध था, शोक छोडी दे अने पुन्य मेळव के तने मन इच्छित सुखो मले अने तुं सुखी था, एम विचारी शोकने निवारी धर्मोपदेश श्रवण करवा बेठो. वली ते समाचार मोहराजाने खबर पडवाथी छाती कुटी पोकार पाडवा लाग्यो के अरे कोइ छे के, एटले अज्ञान

काठीयो हाजर थयो अने हाथ जोडी मस्तक नमावी बोल्यो के आपनी शी आज्ञा छे एटले जे होय ते फरमावो त्यारे मो राजा बोल्यो के शुं तमने खबर नथी. माहारा नव सेनापति जीताणा छे. हवे माहारा हाथ पग भांगीने हेठा पडवा आव्या छे पेटनी पीडा कोने कहेवी, आ तो कहेवत छे के पडी तेने पीडा अने वाग्युं तेने वेदना. ए उखाणावाळी वात थइ छे मने हाय हाय थाय छे अने तमे बधा तन्कारा करो छो. आ पेलो जिनेश्वर महाराजनो अधिकारी इंद्रजालीयो आव्यो छे ते बधाने बोध आपी आपी माहारी आणा तोडावी कइकने देशविरति कइकने सर्व विरति कइकने भद्रक परिणामी बनावी केइकना पुन्य खजानाओ जोतजोतामां भरी दीधा अने केइकने तो मोक्षमां पण मोकलावी दीधा. माहारा माहारा लडवैयाओने पण मारी तोडी पाडया माहारा सैन्यमां भंगाण पडयुं. माहारुं मान पण लुंटाइ गयुं त्यारे माहारे तो हवे मारुं मोज उडाववा रहुं के बीजुं कांइ ते तमो कहो आम करी उंडो नीसास मुक्यो. कारण के नीसासा छे वेज दुःखना निवारण कारण कहेल छे. यथा,

निसासा भले स जायो, जे आघो दुःख सहंत, निसासो न स ज्यो होत तो, हैडु फुटी मरंत, ॥ १ ॥

आवी रीते निसासो मुकी बोल्यो शुं करुं भाइ कोइ माहारे कामना नथी सोनानी छरी पासे राखवानी होय पण पेटमां मारवानी न होय एटले अज्ञान काठीयो दसमो हतो ते बोल्यो के बस करो ! माहराजा बस करो ! अमारु शिर पण आपने माटे हाजर रहुं छे. आपनी आज्ञा लइने जाउं छुं ने धर्म करनारने तोडी पाडी विजय पताका मेलवी हालमां पाछो आवुं छुं. ए भक्तना वचनो सांभली मोहे तेने सावाशी आपी विदाय कर्यो एटले तेणे जइ धर्म श्रवण करनाराना शरीरमां प्रवेश

एवा प्रकारे कर्यो के क्षणमात्रमां तेना साडा त्रण क्रोड रुंवाडामां खीरनीर प्रमाणे अज्ञान काढीयो ओतप्रोत थइ गयो. तेथी प्रमेल भूतना पेंठे थइ ते जीव विचार करवा लाग्यो के आ गुरु शुं बबडे छे, शुं वांचे छे, तेनी कांइ खबर पडती नथी. आवा व्याख्यान वंचाता हशे के, चाल जीवडा उठ घरे चाल! घरनुं चूकवुं ते शा कामनुं छे. व्याख्यान व्याख्यान करीने गुरुये अने आ कोये जीव लीधो अने इंहां तो कांइ तत्वए नथी प्रथम तो खबरज नथी पडती. खबर पडे त्यारेज तेनी भुलो काढीये के नहि! ते खरुं वांचे छे के खोटुं वांचे छे, अथवा तो जेवो जहलो जोगी तेवी मकवाण माली आ बन्ने सरखा मल्या छे जेवा गुरु तेवा चेला वाणिया सरखे सरखा मल्या ने भवना दुःखडा टल्या एवो घाट थयो छे एम कही उठवा मांडयो अज्ञाने जइने मोहने वधामणी आपी के मोह माहाराजानो विजय थाओ! जे रहो! तेथी मोहे बहुज मान आप्युं अने निश्चित थयो तेवामां भव्यजीवने शुद्ध चेतना आवी ने विचारवा लाग्यो के अरेरे! आ में शुं चितव्युं, माणसोमां ज्यारे अज्ञान भराय छे त्यारे भान भुली जाय छे अने बुद्धि बल उडी जाय छे तेथी विचार करवानी चेतना रहेती नथी गुरु माहाराज तो साफ वांचे छे स्पष्ट बोले छे अने ते सांभली श्रोताजनोना मस्तक डोले छे. शुद्ध प्ररूपणा करे छे. अज्ञानपणानो घोर अंधकार छे तेमां घेरायेला जीवोने अत्यंत अज्ञानदशा रहेलो छे अने तेथीज अव्यवहारराशीमां अनंतकाल जीवोने भटकवुं पडे छे. अज्ञानि माणसनज सार असार नो खबर पडती नथी. अज्ञानि माणसज हिताहितने नहि जाणतां भलाने भुंडु कहे छे. आ गुरु महाराजनो उपदेश! माणसने तो शुं पण जडने पण चैतन्य उत्पन्न करे एवो छे. छतां माहारी अज्ञान दशानोज दोष छे एम जाणी आदरतायं। जिनेश्वरनी वाणी सांभलवा लाग्यो. तेथी तेने रोमेरोम हर्ष थवा लाग्या पोतानी भुल कबुल करी पश्चाताप

करवा लाग्यो अने गुरु माहाराजना वचने वचने पोताना कानने पवित्र करी ते वचनो अंतःकरणमां स्थापन करी तेने मनन करवा लाग्यो. जेनो अर्थ नहि समजायो ते पुछवा लाग्यो अने तेम करता जोतजोतामां अज्ञान नष्ट थयुं ज्ञान वध्युं अने [illegible]पशम जागृत थयो अने सराण उपर चडावेल हीरो जेम चलकाट मारे तेम तेनो आत्मा तेजस्वी बन्यो अने वीत[illegible]गना वचना[illegible]त रुपी स[illegible]मां रुची पूर्वक स्नान करी अपूर्व आनंद मानवा लाग्यो. वली कोइये जइने मोहराजाने कह्युं के अरे राजा साहेब जागो छो के उंघो छो. तमारा [illegible] दस सेनापतिने तो मार्या तोये तमारी उंघ ना गइ के आवी वर्तणुंकथी राज्य शी रीते करशो. दुश्मनो [illegible]जोसमां आगल वधी तमारी सेनानो कचरघाण काढता जाय छे ! माटे चेतो ! नहि तो तमारुं राज्य जवानी तैयारीमां छे. ए सांभलता मोहराजा हायरे बाप ! करतो दोडयो अने एकदम घांटो पाडी बोल्यो के कोइ माहारा आत्माने आनंद करावनार वीर[illegible]रुष छे के ! एटले व्याक्षेप काठीयो अग्यारमो उठीने बोल्यो के [illegible]द्धविद दुश्मनोने धूळ न चटाडुं तो हुं दुनिया पार जाउं एम कही प्रतिज्ञा करी श्वासभर दोडयो अने शीघ्रताथी धर्म सांभलनारना शरीरमां पेठो. तेथी ते शुद्ध बुद्ध भुली विचारवा लाग्यो के साधु व्याख्यान तो वांचे छे ! पण समज[illegible] बराबर पडती नथी, कंठ पण बराबर नथी सभाने पोंहोंची वले तेवो कंठ पण नथी. कांइ रमत गमतनी वातोना गपाटा सपाटा पण गुरुजी हांकता नथी. इंहां आववुं नकामुं छे, ज्यां आनंद न थाय त्यां कान फोडा तोड शी कांइ कथा वार्त्ता कहेता होय, कांइ दुहा टुचका छोडता होय तोये लगार मनने संतोष पण आमानुं कांइज नथी माटे चालो उठो भाइ रस्ते पडो वली बधुये मूइ रयुं पण पेहेला तो उपाश्रयज सारो नथी, हवानुं ने बारी बारणा[illegible] तो नामज नथी, जीवडानी उत्प[illegible]नो तो पारज नथी

नहि सारा चंद्रवा पुंठीया, नहि सारा रुमालो, नहि उत्तम तोरणो, ठवणी तो जाणे पेला कालनं पाठु पाटली के चाबखी तो च. ए वामां गुरुने पुरुं वांचताये आवडतुं नथी. तो सभारंजन केवी रीते थाय ! बापु सभाने खुशी करवी ते कांइ नानी सुनी वात नथी माहाज्ञान जोइये छीए. ते तो कांइ देखवामां आवतुं नथी. वली सारी सारी स्त्रियो बनीठनीन आवती होय तोये धूल नाखी तेना रुप रंग ने ढंग तो जोवामां आवे ! अने बे घडी जीवडो तो खुशी थाय. ते पण नथी आ तो बन्ने बाजुनुं चूकवानुं छे, माटे ईहां बेसवुं नथी ने फरीथी आववुं नथी. चाल उठ भाइ घर भेगो था अगर घरे जावुं छे शाक लाववुं छे उघ णी करवी छे छोकराओ रोता हशे, बाइडी बोलावती हशे, छोकरी मोटी थइ छे प णाववी छे. नानो छोकरो नीशाल भाकल्यो छे, मोटा छोकरानी वहुनुं श्रीमंत आव्युं छे, खर्च क्यांथी काढवो, कावादावा करवा छे, जप्ती लइ जवी छे, वारंटो कढाववा छे विगेरेमां एवो व्याक्षिप्त चित्तवालो बनी गयो के हुं क्यां छुं तेनुं पण तेने भान रह्युं नहि, व्याक्षेप काठीयो तेने जीती [illegible] पासे जइ जय जय शब्दथी तेने वधावी ने दुश्मनने दुर करवानी वार्ता कही मोहने बहुज रंजन कर्यो एवामां वली चेतना आवी के में दुर्ध्यान कर्यु. प्रथम तो गुरु [illegible] उपदेश आपे छे ते तेना घरनो आपता नथी पण वीत-रागनी वा णीनोज आपे छे. ते वीतरागनी वाणी, मोहवल्ली [illegible] समान छे, अमृतनो खाणी छे, वली सुत्रने विषे गुंथाणी छे, भाव भक्तियी सांभलनारा भव्य प्राणी छे, कर्म कंदने हणनारी छे. मोहने धूळधाणी करनारी छे, संसार समुद्रने तारनारी, भव भ्रमण वारनारी, अनंतज्ञान दर्शन आपनारी, अने मोक्षनगरमां करावनारी उजाणी छे, तेज वाणीने गुरु माहाराज वांचे छे वली तेना कंठनुं माहारे शुं काम छे माहारे तो धर्मोपदेश ते आपे छे तेनुंज काम छे वली समजण पण खासी पडे छे. जुवोने

वचने वचने केम समज्यान ! खबर पडीने ! जाणीने, जाणवामां आव्युं ने आम वारंवार बबे त्रण त्रण वार तो एकनी एक वात समज व छे. तो आथी वधारे ते वली केटलुं समजाववुं हतुं, बिचारा जीभना तो ककडे ककडा करी नाखे छे. वली चंद्रवा पूठीया तोरण पाठा पाटली बाजोठ अने ठवणीनुं पण माहारे शुं प्रयोजन हतुं ! होय तो जैनशासननी शोभा छे ! अने ते विचार संघना अग्रेसरोने करवानो छे, कांइ माहारे करवानो नथी ! वली श्रीमंतो आवो के निर्धन आवो. तेमां आपणे शुं, पैसादारोनो बापनो कांइ धर्म नथी धर्म तो जे सांभले तेनो छे. वली स्त्रियो नथी आवतो रुपालीयो ते बहुज सारु छे. कारण के रांडनी आ आंख सखणी रहेती नथी ने मारुं साळु मनडुं चंचल रहे छे माटे नथी आवती स्त्रियो ते पण ठीक छे मने सुखे करी धर्म संभलाशे ! वली कथा वार्ता सांभलवानी इच्छा धरावुं छुं तेमां माहारुं कल्याण शुं थवानुं हतुं ! एनाथी तो उलटुं हास्य मोहनी कर्म बंधाय छे खडखडाट हसवाथी माटे माहारे तेनुं पण कांइ काम नथी माहारे तो संसार थकी विरक्त करनारी अनित्यादिक भावनानी जरुर छे. माहारे सर्व संसारने असार समजवानी जरुर छे धर्मबोध पामवानी आवश्यकता छे सर्वे जंतुओ पर मित्रता प्रेम धारण करी रागद्वेषादिकने मारी चित्तने स्थिर करवानी खास जरुरीयात छे. माटे धर्मगुरु पासथी बोध सांभली संसारथी मुक्त थवानो उद्यम करुं एम चिंतवी स्थिर थइ व्याख्यान सांभलवा बेठो तेनी मोहने खबर पडी. प्रथम तो महाराजा पोकेपोक मुकीने रोयो तेनो पोकार सांभली कुतूहल बारमो काठीयो दोडयो आव्यो अने खमा ! अन्नदाता ! चंद्रावदन खमा ! आज्ञा करो. शो हुकम ! दिलगिर न थाओ ! मोहे भव्यजीवने भ्रष्ट करवानुं कहेवाथी महाराज बोलवुं कहेवुं नहि पण करी बतावबुं सारुं माटे हुं जाउं छुं एम कही दोडयो ने धर्म श्रवण करनाराना

करा मां आंत्रताथी पेठी एटले भाइ साहेबनी डागळी चस्की कांइक कौतुक जोवामां आवे तो सारु एवो विचार करे छे तेवामां बाहारथी माणसो टोळुं आव्युं तेमांथी एक जणे बाजाने कानमां कह्युं के बाहार तो कौतुक जोवानुं छे. ते सांभळी पन त्यां दोडयुं. एटले लघुनीतिये जवुं छे तेवुं बाहानुं काढी उठवा मांडयुं एटले समजु माणसोये कह्युं के त्यां ते शुं जोवानुं छे. साकर द्राक्ष अने शेलडीना रस करता मीठी मधुरी गुरु माहाराजनां वाणीमां जे अमृतरसनो स्वाद छे तेवुं बाहार कांइ-पण नथी माटे बेस ! न जा एटले बोल्यो के केम लघुनीति करवा पण न जवा देवो के ! एम कही उठीने बाहार जोवा गयो. भांड भवाया नाटकादिक करता हांसी मश्करी करता करावता हता. बाजीगरो खेल करता हता. मोढामांथी अग्निना भडका काढी लाढाना गोळाने छातीमां मुक्को मारी मोढेथी बाहार काढी गळी जता हता ते तथा वादियो सर्पोने काढी रमत गमत करता हता. तेमां रक्त बन्यो पग हाथ कम्मर दुखती ने उंघ आवती मटी गइ, भुख तरश मटी गइ, लघुनीति वडो-नीति मटी गइ सांज.पडी लोको घरोघर चाल्या गया, ने कुतूहलमां फसेलो तेने जोइ मोहराजा पासे कुतूहले जइ आशी-र्वाद पूर्वक कह्युं के मोहराजा जयवंतो वर्तो ! भव्यजीवने भ्रष्ट करी दीधो छे. एवा समाचार कहेवाथी ते बहुज खुशी थयो. एवामां भव्य जीवने बहुज पश्चाताप थयो हा हा ! हुं माहापापी छुं में मूर्खे अमृतरसनो कुंपो ढोली नाख्यो. व्याख्यान छोडी भांड भवायानी चेष्टा जोइ. में घणांना धक्का खाधा, कोणीयो खाधी, पाटुओ खाधी, घणी कदर्थना सहन करी टाढ तडको सहन कर्यो देहेरे उपाश्रये लगार कोइनो टल्लो वागे छे तो लडवा दोडुं छुं धिक्कार छे मने मेंतो एक उखाणुं साचु कर्युं कह्युं छे के.

यतः

माखाचं न परि रे, दुपमल उपर जाय, पापी धर्म न सांभले, उंघे के उठी जाय, ॥ १ ॥

में पापीये पण ते दुहानुं अ करण करेलुं छे माटे मने धिकार छे ! अरर ! भांड भवाया ...एक चोरटाये माहारुं धर्मरूपी धन लुंटी लीधुं छे. हजी पण बगडी गयुं नथी जाग्या त्यांथी सवार अने भुल्या त्यांथी फरीथी करवुं एम जाणी मिच्छामी दुक्कड आपी सज्ज थइ गुरु माहाराज पासे धर्म सांभळवा बेठो. हवे मोहराजा सि ासन उपर मुछोना वाळोने आमळा देतो अने फुली जतो तेमज हर्षना आवेशमां आवी जइ ठीक थयुं, सारुं थयुं, पाप गयुं, वेर वल्युं, भलुं थयुं, मुधरी गयुं ! विगेरे मका ना हवाइ किल्ला उडावतो बेठो छे तेवामां तेने कोइ के जइने कह्युं के कुतूहलने जीतीने भव्यजीव धर्म श्रवण करे छे. आ वचनो सांभलताना साथेज मोहमहिपतिना पेटमां मोटो धासको पडयो तेथी जेम वृक्षनी कापेली शाखा तुटी पडे तेम सि ासन उपरथी नीचे पडयो, मूर्च्छा आवी गइ, हाहाकार मची रह्यो ने तेनुं मंडल एकत्र थयुं. पाणीथी, पवनथी, चंदनथी, तेने सावध कर्यो एटले दीर्घ निसासो मुकी हा हा हा, हुं हणाइ गयो. माहारुं राज्य गयुं, माहारी प्रजा विनाश पामी, माहारुं बल घटयुं, माहारुं मरण नजीक आव्युं, अरे कोइ छे के, एम क तानी साथे तेरमो रमण काठीयो तेमना सन्मुख हाथ जोडी खडो थइ उभो रह्यो. तेने मोह पुछवा लाग्यो के तुं क्यां रखडे छे तने माहारा राज्य साचववानी पण परवा नथी के शुं त्यारे रमण काठीयो बोल्यो के माहाराजा ! हुं हालमां इंहां तीहां क्रीडा कर्या करुं छुं अने आनं मां फर्या करुं छुं. एटले मोह ाजाय भृकुटी चडावीने कह्युं के ताहारे मन दीवाली छे पण माहारे मन होळी छे ते तने थोडाक खबर

पडवाना इती माहारे माथे दुःखनुं वादल घेरायुं छे ते तो अरिहंत भगवान केवलज्ञानि माहाराजा जाणे छे. ते शिवाय बीजो कोण जाणे, अंतरनी वात जेने दाजतुं होय तेनेज कहेवाय बीजाने कही शकाय नहि एटले रमण काठीयो नमन करीने बोल्यो के बापजी ! हुकम करो, आज्ञा करो, निवेदन करो ! मने जणावो एटले आपनो ताबेदार सेवक आपना दुःखना वादलोने विखेरीने चुंथी नाखवा समर्थमान छे. त्यारे मोहराजा बोल्या के हे रमण प्रथम समग्र वात सांभली वा[illegible] था. आ म[illegible]रुपं। नगरीमां जिनेश्वर माहाराजनो अधिपति होद्दादार आवीने केटलायेक दिवसथी आवीने पडयो छे. तेना पितानुं नाम धैर्य छे, तेनी मातानुं नाम क्षमा छे, तेने शांति नामनी स्त्रि छे तेने तणे पटराणीपदे स्थापी छे दया नामनी तेने बहेन छे, अने सत्य नामनो पुत्र छे. इंद्रियोनो रोध करनार दम जे छे ते तेनो बांधव छे. सदाचार तेनो प्रधान छे अने विवेक तेनो मित्र छे. तेमना पासे [illegible]मतिरुपी वारांगना बारभावना रुपी नाटक करे छे. अने ते पोताना कुटुंब सहित केटला दिवसथी आवीने पडेल छे. ते लोकोने भोलवी धर्मोपदेश आपी पोतानुं झुंड जमावे छे में माहारा बार सामंतोने मोकली तेना पासे धर्मोपदेश श्रवण करवा जता जीवोने अटकाववा मोकल्या पण ए इंद्रजालीयो एवो तो प्रबल छे के तेणे तमाम मा[illegible]णोन क्षणवार पण उपदेशथी रहित नहि करवाथी तेना सांभलनाराये मोटा जमजोद्धा जेवा आ[illegible] माहारा बार योद्धाने हांकी काढया अने आजकालमां माहारो पण नाश करशे. बधा जीवो सारी गतिमां चाल्या जशे. माटे जो ताहारी सत्ता होय तो तुं त्यां जा अने बारे सेनापतिने हराव्यानुं वैर वाल हवे तुं एकज माहारे आंधलानी आंख अने पांगलाना पग समान रहेलो छे—तेवुं श्रवण करी रमण काठीयो बोल्यो के जो हुं ते सर्वेने न जीतुं तो काले पाणिये उतरी जइश एम

प्रतिज्ञा करी मोह राजानी रजा लइ धर्म श्रवण करनारा जीवने विषे प्रवेष करी गयो. एटले तेने विचार अवलो आव्यो. वाह, भाइ वाह ? आजनो दिन तो मजानो उग्यो छे आजे तो सोनुं सुगंध बेइ आवी मल्या छे. आतो गमत रमतनुं ठाम छे. वली मेदनी पण बहुज मली छे आ नाजुकडा देदार अने देदीप्यमान रूपवाला मुनि माहाराज पण रमकडा जेवा छे. तेमां साधन तो बधा नाटकना जेवाज मल्या छे. सोनेरी जरीना पडदा समान चंद्रवा पूठीया छे. सोनाना सिंहासन सोना रुपानी ठवणी छे. हाथमां फेरववानी लगडी समान सोना रूपानु पाठु छे. नाटक देखनारओना पेठे आ श्रावक श्राविका छे. एटलामां अंदर आ साधु माहाराज छे ते गान तानरुपे सभाने रंजन करे छे. घडीकमां आक्षेपणी कथा कहे छे घडीकमां विक्षेपणी कथा करे छे. घडीकमां संवेदिनी कथा करे छे घडीकमां निर्वेदिनी कथा करे छे घडीकमां विदुषकना पेठे बहुज हसावे छे घडीकमां शूर वीरोना पेठे शूर पण बहु चडावे छे घडीकमां मागधी गाथाओ बोले छे घडीकमां सुंदर संस्कृत श्लोको बोले छे घडीकमां मजाना दुहा बोली आनंद उपजावे छे. आहाहा ? शुं सुंदर कंठ शुं मधुरी वाणी शुं नवनवी कथाओ ? शुं अवारनवार आख्यानोना टुचकाओ, आवी मजा आवुं कौतुक आवुं सुख ? देवताओने पण दुर्लभ छे. ठीक बहु सारु आपणे तो रोजे सांभलवा आवशुं आपणने आवुं बहु गमे छे—खरु पुछावोतो आवा व्याख्यानोज आ जमानाना जीवोने संसारना अंदर विश्रांतिभूत छे. अने तेथीज जोवो—संसारना दुःखोने वीसरी जाय छे माटे आवी वखत आपणने सदाये मलजो अने आवा लटकाळा चटकाळा साधुओनो पण राफडो फाटजो के दुनिया तेना रागरंगथी सुखी थाय. आवी भावनाथी भव्य जीव भान भुल्यो गुरु माहाराजनो उपदेश एळे गयो व्यर्थ गयो निष्फल थयो. हमणा तेने रगेरगे—आत्माना प्रदेशे प्रदेशे एवो

व्याप्त थइ गयो के आ उपरनी भावना विना तेने समग्र त्रिलोक शून्य भासवा मांडयुं तेने पोताने आधिन थयेलो जोइ आनंदसागरमां डुबका मारतो रमण मोह राजा पासे गयो. जीतना नीशान चडावीने आवेल रमणने देखी सिंहासन उपर बेसारी त्रण जगतनुं साम्राज्य आपी मोह राजाये मोतीडे वधाव्यो अने शांति सागरनी लहेरोमां लहेर करवा लाग्यो. एवामां वली तेनुं चित्त ठेकाणे आव्युं अने ते विचार करवा लाग्यो के अरे भाइ मने तो एमज लागे छे के तने सनेपातनो चाळो थयो छे? तुं ते रागरंग सांभलवा आव्यो छे अने खडखड हसवा आव्यो छे के? व्याख्यान सांभलवा? नाटकोयाना रागो नाटकशालामां घणा सारा गवाय छे अने भांडचेष्टा विगेरे करनारा भवाया लोकोने गारुडीक लोकाना घणा सारा राग होय छे. तेमां कल्याण शुं थयुं. जीवोने मार्गपर चडाववानी तेनी सत्ता नथी तेतो मार्गथी भ्रष्ट करनारा छे. वली सारामां सारी चीजो ताहारे जोवी होय तो मुंबइनी कापड मारकीटमां जरीयान झांक तुइ सतारा कोनखाब मखमल साटम हीरागल धोती पोतो पितांबर पटोला रेशमी फेनशी देशी परदेशी वस्त्रो घणा भरेला छे. रूपगोयोना रूप रंगमां शुं छे? बाहिरली चामडी रूपाली छे बाकी तो मल मूत्र विष्टाथी भरपूर तेमना शरीरो भरेला छे. हाडका मांस रुधिर मज्जा मेद शिवाय कांइ नथी. फक्त चामडी उपर मढायेली छे तेथी ते ढोलना पेठे मनोहर उपरथी ज छे शिवाय अंदर आत्माने आनंदना बदले कलेश उपजावे तेवुं छे. वली घरेणां गांठा जोवा होय तो जवेरी बजारमां तेनो पण कांइ तोटो नथी. पण आ सर्वे केवल मोहनी कर्मने बंधावी दुर्गतिने विषे नाखनार छे. खरी वातनो एज छे के आपणे तो गुरु माहाराजना वचनामृतनुंज पान करवानुं छे. वली ते साक्षात् अमृत ज छे ~~[illegible]~~ अमृत करता पण वधारे हितकारी छे अमृत तो एकला आ भवमांज रोगादिकनो नाश करी पीडा अटकावे

छे पण गुरु म[illegible] उपदेश रुपी अमृत तो भवोभव सुधी मरणने अटकावे छे, जन्म जरामरणना फेरा टाले छे. अणाहारी पद आपे छे अनंत सुखने आपे छे अने जीवने अनंतकाल सुधी विश्रांति पण बक्षीस करे छे. माटे ते मेलववाज माहारे प्रयत्न करवो जोइये. चपल चित्त करवाथी रमण स्वभाव करवाथी–क्रीडामां जीव राखवाथी लोभ दशामां मन जोडवाथी अने संसारनी प्रपंच जालमां फसावाथी कोण माणस आखो उगरेलो छे? कोण माणस मरणथी बचेलो छे, अने कोणे साचु [illegible] सुख मेळवे[illegible] छे? बस कोइये नहि? आवी रीते भावना दृढ थवाथी हवे धर्म श्रवण करवा बेठो. ते समये गुरु माहाराजे जे उपदेश दीधो ते तेने संपूर्ण लाभदायक थयो. मोह राजाने खबर पडवाथी पुंछडु लइ मनुष्य नगरी छोडी दइ अनार्य देशमां जइ निवास कर्यो. इंहां गुरुजी धर्मदेसना देवा मांडया जीवोने धर्म तेज गुणकारी छे. धर्म अनेक प्रकारे कह्या छे–दान शीयल तप अने भावनाथी पण धर्म थाय छे, मार्गानुसारी गुणोथी पण धर्म थाय छे, परोपकार करवाथी पण धर्म थाय छे. मांस मदिरा माखण मधने त्याग करवाथी धर्म थाय छे. अभक्ष्य अनंतकायना भक्षणने छोडवाथी धर्म थाय छे. वंत्याक अने रात्रि भोजनादिक त्याग करवाथी पण धर्म थाय छे, होको वीडी चुंगी नेचो कोकीन गांजो तमाकु विगेरे केफी वस्तुओनो त्याग करवाथी पण धर्म थाय छे, जुगार सट्टो शीकार वेश्या परस्त्री त्याग करवाथी पण धर्म थाय छे, हिंसा असत्य चोरी परिग्रह छल प्रपंच विश्वासघात कूडी साक्षी कूडा खतपत्र विगेरे अन्यायी कार्यो छोडी देवाथी धर्म थाय छे–गंजीफा सोगटाबाजो विगेरे मवान छोडी देवा तेमां पण धर्म थाय छे, अढारे पापस्थानना मार्गो छोडी देवाथी धर्म थाय छे विना कारणे वनस्पतिनुं छेदन भेदन करवानुं छोडी देवाथो धर्म थाय छे–पाणि गळीने पीवा वापरवाथी धर्म थाय छे, नौकारशी पोरशी एकासणुं बेसणुं आंबेल

नीवी उपवास छठ अठमादिक तप करवाथी कर्मनी निर्जराधर्म थाय छे. भगवानने वंदन नमन स्तवन पूजन विगेरे करवाथी धर्म पुन्य थाय छे परमात्मा पासे चोखा बदाम फल फुल नैवेद्य पाइ पैसो चडाववाथी धर्म थाय छे ते उपरोक्त वस्तुओमां कथन करेला त्याग करवा लायक पदार्थोने त्याग करी अंगीकार करवा लायक पदार्थोने अंगीकार करी जीव जयवंत धर्मिष्ट बने छे. पुन्यशाली बने छे. पुन्योदयना बंधथी मानुष देवगतिना सुखो भोगवनारो थाय छे. कर्मनी निर्जरा थवाथी अजरामर थइ शाश्वत अखंड अव्याबाध अमंद आनंदमय एकांत सुखनो भोक्ता बने छे आवो उपदेश श्रवण करी ते काठीया निवारक भव्य जीवो बोध पाम्या, वैराग्य पाम्या ! निर्वेद पाम्या ! संसारथी उद्वेग पाम्या, सत्य मार्ग समजायो विवेक जाग्यो, कर्म-बंधन शिथिल थया. कइक चारित्रीया कइक गृहि धर्म सेवन करवावाला थया. मुनिराजने पण उपकार थवाथी बीजी जग्याये धर्मोपदेश करवा चाल्या गया. हवे भगवान माहावीर माहाराजा बारे पर्षदाने कथन करे छे के आ आत्माने धर्म उदय आववो बहुज मुशीबत छे. सहज मणाम थाय धर्म श्रवणना तेमां तो तेरेकाठीया अवारनवार एटला अंतरायो लावीने होमे छे के तेमांथी फारगत जीव थतो नथी ने धर्म करी शकतो नथी. एटलामां जींदगी पूरी थइ जाय छे. माटे प्रमादने त्याग करी धर्मनुं आराधन करवुं तेज भव्यजीवोने लाभकारक छे. धर्म करवानी इच्छा करनारा मनुष्योने अमूक अमूक वस्तुओ होय छे त्यारेज ते धर्म साधी शके छे कारण के केटलाक कारणो धर्मना हेतुभूत छे जेमके,

पोते प्राप्त करेला व्रत नियम तप जप विगेरेनो पारगामी कुलहीन माणस थइ शकतो नथी माटे कुल पण धर्मना हेतुभूत छे. वली अधिक तथा हीन अंगोपांगवालो माणस प्रायः करी विषम स्वभाववालो होय छे. तेवा माणसोने विषे गुणो होता

नथी तेथी संपूर्ण यथार्थ अंगोपांगवालो रूपयुक्त माणस पण धर्मना हेतुभूत छे. तथा कुष्ट जलोदर, सोजा, कास, श्वास, ज्वरादिक रोगवाला माणसथी पोतानुं शरीर दुःखयुक्त होवाथी तेमनाथी व्रत प्रत्याख्यानादिक सामग्रि मेलवी शकाती नथी. माटे निरोगीपणुं जे छे ते पण धर्मना हेतुभूत छे. वली जे माणस अल्प आयुषवालो होय छे तेनाथी संयम तप अने ज्ञाननी वृद्धि थइ शकती नथी. माटे दीर्घ आयुष पण धर्मना हेतुभूत छे. जे माणस निर्मल बुद्धि विनानो होय ते माणस हेय ज्ञेय अने उपादेय तेमज धर्मनी परीक्षा करवी जाणी शकतो नथी. ते बुद्धिहीन माणस आत्मसाधनना रस्ताने पण समजी शकतो नथी तो आत्मानुं साधन करवानुं तो साधन केवी रीते साधी शके ! अर्थात् नज साधी शके ! माटे निर्मल बुद्धि पण धर्मना हेतुभूत छे. वली संवेद निर्वेद तथा ज्ञानावर्णीय कर्मनो क्षयोपशम तेमज तत्वादिकनो अधिगम आ इत्यादिक विगेरे गुरु माहाराजना उपदेशथी श्रवण करवानुं फल छे. तेने जे माणस गुरुमाहाराजना मुखथी उपदेश श्रवण करतो नथी ते माणस उपदेश श्रवण करवानुं फल केवी रीते जाणी शकनारो हतो ! अर्थात् नज जाणी शके माटे गुरुमाहाराजना उपदेशने सांभलवो, ते पण धर्मना हेतुभूत छे. वली जेवी रीते छिद्रवाला घडाने विषे नाखेलु पाणी नीचे ढली जवाथी कांइपण विशेष गुणना हेतुभूत थतुं नथी तेवीज रीते गुरुमाहाराजना उपदेशने श्रवण करी अवधारणा कर्या शिवाय गुरुमाहाराजनी वाणीरुपी वारि हृदयरुपी घडाने विषे केवी रीते टकी शकनारुं हतुं ! अर्थात् टकेज नहि. माटे अवधारणा पण धर्मना हेतुभूत छे तथा गुरुमाहाराजना उपदेशने श्रवण करी हृदयमां राख्यो पण श्रद्धा रहित जीवोने ते शुं उपकार करनारो हतो ! अर्थात् कांइज नहि माटे देवगुरु धर्मना उपर श्रद्धा पूर्ण राखवी ते पण धर्मना हेतुभूत छे.

जीवो सुखनी अभिलाषा करे छे पण धर्मविना ते सत्यसुख मली शकतुं नथी वली धर्म विना मुक्ति नथी. मानुष्यो देव अने मनुष्यपणाना सुखनी अभिलाषा करे छे परंतु लांबी द्रष्टिथी विचार करता तिर्यंच नरक देव मनुष्य कोइपण गतिमां सुख ज नथी, साचु सुख मोक्षमां ज छे, अने तेने मेलववा माटे भव्य जीवोने कटीबद्ध थवुं जोइये. अविनाशी सुख केवल मुक्तिमां ज छे शिवाय भजना बीजे ठेकाणे समजवी. हा एटलुं तो खरुंज के जेम विष्टानो कीडो तेमां ज आनंद अने सुख माने तेवीज रीते ते मनुष्योने देव मनुष्य तिर्यंच नरकगतिमां समजवानुं छे. परिणामे तो देव मनुष्य तिर्यंच नरकने विषे वेदनाज छे. जुओ तपासो.

नरक वेदना

निरंत्तर शरीर अने मनथकी तीव्र दुःखो वडे करी दुःखो थता जीवोने नरकने विषे चक्षु मींचीने उघाडे तेटलुं मात्र पण सुख नथी. पापकर्म करी सांकडा मुखवाला घडाने विषे उत्पन्न थयेला जीवोने नरकने विषे सांगसा वडे करी परमाधामीयो बाहार काढे छे ते दारुण महा घोरातिघोर नरकना जीवोने पहेलुं दुःख छे. वली उष्ण नरकने विषे उत्पन्न थयेला नरकना जीवने उष्ण नरकथी उपाडी कोइक देव ग्रीष्म ऋतुने विषे प्रज्वलित चिताने विषे नाखे तो ते जीव सुख माने छे कारण के उष्ण नरकने विषे उष्णतानी असह्य उष्णता होय छे वली इहां शीतलता होय छे तेना करता असंख्य गणी शीतलता नरकने विषे होय छे ते शीतलतामां कदाच कोइक हजार भार लोखंडनो गोलो नाखे तो पण ते गळी जाय छे. तेवी शीतलता पण नरकना जीवोने असह्य सहन करवी पडे छे. वली कोइक परमाधामीयो कुंभीपाक भट्टिपाक भ्रष्टपाक

[illegible] विगेरेथी नरकना जीवोने वेदना उत्पन्न करे छे. कोइक परमाधामी जीवोने जंत्रमां नाखी ताणे छे. कोइक परमाधामी घाणीमां नाखी जीवोने पीले छे. कोइक परमाधामी बन्ने बाजु सामसामा रही करवतथी मस्तकने वेरे छे, कोइक परमाधामी बे पग पकडी नीचे कांटाव ली शिल्लापर तेनुं माथु पछाडी धोबीना पेठे धोवे छे. कोइक परमाधामी जीवोने असीपत्र बनने विषे खीजडाना जाड नीचे राखे छे तेना उपरथी पत्ररुपी तरवारना जाटका पडवाथी शरीरना खंडोखंड करी नाखे छे. कोइक शूली उपर जीवोने चडावे छे, कोइक तलवारथी, छरीथी, बरछीथी, भालाथी, कातरथी, कुहाडाथी, चक्रथी, करवतथी, नारकीना जीवोना हाथ, पग, कान, नाक, होठ, बाहु गलु, कम्मर, पेट, विगेरेने कापे छे, कोइक जीभने छेदे छे, कोइक आंखोने काढी लेछे, कोइक पेटने चीरी आंतरडा बाहार काढे छे, कोइख काखने भेदे छे, कोइक पथ्थरथी मुद्गरथी त्रिशूलथी गदाथी घणथी मस्तकने विषे हणी नाखे छे, कोइक कांटानी वाडमां नाखी देछे, कोइक अग्निमां नाखे छे, कोइक मलमुत्र रुधिरपरुथी भरपूर भरेल वैतरणी नदिमां नाखे छे तेनी असह्य दुरगंध नहि सहन करवाथी तेमज अनंती वेदना थवाथी काढो रे काढो एवा प्रकारना पोकारो दारुण दुःखथी पाडे छे तेने बाहार काढी तलवारथी टुकडे टुकडा करी नाखे छे. कोइक तृषा पामेला जीवोने रुधिर सीसु तांबु तपावी पाय छे तेथी कलकल करता त्राहि त्राहि पोकारे छे. कोइक अति तप वल वेलुने विषे नाखी तपावे छे, कोइक मांसना भक्षण करनारा हता तेने तेनुंज मांस ककडा करी अग्निमां तपावी [illegible]ाव छे. कोइक परस्त्रिना सेवन करनाराओने लोखंडनी ज्वाज्वल्यमान पुतली तपावी आलिंगन करावे छे. कोइक अग्निथी प्रबल घोंसराने तपावी ते जीवोना खांधे चडावी रथ जोडी उपर पोते बेशी मुद्गरना मार मारता चलावे छे, दोडावे छे, कोइक

वाघ, वरु, शीयाल, सिंह, चित्रो, रिंछ, कुतरो, गेंडो, विगेरेना रुप करी जीवोने भक्षण करे छे. कोइक उंचे पग बांधी नीचे अग्निमां माथु राखी उपरथी मार मारे छे. कोइक उंचे उडाडी नीचे शोल्लापर पाडी चूरेचूरा करी नाखे छे. कोइक लेखशद्ब ना पेठे मारो, हणो, कापो, छेदो, भेदो, गुंदो, छुंदो, बाळो, जाळो, कुटो, विगेरे शब्दोथी त्रास उत्पन्न करी माहारौरव दुःख उत्पन्न करे छे ते सांभली नारकीना जीवो हा तात ! हा मात ! हा जात ! हा भ्रात ! हा नाथ ! हा प्रभु ! हा स्वामी, मने मारो नहि ! मारो नहि ! माहारुं रक्षण करो ! कृपा करो ! दया करो, हुं नमस्कार करुं छुं ! बे हाथ जोडुं छुं ! माफी मागु छुं ! शरणे आवेलो छुं. मने छोडी द्यो मुकी द्यो ! मारो नहि, बचावो ! दुःखथी मुक्त करो ! तमारो दास छुं ! तमारो सेवक छुं ! तमारो नोकर छुं ! तमारो गुलाम छुं ! दीन छुं ! अनाथ छुं ! अपराधि छुं ! आवी रीते भयंकर करुणाजनक चीसो पाडना । जीवोन पण परमाधामी करुणा रहित थइ अत्यंत वेदना करे छे. एवी रीते नरकना अंधारीया केदखानामां रहेला जीवोने क्षेत्र वेदनानुं परस्पर वेदनानुं परमाधामीये करेल वेदनानुं दारुण असह्य अनंतु दुःख नरकने विषे नारकीना जीवो जे वेदे छे, तेने ज्ञानि महाराजा शिवाय चर्म चक्षुवालो जीव देखी शकतो नथी.

तिर्यंच वेदना.

एकेंद्रियथी ते तिर्यंच पंचेंद्रियना जीवोन पण अनेक प्रकारे दुःख रहेलुं छे. शीतकालने विषे शीतलतानुं दुःख, उष्णकालने विषे उष्णतानुं दुःख ! वर्षाकालने विषे पण वरसादनी जडी पडवाथी अनेक प्रकारनुं दुःख रहेलुं छे. वळी अति पवनने सहन करवो तेमज क्षुधा पान सहन करवी तेमज शस्त्र परोणा आरताजना दोर यष्टिमुष्टि विगेरेना मारोनुं दुःख सहन

करवापणुं तथा वाहनवहन, दाहनदाहन, अंकन छेदनभेदन, गलुकर्त्तन, पाशबंधन, वागुराबंधन, पांजराबंधन, विगेरे अने दुर्वचनोथी ताडना रुप दारुण दुःखोने तिर्यंचो पण दीन मनवाला थइ सहन करे छे तेमां पण केटलुंक मनुष्योये करेलुं तथा केटलुंक परस्पर करेलुं तेमज केटलुंक कालादिकना भावथी उत्पन्न थयेलुं स्वयमेव तिर्यंचो दुःखने वेदे छे.

मानुष्य वेदना.

मनुष्य गतिने विषे पण विष्टाने विषे पडेला कीडाना पेठे अशूचिमय गर्भने विषे पण अतिशये संकोचित अंगवाला जीवने घणुं दुःख तो प्रथम गर्भने विषेज उत्पन्न थाय छे अने कयुं छे के अत्यंत तीक्ष्ण एवी साडा त्रण कोटी सोयोने अग्निमां सखत तपावी कोइ देव मनुष्यनी समग्र रोमराजी रुंवाडामां समकाले चांपे अने तेनाथी जेटली वेदना थाय छे तेथी आठ गणी वेदना गर्भने विषे रहेला जीवने थाय छे. वली गर्भथी योनिमार्गे बाहार नीकलवाथी ते प्रसूति समये पण तीव्रवेदना थाय छे. अने ते पण यंत्रमां नाखी कोइ जीवने पीलवाथी जे वेदना थाय छे तेनाथी सोगणी अने हजारगणी वधारे थाय छे. वली बालकपणाने विषे दांत आवे त्यारे पण माहादुःख उत्पन्न थाय छे तेमज यौवन अवस्थाने विषे पण इष्ट वस्तुना वियोगमां अने अनिष्ट वस्तुना संयोगमां पण माहादुःख उत्पन्न थाय छे वली इंद्रियोनी हानी थवाथी तेमज कर्मनी प्रगति प्रबल थवाथी वृद्धा अवस्थाने विषे पण माहादुःख छे अने मरण समयनी वेदनाना तीव्रदुःखोने तो ज्ञानि माहाराज विना कोण जाणी शकनार छे. तथा दुःख दौर्भाग्य इच्छित वियोग अर्थ नाश, मन, संताप, दासत्वपणुं, प्रेश्यपणुं, परसेवा करवापणुं, इत्यादिक आप तथा तथा चिंता, शोक, रोग, व्याधियो, उपाधियो, तथा कुग्रामवास, कुरुप, कुभोजन, कुपुत्र, कुस्त्री, कुसज्जन,

कुशयन, कुवाहन, कुवस्त्र, कुस्वर, विगेरेनी प्राप्ति तेमज स्वजन विरोध बहुकन्या, दारिद्रपणुं, तथा शीतवात, आतपक्षुधातृष्णा, इत्यादिक दारुण दुःख पण मनुष्योने विषे छे.

देव वेदना.

क्रोध कषायथी तीव्र तपेला अनेक कलुषित चित्तवाला देवोने पण सुख नथी अने तेथीज देवोने शास्त्रने विषे दुःखना कारणभूत कहेला छे ते देखाडे छे. जे क्रोध छे ते स्वपर उभयने संताप उत्पन्न करवावालो छे. तथा माठी गतिने विषे गमन करवाना हेतुभूत छे तेमज प्रीतिने विच्छेद करनारो छे माटे क्रोधने माहादुःखना हेतुभूत कहेलो छे. तथा मान जे छे तेने अपमानना हेतुभूत कथन करेल छे. अने मानी जीवोनी पण अवज्ञा करवाना कारणभूत छे तेमज गुरु माहाराजना विनयनो भंग करनारो छे माटे मान पण दुःखना हेतुभूत छे. वली माया जे ते कुविकल्पो वडे करी बीजा माणसोने दुःख देवा तथा ठगवा निमित्ते चित्तने व्याकुलपणुं उत्पन्न करे छे माटे माया पण दुःखना हेतुभूत छे तथा पैसानी वृद्धि करवी साचवणी राखवी तथा होय न होय तेना विषे पण आडा अवळा मनना घोडा दोडाववा तथा जीव घातादिक पापस्थानोनुं सेवन करवुं अने अनार्य पाप व्यपारो करवा तेथी लोभ पण माहादुःखनुं कारण छे. ते क्रोध मानमाया लोभ देवताओने प्रबल होय छे तेमज इर्ष्या भय, विशाद खेद नोकरपणुं, किंकरपणुं, सेवकपणुं, केटलायेक देवोने होय छे तथा केटलायेक देवोने किल्वि-षिपणुं होय छे तथा केटलायेक देवोने पोतानी इष्टदेवीना च्यवनथी तेना विरहनुं माहादुःख थाय छे वळी देवांगना रुष्टमान थवाथी अने रीसावाथी पण माहादुःख देवोने थाय छे. तथा बीजा महर्द्धिक देवताओनी देवांगना रत्नो विगेरे उठावी लाव-

वाथी ते देवताओ प्रहार करे छे तेनी पण वेदनानुं दुःख छमास सुधो रहे छे. तथा स्वर्गथी च्यवन समय जाणी कंपायमान थयेलो स्वर्ग सुखना स्मरणने करतो मळमुत्रथी भरपुर भरेला अशुचिमय गर्भने विषे जवानुं जाणी माहादुःखने भोगवे छे माटे देवताओने पण सुख नथी. एवी रीते नरक तिर्यंच मनुष्य अने देवगतिमां पण दुःखज छे एम जाणी भव्य जीवोने मोक्ष मेळववा अति आदरसहित धर्मने सेवन करवो तेज कल्याणकारी छे.

वळी जन्म जरा मरण व्याधि वियोग शोक दुःखादिकथी संपूर्ण भरेल आ संसारने विषे अष्ट प्रकारना कर्मोवडे करी जीव अनादिकाल सुधी परिभ्रमण करे छे. तेमां ज्ञानावर्णी, दर्शनावर्णी, वेदनी मोहनी आयुं नाम गोत्र अने अंतराय ए आठ प्रकारना ज्ञानि माहाराजाये कर्म कहेला छे. तेमां पांच, नव, बे अठावीश, चार, बेंताळीश, बे अने पांच, ए उपरोक्त आठे कर्मोनो अनुक्रमे उत्तर प्रकृति कहेली छे. अने मिथ्या दर्शन अविरति कषाय योगो ते सर्व बंधना हेतुभूत छे. अने ओघथी नीचे प्रमाणे कहेला छे. प्रत्यनीकपणुं, अंतराय, उपघात, तत्प्रद्वेष, निन्हवपणुं, विगेरे ज्ञानावर्णीय अने दर्शनावर्णीय कर्मने बंधावनारा छे. तथा प्राणियोने विषे अनुकंपा करनार तथा जिनेश्वर माहाराजनी भक्ति संयुक्त तथा क्षमा, दान, दया, विनयने विषे तत्पर जीव शाता वेदनीय कर्मने बांधे छे. अने ते थकी विपरीत अशाता वेदनीय कर्मने बांधे छे. तथा अरिहंत सिद्ध चैत्य तिर्थादिकने विषे प्रत्यनीक शत्रुपणुं धारण करनार संसारनी वृद्धि करनार मिथ्यात्व मोहनोय कर्मने बांधे छे. तथा खराब आहारादिकने गृहण करनार तथा मिथ्यात्व माहापरिगृह आरंभने विषे रक्त रौद्र परिणामो अने पाप बुद्धिवाळो नरकना आयुषने बांधे छे. तथा उन्मार्गनो दर्शक अने मार्गनो नाश करनार आर्तध्यानने धारण करनार बहुज कपट रक्त जीव तिर्यंच गतिना

आयुष्यने बांधे छे तथा स्वभावथीज स्वल्प कषायी दान रक्त प्रकृतिथी भद्रिकः विनेत मध्यमादिक गुणोथी जीव मनुष्यना आयुषने बांधे छे तथा अणुव्रत अने माहाव्रतादिकनुं प्रतिपालन करवाथी बाल तप तथा अकाम निर्जराथी जे जीव सम्यक् दृष्टि होय ते देवताना आयुषने बांधे छे. तथा मन वचन कायाथी वक्र प्रकृतिवालो तथा गुण द्वेषी तथा गारवथी बंधायेल जीव अशुभ नामकर्मने बांधे छे. अने तेथी विपरीत जे होय ते शुभ नामकर्मने बांधे छे तथा अरिहंतादिकने विषे जे भक्त होय तथा सुपात्रन विषे रुचीवालो तेमज प्रतनुं कषाय अने गुणरागी जीव उंचगोत्रने बांधे छे अने तेनाथी विपरीत जीव नीच गोत्रने बांधे छे तथा प्राणि वधने विषे रक्त तथा जिनपूजा दान भोगादिकने विषे विघ्न करनार जीव अंतराय कर्मने बांधे छे अने तेथी इच्छित लाभने पोते मेलवी शकतो नथी. ए प्रकारे पापकर्म बंधना हेतुभूत अनेक भव भ्रमण करावनारी जे प्रकृतियो छे तेने विवेकी अने आत्महितना इच्छक पुरुषोये त्याग करवा लायक छे. वली ज्ञानादिक गुणना वश वर्तिपणाथी समग्र कर्म क्षय थाय छे अने जीवोने निर्वाण प्राप्त थाय छे माटे ज्ञानादिकने विषे उद्यम करवो युक्त छे ज्ञान संसार दावानलने विषे बलता जीवोने शांत करवामां अमृत समान छे. ज्ञान मिथ्यात्व रुपी अंधकारने नाश करवामां सूर्य समान छे ज्ञान इंद्रियो रुपी मृगलान बांधवामां पाश समान छे. ज्ञान चित्तरुपी सर्पने वश करवामां गारुडी मंत्र समान छे ज्ञान संसाररुपी शत्रुने नाश करवामां खडग समान छे ज्ञान समग्र तत्वने प्रकाश करवामां तृतीय नेत्र समान छे. ज्ञान, मोक्ष लक्ष्मीने वास करवामां कमल समान छे ज्ञान कामरुपी हस्तिने मारवामं सिंहसमान छे ज्ञान मनरुपी मच्छने पकडवामां जाळ समान छे ज्ञान व्यसन रुपी मेघने दुर करवामां पवन समान छे. ज्ञान शुद्ध पदार्थो देखाडवामां दीपक समान छे. ज्ञान, विषयरुपी

अग्निने शांत करवामां वारी समान छे ज्ञान कर्मरूपी लाकडाने बालवामां अनल अग्नि समान छे. ज्ञानथी भावने जाणे छे. तथा सम्यक् दर्शन गुणथी सद्दहणा वृद्धि पामे छे. चारित्रथी कर्मोनो नाश थाय छे तथा तपकर्म करवाथी कर्मनी शुद्धि थाय छे अने तेथी केवल ज्ञाननी प्राप्ति थाय छे. त्यारबाद आत्मा मोक्षमां जइ एकांत सुखनो भोक्ता थाय छे. वली विशेषमां जीवोने मारनार परधन तथा पर...नो नाश करनार चंड माहाआरंभ माहापरिग्रह सक्त मुनि निंदा तत्पर खराब आहारनो भक्षक रौद्र परिणामी मिथ्या दृष्टि जीव तंदुलीया मच्छना पेठे दुःखदायक नरकने विषे जाय छे. तेमां पण असंज्ञि प्रथम नरके जाय छे. सरिसृपा भुजपरी बीजी नरके जाय छे तथा पक्षीयो त्रीजी नरके जाय छे. तथा सिंहादिक चोथी नरके जाय छे तथा सर्पादिक पांचमी नरके जाय छे तथा मनुष्यनी स्त्रियो छठ्ठी नरके जाय छे तथा मा..ष्योने मच्छादिक सातमी नरके जाय छे. आ प्रमाणे उत्कृष्ट नरकने विषे उत्पत्ति कहेली छे. तथा आर्तध्यानने वश थयेला तथा परने दुःख उत्पन्न करनारा तथा बहुज कपटीयो तथा घणो मोह अने अ..नमां तत्पर रहेला जीवो मरीने तिर्यंचो थाय छे. तथा अल्पकषायो तथा दान देवामां तत्पर उद्यमवंत तथा क्षमा वनय मार्दवादिक गुणो वडे करी प्रधान तथा दाक्षिण्य तत्पर तथा प्रकृतिथीज भद्रिक भावी जीवो मरीने मानुष्यो थाय छे. जेओ महाव्रत धारीयो होय तथा अविरति सम्यक् दृष्टि होय तथा देशविरति होय तथा जिनेश्वर मा..राजनां पूजा क..वामां तेमज दानदेवमां रक्त होय तथा बाल तपस्वी होय तथा अकाम निर्जरा करनारो होय तथा विशुद्ध प..णामी मनुष्यो अने तिर्यंच पंचेंद्रियो जीवो देवगतिना आयुष्यने बांधवाना योग्य परिणामनी विशुद्धि वडे करी ..प्रतिना आयुषने उपार्जन करे छे. वली पण साधु सौधर्म देवलोक तथा सर्वार्थसिद्ध वैमान यावत् जाय छे. तथा श्रावको

पण सौधर्मथी ते अच्युत बारमा देवलोक पर्यंत जाय छे. तथा व्यापन्न दर्शन मिथ्यादृष्टि लिंगधारी मुनि अभवी जेवा यावत् ग्रैवेयक सुधी जाय छे. तथा तिर्यंच पंचेंद्रिय गुणधारी सहस्रार आठमा देवलोक सुधी जाय छे तथा परिव्राजक आदि ब्रह्म पांचमा देवलोक सुधी जाय छे तथा तापसो ज्योतिषीमां जाय छे. वळी बाल तपस्याने विषे प्रतिबद्ध थयेला तथा उत्कृष्ट क्रोध करनारा तथा तपकर्म वडे करी गर्वमां मग्न थयेला तथा वैरभावने धारण करनारा मरीने असुर कुमारने विषे जाय छे. तथा गळा फांसो खानारा तथा विषनुं भक्षण करनारा तथा अग्निमां पडीने बळी मरनारा तथा पाणिमां पडी डुबी मरनारा तथा क्षुधातृषा वडे करी वेदना पामनारा मरीने व्यंतराओ थाय छे तथा अशठा, सरला श्रेष्ठ विनयवाला सुखमात्रयुक्त तथा सत्य वक्ता तथा अल्प लोभी तथा चपळता रहित आवा गुणोयुक्त स्त्रियो होय तो पण मरीने पुरुषो थाय छे. जूठा कलंको चडाव-नार तथा असत्यनुं भाषण करनार तथा चंचळ स्वभावी तथा साहस कार्य करनार तथा परने ठगनार पुरुष मरीने स्त्रिना अव-तारने पामे छे. जे क्रुर माणस घोडा, वृषभ पाडा, इत्यादिक जीवोना निलांछनादिक कर्मने करे छे तथा जे माणस उत्कृष्ट मोहवालो होय छे ते नपुंसकपणाने पामे छे. तथा पृथ्वीकायादिक जीवोनी हिंसा करवामां रक्त तथा परलोकने नहि माननार तथा अति संकिलष्ट कर्म करनार मूढ पुरुष अल्प आयुषवालो थाय छे. तथा ब्रह्मचर्यनुं प्रतिपालन करनार तथा क्षमा वडे करी संयुक्त तथा अनुकंपाने धारण करनार तथा मिष्ट वचनोने बोलनार तथा प्राणि वधथकी निवर्तपान थयेला जीवो दीर्घ आयुषवाला थाय छे तथा शयन आसन वस्त्र भक्तपान औषधपात्र विगेरे जे माणस तुष्टमान थइ साधुओने आपे छे ते भोगी थाय छे. तथा जे पोतानुं होय ते आपे नहि, अने बीजो आपतो होय तेने वारे, बंध करे तथा खराब आपे तेमज आपेलुं

हारी जाय ते माणस भोगरहित थाय छे. तथा जे माणस निर्गुणी छतां पण अभिमानने धारण करे तथा पोताना आत्मानी स्तुति करे तेमज गुणवडे करी भरेल जीवोनी निंदा करे ते मानी माणस विडंबना पामनार दुर्भग पुरुष थाय छे. देवगुरुनी भक्तिमां रहेनार तथा विनय तत्पर तथा क्षमायुक्त तथा कोमल भाषण करनार तथा सर्व लोकोने प्रिय करनार माणस सुभग थाय छे. जे माणस भणनारो तथा श्रवण करनारो तथा वांचनारो चिंतवना करनारो बीजाने भणावनारो उपदेश आपनारो तथा सिद्धांत गुरु विगेरेनी भक्ति करनारो होय ते मरीने बुद्धिमान थाय छे. जे माणस तप गुण तथा ज्ञानगुण वडे करी वृद्धि पामेलने तिरस्कार करे तथा विघ्न करवामां प्रवर्ते एटले वांचवा भणवामां श्रवण करवामां अंतराय करे. ते माणस मरीने दुष्ट बुद्धिवालो थाय छे जे माणस पक्षीओना बालकोने तेना मातपिताथी वियोग करावतो नथी तथा प्राणिओने विषे दया करे छे तेना बालको मरता नथी. तथा जे माणस पोते देखेला अने नहि देखेला पारकाना छिद्रोने खोळे छे तथा मर्मने बोले छे तथा शोभास्थान सुख विगेरेथी भ्रष्ट करवामां तत्पर थयेलो होय ते अनार्य माणस मरीने जन्म थकीज अंध थाय छे तथा जे माणस पोते नहि सांभळेल छतां पण सांभळ्युं छे एम बोलनारो होय तथा लोकोना पासे धर्मविरुद्ध करावनारो होय तथा चाडी खानारो होय तथा पारकाना दुषणो सांभळवामां तेमज पराइ वात करवामां तत्पर होय ते माणस मरीने बेहेरो तथा मुंगो थाय छे. दहन, अंकन, घातन, छेदन, विगेरे प्रकारना दुःखो जीवोने करनार माणस बहुज रोगी थाय छे तथा तेनाथी विपरीत होय ते निरोगी थाय छे. जे माणस पैसा उपार्जन करनार माणसने अंतराय करनारो होय तथा परनी [illegible] [illegible]नारो होय तेमज हरण करनार होय तेमज पर धनने हरण करवामां एकांत रीते आसक्त होय ते

माणस दुर्गति पामे छे, तथा जे माणस मधनो घात करनारो होय तथा अग्निदाह दावानल लगाडनारो होय तथा क्रिथादि- कनो वध क नारो होय तथा बाल वनस्पतिनो घात करनारो होय ते माणस मरीने कुष्टी थाय छे. जे माणस पाडा उपर, उंट उपर, गधेडा उपर घणां भारने चडावनारो होय तथा तेमने पीडा करनारो होय तेमज मनुष्य जातिने पीडा करनारो होय ते माणस मरीने वामन थाय छे. जे माणस साधुओनी आज्ञाने नहि माननारो होय तथा विक्षोभ उभो करनारो होय ते माणस आंगलीयो विनानो वामन कुब्ज थाय छे तेमज कोइपण प्रकारे स्थिरता अने शांति विनानो थाय छे. तप अने शीयल गुणने धारण क नाराओनुं जे माणस विपरीत वांकु अने असत्य बोले छे ते दुर्गंध मुखवालो टुंकी जीभवालो तथा बुंठो अने शरी- रमां घाता कवाला थाय छे. ए रीते वीतराग म ावीर माहाराजा देशना आपता कहे छे के जें जीवो ए प्रकारे समजी राग द्वेषादिक काम क्रोधा मान मद मोहादिक वेर विरोधादिकने त्याग करी, माहात्मा श्रीजिनेश्वर म ाराजना कथन करेल धर्म मार्गनु अ लंबन करी मन वचन का ानी शुद्धिथी जो धर्मनुं आराधन जे भव्य प्राणि करे छे ते कल्याण मंगलिकनी म काश प्राप्त करे छे. भगवान म ावीर माहाराजानी अमृतमय वाणीथी पर्षदा सींचाइ गइ. संवेग रंगमां रंगाइ गइ. वैराग्यभावथी वींटाइ गइ. ोमेरोमे अ लिव आनंदमय थइ जइ. पुरुषो सिंहसमान पराक्रमी थया तेओये संसारना बंधनो तोडी नाख्या तेज समये पंच ष्टि लोच करवा ाग्यवालां थया दिक्षा भगवानने हस्ते लीधी कोइक सम्यकत्व पाम्या कोइके यथा- शक्ति नियमो लीधा. अमिका क भद्रिक भावी जीवो भगवान म ावीर मा ाराजाना गुण गणगान करता स्वस्थाने गया. ानिधि ासागर ान स्वामी पण ाक भद्र जनोने बोध करवा अने ज तना दुःखी ीने बोध करी

तारवा संसारना पार पमाडवा पोताना परिवार सहित अन्यत्र विहार करी गया, अने स्थले स्थले विचरी घणां भव्य जीवोने सद्गतिगामी कर्यां. उत्तम जीवोने प्रमाद त्याग करी तेरकाठीया त्याग करी एवी रीते धर्मनुं प्रतिपालन करवुं के शीघ्रताथी मोक्षनी प्राप्ति थाय.

इतिश्री तप[illegible]: श्रीजैनशासन शृंगारभूत निरंत्तर शुद्ध ध्यानारूढ श्रीमान् १००८ बुद्धिविजयजी (बुटेरायजी) माहाराजना मुनिमंडल मुकुटमणिः गणिवर्य श्रीमान् १००८ मुक्तिविजयजी (मुलचंदजी) माहाराजना शिष्यवर्य क्षमासागर श्रीमान् १००८ गुलाबविजयजी माहाराजना शिष्य मुनिराज श्रीमणिविजयजीये प्रथमना काठीयाना स्वरूपने देखी विस्तारयुक्त कांइक वर्णन वधारीने काठीयानुं स्वरुप बोरुगामने विषे श्रीपदमप्रभु महाराजनी पूर्ण कृपाथी संवत् १९८१ ना आसो मासनी शुक्ल पूर्णिमा अने शुक्रवारे लखेल छे, ते वक्ता श्रोता माहानुभावोने कल्याण मंगलिकनी मालाने अर्पण करनार थाओ.

समाप्त.

शुद्धिपत्र.

पृष्ठ.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
१	१	९	कात्तिक	कात्तिक
२	१	११	लखा गो	लखावां
२	१	१४	त्रोजा	त्रीजा
२	२	७	अनाचा ।	अनाचारी
३	१	२	स्वर्थिनोज	स्वार्थनोज
३	१	१४	सथमस्तपः	सं[illegible]मस्तपः
४	१	४	जाइये	जोइये
४	१	६	रसमा	रसमां
४	१	१३	सारअसा ना।	सा[illegible]रनां
४	२	१	करणा ।	क[illegible]
४	२	३	यांस	मांस
४	२	१२	मत्याख्यान	मत्या[illegible]ान
५	१	८	।गरिकर्णिका	गिरिकर्णिका
६	२	१३	जावथी	जीवथी
७	२	२	विपे	विषे
७	२	१४	सयोगे	संयोगे
७	२	१४	अनें कारवो	अन कैरवो
८	२	७	।नदक	निदक
९	१	१०	राजषि	राजर्षि
९	२	१३	पचास	पचीस
११	२	१४	पसो	पैसो
१२	२	३	स्गरण	स्मरण
१२	२	१०	क्षपक अणि	क्षपक श्रेणि
१३	२	३	चंद्रावतक	चंद्रावतंसक

पृष्ठ.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
१३	२	४	अवंतीनं	अवंता[illegible]
१३	२	७	[illegible]मान	[illegible]मीन
१३	२	११	दिक्षा	दिक्षा
१३	२	१२	स[illegible]चद्रे	सागरचंद्रे
१४	१	३	मागो	मागी
१४	१	१३	अपर मावान	अपर माताने
१५	२	८	विषे	विषे
१६	१	११	प[illegible]वना	म[illegible]तिनो
१६	२	१	प[illegible]नाज	पैसानोज
१६	२	६	ककरा	किंकरा
१८	१	१	केः	के
१८	१	५	सानी	सोनी
१८	१	१०	जाव	जीव
१८	१	१३	थवा	थवी
१८	१	१४	परवाव	परवश
१८	२	६	मुदग	मुदगर
१९	१	१४	गर्ही	गर्हीं
१९	२	५	सोमी	सोनी
१९	२	९	सं[illegible]मया	संयमयी
१९	२	१२	सम्र	सुम्र
२०	२	११	त्व	× × ×
२१	१	१	थ वर्ज्जाकं	[illegible]वर्ज्जावं
२१	१	४	[illegible]	पश्चादपि
२१	१	९	युधिष्टरने	[illegible]धिष्ठिरने
२२	२	७	भेराना	भेरीना
२३	१	५	यतोक्रम्	यता[illegible]

पृष्ट.	पुठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
२३	२	९	तातडा	तोतडा
२४	१	२	ाशष्य	शिष्य
२४	१	४	जाव	जीव
२४	१	८	कामणथा	कामणथी
२४	१	९	देवल कमां	देवलोकमां
२४	१	१०	चलाता	चिलाती
२४	१	१०	दासा	दासी
२४	१	११	चिलाता	चिलाती
२४	१	१२	पुत्रा	पुत्री
२४	१	१२	क्रोडा	क्रीडा
२४	१	१३	चलाता	चिलाती
२५	२	९	ादवस	दिवस
२६	१	४	ग्रंथा	ग्रंथो
२६	१	४	सांभळा	सांभळी
२६	२	३	राजामे	राजाने
२६	२	४	करवाथा	करवाथी
२७	१	१	श्लोकना	श्लोकनो
२७	१	१०	विश्वासघाता	विश्वासघाती
२८	१	२	विचांरवा	विचारवा
२८	२	१४	अणगरनु	अणगार-
३०	१	१	जातिवाला	जातिवालो
३०	१	४	देखवाथाज	देखवाथीज
३०	२	४	करा	करी
३१	१	४	आलगन	आलिंगन
३१	१	४	आलगन	आलिंगन
३१	२	२	बनो	वनी

पृष्ट.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
३१	२	४	नाखो	नाखो
३१	२	६	आपोशुं	आपीशुं
३१	२	१२	तमारो	तमारी
३३	१	२	सतज	सतेज
३४	२	४	पिडन	पिंडने
३४	२	८	कयोता	कपांतो
३४	२	८	निविषयी	निर्विषयी
३५	१	१०	पने	मने
३६	२	१	मंत्रीन	मंत्रीने
३७	१	१	किंचः	किंच
३७	१	९	हता	हतो
३८	१	४	प्रत[illegible]मणना	प्र[illegible]तक्रमणना
३८	१	५	प्रतिक्रमण	प्रतिक्रमण

पृष्ट.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
३९	१	११	कर	करी
३९	१	१४	षापना	पापना
४०	१	२	मूति	मूर्ति
४०	१	३	बिबने	बिंबने
४०	१	४	भाजन कर नहि	भोजन करवु नहि
४०	२	७	प्रधानाद्के	प्रधानादिके
४१	१	१	देव्र बिंबने	देवना बिंबने
४१	१	५	कहुं छे	कशु
४१	२	१	स्वधर्मना	स्वर्गना
४१	२	५	पारना	पारने
४२	१	६	मनधंजीलं	मनघंशीलं
४२	१	८	राहत	रहित
४२	१	९	कीत्तिने	कीर्त्तिने

पृष्ट.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
४२	२	६	पूगिमा	पूणिमा
४३	२	४	पामा	पामो
४४	१	१	रणीये	राणीये
४४	१	९	राखजो	राखजे
४५	१	६	तेमसु	तेमज
४५	२	५	हिसा	हिंसा
४५	२	१३	जते	जे ते
४५	२	१४	भोगापणु	भोगीपणु
४६	१	८	खत्र	खर्च
४६	१	११	मागणा	मागणी
४६	१	११	जावित	जीवित
४६	२	१४	राणाने	राणीने
४७	१	८	हसाने	हिंसाने

पृष्ट.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
४७	१	८	आवा	आवी
४७	२	२	साना	सोना
४८	२	१२	कीत्तदान	कीर्त्तिदान
४८	२	१२	कीति	कीर्त्ति
४८	२	१३	जलेबा	जलेबी
४९	१	२	कोर्त्तिने	कीर्तिने
४९	१	३	दारखानामां	दारुखानामां
४९	१	४	बीरुदावाल	बीरुदावळी
४९	२	१	अलाकिक	अलौकिक
५०	१	११	तेथा	तेथी
५१	१	१	काने	कोने
५१	१	७	लाभादिक	लोभादिक
५१	१	८	क्रोडा	क्रीडा

पृष्ट.	पुठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
५१	२	११	ज णान	जाणीने
५२	१	२	दोखाने	देखीने
५२	१	११	अघार	अघोर
५२	२	१२	अमे	अने
५३	१	१४	आश्चयना	आश्चर्यना
५३	२	६	निदा करनारना	निंदा करनारनो
५३	२	८	खरुं खाटुं	खरुं खोटुं
५३	२	१४	सुधा	सुधी
५४	१	३	माठो	माठी
५४	१	४	वपातको	चपातकी
५४	१	४	भवत्कुष्टी	भवेत्कुष्टी
५४	१	५	देवना	देवनी
५४	१	५	दारिद्र्यनाय.	दारिद्र्यनाथी

पृष्ट.	पुठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
५४	१	१०	मानो	मानी
५४	१	११	निदा	निंदा
५४	१	१३	निदाये	निंदाये
५४	२	७	सावधाना	सावधानी
५४	२	८	वह्या छे	कह्या छे
५५	१	४	हाय	होय
५५	१	९	वर्तभ्मान	वर्तमान
५५	१	९	निदाने	निंदाने
५५	२	९	लतातंतु	लूतातंतु
५६	१	२	नरगात	नरकगति
५६	१	७	परनो	परनी
५६	१	१२	समपापं	समंपापं
५७	२	४	लग	लग्न

पृष्ट.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
५७	२	९	बेठो	बेठी
५८	१	२	निद्रा	निद्रा
५९	१	७	जोवनो	जीवनो
५९	१	९	देखो	देखी
६०	२	४	म्लेच्छादिक	म्लेच्छादिक
६१	१	४	बाले	बोले
६१	२	१	करवा	करवो
६२	१	३	आतचारो	अतिचारो
६२	१	४	वरतुओने	वस्तुओने
६२	१	१०	अनंगक्रोडा	अनंगक्रीडा
६२	२	१	आधि	अवधि
६३	१	५	मनादुःप्रणिधानं	मनोदुःप्रणिधानं
६३	१	१०	।वषे	विषे
६३	२	३	संथार	संथारो
६३	२	१०	व्रतोनो	व्रतोना
६४	१	१	मुकुटमाणः	मुकुटमणिः
६४	१	८	आगमन	अगमन
६४	२	१४	घयो	घणो
६५	१	१२	राजा	राजाये
६५	१	१३	भगवाने	[illegible]
६५	२	५	कर्यु	कर्यो
६६	२	२	पूणिमाना	पूर्णिमाना
६६	२	११	एकत्रोश	एकत्रीश
६७	२	१४	स्थाया	स्थायी
६८	१	८	चचल	चंचल
७०	१	४	छाडु	छोडु

पृष्ट.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
७०	१	११	वच्चनो	वचनो
७१	१	१२	आकुलावकल	आकुलव्याकुल
७१	२	८	अवज्ञ	अवज्ञा
७१	२	१४	चिंतत्री	चितरी
७२	१	१४	चितवना	चिन्तवना
७२	२	७	ते	तें
७४	१	८	पसो	पैसो
७४	१	१३	बंधावा	बंधाणो
७४	१	१३	पेहेरागणा	पेहेरामणा
७४	२	१	ढांकणु	ढींकणु
७४	२	१३	इहां	इंहां
७५	१	१	मोताडे	मोतीडे
७५	२	५	काठोयाने	काठीयाने
७६	१	८	चोरो करो	चोरी करी
७६	१	११	थवाथा	थवाथी
७६	१	१२	आपवाथो	आपवाथी
७६	१	१४	वलो	वली
७६	१	१४	करवाथो	करवाथी
७६	२	४	एरांगो	एरींगो
७६	२	१३	तेनो	तेना
७९	२	३	जन शासननी	जैन शासननी
७९	२	३	शोमा	शोभा
७९	२	१२	प्रथमता	प्रथम तो
७९	२	१३	खुदावदने	सुदावंदने
८१	२	७	घडाकमां	घडीकमां
८२	१	६	गारुडाक	गारुडीक

पृष्ठ.	पूठी.	लीटी.	अशुद्धि.	शुद्धि.
८२	१	७	वलो	वली
८२	१	८	झांक	झींक
८२	१	८	कोनखाब	कीनखाब
८२	१	८	धोतीपोता	धोतीपोती
८२	१	९	रमणोयाना	रमणीयोना
८२	१	९	चामडा रुपालो	चामडी रुपाली
८२	१	१०	चामडो	चामडी
८२	१	१२	जवेरो	जवेरी
८२	२	१४	छोडो देवाथो	छोडी देवाथी
८३	१	३	धमिष्ठ	धर्मिष्ठ
८३	१	४	पुन्यशालो	पुन्यशाली
८३	२	२	नथो	नथी
८४	१	२	लांबो	लांबी
८४	१	४	समजत्रा	समजत्री
८४	१	५	परिणाये तो	परिणामे तो
८४	१	७	तीव	तीव्र
८४	१	७	दुःत्रो	दुःखी
८४	१	९	घाराति घार	घाराति घोर
८४	२	७	कोइख	कोइक
८४	२	९	रुधिर परुथो	रुधिर परुथो
८४	२	९	करवाथो	करवाथी
८५	१	११	पंचेंद्रियना	पंचेंद्रियना
८५	२	८	तेनाथो	तेनाथी
८६	१	८	ाचत्तने	चित्तने
८६	१	१२	ावरहतु	विरहतु
८६	१	१३	महद्धिक	महर्द्धिक
८६	२	१	सुधो	सुधी
८६	२	८	अन	अने